

Informace o regionech, městech a obcích

Plzeň, 30. září 2009

Kód publikace: 321361-09

Č. j.: 157/2009

POSTAVENÍ VENKOVA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Zpracoval: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Plzeň
Vedoucí oddělení: Ing. Lenka Dostálová
Informační služby: tel.: 377 612 108, e-mail: infoservisplzen@czso.cz
Kontaktní zaměstnanec: Ing. Stanislava Emmerová, tel.: 377 612 252
e-mail: stanislava.emmerova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: www.czso.cz

Údaje o Plzeňském kraji naleznete také na Internetu: www.plzen.czso.cz

Autoři publikace děkují osloveným zaměstnancům výzkumných ústavů, vysokých škol, krajských úřadů a dalších institucí za cenné náměty a připomínky, které využili jak při vymezení jednotlivých variant venkova, tak při zpracování samotné analýzy.

ISBN 978-80-250-1936-8

© Český statistický úřad, Plzeň, 2009

ÚVOD

Předkládaná publikace **Postavení venkova v Plzeňském kraji** navazuje na úvodní studii z roku 2007, kterou vydal Český statistický úřad Plzeň pod názvem **Rozvoj venkova v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2006** a na studii **Varianty vymezení VENKOVA a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006**, vydanou Českým statistickým úřadem v září loňského roku. Obě dříve vydané publikace se zaměřily zejména na hledání vhodné varianty pro vymezení venkova, výběr ukazatelů pro hodnocení rozdílů mezi městským a venkovským prostorem a jejich záměrem bylo vyvolat diskusi za účasti odborníků z řad uživatelů statistických dat, především z vysokých škol, vědeckých ústavů a dalších státních institucí. Do diskuse se zapojili i pracovníci krajských úřadů.

Cílem této publikace je ukázat, jaký je venkov v Plzeňském kraji. Zda se při zvoleném vymezení jeví homogenní, či byly zjištěny významné rozdíly mezi venkovskými obcemi v bezprostřední blízkosti velkých měst a obcemi vzdálenými. Pozornost byla věnována i tomu, zda se ve statistických datech projevují rozdíly mezi městským a venkovským prostorem a mezi venkovskými obcemi v různých oblastech kraje.

Jako **referenční období** byly pro potřeby této analýzy zvoleny roky 2001 až 2008, v některých případech však data za celý tento časový úsek nejsou k dispozici. Datovým zdrojem části významných ukazatelů je pouze Sčítání lidu, domů a bytů. To sice proběhlo již v roce 2001, ale jeho výsledky není možné nahradit novějšími daty, neboť jiný zdroj neexistuje. Vzhledem k faktu, že jde o první rozsáhlejší studii ČSÚ zabývající se venkovem v kraji a také k omezenému množství srovnatelných časových řad (především za ekonomické a environmentální prostředí), věnovali autoři prioritně pozornost analýze současného stavu, vývojové tendence jsou stručně naznačeny jen ve vybraných oblastech (populační vývoj, trh práce). Pro hlubší zachycení vývoje venkova se otevírá prostor po zpracování výsledků blízkého se populačního a bytového cenzu.

Autoři odpovídají na **základní otázky**:

1. Jak významnou roli v kraji zaujímá venkovský prostor, jaké jsou hlavní rozdíly mezi městským a venkovským prostorem kraje?
2. Existují uvnitř venkovského prostoru kraje významné regionální rozdíly?
3. Co je charakteristické pro zemědělství a lesnictví v kraji?
4. Jaké ukazatele má k dispozici statistika pro porovnání rozdílů mezi městským a venkovským prostorem?

Úvodní kapitola stručně seznamuje s problematikou vymezení venkova v obecné rovině (strategické dokumenty na národní a regionální úrovni) i s konkrétním vymezením použitým v této publikaci.

Ve druhé kapitole je největší prostor věnován tomu, jak se v jednotlivých okruzích statistických ukazatelů liší venkovský a městský prostor, který je členěn podle okresů a správních obvodů pověřených obecních úřadů (SO ORP).

Pro posouzení postavení venkova v Plzeňském kraji v celostátním kontextu byla do publikace zařazena samostatná kapitola věnovaná mezikrajskému srovnání, kde byl venkov v zájmu srovnatelnosti jednotlivých krajů vymezen jednotně pro všechny kraje poněkud odlišně od kapitoly věnované venkovu v rámci kraje.

Součástí publikace je též kapitola věnovaná zemědělství a lesnictví, neboť tato odvětví jsou koncentrována do venkovského prostoru. Pro jejich zpracování byla využita data ze Strukturálního šetření v zemědělství 2007, která byla doplněna údaji ze standardních statistických zjišťování.

Závěr publikace tvoří přehled statistických ukazatelů, které má ČSÚ k dispozici až do úrovně obcí a lze z nich agregovat libovolná území. Celá analýza je doplněna grafy a kartogramy souvisejícími s danou problematikou.

Obdobná analýza byla zpracována i v ostatních krajích České republiky (s výjimkou Hlavního města Prahy). Na přípravě publikace pracovníci oddělení regionálních analýz a informačních služeb v jednotlivých krajích spolupracovali s partnerskými pracovišti v ústředí ČSÚ – Odborem statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí a Odborem veřejných databází.

Vedle tištěné formy a CD-ROM naleznete naše publikace na internetových stránkách:

www.plzen.czso.cz

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Postavení venkova v Plzeňském kraji“ a původu statistických dat v ní otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou definitivní.

OBSAH

Úvod.....	3
Seznam tabulek.....	6
Seznam grafů	8
Seznam kartogramů.....	9
1. Vymezení venkova.....	11
1.1. Obecné poznatky k vymezení venkova	11
1.2. Vymezení venkova v národních dokumentech	12
1.3. Venkov a dokumenty na regionální úrovni.....	14
1.4. Výběr vhodné varianty pro vymezení venkova	14
1.5. Varianta použitá pro mezikrajské srovnání v kapitole 4	15
1.6. Varianta použitá pro hodnocení postavení venkova v Plzeňském kraji v kapitole 2.....	16
2. Městský a venkovský prostor v Plzeňském kraji	18
2.1. Území, sídelní struktura, dostupnost	18
2.2. Obyvatelstvo.....	25
2.3. Ekonomika	33
2.4. Trh práce.....	39
2.5. Bydlení, bytová výstavba	47
2.6. Občanská a technická vybavenost.....	53
2.7. Územní rozdíly ve venkovském území kraje.....	58
2.8. Shrnutí	60
3. Vývoj zemědělství a lesnictví v Plzeňském kraji.....	63
3.1. Zemědělství.....	63
3.2. Lesnictví.....	83
3.3. Shrnutí	91
4. Mezikrajské srovnání městského a venkovského prostoru.....	93
4.1. Území, sídelní struktura, dostupnost	94
4.2. Obyvatelstvo.....	99
4.3. Ekonomika	104
4.4. Trh práce.....	110
4.5. Bydlení, bytová výstavba	119
4.6. Občanská a technická vybavenost.....	124
Závěr.....	133
Příloha 1 Seznam ukazatelů ČSÚ k problematice venkova s daty dostupnými do úrovně obcí.....	134
Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant..	136
Seznam použité literatury a informačních zdrojů	147

SEZNAM TABULEK

Tab. 2.1.1 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008	19
Tab. 2.1.2 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008	20
Tab. 2.1.3 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008	21
Tab. 2.1.4 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008	21
Tab. 2.1.5 Bilance půdy a koeficient ekologické stability k 31. 12. 2008	22
Tab. 2.1.6 Počet obcí venkovského prostoru podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008	24
Tab. 2.1.7 Podíl obyvatel v obcích podle časové dostupnosti sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností a sídla kraje v roce 2008	25
Tab. 2.2.1 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008	26
Tab. 2.2.2 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008	26
Tab. 2.2.3 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	27
Tab. 2.2.4 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	28
Tab. 2.2.5 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	29
Tab. 2.2.6 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	29
Tab. 2.2.7 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	30
Tab. 2.2.8 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	31
Tab. 2.2.9 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání k 1. 3. 2001	33
Tab. 2.3.1 Vybrané ekonomické ukazatele	33
Tab. 2.3.2 Ekonomické změny v letech 2001 až 2008	34
Tab. 2.3.3 Odvětvová struktura ekonomiky ^{*)} k 31. 12. 2008	35
Tab. 2.3.4 Ekonomické subjekty ^{*)} podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008	35
Tab. 2.3.5 Ekonomické subjekty ^{*)} podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008	36
Tab. 2.3.6 Ekonomické subjekty ^{*)} podle právní formy k 31. 12. 2008	36
Tab. 2.3.7 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2008	37
Tab. 2.3.8 Potenciál cestovního ruchu v roce 2001	38
Tab. 2.3.9 Veřejné rozpočty ^{*)} v letech 2003 až 2008 (roční průměr)	38
Tab. 2.4.1 Vybrané ukazatele z oblasti trhu práce	40
Tab. 2.4.2 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001	40
Tab. 2.4.3 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001	42
Tab. 2.4.4 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008	43
Tab. 2.4.5 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008	45
Tab. 2.4.6 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008	45
Tab. 2.4.7 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008	47
Tab. 2.5.1 Dokončené byty v letech 2001 až 2008	47
Tab. 2.5.2 Vybrané charakteristiky domovního a bytového fondu	48
Tab. 2.5.3 Bytový fond v letech 1991 a 2001	49
Tab. 2.5.4 Dokončené byty v letech 2001 až 2008	50
Tab. 2.5.5 Bytový fond v letech 1991 a 2001	51
Tab. 2.5.6 Trvale obydlené byty podle období výstavby domu k 1. 3. 2001	52
Tab. 2.5.7 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001	52

Tab. 2.5.8 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001	53
Tab. 2.6.1 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)	54
Tab. 2.6.2 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)	55
Tab. 2.6.3 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)	57
Tab. 2.6.4 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)	57
Tab. 2.7.1 Vybrané ukazatele o území, sídelní struktuře a obyvatelstvu ve venkovském prostoru	58
Tab. 2.7.2 Vybrané ukazatele o ekonomice a trhu práce ve venkovském prostoru	59
Tab. 2.7.3 Vybrané ukazatele o bytové výstavbě a vybavenosti obcí ve venkovském prostoru	59
Tab. 3.1.1 Počty hospodařících subjektů a obhospodařovaná půda v krajích ČR v roce 2007	63
Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007	65
Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právníckými osobami v okresech Plzeňského kraje v roce 2007	65
Tab. 3.1.4 Pracovníci v zemědělství podle věku v krajích ČR k 30. 9. 2007 ⁾	66
Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007	67
Tab. 3.1.6 Podniky fyzických a právníckých osob podle určení produkce v krajích ČR v roce 2007	69
Tab. 3.1.7 Využití orné půdy v krajích ČR v roce 2007	70
Tab. 3.1.8 Využití orné půdy v okresech Plzeňského kraje v roce 2007	70
Tab. 3.1.9 Osevní plochy v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008	73
Tab. 3.1.10 Hektarové výnosy v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008	73
Tab. 3.1.11 Sklizeň v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008	73
Tab. 3.1.12 Stavby hospodářských zvířat v krajích ČR k 30. 9. 2007	74
Tab. 3.1.13 Hospodářská zvířata v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007	76
Tab. 3.1.14 Stavby hospodářských zvířat v Plzeňském kraji v letech 2001 až 2008 ^{*)}	77
Tab. 3.1.15 Živočišná výroba v Plzeňském kraji v letech 2001 až 2008	77
Tab. 3.1.16 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků v krajích ČR k 30. 9. 2007	78
Tab. 3.1.17 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007	78
Tab. 3.1.18 Produkce zemědělského odvětví v Plzeňském kraji v letech 2003 až 2007	80
Tab. 3.1.19 Produkce zemědělského odvětví v Plzeňském kraji za rok 2007	80
Tab. 3.1.20 Rostlinná produkce Plzeňského kraje v letech 2003 až 2007	81
Tab. 3.1.21 Rostlinná produkce Plzeňského kraje za rok 2007	81
Tab. 3.1.22 Živočišná produkce Plzeňského kraje v letech 2003 až 2007	82
Tab. 3.1.23 Živočišná produkce Plzeňského kraje za rok 2007	82
Tab. 3.2.1 Lesy v krajích České republiky podle dřevin	83
Tab. 3.2.2 Lesy v okresech Plzeňského kraje podle dřevin	85
Tab. 3.2.3 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje podle dřevin	85
Tab. 3.2.4 Lesy v krajích České republiky podle kategorií a subkategorií	87
Tab. 3.2.5 Lesy v okresech Plzeňského kraje podle kategorií a subkategorií	88
Tab. 3.2.6 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje podle kategorií a subkategorií	89
Tab. 4.1.1 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008	94
Tab. 4.1.2 Obce venkovského prostoru podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008	95
Tab. 4.1.3 Obce podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008	96

Tab. 4.1.4	Struktura půdního fondu a koeficient ekologické stability k 31. 12. 2008.....	97
Tab. 4.1.5	Časová dostupnost sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností a sídla kraje v roce 2008	98
Tab. 4.2.1	Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008	99
Tab. 4.2.2	Porodnost a potratovost v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	100
Tab. 4.2.3	Úmrtnost v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	101
Tab. 4.2.4	Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)	102
Tab. 4.2.5	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání k 1. 3. 2001	103
Tab. 4.3.1	Vybrané ekonomické ukazatele	104
Tab. 4.3.2	Ekonomické změny v letech 2001 až 2008	105
Tab. 4.3.3	Odvětvová struktura ekonomiky ^{*)} k 31. 12. 2008	106
Tab. 4.3.4	Ekonomické subjekty ^{*)} podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008	107
Tab. 4.3.5	Ekonomické subjekty ^{*)} podle právní formy k 31. 12. 2008	107
Tab. 4.3.6	Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2008.....	108
Tab. 4.3.7	Veřejné rozpočty ^{*)} v letech 2003 až 2008 (roční průměr).....	109
Tab. 4.4.1	Vybrané ukazatele z oblasti trhu práce	110
Tab. 4.4.2	Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001	111
Tab. 4.4.3	Zaměstnané osoby podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001.....	112
Tab. 4.4.4	Obsazená pracovní místa podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001.....	114
Tab. 4.4.5	Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008	116
Tab. 4.4.6	Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008.....	117
Tab. 4.5.1	Vybrané charakteristiky domovního a bytového fondu	119
Tab. 4.5.2	Domovní fond v letech 1991 a 2001	120
Tab. 4.5.3	Bytový fond v letech 1991 a 2001	121
Tab. 4.5.4	Trvale obydlené byty podle období výstavby domu k 1. 3. 2001	122
Tab. 4.5.5	Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001	122
Tab. 4.5.6	Dokončené byty v letech 2001 až 2008	123
Tab. 4.6.1	Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007).....	124
Tab. 4.6.2	Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007).....	126

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Vybrané druhy pozemků a koeficient ekologické stability ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008..	22
Graf 2	Podíl obyvatel ve venkovském prostoru podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2008.....	24
Graf 3	Celkový přírůstek (úbytek) počtu obyvatel (rozdíl stavů k 31. 12. 2008 a k 1. 1. 2001)	31
Graf 4	Růst (pokles) soukromých podnikatelů v letech 2003 až 2008	37
Graf 5	Nárůst daňových příjmů obecních rozpočtů na 1 obyvatele mezi roky 2003 a 2008.....	39
Graf 6	Podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15-64 let k 31. 12. 2008	44
Graf 7	Uchazeči o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce k 31. 12. 2008.....	46
Graf 8	Dokončené byty na 1 000 obyvatel v okresech Plzeňského kraje 2001-2008 (roční průměr)	48
Graf 9	Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let k 31. 12. 2007	56

Graf 10	Obhospodařovaná zemědělská půda fyzickými a právníckými osobami v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007.....	64
Graf 11	Zemědělské vzdělání vedoucího pracovníka v zemědělských podnicích v Plzeňském kraji v roce 2007	68
Graf 12	Osevní plochy obilovin v okresech Plzeňského kraje v roce 2007	71
Graf 13	Osevní plochy pícnin na orné půdě v okresech Plzeňského kraje v roce 2007	72
Graf 14	Počet hospodářských zvířat na 100 ha obhospodařované půdy v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007	76
Graf 15	Zemědělské stroje v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007.....	79
Graf 16	Zemědělské podniky poskytující a využívající zemědělské služby v Plzeňském kraji v roce 2007	79
Graf 17	Podíl obyvatel ve venkovském prostoru podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2008.....	95
Graf 18	Podíl obcí podle kategorie hustoty zalidnění k 31. 12. 2008	96
Graf 19	Vybrané druhy pozemků a koeficient ekologické stability ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008	97
Graf 20	Živě narození a z toho mimo manželství na 1 000 obyvatel v letech 2001 až 2008.....	100
Graf 21	Celkový přírůstek (úbytek) počtu obyvatel (rozdíl stavů k 31. 12. 2008 a k 1. 1. 2001).....	102
Graf 22	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let s vysokoškolským vzděláním podle pohlaví k 1. 3. 2001	103
Graf 23	Podíl zpracovatelského průmyslu napojeného na primární sektor na celkovém počtu subjektů k 31. 12. 2008	106
Graf 24	Podíl městského a venkovského prostoru na lůžkových kapacitách hromadných ubytovacích zařízení daného kraje v roce 2008.....	108
Graf 25	Nárůst daňových příjmů obecních rozpočtů na 1 obyvatele mezi roky 2003 a 2008.....	109
Graf 26	Zaměstnané osoby podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001.....	113
Graf 27	Podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15 - 64 let k 31. 12. 2008	115
Graf 28	Uchazeči o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce k 31. 12. 2008.....	117
Graf 29	Podíl trvale obydlených domů podle období výstavby v roce 2001	120
Graf 30	Neobydlené byty podle důvodu neobydlenosti v roce 2001	121
Graf 31	Podíl trvale obydlených bytů se zavedeným plynem a připojením na veřejnou kanalizaci v roce 2001	123
Graf 32	Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let k 31. 12. 2007	125
Graf 33	Podíl obcí ve venkovském prostoru napojených na čistírnu odpadních vod v roce 2000 a 2006 .	126
Graf 34	Podíl obcí se železniční zastávkou v roce 2006	127

SEZNAM KARTOGRAMŮ

Kartogram 1	Typologie prostorů pro klasifikaci venkovských obcí.....	13
Kartogram 2	Vymezení venkovského a městského prostoru v Plzeňském kraji.....	16
Kartogram 3	Hustota zalidnění v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008.....	19
Kartogram 4	Podíl zemědělské půdy na katastrálním území obcí Plzeňského kraje k 31. 12. 2008....	23
Kartogram 5	Index stáří v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008	27
Kartogram 6	Změna počtu obyvatel v obcích Plzeňského kraje mezi roky 2000 a 2008	32
Kartogram 7	Míra ekonomické aktivity obyvatel v obcích Plzeňského kraje k 1. 3. 2001 (SLDB).....	41
Kartogram 8	Míra nezaměstnanosti v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008	43
Kartogram 9	Dokončené byty v obcích Plzeňského kraje v letech 2001 až 2008.....	51

Kartogram 10	Průměrná velikost zemědělských podniků podle právní formy v krajích ČR v roce 2007	64
Kartogram 11	Obhospodařovaná plocha orné půdy na 1 pracovníka v zemědělství (AWU) a podíl najaté orné půdy v krajích ČR v roce 2007	67
Kartogram 12	Podíl orné půdy na zemědělské a struktura osevních ploch v krajích ČR v roce 2007....	69
Kartogram 13	Intenzita chovu skotu v okresech ČR k 30. 9. 2007	74
Kartogram 14	Intenzita chovu prasat v okresech ČR k 30. 9. 2007	75
Kartogram 15	Podíl lesů na celkové ploše správních obvodů ORP v České republice v roce 2007	84
Kartogram 16	Podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007	86
Kartogram 17	Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007	89
Kartogram 18	Podíl obyvatel venkovského prostoru podle správních obvodů ORP k 31. 12. 2008.....	93
Kartogram 19	Vymezené venkovského a městského prostoru v České republice	129
Kartogram 20	Hustota zalidnění v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008	129
Kartogram 21	Podíl zemědělské půdy na katastrálním území venkovského prostoru k 31. 12. 2008..	130
Kartogram 22	Změna počtu obyvatel v obcích venkovského prostoru mezi roky 2000 a 2008.....	130
Kartogram 23	Index stáří v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008.....	131
Kartogram 24	Míra ekonomické aktivity obyvatel obcí venkovského prostoru k 1. 3. 2001 (SLDB).....	131
Kartogram 25	Míra nezaměstnanosti v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008.....	132
Kartogram 26	Dokončené byty v obcích venkovského prostoru v letech 2001 až 2008	132

1. Vymezení venkova

1.1. Obecné poznatky k vymezení venkova

Problematika venkova vchází do popředí zájmu od chvíle, kdy došlo k prudkému růstu měst v důsledku průmyslového rozvoje. Součástí změn, které s sebou přináší industrializace a následná místy až živelná urbanizace, je i mnohem zřetelnější rozdíl mezi venkovem a městem. I přes to, že dichotomie pojmů „město“ a „venkov“ zde jasně existovala již od dob starověkých měst, až v období urbanizace se stává častým předmětem mnoha vědních oborů od sociologie přes geografii až po ekonomii či architekturu.

Cílem studií zmíněných vědních oborů není jen teoretické zkoumání těchto dvou odlišných prostředí, ale i praktické řešení logicky divergentního vývoje a často velmi značných sociálních, kulturních a ekonomických disparit mezi venkovem a městem. Studium těchto disparit i případnými snahami o jejich zmírnění se dnes zabývá značné množství institucí (veřejná správa, nadnárodní instituce, nevládní organizace i samotné obce).

Hned na počátku zkoumání venkova narážíme na zásadní a obtížně řešitelný problém: nalezení hranice mezi venkovem a městem. Navzdory zřetelnému vnímání odlišností neexistuje jasná hranice mezi tím, co je ještě město, a tím, co je již venkov; neexistuje totiž ani jednoznačná definice těchto dvou pojmů. Problémy při hledání hranice a definice venkova jsou znásobeny obrovskou variabilitou venkovského osídlení v území, kde se setkáváme s odlehlými osadami či dokonce samotami, klasickými vesnicemi či příměstskými obcemi, které jsou značně zasaženy suburbanizačními tendencemi. Samostatnou kategorií jsou malá městečka a městyse, které se často v mnoha ohledech daleko více podobají venkovu než městu. Charakter venkova je rozdílný i na úrovni jednotlivých regionů, kde se z mnoha důvodů (včetně historických) vyvinula často velmi odlišná venkovská osídlení se svým nezaměnitelným rázem. Například středočeský venkov je zcela odlišný od venkova slezského či jihomoravského.

K potížím při vymezování venkova přispívá i překrývání pojmu „venkovský“ region (prostor, území) s pojmy, jako jsou „periferní“ (okrajový, obvodový), „marginální“ (okrajový, mezní) nebo „rurální“ (venkovský, zemědělský, rolnický) region.

V současnosti neexistuje jednotná definice pojmu venkov. Jedinou všeobecně uznávanou mezinárodní definicí je vymezení OECD¹, které je založeno na podílu obyvatelstva, jež žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionální pak definice vymezuje regiony:

- **převážně venkovské**, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích
- **významně venkovské**, kde ve venkovských obcích žije 15 – 50 % obyvatel regionu
- **výrazně městské**, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.

Tato definice však nebere v úvahu obyvatelstvo žijící v hustě osídlených venkovských oblastech a je někdy obtížně aplikovatelná s ohledem na místní (národní) specifika. Je proto užívána spíše jako nástroj mezinárodního srovnání.

Přístupy k vymezení venkova vycházejí většinou z určení kvantitativního nebo kvalitativního ukazatele, případně z kombinace více ukazatelů, na jejichž základě lze pak vymezit venkovské a městské oblasti.

Nejčastěji jsou venkov a periferní oblasti vymezovány na základě:

- počtu obyvatel obce nebo hustoty zalidnění, případně kombinace těchto dvou ukazatelů (viz výše uvedená metodika OECD)
- statutu dané obce, dle právních norem příslušného státu²
- charakteru a hustoty zástavby a architektonického rázu obce
- podílu přírodních ploch nebo zastavěných ploch na celkové rozloze obce
- zohlednění infrastruktury, občanské vybavenosti obce a dostupnosti služeb (z nekomerční sféry např. školství, zdravotnictví, sociální péče, kulturní a sportovní zařízení)
- institucionálního vybavení obcí (např. matriční či stavební úřad, pošta)
- dopravní dostupnosti nebo vzdálenosti od větších center (dobře dostupné a blízké obce nejsou někdy považovány za venkov, byť mají malý počet obyvatel nebo nízkou hustotu zalidnění)

¹ Tuto definici používá i Eurostat.

² V ČR je dle zákona 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, městem obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Existuje však mnoho měst i s mnohem nižším počtem obyvatel, která statut města získala v minulosti. Podle současného zákona o obcích mohou o statut města navíc požádat obce, které byly městem před datem 17. května 1954 bez ohledu na počet obyvatel. Zákon dále definuje pojem městyse. Obce s tímto statutem lze těžko jednoznačně definovat jako venkovské nebo městské, svým významem se řadí mezi tyto dvě kategorie.

- věkového složení obyvatelstva
- přirozeného a migračního přírůstku obyvatelstva
- vzdělanostní struktury obyvatelstva
- míry nezaměstnanosti
- vyjížďky a dojížďky do zaměstnání
- zaměstnanosti v sektorech a odvětvích (např. v zemědělství nebo v primárním sektoru obecně)
- intenzity bytové výstavby
- dalších sociálních, ekonomických, demografických a environmentálních indikátorů
- různých kombinací více kritérií

1.2. Vymezení venkova v národních dokumentech

Rozvoj venkova v České republice je zakotven ve strategickém dokumentu Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 a realizuje se prostřednictvím programového dokumentu Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, jehož nejnovější verze je z 28. listopadu 2008.

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (NSPRV) vychází jak z legislativy EU (Nařízení Rady č. 1698/2005), tak zákonů ČR, mezi něž patří:

- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

NSPRV je určující pro celé území České republiky a pro vymezení venkova je zde využita metodika OECD, kam patří území všech krajů kromě Hl. města Prahy. Dále dokument zmiňuje pojem venkovské obce, za které považuje jednak obce s méně než 2 000 obyvateli a další blíže nespecifikované pojetí.

Cílem NSPRV je rozvoj venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení vlivů intenzivního zemědělského hospodaření.

Pro období 2007 – 2013 slouží v oblasti zemědělství a venkova dva fondy EU:

- Evropský zemědělský garanční fond (EAGF)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD).

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova a zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Územní působnost je pro celé území České republiky. Pro klasifikaci venkovských regionů používá EU metodiku OECD (viz kapitola 1.1.). Program dále pracuje s vymezením venkovského prostoru ČR na příměstský, mezilehlý a odlehlý.

Propojení aspektů odvětvových hledisek s územními je cílem regionální politiky obsažené ve **Strategii regionálního rozvoje České republiky**, která vychází ze Strategie hospodářského růstu ČR jako základního vládního dokumentu na období 2007 – 2013. V podmínkách ČR se regionální politika uplatňuje z úrovně EU vůči vybraným regionům NUTS 2, z úrovně ČR vůči vybraným státem podporovaným regionům (§4 zákona 248/2000 Sb.) a z úrovně krajů vůči vybraným regionům. Základními úrovněmi v regionálním rozvoji jsou zde:

- regiony soudržnosti (NUTS 2),
- kraje (NUTS 3) – vyšší územní samosprávné celky,
- okresy – regionální jednotky pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu,
- správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP),
- obce – obecní a městské úřady.

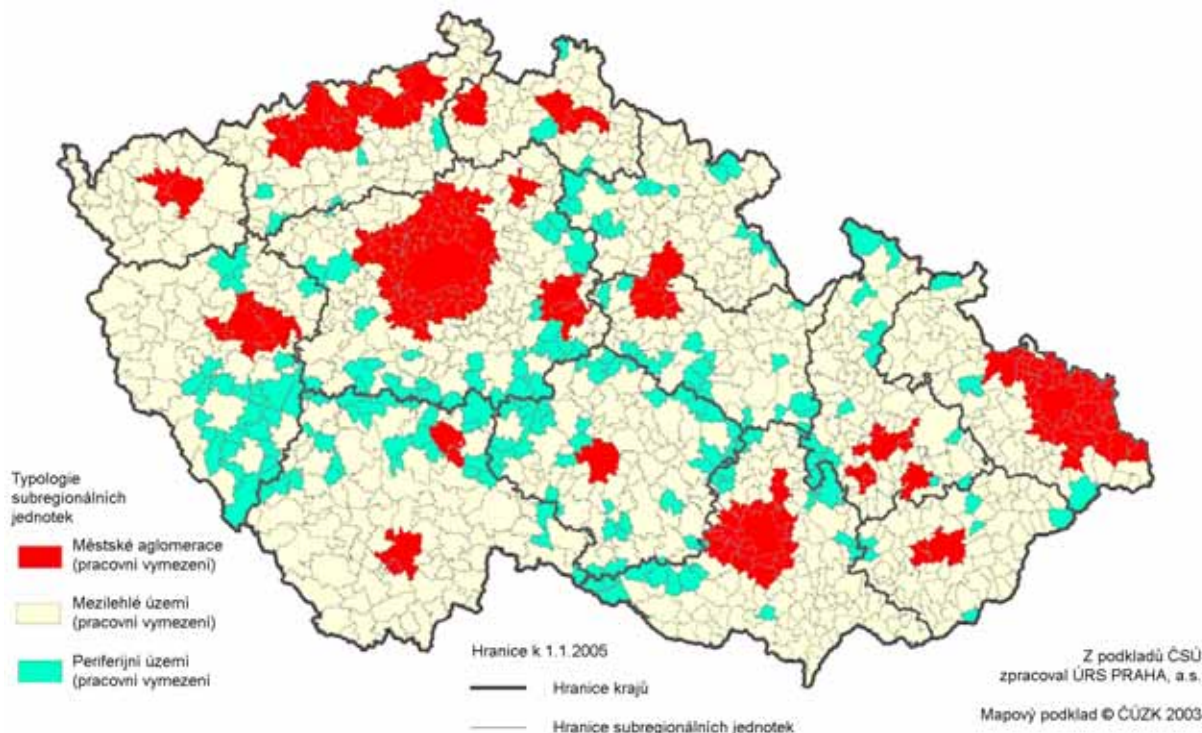
Program rozvoje venkova tyto kategorie blíže nespecifikuje a pouze **konstatuje současnou neexistenci jednoznačně přijatého vymezení venkovského prostoru**. Uvádí se, že je nutné využít pro jejich identifikaci územní jednotku nižší, než jsou kraje nebo okresy nebo i správní obvody obcí s rozšířenou působností nebo obcí s pověřeným obecním úřadem. Jako nejvhodnější podrobnější úrovní se uvažují malé subregionální jednotky (cca 1 000 – 3 000 obyvatel), které představují obec se základní vybaveností (škola, pošta, zdravotní středisko) a její nejbližší spádové území. Pomocí takto definovaných jednotek lze vymezit souvislejší území tří typů:

- za příměstský venkov považovat venkovské obce v rámci městských aglomerací, resp. úzce vymezených urbanizovaných území (s více než 50 000 obyvateli),
- odlehlý venkov zahrnuje zejména tzv. periferijní území, tj. území s nepříznivými sociálně-ekonomickými charakteristikami obyvatelstva a osídlení,
- mezilehlý prostor pak zahrnuje zbývající území ČR.

Dokument dále zmiňuje, že městské aglomerace a periferijní území byly vymezeny v minulosti a v současné době probíhá jejich aktualizace. V následující mapce pak uvádí pracovní podobu těchto vymezení:

Kartogram 1 Typologie prostorů pro klasifikaci venkovských obcí

(Zdroj: Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013, MZe ČR, Praha, listopad 2008 - mapa č. 5)

Dokument Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013 obsahuje v Příloze č. 14. **Ex ante hodnocení**, v němž zpracovatelé mimo jiné zmiňují velmi podrobnou analýzu hospodářské a sociální situace, stavu životního prostředí i potenciálu pro rozvoj, jejímž základem byly rozsáhlé statistické informace Eurostatu, Českého statistického úřadu, FADN, Ministerstva zemědělství (MZe), Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky (VÚZE) a další šetření. Připomínají, že z hlediska metodického by bylo užitečné **pro vymezení venkovského prostoru prezentovat vliv dvojího vymezení venkovských obcí podle dvou kritérií - počtu obyvatel a hustoty zalidnění**. Podle prvního kritéria se za venkovskou obec považuje obec, kde počet obyvatel je menší než 2 000 a podle druhého kritéria obec, kde hustota zalidnění je menší než 150 obyvatel na km² (tato definice vychází z metodiky OECD). Dvourozměrné rozdělení četností obcí podle těchto kritérií dává informaci o počtu obcí splňujících obě kritéria a navrhuje, aby tyto obce byly zahrnuty do venkovských obcí s možností využívat programy rozvoje venkova.

Autoři publikace se snaží přispět k této problematice předkládaným materiálem, kde je venkovský prostor vymezen pro všechny kraje jednou variantou v kapitole 4 (její výběr a popis viz kapitola 1.4 a 1.5) pro potřeby srovnání venkovského a městského prostoru mezi kraji a v kapitole 2 je použito vymezení vybrané jen pro území kraje, jak je podrobně popsáno v kapitole 1.6.

Tématu venkova se dotýká i problematika **územního plánování**, která úzce souvisí s cíli regionální politiky a liší se pouze používanými nástroji, kterými jsou nástroje iniciační pro regionální politiku (dotace, podpory ve formě daňových úlev) a nástroje regulační, které převládají u územního plánování. Nový zákon o územním plánování zavedl novou kategorii **územně analytické podklady** (ÚAP) pro celé území ČR podle území správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Jejich výstupem jsou jednak rozborů podmínek území pro udržitelný rozvoj a jednak souhrn problémů území k řešení.

1.3. Venkov a dokumenty na regionální úrovni

Programové dokumenty na úrovni regionů soudržnosti ČR tvoří sedm **Regionálních operačních programů** (ROP). Globální cíl ROP se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR a specifické cíle se již dotýkají priorit menších měst a venkova, např. podpora místních produktů, zvyšování hodnoty přírodního dědictví, cestovní ruch a zvyšování atraktivity území, podpora drobného zemědělského podnikání, ochrana rázu krajiny a další.

Pro Plzeňský kraj je to Regionální operační program NUTS II Jihozápad pro období 2007 - 2013, schválený Evropskou komisí v listopadu 2007. Problémy venkovského prostoru jsou charakterizovány pouze v obecné poloze a přesná definice venkova zde rovněž není uvedena. ROP se zaměřuje na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a zlepšování životních podmínek v obcích a na venkově prostřednictvím vzdělávání, sociální a zdravotnické infrastruktury.

Úloha krajů regionu NUTS II Jihozápad spočívá zejména v koncepční a výkonné činnosti samosprávných orgánů v oblasti regionálního rozvoje. Pro zpracování ROP se čerpalo ze základních dokumentů kraje Jihočeského a Plzeňského, což je Program rozvoje kraje a dalších dílčích zpracovaných dokumentů

Strategie rozvoje Plzeňského kraje má čtyři problémové okruhy podle odvětvového principu:

1. Ekonomika
2. Lidské zdroje
3. Územní rozvoj
4. Životní prostředí

Program rozvoje Plzeňského kraje, schválený v březnu 2008, stanovuje cíl: „**Zvýšit kvalitu života obyvatel Plzeňského kraje**“. Na základě uvedeného cíle byly již jmenované čtyři okruhy podle odvětvového principu územně diferencovány do tří základních typů urbanistické struktury: Plzeň, další centra a venkov. Pro vymezení venkovských obcí byla stanovena hranice 2 000 obyvatel, v kraji se jedná o 460 obcí. Venkovu s jeho specifickými potřebami je věnována zvláštní pozornost v problémových okruzích.

Kriteria obcí zařazených do venkovského prostoru jsou pro účely publikace popsány v následující kapitole č. 1.6. a seznam všech obcí zařazených do městského (M) a venkovského (V) prostoru je publikován v závěru publikace v příloze č. 2.

1.4. Výběr vhodné varianty pro vymezení venkova

Předkládaná publikace vychází z pilotní publikace Rozvoj venkova v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2006 (kód publikace 13-32n1-08) a z publikace Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006 (kód publikace e-1380-08). Cílem těchto publikací bylo mimo jiné nalézt nejvhodnější metodu pro vymezení venkova v České republice pro účely srovnání pomocí statistických ukazatelů, a to jak pro mezikrajské srovnání, tak pro hodnocení na úrovni daného kraje.

V první zmíněné publikaci bylo testováno šest různých variant vymezení venkovského prostoru, ve druhé publikaci k nim přibyla ještě jedna varianta založená na multikriteriálním vymezení venkova. Ta byla následně ještě rozšířena o vymezení přechodného prostoru mezi venkovem a městem, čímž vzniklo celkem 8 variant.

Každá z těchto variant má své nevýhody a výhody (blíže viz kapitola 4 publikace Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006), žádná z nich není optimální. I přes veškeré snahy autorů o co nejlepší vymezení totiž vždy existují obce a území, jejichž zařazení mezi venkovský či městský prostor je sporné. Každé vymezení je svým způsobem účelové a není často vhodné pro odlišné účely. Toto omezení se týká i varianty vybrané pro mezikrajské srovnání v této publikaci (kap. 4). Společná varianta nutně vykazuje určité nepřesnosti na lokální úrovni, které lze významněji redukovat pouze na hierarchicky nižší úrovni výběru. Proto předkládaná publikace pracuje i s vymezením venkova na krajské úrovni (kap. 2), která mnohem více vyhovuje regionálním podmínkám či alespoň požadavkům krajských samospráv.

S ohledem na dostupnost statistických dat pro samotné vymezení i pro následnou analýzu vycházely všechny varianty z úrovně obcí. Za nižší územní jednotky jsou data dostupná pouze ze sčítání lidu, domů a bytů, které naposledy proběhlo v roce 2001. Nevýhodou využití úrovně obcí je například nemožnost oddělit některé odlehlejší části městských obcí s jednoznačně venkovským charakterem od městského prostoru a přiřadit je k prostoru venkovskému.

V celé publikaci je používán termín venkovský prostor, byť jde vlastně o určitou skupinu venkovských obcí. Nejde tedy ani tak o venkovské území jako spíše o množinu základních územně správních jednotek státu,

kteře jsou v této publikaci posuzovány na základě dostupných statistických dat. Autoři jsou si vědomi, že pojem „venkovský prostor“ tím značně zjednodušují, a to především z důvodu jazykového a také proto, že venkovská sídla jsou svým způsobem neoddělitelná od své prostorové dimenze, tj. pevně svázána s územím, na kterém se nacházejí.

1.5. Varianta použitá pro mezikrajské srovnání v kapitole 4

Postavení venkova Plzeňského kraje v porovnání s ostatními kraji České republiky je důležitou součástí komplexnějšího pohledu na venkov. K tomuto srovnání jsme využili poznatků získaných při tvorbě analýz o venkovu v rámci pracovní skupiny k přípravě analýz za poslední čtyři roky.

Pro mezikrajské srovnání v kapitole 4 byla vybrána varianta vymezení venkova, která vychází z praktických zkušeností nabytých při testování zvolených variant.

Pro určení optimální varianty vymezení venkova v České republice jsme v loňském roce oslovili odbornou veřejnost. Požádali jsme o vyjádření celkem 15 zástupců pracovišť výzkumných ústavů a vysokých škol, která se problematikou venkova na celostátní úrovni dlouhodobě zabývají. Mimo to jsme oslovili zástupce regionálních institucí v jednotlivých krajích a konzultovali jsme s nimi specifika vymezení venkova v příslušném kraji. Z této diskuze vyplynulo, že v České republice neexistuje jednotný názor na vymezení venkova, respektive venkovského a městského prostoru. Získaná stanoviska poskytla mnoho zajímavých poznatků, které byly využity při stanovení celostátního vymezení venkova pro účely této publikace. Z množství různých pohledů jsme se nakonec museli rozhodnout pro jedinou variantu, přičemž připouštíme, že existuje variant mnohem více. Proto jsme se soustředili na vybudování časových řad ukazatelů, které umožňují zobrazení dalších variant vymezení, protože jsou členěny až do úrovně obcí. Poznátka z odborné diskuze jsme samozřejmě rovněž využili v samotné analýze postavení venkova. Vymezení venkova pro účely porovnání jednotlivých krajů a popsání základních vývojových tendencí na venkově je provedeno pomocí následující definice (jedná se o modifikovanou variantu využitou v předešlých publikacích):

Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km², pokud nejsou sídlem alespoň správního obvodu obce s rozšířenou působností.

Hraniční počty obyvatel byly vzhledem k četným výkyvům spočteny jako průměrný počet obyvatel k 31. 12. z let 2003 až 2007; hustota zalidnění, která je stabilnější, byla vypočtena k 31. 12. 2007. **Podle tohoto vymezení spadalo k 31. 12. 2008 do venkovského prostoru 91,8% obcí, které představovaly 78,8% výměry České republiky a v nichž žilo 29,8% obyvatel.**

Důvodů pro toto vymezení je několik. V české odborné literatuře se za venkovské obce zpravidla považují obce do 2 000 nebo (s ohledem na zákon o obcích) do 3 000 obyvatel. Tyto mezní hodnoty se také objevují v některých národních i regionálních programových dokumentech. Obce nad 3 000 obyvatel jsou zde považovány za jednoznačně městské, obce do 2 000 obyvatel za jednoznačně venkovské. Kritérium počtu obyvatel tedy zaručuje, že se do výběru nedostanou větší obce.

Ukazatel hustoty zalidnění je dalším základním kritériem používaným pro vymezování venkovských území, přestože je zásadně ovlivněn rozlohou obce a je vhodnější ho užít spíše pro vyšší územní jednotky; hraniční hodnota hustoty zalidnění 150 obyvatel/km² je ve shodě s definicí OECD. Kritérium hustoty zalidnění v tomto vymezení částečně zjemňuje jinak ostrou hranici mezi venkovskými a městskými obcemi a je zde využito pro zařazení obcí s velikostí od 2 000 do 3 000 obyvatel. Je vhodné např. pro obce, které mají sice více než 2 000 obyvatel, ale této hodnoty dosáhly jen díky velkému počtu místních částí, které jsou samostatnými sídelními útvary a nemají městský charakter. Na druhou stranu toto kritérium pomůže nezahrnout mezi venkovské ty obce, které jsou hustě osídlené a obvykle se nacházejí v nějakém urbanizovaném či suburbanizovaném prostoru.

Kritérium sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností nebo vyššího územního celku signalizuje jistý spádový význam lokálního charakteru, který nelze při hledání rozdílů mezi městským a venkovským prostorem pominout. Nejedná se pouze o administrativní hledisko, ale v praxi bývá takováto obec skutečným místním jádrem ve vícero ohledech.

Mezi nevýhody společné varianty vymezení venkova patří především vliv katastrální výměry na ukazatel hustoty zalidnění, který toto kritérium v mnoha případech značně zkresluje, případně nezohlednění architektonického rázu obce či dalších charakteristik a funkcí jednotlivých obcí. Pro mezikrajské srovnání se však tato metoda jeví jako dostatečně jednoduchá, jednoznačná a objektivní. Odlišný charakter obcí zařazených do venkovského prostoru na základě těchto jednoduchých kritérií navíc může zdůraznit rozdíly mezi jednotlivými regiony.

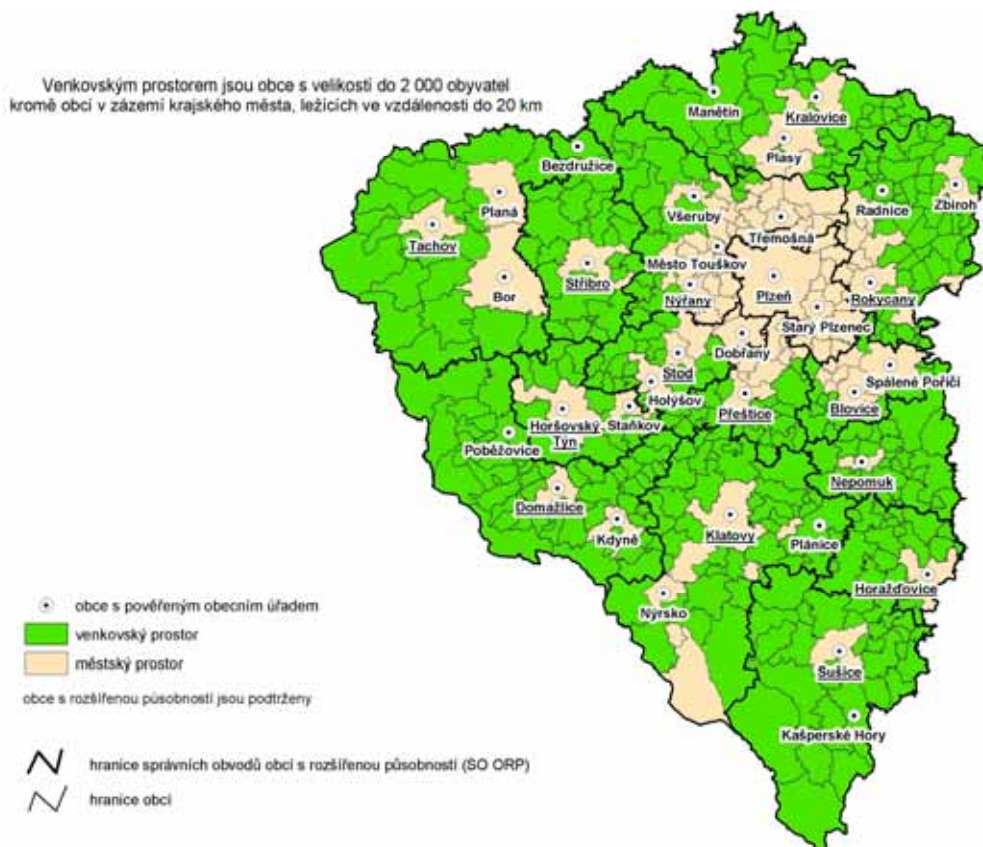

1.6. Varianta použitá pro hodnocení postavení venkova v Plzeňském kraji v kapitole 2.

V Plzeňském kraji byla pro oblast venkova v kapitole 2. stanovena hranice 2 000 obyvatel. Do městského prostoru bylo zařazeno 75 obcí (včetně krajského města Plzně), z nichž některé obce podmínku 2 000 obyvatel sice nesplňují, ale leží v dosahu 20 km od krajského města. Obce včetně obcí se statutem města s počtem do 2 000 obyvatel jsou zařazeny do venkovského prostoru. Přehled obcí, zařazených do městského prostoru, je znázorněn v následujícím kartogramu a tabulce.

O spolupráci při vymezení venkova jsme požádali odborníky z řad pracovníků Krajského úřadu v Plzni.

Kartogram 2 Vymezení venkovského a městského prostoru v Plzeňském kraji

Obce Plzeňského kraje zařazené do městského prostoru

Název obce	Kód obce	Kód ORP	Katastr. výměra v ha	Počet obyvatel k 1. 1. 2008	Počet obyvatel na km2	Statutární město=4 město=3 městy=2 ostatní obce=1	Městský prostor - M	Název obce	Kód obce	Kód ORP	Katastr. výměra v ha	Počet obyvatel k 1. 1. 2008	Počet obyvatel na km2	Statutární město=4 město=3 městy=2 ostatní obce=1	Městský prostor - M
Bdeněves	566756	3208	477	539	106	1	M	Nezbavětice	553590	3209	475	169	35	1	M
Blovice	557587	3201	2 896	4 037	138	3	M	Nezvěstice	558141	3209	644	1 373	214	1	M
Bor	560758	3215	11 651	4 183	35	3	M	Nová Ves	540269	3212	400	229	54	1	M
Břasy	559725	3211	2 149	2 104	97	1	M	Nýrsko	556831	3205	3 153	5 132	163	3	M
Bušovice	559750	3211	1 033	523	50	1	M	Nýřany	559300	3208	2 279	6 999	305	3	M
Čeminy	558711	3208	1 044	253	24	1	M	Obora	559318	3206	1 268	438	35	1	M
Česká Bříza	558745	3208	454	484	106	1	M	Osek	560057	3211	1 807	1 233	67	1	M
Čížice	557641	3210	264	482	178	1	M	Planá	561134	3215	6 254	5 539	88	3	M
Dobřany	557676	3212	3 531	6 000	168	3	M	Plasy	559351	3206	5 713	2 619	45	3	M
Dolany	558788	3208	813	262	31	1	M	Plešnice	559369	3208	687	243	35	1	M
Dolní Lukavice	557684	3210	1 873	830	44	1	M	PLZEŇ	554791	3209	13 766	165 238	1 187	4	M
Domažlice	553425	3202	2 461	10 872	440	3	M	Předenice	540412	3210	438	181	40	1	M
Druztová	558834	3208	502	675	135	1	M	Přístě	558249	3210	2 540	6 607	256	3	M
Dyšina	558851	3209	1 038	1 523	143	1	M	Příšov	567086	3208	293	279	87	1	M
Ejovice	559792	3211	769	583	73	1	M	Raková	566942	3211	544	206	34	1	M
Holíšov	553654	3212	2 931	4 904	164	3	M	Rochlov	559423	3208	461	237	52	1	M
Horažďovice	556254	3203	4 302	5 686	133	3	M	Rokycany	559717	3211	3 111	14 062	443	3	M
Horní Bříza	558885	3208	1 454	4 551	311	3	M	Seč	558311	3201	334	280	83	1	M
Horní Lukavice	539821	3210	730	387	50	1	M	Smědčice	540722	3211	466	200	40	1	M
Horšovský Týn	553671	3204	7 145	4 873	68	3	M	Spálené Poříčí	558362	3201	5 452	2 631	48	3	M
Hrádek	559822	3211	605	3 019	495	3	M	Staňkov	554294	3204	2 049	3 174	153	3	M
Hromnice	558915	3208	3 622	1 076	29	1	M	Starý Plzenec	558371	3209	1 839	4 420	241	3	M
Chlum	557773	3201	404	211	53	1	M	Stod	558389	3212	2 002	3 567	177	3	M
Chlumčany	557781	3210	904	2 466	266	1	M	Strašice	560162	3211	793	2 452	306	1	M
Chotěšov	557838	3212	2 681	2 692	100	1	M	Stříbro	561215	3213	4 780	7 766	159	3	M
Chotkov	558940	3208	1 126	915	78	1	M	Sušice	557153	3214	4 564	11 524	253	3	M
Chrást	558966	3209	984	1 757	178	1	M	Štáhlavy	558427	3209	2 397	2 184	91	1	M
Chválenice	557846	3209	993	556	56	1	M	Štěnovice	558435	3210	767	1 658	207	1	M
Janovice nad Úhlavou	556394	3205	2 848	2 111	73	3	M	Štěnovický Borek	539741	3209	623	428	61	1	M
Kaznějov	559008	3206	1 230	3 123	251	3	M	Tachov	560715	3215	4 085	12 557	306	3	M
Kadně	553786	3202	2 873	5 190	180	3	M	Tlučná	559491	3208	717	2 809	381	1	M
Klabava	559911	3211	154	443	275	1	M	Trnová	559504	3208	650	826	125	1	M
Klatovy	555771	3205	8 106	22 890	282	3	M	Třemošná	559521	3208	1 810	4 825	263	3	M
Kozolupy	559059	3208	551	959	172	1	M	Tymákov	558460	3209	911	667	73	1	M
Kralovice	559075	3206	3 979	3 550	89	3	M	Úherce	546411	3208	799	249	30	1	M
Kyšice	559130	3209	707	778	109	1	M	Újezd nade Mží	566594	3208	846	72	8	1	M
Ledce	559148	3208	936	700	72	1	M	Úlice	559555	3208	1 324	401	31	1	M
Letkov	540561	3209	470	444	92	1	M	Útušice	558486	3210	1 564	584	36	1	M
Lhůta	578606	3209	341	161	47	1	M	Vejprnice	559580	3208	1 028	3 061	275	1	M
Lině	559164	3208	1 023	2 431	236	1	M	Vičejn	540706	3201	401	94	24	1	M
Litohlav	553611	3211	725	474	63	1	M	Vochov	559601	3208	542	606	107	1	M
Losiná	558001	3209	679	926	134	1	M	Všerice	566799	3211	267	243	88	1	M
Město Touškov	559211	3208	963	1 978	198	3	M	Všeruby	559628	3208	2 357	1 089	44	1	M
Miřosov	559997	3211	1 153	2 169	190	3	M	Zbiroh	560260	3211	3 194	2 601	81	3	M
Mokrouše	540641	3209	274	175	63	1	M	Zbůch	559661	3208	857	2 008	232	1	M
Myslinka	566543	3208	370	153	42	1	M	Zdemyslice	558583	3201	476	534	109	1	M
Nadřiby	559253	3208	449	100	21	1	M	Zruč-Senec	559679	3208	887	2 856	314	1	M
Nebílovy	540340	3210	526	324	60	1	M	Žákava	530182	3201	947	379	40	1	M
Nekmíř	559270	3208	985	436	44	1	M	Železná Ruda	557528	3205	7 981	2 318	28	3	M
Nepomuk	558109	3207	1 278	3 749	287	3	M	Žilov	559709	3208	633	417	65	1	M
Nevřeň	559288	3208	633	212	33	1	M								

2. Městský a venkovský prostor v Plzeňském kraji

2.1. Území, sídelní struktura, dostupnost

Pro vývoj osídlení na území dnešního Plzeňského regionu byly rozhodujícím kritériem přírodní podmínky a významná strategická poloha. První obyvatelé kraje se usazovali na místech úrodných pahorkatin vhodných k zemědělskému využívání půdy, blíže k lokalitám s přírodním bohatstvím a na trasách významných obchodních cest. Členitost reliéfu na území dnešního Plzeňského kraje dala vzniknout malým hospodářským usedlostem, a to zejména ve východní a jižní části kraje, v místech s příznivými geografickými a klimatickými podmínkami pro zemědělství. Proto je také pro tyto oblasti typická značná roztržitost sídelních jednotek (vesnic, osad a samot). Ke vzniku větších sídelních jednotek (řemeslných a manufakturních center) docházelo především v západní a severní části kraje, kde se nalézala relativně velká ložiska nerostného bohatství a rozvinutá manufakturní výroba, a kde převažovalo drsné podnebí nevhodné pro zemědělskou výrobu. K výraznému osídlování kraje došlo až od 7. století, kdy se centrem kraje stává hradiště ve Staré Plzni (předchůdce krajského města). Od tohoto období docházelo k řadě hospodářských a politických změn, které postupně ovlivňovaly i vývoj sídelní struktury. Jedná se zejména o:

- stabilizaci zemské česko-bavorské hranice
- vznik nových královských měst na význačných trasách obchodních cest
- příliv obyvatelstva německé národnosti do českých měst
- osídlování vyhlášených a třicetiletou válkou zničených území německými přistěhovalci
- rozvoj a budování železniční sítě v 19. století a další rozvoj průmyslu
- vytvoření nejnižších článků územní samosprávy - **obcí** - v souvislosti se zrušením poddanství
- zabavení velké části území především západně od Plzně po mnichovském diktátu
- organizovaný odsun části německého obyvatelstva
- osídlení měst, obcí a pohraničních okresů v poválečném období českým a slovenským obyvatelstvem
- kolektivizaci zemědělství (vznik státních statků v nově osídlovaných územích při západní hranici)

Návrat k demokratickým principům v 90. letech vnesl změny i do samosprávy měst a obcí a tím v konečném důsledku i do sídelní struktury Plzeňského regionu. Základními územními samosprávnými celky jsou obce dělící se z hlediska osídlení na **venkovské obce** a **města**. Vývoj sídelní struktury Plzeňského regionu byl provázen v minulosti integračními (slučování malých obcí) a desintegračními (zánik a rušení některých částí obcí) procesy. Od roku 2003 se počet obcí stabilizoval na čísle 501. Plzeňský kraj měl k 31. 12. 2008 celkem 501 obcí, 1 538 částí obcí a 55 obcí se statutem města, rozkládajících se na 7 561 km² plochy a rozdělených do 1 385 katastrů.

Na základě zvolené varianty³ vymezení venkovského prostoru téměř 80% z celkové výměry kraje spadá do venkovského prostoru a rozkládá se téměř na třech čtvrtinách rozlohy celého kraje (74,6%). V takto vymezeném venkovském prostoru žije pouze 26,8% celkové populace regionu. V relativním ukazateli přepočtu na 1 obec připadá v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru rozloha 14,1 km², 381,3 obyvatel a hustota zalidnění 27,1 osoby/km². Z hlediska administrativního členění připadají na jednu obec venkovského prostoru v Plzeňském kraji v průměru téměř 3 části obce a taktéž téměř 3 katastry.

Území Plzeňského regionu je rozděleno do sedmi územních celků (okresů), z nichž největší výměru má okres Klatovy (25,7% územní plochy), a to i ve venkovském prostoru. Z celkové výměry okresu tvoří vymezený venkovský prostor 84,1%. Je to dáno zejména rozdrobenou sídelní strukturou a množstvím malých obcí. Dalším poměrně velkým okresem z hlediska rozlohy je okres Plzeň-sever, zaujímá 17% celkové plochy kraje, přičemž venkovský prostor okresu tvoří 66%. Vymezení venkovského prostoru v okrese Plzeň-sever však není zcela srovnatelné s ostatními okresy, které neleží v zázemí města Plzně. Podle zvolené varianty část obcí z okresu Plzeň-sever, i když splňuje parametry venkovského prostoru, je zahrnuta v prostoru městském, neboť leží v zázemí krajského města a splňuje podmínku vzdálenosti do 20 km. Třetím větším okresem co do rozlohy je okres Tachov. Pokrývá 18,2% celkového území kraje, z toho venkovský prostor zabírá 80,6% celkové plochy okresu. Z hlediska hustoty osídlení jsou nejhřidčeji osídleny

³ Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km.

právě okresy Klatovy a Tachov, okresy při západní hranici kraje s extrémně nízkou obydleností menších oblastí (Šumava, Český les).

Tab. 2.1.1 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008

	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)		Počet obcí		Počet částí obcí		Počet obcí se statutem města	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	5 638	1 923	400	101	1 167	371	21	34
v tom okresy:										
Domažlice	31 002	29 237	949	175	80	5	201	44	3	5
Klatovy	38 941	49 728	1 636	310	88	6	401	78	8	6
Plzeň-město	-	185 125	-	261	-	15	-	46	-	2
Plzeň-jih	22 258	38 598	686	304	69	21	147	56	1	6
Plzeň-sever	20 811	53 192	849	438	62	36	167	70	3	7
Rokycany	16 623	30 718	407	168	54	14	72	30	2	4
Tachov	22 902	30 492	1 111	268	47	4	179	47	4	4

dokončení

	Průměr na 1 obec								Hustota zalidnění (osoby/km ²)	
	počet obyvatel		rozloha (km ²)		počet částí obcí		počet katastrů		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	381,3	4 129,6	14,1	19,0	2,9	3,7	2,7	3,1	27,1	216,9
v tom okresy:										
Domažlice	387,5	5 847,4	11,9	34,9	2,5	8,8	2,3	6,0	32,7	167,5
Klatovy	442,5	8 288,0	18,6	51,6	4,6	13,0	4,0	10,5	23,8	160,7
Plzeň-město	-	12 341,7	-	17,4	-	3,1	-	2,9	-	708,1
Plzeň-jih	322,6	1 838,0	9,9	14,5	2,1	2,7	2,0	2,4	32,4	126,9
Plzeň-sever	335,7	1 477,6	13,7	12,2	2,7	1,9	2,5	1,8	24,5	121,5
Rokycany	307,8	2 194,1	7,5	12,0	1,3	2,1	1,2	1,8	40,8	183,2
Tachov	487,3	7 623,0	23,6	66,9	3,8	11,8	3,7	10,3	20,6	113,9

Kartogram 3 Hustota zalidnění v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 75,3
v tom:
venkovský prostor = 27,1
městský prostor = 216,9

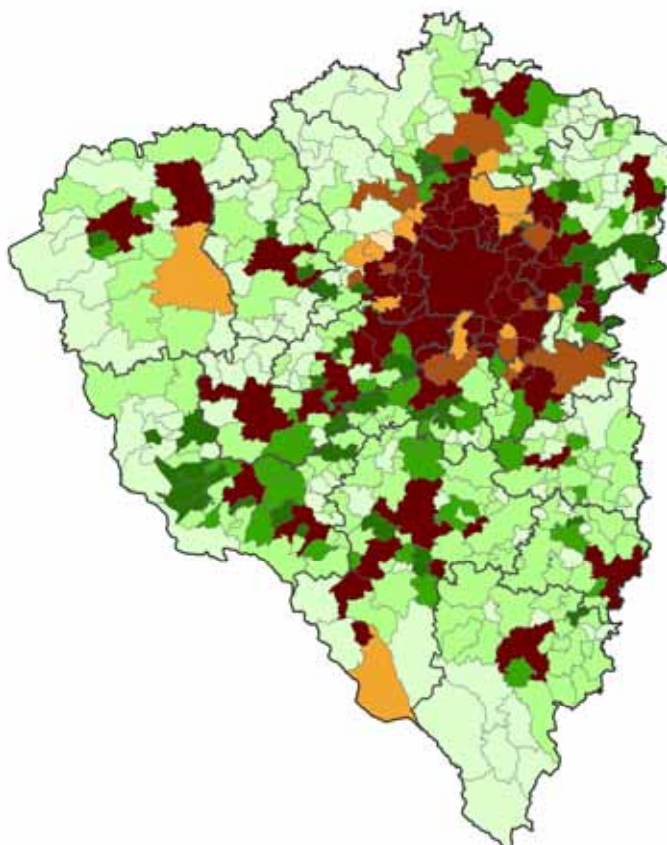
počet obyvatel na 1 km²

venkovský prostor

méně než 20,0
20,0 - 39,9
40,0 - 59,9
60,0 a více

městský prostor

méně než 20,0
20,0 - 39,9
40,0 - 59,9
60,0 a více

Zákonem č. 314 ze dne 13. června 2002 bylo stanoveno v Plzeňském kraji 15 obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP), které do jisté míry převzaly kompetence a pravomoci zrušených okresních úřadů.

Největší rozlohu v kraji mají správní obvody ORP Tachov (12,5%), Klatovy (12%), Sušice (10,3%) a Domažlice (10,1%). Podíl rozlohy obcí venkovského prostoru byl nejvyšší ve správním obvodu ORP Domažlice (93,1%), Nepomuk (95,8%) a Sušice (94,1%). Nejnižší hustotu osídlení vykazují ve venkovském prostoru správní obvody ORP Sušice a Tachov, tedy pohraniční území s méně urbanizovanými oblastmi. Poměrně hustě jsou zalidněny ve venkovském prostoru správní obvody ORP Přeštice a Rokycany, tedy ORP ležící v blízkosti krajského města s koncentrací průmyslu, zvýšeným podílem zahraničních investorů a v neposlední řadě i s výhodnou polohou z hlediska dopravy. V městském prostoru nejvyšší hustoty, eliminujeme-li Plzeň, dosahují ve správních obvodech ORP Domažlice, Nepomuk a Sušice. Hustota v městském prostoru v některých případech několikanásobně převyšuje hustotu ve venkovském prostoru. Příkladem je správní obvod ORP Sušice, kde hustota v městském prostoru je cca 14krát vyšší než ve venkovském. Obdobná situace je i u ORP Domažlice, Nepomuk a Stříbro. Počet částí obce je ve venkovském prostoru v průměru tři části na obec, stejně tak počet katastrů.

Tab. 2.1.2 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008

	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)		Počet obcí		Počet částí obcí		Počet obcí se statutem města	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	5 638	1 923	400	101	1 167	371	21	34
v tom SO ORP:										
Blovice	3 256	8 285	113	109	12	7	25	26	-	2
Domažlice	23 849	16 159	710	53	56	2	144	16	3	2
Horažďovice	6 521	5 676	216	43	19	1	51	8	1	1
Horšovský Týn	5 947	8 124	197	92	16	2	48	26	-	2
Klatovy	18 918	32 529	685	221	40	4	188	54	4	4
Kralovice	12 498	9 807	537	122	40	4	106	14	2	3
Nepomuk	7 903	3 778	296	13	25	1	62	2	1	1
Nýřany	8 313	43 385	312	316	22	32	61	56	1	4
Plzeň	-	185 125	-	261	-	15	-	46	-	2
Přeštice	7 562	13 891	175	96	21	9	41	17	-	1
Rokycany	16 623	30 718	407	168	54	14	72	30	2	4
Stod	4 743	17 598	144	115	19	5	28	13	-	3
Stříbro	9 255	7 961	383	48	23	1	83	7	3	1
Sušice	13 502	11 523	735	46	29	1	162	16	3	1
Tachov	13 647	22 531	728	220	24	3	96	40	1	3

dokončení

	Průměr na 1 obec								Hustota zalidnění (osoby/km ²)	
	počet obyvatel		rozloha (km ²)		počet částí obcí		počet katastrů		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	381,3	4 129,6	14,1	19,0	2,9	3,7	2,7	3,1	27,1	216,9
v tom SO ORP:										
Blovice	271,3	1 183,6	9,5	15,6	2,1	3,7	2,0	3,1	28,7	75,9
Domažlice	425,9	8 079,5	12,7	26,7	2,6	8,0	2,3	5,0	33,6	302,9
Horažďovice	343,2	5 676,0	11,4	43,0	2,7	8,0	2,4	9,0	30,2	131,9
Horšovský Týn	371,7	4 062,0	12,3	46,0	3,0	13,0	2,8	9,0	30,2	88,4
Klatovy	473,0	8 132,3	17,1	55,2	4,7	13,5	4,1	10,5	27,6	147,3
Kralovice	312,5	2 451,8	13,4	30,5	2,7	3,5	2,5	3,3	23,3	80,4
Nepomuk	316,1	3 778,0	11,8	12,8	2,5	2,0	2,4	2,0	26,7	295,6
Nýřany	377,9	1 355,8	14,2	9,9	2,8	1,8	2,7	1,6	26,7	137,4
Plzeň	-	12 341,7	-	17,4	-	3,1	-	2,9	-	708,1
Přeštice	360,1	1 543,4	8,3	10,7	2,0	1,9	1,7	1,7	43,2	144,6
Rokycany	307,8	2 194,1	7,5	12,0	1,3	2,1	1,2	1,8	40,8	183,2
Stod	249,6	3 519,6	7,6	23,1	1,5	2,6	1,3	2,6	33,0	152,4
Stříbro	402,4	7 961,0	16,6	47,8	3,6	7,0	3,2	7,0	24,2	166,6
Sušice	465,6	11 523,0	25,3	45,6	5,6	16,0	4,9	12,0	18,4	252,5
Tachov	568,6	7 510,3	30,3	73,3	4,0	13,3	4,2	11,3	18,7	102,5

U více jak tří čtvrtin (83,5%) venkovských obcí Plzeňského kraje byla **hustota zalidnění** k 31. 12. 2008 nízká, a to do 49 osob/km². Nejvíce obcí z této kategorie patří do okresu Klatovy (téměř jedna čtvrtina z celkového počtu obcí). Z celkového počtu obcí ve venkovském prostoru v okrese Klatovy, spadá do území s tak nízkou hustotou 93,2% obcí. Obdobná situace se projevuje i v okrese Tachov, kde podíl obcí s nízkou hustotou (do 49 osob/km²) dosahuje 93,6% z celkového počtu obcí venkovského prostoru v okrese. V kategorii hustoty od 50 do 99 osob/km² jsou nejvyšším počtem obcí ve venkovském prostoru zastoupeny okresy Domažlice a Rokycany. Naopak městský prostor se vyznačuje hustotou vyšší než 150 osob/km². V kategorii hustoty zalidnění 150 až 299 osob/km² je zastoupeno 25,7% obcí městského prostoru kraje. Hustotu větší než 1 000 osob/km² vykazuje pouze krajské město Plzeň. V meziokresním srovnání nejvíce obcí městského prostoru s vyšší hustotou zalidnění než 150 osob/km² je v okrese Plzeň-sever.

Tab. 2.1.3 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

	Počet obcí celkem	v tom s hustotou zalidnění (osoby/km ²)											
		do 49		50 - 99		100 - 149		150 - 299		300 - 999		1 000 a více	
		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	501	334	27	55	26	4	11	6	26	1	10	-	1
v tom okresy:													
Domažlice	85	59	-	17	1	2	-	2	3	-	1	-	-
Klatovy	94	82	1	5	1	1	1	-	3	-	-	-	-
Plzeň-město	15	-	2	-	6	-	2	-	4	-	-	-	1
Plzeň-jih	90	60	6	9	5	-	3	-	7	-	-	-	-
Plzeň-sever	98	52	14	7	6	-	5	3	6	-	5	-	-
Rokycany	68	37	3	14	6	1	-	1	2	1	3	-	-
Tachov	51	44	1	3	1	-	-	-	1	-	1	-	-

V hodnocení hustoty zalidnění ve správních obvodech ORP nejvíce obcí s nejnižší hustotou zalidnění (do 49 osob/km²) je ve venkovském prostoru u ORP Domažlice, Klatovy a Rokycany. Stejná situace je i ve správním obvodu ORP Domažlice a Rokycany i v následující kategorii tj. 50 až 99 osob/km². V městském prostoru největší počet obcí s nízkou hustotou zalidnění připadá na ORP Nýřany, kde řada malých obcí, ležících ve vzdálenosti do 20 km od Plzně, je zařazena podle použité varianty vymezení do městského prostoru. Nejčtenější zastoupení v městském prostoru má hustota zalidnění pohybující se v intervalu od 150 do 299 osob/km², kde se nachází většina obcí se statutem města.

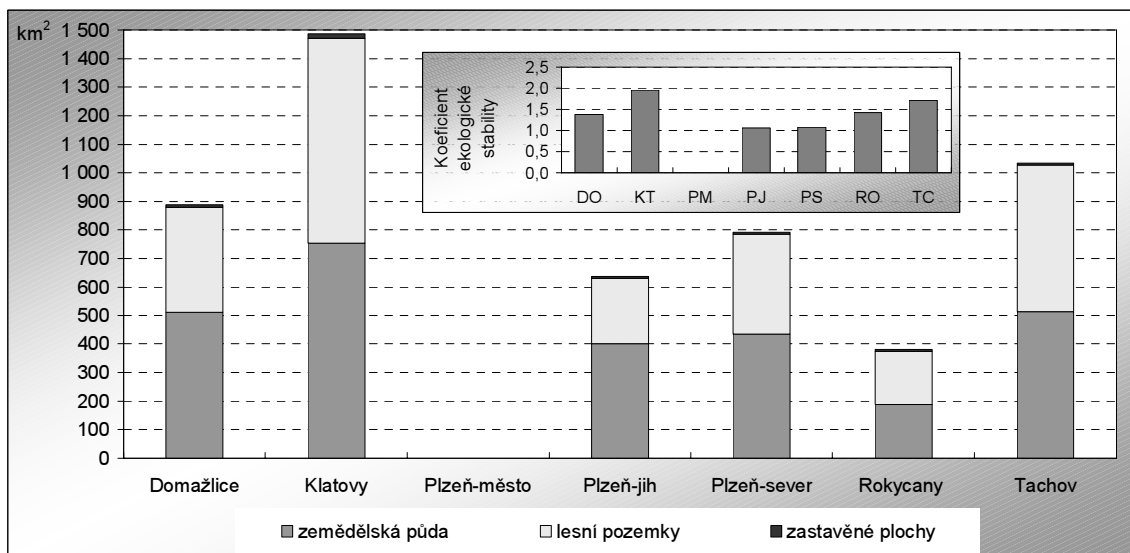
Tab. 2.1.4 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

	Počet obcí celkem	v tom s hustotou zalidnění (osoby/km ²)											
		do 49		50 - 99		100 - 149		150 - 299		300 - 999		1 000 a více	
		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	501	334	27	55	26	4	11	6	26	1	10	-	1
v tom SO ORP:													
Blovice	19	11	3	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Domažlice	58	41	-	11	-	2	-	2	1	-	1	-	-
Horažďovice	20	18	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Horšovský Týn	18	12	-	4	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Klatovy	44	37	1	3	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Kralovice	44	35	2	4	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Nepomuk	26	25	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Nýřany	54	17	12	3	5	-	5	2	5	-	5	-	-
Plzeň	15	-	2	-	6	-	2	-	4	-	-	-	1
Přeštice	30	16	3	5	2	-	-	-	4	-	-	-	-
Rokycany	68	37	3	14	6	1	-	1	2	1	3	-	-
Stod	24	14	-	5	1	-	1	-	3	-	-	-	-
Stříbro	24	21	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Sušice	30	27	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Tachov	27	23	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-

V Plzeňském kraji se pro zemědělskou činnost využívá více zemědělské půdy (ve vztahu k celkové rozloze) v městském prostoru než ve venkovském (o 2,6 procentního bodu). Jde zejména o okresy Klatovy, Plzeň-jih, Rokycany a Tachov. Největší podíl zemědělské půdy na celkové výměře venkovského prostoru vykazuje okres Plzeň-jih, který má současně nejnižší podíl lesních pozemků a tudíž nejnižší hodnotu koeficientu ekologické stability v kraji. Nejvyšších podílů výměry lesních pozemků na celkové rozloze venkovského prostoru dosahují lesnaté okresy Klatovy (Šumava), Rokycany (Brdy) a Tachov (Český les). Podíl lesních

pozemků na celkové výměře v kraji je vyšší o 9 procentních bodů ve venkovském prostoru než v městském. Převaha vyšších podílů lesních ploch ve venkovském prostoru nad městským je patrná ve všech okresech (mimo Plzeň-město). V důsledku vyšších podílů lesních pozemků na celkové rozloze stoupá i hodnota **koeficientu ekologické stability**, který se u lesnatých okresů kraje pohybuje v intervalu 1,07 až 1,96, což znamená relativně vyváženou krajinu. V městském prostoru se hodnota koeficientu ekologické stability pohybuje ve většině okresů v rozmezí 0,70 až 1,05. Z toho vyplývá, že se jedná o území intenzivně využívané především pro zemědělskou činnost.

Graf 1 Vybrané druhy pozemků a koeficient ekologické stability ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008

S postupující suburbanizací především v zázemí krajského města a také částečně i vlivem zvolené metody vymezení venkovského prostoru je podíl zastavěných ploch v kraji v městském prostoru téměř třikrát vyšší než ve venkovském. Nejvyšší podíl zastavěných ploch v městském prostoru má okres Plzeň-město (4,84%). V ostatních okresech je hodnota tohoto podílu v městském prostoru v průměru dvakrát vyšší než ve venkovském.

Tab. 2.1.5 Bilance půdy a koeficient ekologické stability k 31. 12. 2008

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální, výpočty ČSÚ

	Rozloha celkem (km ²)		z toho druh pozemku (%)						Koeficient ekologické stability ¹⁾	
			zemědělská půda		lesní pozemky		zastavěné plochy			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	5 638	1 923	49,8	52,4	41,9	32,9	0,9	2,4	1,49	0,94
v tom okresy:										
Domažlice	949	175	53,9	52,9	38,7	34,3	1,0	2,2	1,38	0,99
Klatovy	1 636	310	46,1	47,5	43,9	39,2	0,9	2,1	1,96	1,60
Plzeň-město	-	261	-	48,7	-	25,1	-	4,8	-	0,70
Plzeň-jih	686	304	58,6	63,4	33,0	23,7	1,2	2,1	1,07	0,70
Plzeň-sever	849	438	51,3	50,1	41,2	38,2	0,9	1,9	1,08	0,93
Rokycany	407	168	46,3	47,6	45,7	37,1	1,2	2,5	1,43	1,05
Tachov	1 111	268	46,3	55,7	46,2	31,2	0,6	1,5	1,72	0,90

¹⁾ poměr tzv. stabilních (lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy) a nestabilních (orná půda, zastavěné a ostatní plochy) krajinných prvků v daném území

Kartogram 4 Podíl zemědělské půdy na katastrálním území obcí Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 50,4
v tom:
venkovský prostor = 49,8
městský prostor = 52,4

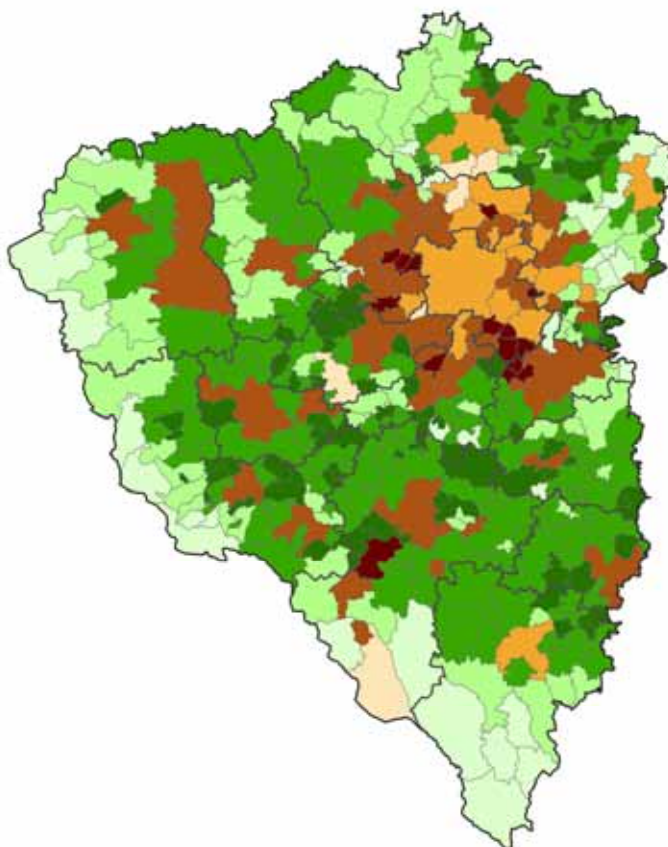
podíl zemědělské půdy v %

venkovský prostor

méně než 30,0
30,0 - 49,9
50,0 - 69,9
70,0 a více

městský prostor

méně než 30,0
30,0 - 49,9
50,0 - 69,9
70,0 a více

V důsledku integrace, desintegrace a jejich nerovnoměrného vývoje se změnila v minulých letech také **velikostní struktura obcí**.

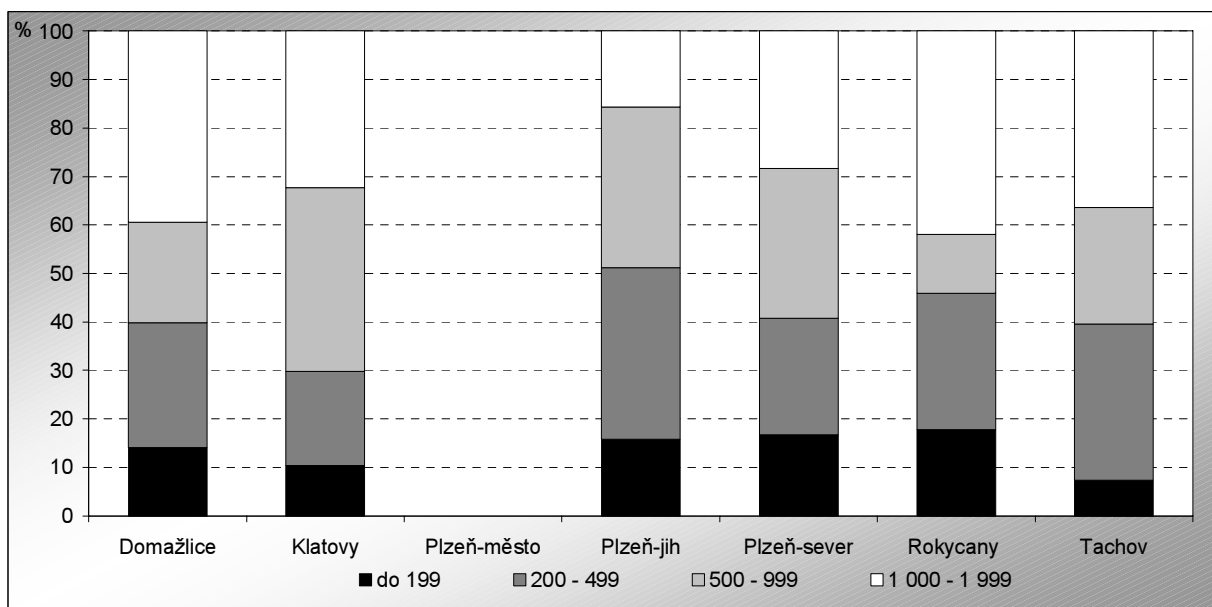
V Plzeňském kraji je ve venkovském prostoru nejpočetnější velikostní skupina obcí do 199 obyvatel s nejvyšším počtem v okresech Domažlice (45% obcí z celkového počtu ve venkovském prostoru v okrese) a Klatovy (40,9%). Okres Klatovy je i z hlediska hustoty řídké zalidněným okresem s velkým množstvím malých obcí v rekreačních a pro trvalé bydlení málo atraktivních oblastech (zejména nízká obydlenost v pohraničí). Počet obyvatel v této kategorii představuje 26,5% z celkového počtu obyvatel ve venkovském prostoru regionu. Čtyři okresy Plzeňského kraje se pohybují v této velikostní skupině kolem jedné pětiny z celkového počtu obyvatelstva v této kategorii. Další početnější velikostní skupinou jsou obce od 200 do 499 obyvatel. V této kategorii nejvyšší četnost vykazují okresy Domažlice a Plzeň-jih. Z hlediska počtu obyvatel je v této velikostní skupině soustředěno 32,3% obyvatel z celkového počtu ve vymezeném venkovském prostoru, z toho nejvíce v okrese Domažlice. Naopak nejméně obyvatel v obcích do 499 osob žije v okrese Plzeň-sever. S poklesem počtu obcí v dalších velikostních skupinách roste zákonitě počet obyvatel. Zatímco podíl obcí ve velikostní skupině 500 až 999 obyvatel představuje pouhých 14,8% z celkového počtu obcí ve venkovském prostoru, počet obyvatel se pohybuje kolem 28%, a právě tak ve velikostní skupině 1 000 až 1 999 (podíl obcí 9%) podíl počtu obyvatel dosahuje 32%.

Tab. 2.1.6 Počet obcí venkovského prostoru podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008

	Počet obcí venkovského prostoru celkem	v tom s počtem obyvatel					z toho se statutem města
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 a více	
Plzeňský kraj	400	176	129	59	36	-	21
v tom okresy:							
Domažlice	80	36	26	9	9	-	3
Klatovy	88	36	23	20	9	-	8
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	69	30	26	10	3	-	1
Plzeň-sever	62	33	15	10	4	-	3
Rokycany	54	29	17	3	5	-	2
Tachov	47	12	22	7	6	-	4

Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je 21 obcí se statutem města tj. 5,3% z celkového počtu obcí venkovského prostoru v regionu, z toho víc než jedna třetina obcí má počet obyvatel vyšší než 1 500. Nejmenšími obcemi se statutem města jsou Rejštejn (235 obyv.) v okrese Klatovy a Úterý (462 obyv.) v okrese Plzeň-sever. Nejméně urbanizovanými celky ve venkovském prostoru Plzeňského kraje jsou okresy Plzeň-jih (město Kasejovice) a Rokycany (města Mýto a Radnice), kde je ve venkovském prostoru nejméně obcí se statutem města.

Graf 2 Podíl obyvatel ve venkovském prostoru podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2008

Ukazatele časové dostupnosti obce do sídla správního úřadu je nutno brát s patřičným nadhledem, neboť se jedná o data pořízená z mapového serveru při nastavení průměrné rychlosti automobilu po jednotlivých komunikacích bez zohlednění dalších dopravních prostředků a vytíženosti komunikací během dne. U obcí, které jsou samotné sídlem správního obvodu, byl stanoven čas s ohledem na jejich velikost.

Převážná část obyvatelstva venkovského prostoru Plzeňského kraje žije v obcích, které jsou časově vzdáleny od sídla ORP od 15 do 29 minut. V okresním srovnání nejvíce obyvatel venkovského prostoru žije v obcích s touto časovou dostupností v okrese Rokycany (70,1%) a také Klatovy (53,7%). Poněkud odlišná situace je u obcí dostupných v časovém limitu do 14 minut. V průměru za kraj se tato kategorie liší od předchozí pouze o 4,6 procentních bodů, situace uvnitř kraje je však podstatně jiná. Nejvyšší podíl obyvatel žijících v obcích s dostupností do 14 minut ve venkovském prostoru mají okresy Plzeň-jih (58,5%) a Domažlice (48,3%). Část obcí, které patří podle vymezené varianty do městského prostoru, je přímo sídly ORP, a tak 83,2% obyvatel městského prostoru žije v pásmu časové dostupnosti do 14 minut.

Tab. 2.1.7 Podíl obyvatel v obcích podle časové dostupnosti sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností a sídla kraje v roce 2008

Zdroj: www.mapy.cz

	Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností sídla správního obvodu ORP (%)						Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností krajského města (%)					
	do 14 minut		15 - 29 minut		30 a více minut		do 29 minut		30 - 59 minut		60 a více minut	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	40,6	83,2	45,2	11,5	14,2	5,3	9,5	68,2	55,4	22,0	35,1	9,8
v tom okresy:												
Domažlice	48,3	100,0	37,0	-	14,8	-	-	-	22,5	44,7	77,5	55,3
Klatovy	42,4	84,9	53,7	10,4	3,9	4,6	-	-	44,9	50,4	55,1	49,6
Plzeň-město	-	95,4	-	4,6	-	-	-	100,0	-	-	-	-
Plzeň-jih	58,5	90,8	41,5	9,2	-	-	27,2	90,2	72,8	9,8	-	-
Plzeň-sever	29,8	43,0	25,4	24,6	44,8	32,5	21,1	87,7	68,7	12,3	10,2	-
Rokycany	15,9	66,3	70,1	25,2	14,0	8,5	24,7	58,1	71,4	41,9	3,9	-
Tachov	37,3	67,3	45,7	32,7	17,0	-	-	-	76,8	100,0	23,2	-

Poloha krajského města Plzně, která leží na spojnici Praha-Norimberk a má dálnici D5 situovanou jihozápadně od města, do určité míry determinuje **dopravní dostupnost** jednotlivých územních celků **k centru** regionu. Nejvíce obyvatel venkovského prostoru žije v časovém pásmu 30 až 59 minut. Nejnižší podíl obyvatel v obcích venkovského prostoru v časovém intervalu do jedné hodiny vykazuje okres Domažlice, kde značná část obyvatelstva obcí zahrnutých ve venkovském prostoru jezdí do krajského města déle než hodinu. Naopak nejvyššího podílu obyvatel dosahují obce v časovém pásmu dostupnosti 30 až 59 minut v okresech sousedících s okresem Plzeň-město (Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany) a v okrese Tachov, kterým prochází 41,3% dálniční sítě v Plzeňském kraji. Nejvzdálenější obce venkovského prostoru, jejichž časová dostupnost je vyšší než jedna hodina, leží v okrese Domažlice, Klatovy a částečně i Tachov (zejména pohraniční oblasti okresů). V městském prostoru je situace odlišná. Obce náležící podle zvolené varianty vymezení do městského prostoru v časovém pásmu do 29 minut patří do okresů ležících v zázemí krajského města (Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany). V časovém pásmu dostupnosti do jedné hodiny leží obce městského prostoru okresů Domažlice, Klatovy, Tachov a částečně i Rokycany (zejména obce ležící severovýchodně od krajského města). Stejná situace jako ve venkovském prostoru je i v městském v časové dostupnosti od krajského města v okresech Domažlice a Klatovy, kde ve většině obcí je dostupnost do centra kraje větší než jedna hodina.

2.2. Obyvatelstvo

Předmětem analýzy v této kapitole je zhodnocení populačního vývoje na základě ukazatelů, charakterizujících jednotlivé demografické procesy v návaznosti na diferenciaci venkovského a městského prostoru.

Podle výsledků statistických demografických dat žilo k 31. 12. 2008 v Plzeňském kraji 569 627 obyvatel, z toho ve venkovském prostoru téměř jedna třetina (26,8%). Rozdílný demografický vývoj je dán jednak odlišnou územní strukturou, jednak vymezením daného prostoru (venkovský, městský). Z hlediska **věkové struktury** je nejnižší procentní zastoupení obyvatel ve věkové skupině od 0 do 14 let. I když zdánlivě jsou podíly v obou vymezených prostorech téměř vyrovnány, přesto se jistá převaha objevuje ve věkové skupině dětí do 14 let ve venkovském prostoru (o 0,6 procentního bodu).

Tab. 2.2.1 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008

	Obyvatelstvo celkem		v tom ve věkové skupině (%)						Průměrný věk (roky)	
			0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	14,3	13,7	70,8	71,0	14,9	15,4	40,6	40,9
v tom okresy:										
Domažlice	31 002	29 237	14,9	14,5	71,3	71,0	13,8	14,5	39,9	40,4
Klatovy	38 941	49 728	14,0	14,1	69,9	70,7	16,1	15,2	41,4	40,8
Plzeň-město	-	185 125	-	12,6	-	70,7	-	16,7	-	41,8
Plzeň-jih	22 258	38 598	13,1	14,8	70,0	70,9	16,9	14,3	42,1	40,1
Plzeň-sever	20 811	53 192	14,2	15,4	71,2	70,7	14,6	13,9	40,5	39,6
Rokycany	16 623	30 718	13,3	13,5	69,9	71,1	16,8	15,4	41,9	41,0
Tachov	22 902	30 492	15,9	14,2	72,9	73,4	11,2	12,4	38,0	39,3

V meziokresním srovnání je situace trochu jiná. Kromě okresů Domažlice a Tachov, kde převažuje podíl obyvatel ve věku 0 až 14 let ve venkovském prostoru nad podílem v městském, v ostatních okresech je větší zastoupení v této věkové kategorii v městském prostoru. V produktivní věkové skupině obyvatelstva (15 až 64 let) je podíl téměř vyrovnán v obou prostorech. Ve věkové skupině 65 let a více mají obce ve venkovském prostoru v Plzeňském kraji převážně vyšší podíl na obyvatelstvu celkem. Důvodem může být i to, že zde lidé žijí v různých zařízeních sociální péče pro seniory, jejichž relativně větší část leží sice v blízkosti měst a obcí, ale mimo ně, v klidném přírodním venkovském prostředí.

Tab. 2.2.2 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008

	Obyvatelstvo celkem		v tom ve věkové skupině (%)						Průměrný věk (roky)	
			0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	14,3	13,7	70,8	71,0	14,9	15,4	40,6	40,9
v tom SO ORP:										
Blovice	3 256	8 285	13,2	14,7	69,9	69,9	16,9	15,4	42,1	40,3
Domažlice	23 849	16 159	14,9	13,9	71,6	70,3	13,5	15,8	39,7	41,1
Horažďovice	6 521	5 676	12,9	14,3	69,7	69,3	17,4	16,4	42,1	41,4
Horšovský Týn	5 947	8 124	15,4	14,7	71,3	71,6	13,3	13,7	39,3	40,4
Klatovy	18 918	32 529	14,9	14,0	70,0	71,6	15,1	14,4	40,7	40,5
Kralovice	12 498	9 807	14,0	15,2	70,7	70,4	15,3	14,4	41,1	40,0
Nepomuk	7 903	3 778	11,7	15,9	69,6	71,4	18,7	12,7	43,6	38,8
Nýřany	8 313	43 385	14,5	15,5	72,0	70,8	13,4	13,8	39,7	39,5
Plzeň	-	185 125	-	12,6	-	70,7	-	16,7	-	41,8
Přeštice	7 562	13 891	14,3	14,8	69,2	70,8	16,4	14,4	41,2	40,2
Rokycany	16 623	30 718	13,3	13,5	69,9	71,1	16,8	15,4	41,9	41,0
Stod	4 743	17 598	13,4	15,0	70,9	71,8	15,7	13,2	41,6	39,6
Stříbro	9 255	7 961	15,4	13,3	72,1	73,8	12,6	12,9	39,0	39,4
Sušice	13 502	11 523	13,3	14,3	69,8	69,0	16,9	16,7	42,1	41,3
Tachov	13 647	22 531	16,3	14,5	73,5	73,2	10,2	12,3	37,3	39,2

Rozdílný demografický vývoj se projevuje i ve venkovském a městském prostoru ve správních obvodech ORP Plzeňského kraje. Ve věkové kategorii od 0 do 14 let je u devíti ORP zaznamenán vyšší podíl dětí této věkové kategorie na celkovém počtu populace v městském prostoru než ve venkovském (u ORP Nepomuk dokonce o 4,2 procentního bodu). Tento výsledek je do jisté míry v mnoha případech důsledkem zvýšené porodnosti v městském prostoru oproti prostoru venkovskému. Ve skupině obyvatelstva v produktivním věku (15 až 64 let) je ve venkovském prostoru u sedmi ORP nižší podíl obyvatel z celkového počtu než v prostoru městském. Rozdíly mezi oběma prostory však nejsou nijak výrazné (od -1,9 do +1,3 procentního bodu). Ve věkové skupině 65 a více let je vyšší podíl obyvatelstva z celkové populace zaznamenán u většiny ORP ve venkovském prostoru.

Průměrný věk obyvatel Plzeňského kraje k 31. 12. 2008 ve venkovských obcích i ve městech je téměř shodný. V rámci okresního srovnání ve venkovském prostoru dosahují okresy Klatovy (41,4 let), Plzeň-jih (42,1 let) a Rokycany (41,9 let) hodnoty poměrně vyšší než je krajský průměr (40,6 let). V městském prostoru přesahuje krajský průměr (40,9 let) pouze okres Plzeň-město (41,8 let) a Rokycany (41 let). V porovnání městského a venkovského prostoru v meziokresním srovnání nedochází k výrazným výkyvům. V případě administrativního členění do správních obvodů ORP přesahuje krajský průměr ve venkovském

prostoru devět ORP (nejvíce ORP Nepomuk, o 3 roky) a v městském prostoru pouze pět ORP. Z porovnání průměrného věku ve venkovském a městském prostoru nejsou patrné výrazné rozdíly, kromě ORP Nepomuk, kde průměrný věk ve venkovském prostoru je o 4,8 let vyšší než v městském.

Kartogram 5 Index stáří v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 110,1
v tom:
venkovský prostor = 104,1
městský prostor = 112,4

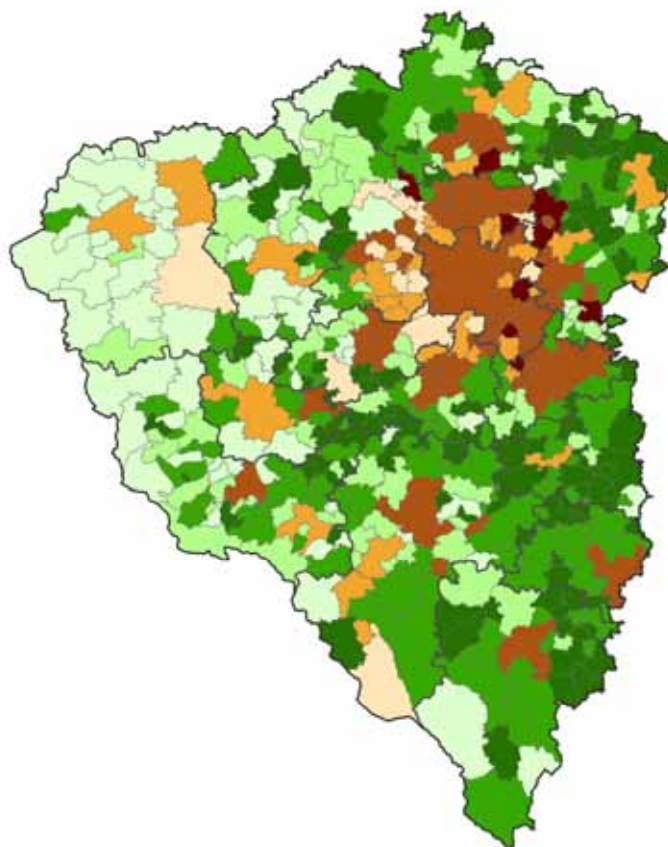
index stáří v % (obyvatelstvo ve věku 65 a více let / 0 - 14 let)

venkovský prostor

méně než 75,0
75,0 - 99,9
100,0 - 139,9
140,0 a více

městský prostor

méně než 75,0
75,0 - 99,9
100,0 - 139,9
140,0 a více

Tab. 2.2.3 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Živě narození na 1 000 obyvatel		Živě narození na 1 000 žen ve věku 15 - 49 let		Podíl živě narozených mimo manželství (%)		Potraty na 1 000 obyvatel		Umělá přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	9,4	10,0	39,9	40,3	32,3	30,8	4,1	4,9	2,6	3,2
v tom okresy:										
Domažlice	9,9	10,4	40,7	41,8	30,6	29,0	3,8	4,8	2,3	2,9
Klatovy	9,2	9,8	40,3	39,0	26,3	29,3	3,5	4,6	2,3	3,1
Plzeň-město	-	9,8	-	40,2	-	30,6	-	5,2	-	3,3
Plzeň-jih	8,3	10,4	37,7	42,9	29,9	31,0	3,8	4,6	2,4	2,9
Plzeň-sever	9,4	10,3	39,2	41,5	34,6	28,7	4,1	4,5	2,7	2,8
Rokycany	8,0	9,5	34,7	39,1	28,8	31,1	4,0	4,7	2,5	3,0
Tachov	11,0	9,9	44,3	37,3	45,2	39,3	5,6	5,7	4,0	3,9

Jedním ze základních a určujících faktorů populačního vývoje je přirozený pohyb obyvatelstva zahrnující porodnost a úmrtnost.

Počet živě narozených dětí mírně roste, což je důsledkem přesunu silných ročníků žen 70. a 80. let dvacátého století do nejsilnější reprodukční věkové skupiny. V přepočtu na 1 000 obyvatel se v Plzeňském kraji v roce 2008 narodilo ve venkovském prostoru 9,4 dětí, v městském to bylo o něco více (10 dětí). V meziokresním srovnání vykazuje nejnižší hodnotu tohoto relativního ukazatele ve venkovském prostoru okres Plzeň-jih a Rokycany, v městském prostoru Klatovy a též Rokycany. Naopak nejlepší situace nastala ve venkovském prostoru v okrese Tachov, kde připadá na 1 000 obyvatel 11 živě narozených dětí, v městském prostoru v okresech Domažlice a Plzeň-jih, kde na 1 000 obyvatel připadá 10,4 živě narozených

dětí. Ve správních obvodech ORP nejnižší hodnoty ve venkovském prostoru dosahuje tento relativní ukazatel u ORP Nepomuk a Blovice, v městském prostoru pak Rokycany. Příznivě se vyvíjí tento ukazatel na venkově ve správním obvodě ORP Tachov, kde na 1 000 obyvatel připadá 11,4 živě narozených dětí, v městském prostoru pak na Nepomucku, které dosahuje počtu 11,6 živě narozených dětí.

V analytickém pohledu na **porodnost** byl pro hodnocení populačního vývoje použit mimo jiné relativní ukazatel obecné míry plodnosti⁴. Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje dosáhl hodnoty 39,9‰, zatímco v městském prostoru 40,3‰. Je zřejmé, že v krajském měřítku jde o nepatrný rozdíl. Pouze ve dvou okresech Plzeňského kraje je plodnost větší ve venkovském prostoru než v městském (okres Klatovy a Tachov), naopak nejnižší je v okrese Rokycany (34,7‰). V městském prostoru se hodnota tohoto ukazatele pohybuje kolem 40‰. Ve správních obvodech ORP jsou rozdíly mezi venkovským a městským prostorem poněkud výraznější. Na Klatovsku, Stříbrsku, Tachovsku a u ORP Horšovský Týn byla plodnost vyšší ve venkovském prostoru než v městském. V ostatních správních obvodech ORP byla plodnost vyšší v městském prostoru, nejvyšší pak na Nepomucku a Stodsku.

Tab. 2.2.4 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Živě narození na 1 000 obyvatel		Živě narození na 1 000 žen ve věku 15 - 49 let		Podíl živě narozených mimo manželství (%)		Potraty na 1 000 obyvatel		Umělá přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	9,4	10,0	39,9	40,3	32,3	30,8	4,1	4,9	2,6	3,2
v tom SO ORP:										
Blovice	7,9	9,9	35,7	40,7	27,6	31,2	4,1	4,0	2,6	2,6
Domažlice	9,8	10,2	39,9	41,4	30,1	28,3	3,9	5,1	2,4	3,0
Horažďovice	8,1	9,9	35,7	40,9	22,3	28,6	2,1	3,4	1,3	2,1
Horšovský Týn	10,5	10,2	43,7	41,8	33,5	29,6	3,7	3,8	1,8	1,8
Klatovy	10,0	9,9	43,2	38,7	24,0	29,3	4,0	5,0	2,7	3,4
Kralovice	9,1	10,3	38,5	41,9	31,1	30,5	3,8	4,6	2,4	2,9
Nepomuk	7,8	11,6	37,4	46,3	34,1	28,4	3,4	4,4	2,0	2,8
Nýřany	9,9	10,3	40,3	41,4	39,4	28,2	4,6	4,4	3,1	2,8
Plzeň	-	9,8	-	40,2	-	30,6	-	5,2	-	3,3
Přeštice	9,4	10,2	40,2	41,7	26,2	26,3	3,9	4,6	2,5	2,8
Rokycany	8,0	9,5	34,7	39,1	28,8	31,1	4,0	4,7	2,5	3,0
Stod	8,2	10,8	36,6	43,9	30,1	34,7	3,8	5,3	2,5	3,3
Stříbro	10,4	9,8	42,7	36,3	46,8	37,7	4,5	6,0	3,2	4,0
Sušice	8,6	9,7	38,5	38,9	31,9	29,7	3,5	4,1	2,3	2,8
Tachov	11,4	10,0	45,3	37,7	44,2	39,8	6,4	5,6	4,6	3,9

Podíl živě narozených dětí mimo manželství z retrospektivního pohledu značně stoupá. Od roku 2001 stoupla hodnota tohoto ukazatele v Plzeňském kraji o 115,8%. V roce 2001 tvořil podíl živě narozených dětí mimo manželství na živě narozených celkem téměř jednu pětinu, v roce 2008 to bylo již 37,3%. Nadprůměrný podíl (kraj = 32,3%) živě narozených dětí mimo manželství byl ve venkovském prostoru zaznamenán v okresech Plzeň-sever (34,6%) a zejména Tachov (45,2%), naopak v okrese Klatovy se narodilo mimo manželství je 26,3% dětí. V městském prostoru nejvyššího podílu dosahuje okres Tachov, naopak nejnižšího okres Plzeň-sever. Vysoké hodnoty podílu nemanželských dětí na celkovém počtu živě narozených v regionálním členění vyplývají i z charakteru příslušného okresu. Jedná se o území s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností, vyšším zastoupením sociálně slabších a nepříznivých skupin obyvatel, a v neposlední řadě i jejich nízkou úrovní vzdělání. Obecně lze vycházet i ze systému sociálního zabezpečení (dávky, podpory aj.). Systém sociálních dávek je z ekonomického hlediska pro svobodnou matku mnohdy výhodnější než pro matku žijící trvale v manželském svazku. Ale nejen to, postoj k instituci manželství obecně se v současných společensko-ekonomických podmínkách s principy demokracie výrazně změnil. S přebíráním západního modelu a stylu života souvisí i postoj k tradičnímu manželskému svazku.

Podíly živě narozených dětí mimo manželství se v jednotlivých správních obvodech ORP liší, a to jak ve venkovském, tak i městském prostoru. Téměř jedna polovina z živě narozených dětí ve venkovském prostoru se narodila mimo manželství ve správních obvodech ORP Stříbro a Tachov, více jak jedna třetina ve správních obvodech ORP Nýřany, Nepomuk a Horšovský Týn. Tachovsko a Stříbrsko dosahuje vysokých hodnot podílu (cca 40%) i v prostoru městském. Naopak nejnižší podíly dětí narozených mimo manželství ve venkovském prostoru Plzeňského kraje zaznamenávají na Klatovsku a Horažďovicku, v oblastech s trvale zakořeněnými rodinnými tradicemi a silným náboženským cítěním. V městském prostoru nejnižšího podílu dosahuje Přeštice. Rozdíly mezi správními obvody ORP v městském prostoru (kromě extrémů Stříbrska a Tachovska) nejsou zvláště výrazné, pohybují se zhruba kolem 30% živě narozených dětí mimo manželství.

⁴ Obecná míra plodnosti je podíl počtu živě narozených dětí na 1 000 žen v reprodukčním věku (15-49 let).

Počet **potratů** v roce 2008 v Plzeňském kraji tvořil 40% všech porodů a dosáhl v relativním ukazateli v přepočtu na 1 000 obyvatel hodnoty 4,6. Ve venkovském prostoru vykazuje tento ukazatel hodnotu 4,1 a v městském 4,9. Na okresní úrovni nejvyššího podílu dosahuje okres Tachov, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. V diferenciaci podle území ve venkovském prostoru bylo v přepočtu potratů na 1 000 obyvatel deset správních obvodů ORP pod krajským průměrem, v městském prostoru to bylo devět. Více než polovinu potratů v Plzeňském kraji tvoří **umělá přerušení těhotenství**. Nejvíce ve venkovském prostoru kraje jich bylo provedeno ve správním obvodě ORP Tachov, stejně tak jako v okrese Tachov (téměř dvojnásobek krajského průměru), naopak nejméně na Horažďovicku, stejně tak jako v okrese Klatovy. V městském prostoru je situace obdobná, nejvíce umělých přerušení těhotenství v přepočtu na 1 000 obyvatel bylo provedeno na Tachovsku a Stříbrsku, nejméně ve správním obvodu ORP Horšovský Týn. Stejná situace jako u potratů na 1 000 obyvatel je v porovnání s krajským průměrem i u umělých přerušení těhotenství.

Tab. 2.2.5 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Zemřelí na 1 000 obyvatel		Zemřelí muži na 1 000 obyvatel		Příčiny úmrtí (%)					
					novotvary		nemoci oběhové soustavy		vnější příčiny	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	11,5	10,4	5,9	5,2	26,4	29,8	51,6	47,9	5,6	5,5
v tom okresy:										
Domažlice	10,9	9,9	5,6	5,1	25,4	28,5	54,3	51,8	6,2	6,6
Klatovy	12,4	10,1	6,2	5,2	25,1	28,8	53,6	50,3	5,3	5,8
Plzeň-město	-	10,6	-	5,3	-	31,1	-	46,8	-	5,2
Plzeň-jih	13,1	9,9	6,5	5,1	25,4	31,3	51,0	44,0	5,1	5,4
Plzeň-sever	10,4	10,7	5,6	5,3	30,9	27,4	47,6	49,9	5,9	5,3
Rokycany	12,5	11,6	6,1	5,6	24,8	26,9	51,5	50,5	5,0	5,1
Tachov	9,4	8,7	5,3	4,6	29,2	30,3	47,5	44,3	6,2	7,4

Základní charakteristikou přirozeného pohybu obyvatelstva, důležitou pro populační vývoj, je **úmrtnost**. Významnými činiteli ovlivňujícími její výši jsou sociálně ekonomické podmínky života, dostupnost zdravotní péče, kvalita životního prostředí a v neposlední řadě i genetické dispozice. Hrubá míra úmrtnosti⁵ (dále jen úmrtnost) dosáhla ve venkovském prostoru Plzeňského kraje hodnoty 11,5 zemřelých na 1 000 obyvatel, v městském 10,4 osob. Nad uvedenou hodnotou se pohyboval ve venkovském kraji okres Klatovy (12,4 zemřelých), Plzeň-jih (13,1) a Rokycany (12,5). V městském prostoru krajský průměr úmrtnosti překročily okresy Plzeň-město (10,6), Plzeň-sever (10,7) a Rokycany (11,6).

Tab. 2.2.6 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Zemřelí na 1 000 obyvatel		Zemřelí muži na 1 000 obyvatel		Příčiny úmrtí (%)					
					novotvary		nemoci oběhové soustavy		vnější příčiny	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	11,5	10,4	5,9	5,2	26,4	29,8	51,6	47,9	5,6	5,5
v tom SO ORP:										
Blovice	12,2	11,8	6,2	5,6	24,2	30,9	51,0	47,2	3,5	4,3
Domažlice	9,9	10,3	5,2	5,3	28,0	27,2	51,8	54,0	6,5	6,6
Horažďovice	11,6	9,5	5,8	5,0	25,2	33,3	53,2	46,4	5,3	5,5
Horšovský Týn	10,7	10,0	5,7	5,3	21,0	28,4	56,5	52,3	6,6	6,3
Klatovy	12,6	9,7	6,0	5,0	23,0	27,9	55,5	51,0	5,5	6,0
Kralovice	10,9	12,9	5,7	6,0	30,5	23,2	48,2	54,5	6,0	5,6
Nepomuk	16,4	7,4	7,9	3,8	25,0	29,4	51,3	48,2	5,1	6,9
Nýřany	9,7	10,2	5,4	5,2	31,7	28,6	46,5	48,6	5,7	5,2
Plzeň	-	10,6	-	5,3	-	31,1	-	46,8	-	5,2
Přeštice	10,9	9,5	5,6	5,1	26,1	32,8	52,0	43,3	5,3	5,3
Rokycany	12,5	11,6	6,1	5,6	24,8	26,9	51,5	50,5	5,0	5,1
Stod	16,1	9,6	7,7	4,8	21,4	31,6	57,5	41,5	5,0	6,6
Stříbro	10,0	8,5	5,6	4,4	29,7	30,7	48,3	44,3	5,6	6,5
Sušice	12,7	11,6	6,5	5,8	28,0	29,2	51,0	50,0	4,9	5,4
Tachov	9,0	8,8	5,0	4,6	28,7	30,2	46,9	44,3	6,6	7,7

⁵ Hrubá míra úmrtnosti je celkový počet zemřelých v daném území a v daném období připadající na 1 000 obyvatel středního stavu celkem.

Ve správních obvodech ORP překročilo krajský průměr ve venkovském prostoru sedm správních obvodů ORP. Nejvyšší úmrtnost ve venkovském prostoru vykazuje správní obvod ORP Nepomuk s 16,4 zemřelými na 1 000 obyvatel. Nejnižší úmrtnost je ve venkovském prostoru na Tachovsku (9 zemřelých na 1 000 obyv.). V městském prostoru překračuje krajskou hodnotu úmrtnosti pouze pět správních obvodů. Nejvíce zemřelých na 1 000 obyvatel zde bylo na Kralovicku (12,9), nejméně na Nepomucku (7,4).

V Plzeňském kraji připadlo na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru 5,9 zemřelých mužů a 5,6 zemřelých žen. V městském prostoru kraje měl podíl u obou pohlaví stejnou hodnotu 5,2 zemřelých. Vyšší počet úmrtí mužů může být způsoben kromě dědičnosti mnohdy i nezdravým životním stylem (nevhodné stravování, nadměrná spotřeba tabákových výrobků, konzumace alkoholu apod.). Podle územního členění je ve všech okresech Plzeňského kraje vyšší úmrtnost mužů ve venkovském prostoru, u žen je situace obdobná s výjimkou okresu Plzeň-sever. Nejvyšší počet zemřelých mužů v přepočtu na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru byl zaznamenán v okrese Plzeň-jih, naopak nejmenší v okrese Tachov. V městském prostoru se u tohoto ukazatele nejvyšší hodnota vyskytuje v okrese Rokycany, nejmenší opět v okrese Tachov. V ukazateli zemřelých žen na 1 000 obyvatel je situace naprosto stejná. Mezi správními obvody ORP největší počet zemřelých mužů ve venkovském prostoru připadá na 1 000 obyvatel na Nepomucko, naopak nejnižší opět na Tachovsko. V městském prostoru nejvíce zemřelých mužů v přepočtu na 1 000 obyvatel připadá Kralovicku, nejméně Stříbrsku. Nejvyšší hodnota tohoto relativního ukazatele u žen ve venkovském prostoru se vyskytuje ve správním obvodě ORP Nepomuk, nejnižší u ORP Tachov. V městském prostoru je naopak nejnižší počet zemřelých žen v přepočtu na 1 000 obyvatel na Nepomucku, nejvyšší na Kralovicku.

K nejčastějším **příčinám úmrtí** v Plzeňském kraji patří nemoci oběhové soustavy a novotvary. Obecně více osob umírá na novotvary v městském prostoru, na nemoci oběhové soustavy více v prostoru venkovském. Výjimkou je okres Plzeň-sever (i ORP Kralovice a Nýřany), kde je situace opačná. Obě uváděné příčiny úmrtí mají do jisté míry souvislost s kvalitou životního prostředí i životního stylu v obcích, a to jak ve venkovském, tak i městském prostoru.

Tab. 2.2.7 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	na 1 000 obyvatel									
	Přirozený přírůstek		Přírůstek stěhováním		Celkový přírůstek		Sňatky		Rozvody	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	-2,1	-0,4	6,4	4,7	4,3	4,2	4,6	5,3	2,4	3,4
v tom okresy:										
Domažlice	-1,0	0,4	5,3	2,6	4,3	3,1	4,9	5,5	2,5	3,4
Klatovy	-3,2	-0,3	4,4	1,2	1,2	0,9	4,6	4,9	2,0	3,2
Plzeň-město	-	-0,8	-	3,8	-	3,0	-	5,6	-	3,5
Plzeň-jih	-4,7	0,5	10,3	8,5	5,6	9,0	4,4	4,8	2,3	3,1
Plzeň-sever	-1,0	-0,4	5,0	11,3	4,0	10,9	4,5	4,9	2,4	3,0
Rokycany	-4,5	-2,1	10,9	5,1	6,5	3,0	4,3	5,1	2,4	3,4
Tachov	1,6	1,2	5,6	1,5	7,2	2,7	5,0	5,1	3,1	3,5

Jedním z demografických procesů, mapujících populační vývoj, je demografický pohyb obyvatelstva vyjádřený **celkovým přírůstkem obyvatelstva**. Celkový populační přírůstek se skládá z přirozeného přírůstku a migračního. **Přirozený přírůstek** obyvatelstva je rozdílem mezi počtem živě narozených a celkovým počtem zemřelých. Pro venkovský prostor Plzeňského kraje v souladu s celorepublikovým trendem je charakteristická ztráta obyvatelstva přirozenou měnou (počet zemřelých je vyšší než živě narozených) a současně vysoká migrace (přírůstek obyvatelstva stěhováním). Průměrná roční ztráta obyvatelstva přirozenou měnou dosáhla v přepočtu na 1 000 obyvatel v Plzeňském kraji -2,1 osob ve venkovském prostoru a -0,4 v prostoru městském. Ke ztrátě obyvatelstva přirozenou měnou docházelo téměř ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Tachov. V městském prostoru je situace poněkud odlišná. Kladnou hodnotu přirozeného přírůstku vykazují okresy Domažlice, Plzeň-jih a Tachov. Ve správních obvodech ORP ke ztrátě obyvatelstva přirozenou měnou došlo ve venkovském prostoru u jedenácti ORP. Výjimku tvořily Nýřansko, Stříbrsko a Tachovsko, kde ukazatel nabývá kladné hodnoty. V obcích správních obvodů ORP zahrnutých do městského prostoru byla ztráta obyvatelstva přirozenou měnou zaznamenána pouze u pěti ORP. Zbývajících deset správních obvodů ORP vykazuje kladnou hodnotu přirozeného přírůstku.

Demografický pohyb obyvatelstva mimo přirozené měny ovlivňuje i **migrace** (tj. přírůstek obyvatel stěhováním). Průměrný roční přírůstek stěhováním v přepočtu na 1 000 obyvatel dosáhl ve venkovském prostoru Plzeňského kraje 6,4 osob a 4,7 v prostoru městském. Venkovské a městské obce v jednotlivých okresech měly saldo migrace kladné. Jediným správním obvodem ORP, kde migrační přírůstek měl

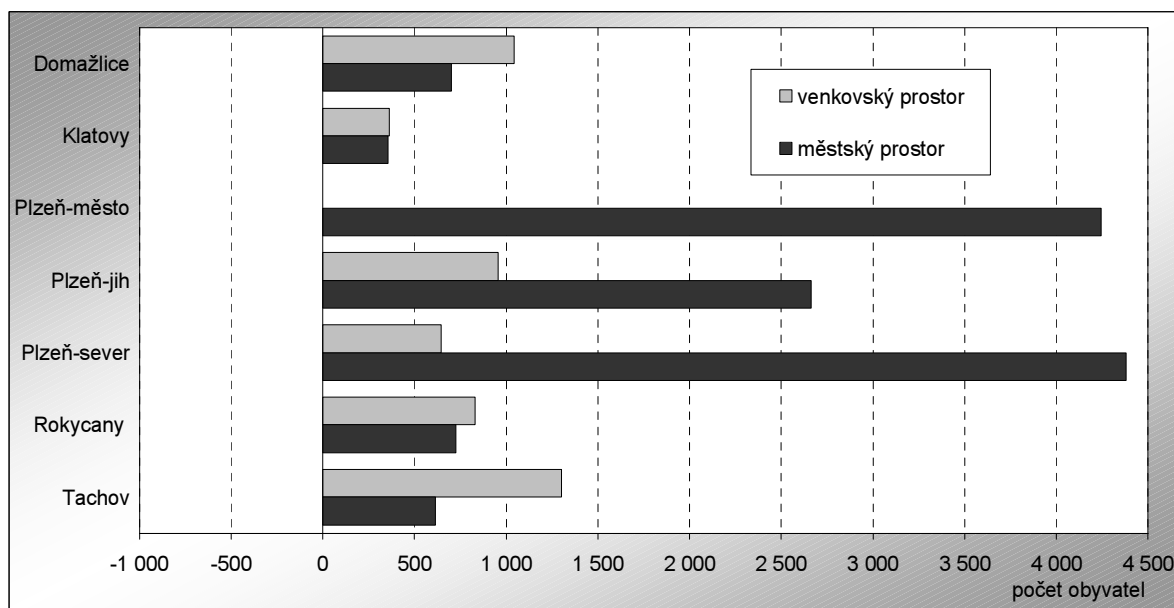
zápornou hodnotu, bylo Horažďovicko. Jedním z faktorů, které mohou ovlivnit migrační saldo, je výše procenta nezaměstnanosti v příslušném regionu, zejména hledání nových pracovních příležitostí, a to jak jednotlivců, tak i celých rodin.

Tab. 2.2.8 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	na 1 000 obyvatel									
	Přirozený přírůstek		Přírůstek stěhováním		Celkový přírůstek		Sňatky		Rozvody	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	-2,1	-0,4	6,4	4,7	4,3	4,2	4,6	5,3	2,4	3,4
v tom SO ORP:										
Blovice	-4,4	-2,0	9,0	9,3	4,6	7,3	4,1	4,5	2,4	2,9
Domažlice	-0,1	0,0	3,2	1,7	3,0	1,6	4,8	5,5	2,5	2,9
Horažďovice	-3,5	0,5	3,4	-1,1	-0,1	-0,6	4,2	4,3	1,5	2,9
Horšovský Týn	-0,2	0,2	10,4	1,6	10,2	1,8	5,1	5,1	2,5	3,6
Klatovy	-2,5	0,2	6,8	1,1	4,2	1,3	5,0	5,1	2,2	3,2
Kralovice	-1,8	-2,6	3,1	5,7	1,3	3,1	4,3	4,8	2,4	2,8
Nepomuk	-8,6	4,2	11,6	4,0	3,0	8,2	4,5	5,0	2,1	3,0
Nýřany	0,2	0,1	7,9	12,6	8,2	12,7	4,9	5,0	2,4	3,0
Plzeň	-	-0,8	-	3,8	-	3,0	-	5,6	-	3,5
Přeštice	-1,5	0,7	7,2	10,5	5,7	11,2	4,6	4,6	2,4	3,1
Rokycany	-4,5	-2,1	10,9	5,1	6,5	3,0	4,3	5,1	2,4	3,4
Stod	-7,9	1,3	17,5	7,3	9,6	8,6	4,5	5,4	2,0	3,5
Stříbro	0,5	1,3	4,3	1,9	4,8	3,3	4,6	5,3	2,8	3,6
Sušice	-4,0	-1,9	1,7	2,5	-2,3	0,6	4,3	4,6	2,1	3,2
Tachov	2,5	1,2	6,4	1,3	8,9	2,5	5,2	5,1	3,3	3,5

Celkový přírůstek v Plzeňském kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel nabývá téměř stejných hodnot ve venkovském i městském prostoru. Záporná hodnota přirozeného přírůstku je kompenzována ve většině případů migračním saldem.

Graf 3 Celkový přírůstek (úbytek) počtu obyvatel (rozdíl stavů k 31. 12. 2008 a k 1. 1. 2001)

Mezi základní ukazatele přirozené změny patří sňatky a rozvody. Hrubá míra **sňatečnosti**, vyjádřená počtem sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu, dosáhla ve venkovském prostoru Plzeňského kraje v ročním průměru hodnoty 4,6 a v městském prostoru 5,3. Hranici krajského průměru ve venkovském prostoru překročily dva okresy (Domažlice a Tachov), v městském prostoru byly nad krajským průměrem okresy Domažlice a Plzeň-město. Ve správních obvodech ORP se jich ve venkovském prostoru pět pohybovalo nad krajským průměrem (Domažlice, Horšovský Týn, Klatovy, Nýřany a Tachov). Na Přešticku a Stříbrsku se počet sňatků na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru shodoval s krajským průměrem. V městském prostoru byl krajský průměr překročen na Domažlicku, Stodsku a v Plzeňsku. Ve správním obvodu ORP

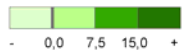
Stříbro se hodnota tohoto ukazatele rovnala krajskému průměru. Hrubá míra **rozvodovosti**, vyjadřující počet rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu, dosáhla v Plzeňském kraji hodnoty 2,4 ve venkovském prostoru a 3,4 v městském. V meziokresním srovnání se hodnota tohoto ukazatele pohybovala ve venkovském prostoru od 2,0 (Klatovy) do 3,1 (Tachov), v městském prostoru pak od 3,0 (Plzeň-sever) do 3,5 (Plzeň-město a Tachov). Ve správních obvodech ORP se počty rozvodů v přepočtu na 1 000 obyvatel pohybovaly ve venkovském prostoru od 1,5 (Horažďovicko) do 3,3 (Tachov), v městském prostoru pak od 2,8 (Kralovicko) do 3,6 (Stříbrsko a ORP Horšovský Týn). Porovnáním obcí z městského a venkovského prostoru je rozvodovost v městském prostoru evidentně vyšší, a to v průměru o 1 procentní bod. K okresům s nejvyšší rozvodovostí patří v Plzeňském kraji okres Tachov, ze správních obvodů ORP Tachovsko a Stříbrsko.

Kartogram 6 Změna počtu obyvatel v obcích Plzeňského kraje mezi roky 2000 a 2008

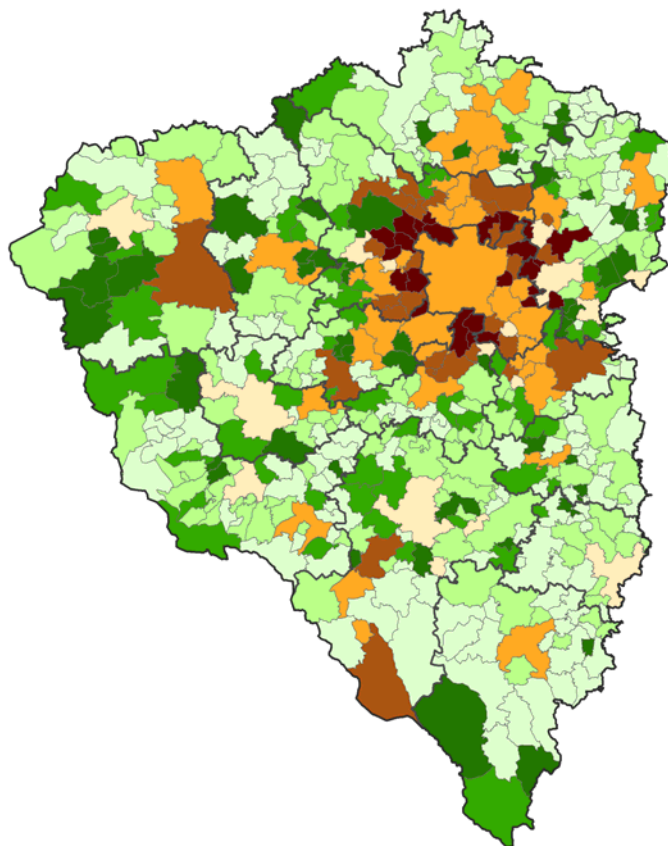
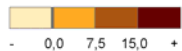
průměr kraje celkem = 3,3
v tom:
venkovský prostor = 5,0
městský prostor = 2,7

změna počtu obyvatel v %

venkovský prostor

městský prostor

Tab. 2.2.9 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Nejvyšší dokončené vzdělání									
	základní, neukončené a bez vzdělání		vyučení a střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		vyšší odborné a nástavbové		vysokoškolské	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	30,1	21,0	43,6	37,9	19,4	27,0	1,8	3,5	3,7	9,3
v tom okresy:										
Domažlice	28,7	21,5	43,5	40,7	20,3	26,7	1,8	3,0	4,0	6,8
Klatovy	30,1	20,9	42,8	37,9	20,0	28,2	2,0	3,4	4,1	8,5
Plzeň-město	-	18,2	-	34,8	-	29,1	-	4,2	-	12,1
Plzeň-jih	29,6	24,3	45,3	43,0	18,4	23,4	1,7	2,8	3,5	5,6
Plzeň-sever	30,4	25,2	44,7	43,5	18,5	22,4	1,8	2,3	3,3	5,7
Rokycany	25,9	21,8	45,6	39,8	21,7	26,3	2,1	3,4	3,9	7,6
Tachov	35,8	26,4	40,9	38,0	16,8	24,8	1,5	3,1	2,8	6,5

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 byla analyzována **vzdělanostní struktura** obyvatelstva v územním členění. Ve venkovských oblastech Plzeňského kraje žije převaha obyvatel se základním a nižším vzděláním (bez maturity). V městském prostoru naopak s úplným středním, vyšším a vysokoškolským. Podíl obyvatelstva se základním a neukončeným vzděláním je ve venkovském prostoru o 9,2 procentního bodu vyšší než v městském. Stejně tak v kategorii vyučených a středně odborného vzdělání bez maturity, zde je vyšší o 5,7 procentního bodu. V dalších vzdělanostních skupinách se poměr mění ve prospěch městského prostoru. Tyto tendence se projevují, pomineme-li specifické postavení okresu Plzeň-město, i uvnitř kraje v meziokresním srovnání. Okres Plzeň-město, který zahrnuje krajské město, má logicky největší podílové zastoupení obyvatelstva s vyšším stupněm vzdělání. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva tvoří v okrese Plzeň-město 12,1%. Naopak nejnižší zastoupení má u osob se základním či neukončeným vzděláním (18,2%). Nejvyšší podíl osob se základním či neukončeným vzděláním měl okres Tachov (ve venkovském i městském prostoru). V kategorii vyučených a středně odborného vzdělání bez maturity největšího podílu ve venkovském prostoru dosahují okresy Plzeň-jih a Rokycany (cca 45%), v městském prostoru naopak Plzeň-jih a Plzeň-sever (cca 43%). Největší rozdíl mezi venkovským a městským prostorem má v kategorii úplného středního a vysokoškolského vzdělání okres Klatovy (zahrnuje druhé největší město v kraji).

2.3. Ekonomika

Hlavními zdroji dat pro analýzu ekonomické oblasti jsou Registr ekonomických subjektů, zahrnující všechny ekonomické subjekty se sídlem na území kraje, a výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 (dále jen SLDB 2001). I když výsledky SLDB 2001 nejsou v mnoha případech příliš aktuální, přece jen jsou v některých ukazatelích jedinými zdroji dat na úrovni obcí.

Tab. 2.3.1 Vybrané ekonomické ukazatele

Zdroj: Český statistický úřad; Ministerstvo financí ČR

	Ekonomické subjekty ¹⁾ na 1 000 obyvatel		Statistické jednotky typu podnik ^{1, 2)} na 1 000 obyvatel		Intenzita podnikatelské aktivit ³⁾ (%)		Celkové příjmy obecních rozpočtů na 1 obyvatele ⁴⁾ (Kč)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	213	250	110	130	12,7	13,9	18 866	28 178
v tom okresy:								
Domažlice	199	225	101	121	11,8	13,3	17 843	24 180
Klatovy	224	228	122	122	14,5	14,7	21 569	28 444
Plzeň-město	-	286	-	148	-	14,7	-	33 145
Plzeň-jih	201	204	105	107	11,7	12,7	15 995	24 929
Plzeň-sever	202	211	104	111	11,4	13,0	18 242	20 300
Rokycany	222	228	115	114	14,5	12,8	15 573	26 174
Tachov	226	241	108	121	11,6	12,3	21 372	21 348

¹⁾ k 31. 12. 2008

²⁾ aktivní ekonomické subjekty dle statistických zjišťování a administrativních zdrojů

³⁾ podíl OSVČ a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem k 1. 3. 2001 (Zdroj: SLDB 2001)

⁴⁾ v roce 2008

V ekonomické oblasti se více než v jiných oblastech projevuje převaha městského prostoru nad venkovským. Vysoká koncentrace obyvatelstva, výkonnost ekonomiky, atraktivita pro zahraniční investory, to vše vytváří nezbytné předpoklady pro rozvoj ekonomického podnikání, zejména v těsné blízkosti centra kraje (Plzně) a jeho okolí. Pro další rozvoj ekonomického podnikání je nezanedbatelná i strategická dopravní poloha jednotlivých území Plzeňského kraje, kterými prochází dálnice D5, spojující Prahu se státní hranicí (Rozvadov), včetně jejich přívaděčů, a kde v lokalitách dopravně snadno dostupných vzniká prostor pro budování lokálních průmyslových zón. Mimo tato území, v méně zalidněných oblastech spíše zemědělského charakteru s omezenou dopravní obslužností, vzniká další prostor pro rozvoj malého a středního podnikání, obnovu tradičních řemeslných prací a rozvoj potenciálu cestovního ruchu.

Intenzita podnikatelské aktivity je v městském prostoru výrazně vyšší (o 1,2 procentního bodu), a to nejen v Plzeňském kraji jako celku, ale i v jednotlivých okresech. Tomu odpovídají i údaje o počtu ekonomických subjektů. Podle Registru ekonomických subjektů bylo k 31. 12. 2008 při diferenciaci venkovského a městského prostoru v přepočtu na 1 000 obyvatel evidováno 213 ekonomických subjektů ve venkovském prostoru a 250 v městském. V jednotlivých okresech kraje je však situace odlišná. V okresech Domažlice a Tachov, kde je poměrně vyšší rozdíl v relativním ukazateli ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel ve prospěch městského prostoru, převažuje i výše intenzity podnikatelské aktivity v městském prostoru. V okrese Rokycany, kde je relativně nízký rozdíl mezi městem a venkovem v počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel, je dokonce podnikatelská aktivita vyšší ve venkovském prostoru. Při meziokresním srovnání v rámci venkovského prostoru podnikatelskou aktivitu vyvíjí nejvíce obyvatelé venkovského prostoru okresu Klatovy a Rokycany (14,5%). Naopak méně aktivní jsou obyvatelé venkovských obcí v okrese Plzeň-sever a Tachov.

Při vzniku nových ekonomických subjektů byli v průběhu let 2001 až 2008 aktivnější obyvatelé venkovských obcí než obyvatelé městského prostoru. Nejvíce se v rámci kraje od roku 2001 zvýšil počet podnikatelských subjektů venkovského prostoru v okrese Tachov (o 27,4%), naopak nejméně v okrese Klatovy (o 14,8%). V městském prostoru kraje nejvíce vzrostl od roku 2001 počet nově vzniklých ekonomických subjektů v obcích okresu Domažlice (o 24,2%), naopak nejpomaleji rostl počet ekonomických subjektů v okrese Klatovy (o 11%).

Tab. 2.3.2 Ekonomické změny v letech 2001 až 2008

Zdroj: Český statistický úřad; Ministerstvo financí ČR

	Růst/pokles celkového počtu ekonomických subjektů (%)		Změna počtu nově vzniklých ekonomických subjektů na 1 zaniklý subjekt		Růst/pokles počtu ekonomických subjektů			
					ve zpracovatelském průmyslu napojeném na primární sektor ¹⁾ (%)		v terciárním sektoru (%)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	20,9	19,0	0,0	-0,4	6,5	10,5	24,4	19,5
v tom okresy:								
Domažlice	24,1	24,2	0,1	0,4	6,3	10,0	29,1	25,4
Klatovy	14,8	11,0	-1,0	-0,1	13,0	5,1	19,8	12,0
Plzeň-město	-	19,7	-	-0,5	-	15,8	-	19,7
Plzeň-jih	21,4	20,3	-0,7	-1,7	3,7	11,3	22,3	21,7
Plzeň-sever	23,7	22,8	0,8	-0,2	5,4	9,0	27,1	24,6
Rokycany	18,5	17,3	0,9	-1,1	-0,9	3,0	22,7	17,4
Tachov	27,4	18,0	1,6	-0,2	6,3	0,3	26,4	18,1

¹⁾ OKEČ 15 až 22

Retrospektivní pohled na přepočtený počet nově vzniklých ekonomických subjektů na jeden zaniklý ukazuje, že zatímco tento relativní ukazatel (podíl) u většiny okresů ve venkovském prostoru rostl (s výjimkou okresu Klatovy a Plzeň-jih), v obcích městského prostoru se během sledovaného období od roku 2001 téměř ve všech okresech snižuje (s výjimkou okresu Domažlice).

Tab. 2.3.3 Odvětvová struktura ekonomiky^{*)} k 31. 12. 2008

	Počet statistických jednotek typu podnik celkem		v tom sektor (%)						Zpracovatelský průmysl napojený na primární sektor ¹⁾ na 1 000 obyvatel	
			primární		sekundární		terciární			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	16 783	54 261	18,2	3,6	27,9	25,6	53,6	70,3	7,3	5,8
v tom okresy:										
Domažlice	3 143	3 549	13,6	3,9	27,7	24,7	58,3	70,8	7,2	6,3
Klatovy	4 746	6 082	26,6	7,4	24,7	22,3	48,4	69,8	8,6	6,8
Plzeň-město	-	27 432	-	1,8	-	23,5	-	74,2	-	5,6
Plzeň-jih	2 342	4 111	16,4	6,1	34,5	31,8	48,7	61,5	7,9	6,0
Plzeň-sever	2 165	5 888	15,8	4,9	32,1	34,4	51,8	60,4	6,2	6,1
Rokycany	1 906	3 505	11,5	4,4	31,0	29,8	57,3	65,4	8,3	5,4
Tachov	2 481	3 694	16,6	5,0	21,8	22,7	60,7	71,8	5,1	4,6

^{*)} dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ OKEČ 15 až 22

Z hlediska **odvětvové struktury ekonomiky** náleží do primárního sektoru (zemědělství, lesnictví, rybolov) ve venkovském prostoru Plzeňského kraje 18,2% statistických jednotek, což je výrazně větší (pětkrát) podíl než v prostoru městském. Nejvyšší podíl vůbec se projevuje v klatovském okrese s typickým zemědělským charakterem činnosti (26,6%). Počet statistických jednotek zabývajících se ekonomickou činností a patřících do sekundárního sektoru je v obou prostorech téměř shodný a pohybuje se v průměru kolem jedné čtvrtiny. Nejvyšších podílů v meziokresním srovnání dosahují okresy Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany a to shodně v obou prostorech. Je to do jisté míry dáno jejich polohou v blízkosti centra kraje a při dálnici D5 (vhodné podmínky pro vznik průmyslových zón). V terciálním sektoru je rozdíl mezi podílem ekonomických subjektů ve venkovském a městském prostoru výrazně odlišný. Zatímco ve venkovských obcích podniká více než polovina statistických jednotek z jejich celkového počtu ve venkovském prostoru, v městském na terciální sektor připadá kolem dvou třetin z celkového počtu statistických jednotek v městském prostoru celkem. Nejvyššího podílu statistických jednotek v terciálním sektoru ve venkovském prostoru dosáhl okres Tachov, stejně tak jako v městském prostoru (eliminujeme-li okres Plzeň-město).

Tab. 2.3.4 Ekonomické subjekty^{*)} podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Bez zaměstnanců (vč. neuvedeno)		Mikropodniky (1 - 9 zaměstnanců)		Malé podniky (10 - 49 zaměstnanců)		Střední podniky (50 - 249 zaměstnanců)		Velké podniky (250 a více zaměstnanců)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	93,8	103,6	12,7	20,3	2,8	4,7	0,6	1,3	0,1	0,3
v tom okresy:										
Domažlice	84,2	94,1	13,5	20,3	2,7	5,0	0,8	1,8	0,2	0,2
Klatovy	105,1	95,8	13,1	20,5	3,2	4,4	0,5	1,4	0,1	0,2
Plzeň-město	-	117,1	-	24,0	-	5,3	-	1,4	-	0,4
Plzeň-jih	91,2	87,4	11,4	14,4	2,1	3,5	0,5	1,0	-	0,2
Plzeň-sever	89,5	91,1	10,7	14,9	3,0	3,8	0,8	0,8	0,0	0,1
Rokycany	98,5	93,4	12,9	15,8	2,7	3,7	0,4	1,0	0,1	0,2
Tachov	90,9	95,3	13,8	19,3	2,8	4,8	0,7	1,5	0,1	0,3

^{*)} dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

Největší zastoupení v Registru ekonomických subjektů mají ekonomické subjekty, které buďto neuvádí žádného zaměstnance nebo tento údaj nespecifikují. Ve venkovském prostoru připadá v přepočtu na 1 000 obyvatel v této kategorii 93,8 ekonomických subjektů, v městském je tato hodnota vyšší (103,6 ek. subjektů). Na regionální úrovni má převahu ve všech velikostních kategoriích městský prostor nad venkovským. V rámci kraje je už situace jiná. Vzhledem k tomu, že většinu ekonomických subjektů bez zaměstnanců tvoří fyzické osoby, jsou ve venkovském prostoru nejvíce zastoupeny příhraniční okresy s rozdrobenou sídelní strukturou (Klatovy a Tachov). Pokud jde o malé a střední podniky, jednoznačně převažuje městský prostor. Ve venkovském prostoru v meziokresním srovnání relativně nejvíce ekonomických subjektů malého a středního podnikání sídlí v okresech při západní hranici kraje (Domažlice, Klatovy a Tachov). V důsledku restrukturalizačních procesů na konci 20. století poklesl počet velkých firem. Přestože jejich výskyt

v přepočtu na 1 000 obyvatel je velice malý (eliminujeme-li okres Plzeň-město), rozdíl mezi oběma vymezenými prostory je téměř vyrovnaný.

Tab. 2.3.5 Ekonomické subjekty¹⁾ podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Bez zaměstnanců (vč. neuvedeno)		Mikropodniky (1 - 9 zaměstnanců)		Malé podniky (10 - 49 zaměstnanců)		Střední podniky (50 - 249 zaměstnanců)		Velké podniky (250 a více zaměstnanců)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	93,8	103,6	12,7	20,3	2,8	4,7	0,6	1,3	0,1	0,3
v tom SO ORP:										
Blovice	91,2	95,0	12,0	16,3	0,9	2,9	0,6	0,7	-	0,1
Domažlice	85,5	101,6	14,0	23,8	2,9	5,6	0,9	2,1	0,2	0,2
Horažďovice	92,0	87,4	13,6	16,7	2,8	4,8	0,8	1,2	0,2	-
Horšovský Týn	80,7	89,2	10,8	18,3	2,7	5,3	0,5	1,5	0,2	0,2
Klatovy	102,4	100,6	12,5	21,2	2,7	4,7	0,3	1,5	0,1	0,3
Kralovice	97,4	89,3	11,8	14,4	3,4	4,1	1,0	1,7	0,1	0,1
Nepomuk	93,3	95,0	10,6	17,7	3,2	4,0	0,6	1,6	-	-
Nýřany	77,6	91,5	9,1	15,1	2,4	3,7	0,5	0,5	-	0,1
Plzeň	-	117,1	-	24,0	-	5,3	-	1,4	-	0,4
Přeštice	94,4	89,6	12,8	14,7	2,2	4,1	0,5	0,9	-	0,1
Rokycany	98,5	93,4	12,9	15,8	2,7	3,7	0,4	1,0	0,1	0,2
Stod	78,9	77,7	11,0	11,9	0,6	3,0	0,2	1,3	-	0,2
Stříbro	71,4	86,9	12,6	19,1	2,7	4,3	0,5	1,3	-	0,3
Sušice	115,0	86,4	13,8	20,3	4,0	3,4	0,6	1,4	-	0,2
Tachov	104,1	98,2	14,6	19,3	2,9	5,0	0,8	1,6	0,1	0,3

¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

Obdobná situace i trendy se projevují, hodnotíme-li ekonomické subjekty **podle počtu zaměstnanců** v územním členění do správních obvodů ORP. Ve venkovských oblastech u subjektů bez zaměstnanců dominují správní obvody ORP Klatovy, Sušice a Tachov, stejně tak jako v malém a středním podnikání, kde se k nim přidává ještě ORP Domažlice a Horažďovice. V městském prostoru jsou ekonomické subjekty malého a středního podnikání též nejvíce zastoupeny ve správních obvodech ORP Domažlice, Klatovy, Sušice a Tachov.

Tab. 2.3.6 Ekonomické subjekty¹⁾ podle právní formy k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Soukromí podnikatelé ¹⁾		Samostatně hospodařící rolníci a zemědělští podnikatelé		Obchodní společnosti		Neziskový sektor ²⁾		Zahraniční osoby	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	73,1	92,1	10,8	2,5	8,1	20,6	7,7	4,9	4,9	6,6
v tom okresy:										
Domažlice	68,7	87,9	7,5	2,0	9,2	16,0	7,9	6,3	3,0	6,3
Klatovy	78,5	90,6	18,5	5,4	8,2	13,2	9,4	5,2	1,4	4,4
Plzeň-město	-	99,4	-	1,6	-	30,7	-	5,0	-	8,2
Plzeň-jih	73,2	82,2	9,0	3,2	5,8	9,4	7,6	4,7	3,8	3,9
Plzeň-sever	73,7	88,1	9,1	2,9	5,6	11,1	8,0	4,0	1,8	1,9
Rokycany	84,7	86,1	6,7	2,6	7,9	11,1	5,4	4,7	4,6	5,5
Tachov	61,0	80,3	8,1	2,4	11,1	15,4	5,9	4,5	17,8	13,8

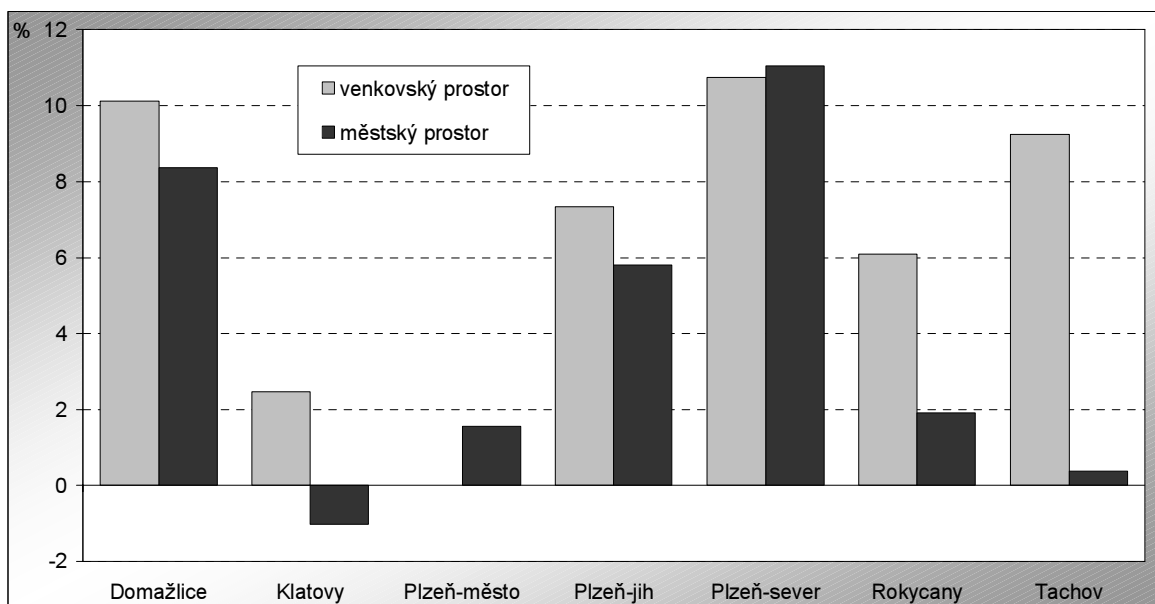
¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského nebo jiného zákona

²⁾ nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace

Z hlediska rozdělení ekonomických subjektů **podle právní formy** se projevuje jejich převaha (v přepočtu na 1 000 obyvatel) ve venkovském prostoru nad městským v kategorii samostatně hospodařících rolníků a zemědělských podnikatelů a v neziskovém sektoru (nadace, sdružení, spolky aj.). Obecně v absolutním počtu je sice neziskových organizací více v městském prostoru, ale v přepočtu na 1 000 obyvatel se jejich počet přesouvá do prostoru venkovského.

Graf 4 Růst (pokles) soukromých podnikatelů v letech 2003 až 2008

Tab. 2.3.7 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2008

	Počet lůžek na 1 km ²								Místa pro stany a karavany na 1 km ²	
	v hromadných ubytovacích zařízeních celkem		v hotelech a penzionech		v kempech, chatových osadách a turistických ubytovnách		v ostatních ubytovacích zařízeních ¹⁾			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	2,3	7,0	0,8	4,3	0,8	1,1	0,7	1,6	0,4	0,8
v tom okresy:										
Domažlice	1,7	4,9	0,6	1,6	0,5	2,6	0,6	0,7	0,3	0,7
Klatovy	3,2	15,1	1,9	10,9	0,8	2,4	0,5	1,9	0,6	2,0
Plzeň-město	-	17,8	-	12,2	-	1,6	-	4,0	-	1,3
Plzeň-jih	0,7	1,5	0,2	0,9	0,3	0,5	0,2	0,1	-	0,3
Plzeň-sever	2,9	2,4	0,3	0,4	0,9	0,4	1,6	1,6	0,2	0,8
Rokycany	2,7	4,8	0,4	3,1	1,7	0,3	0,5	1,3	0,3	0,3
Tachov	2,0	3,6	0,5	1,7	1,0	0,3	0,6	1,6	0,5	0,2

¹⁾ léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školící střediska podniků (odborových svazů), ubytování apartmánového typu a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.)

Plzeňský kraj je z hlediska **cestovního ruchu** velmi zajímavou destinací. Jeho atraktivita pro rozvoj cestovního ruchu spočívá v jeho využití téměř po celý rok, ať už se jedná o pěší turistiku, vodáckou i cykloturistiku v jarních, letních a podzimních měsících, nebo o typicky zimní sporty v zimě.

K 31. 12. 2008 bylo pro potřeby cestovního ruchu v Plzeňském kraji 501 hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu s 9 608 pokoji a s 26 635 lůžky. Podle struktury hromadných ubytovacích zařízení téměř 60% tvoří hotely a penziony. Z diferenciací území na venkovský a městský prostor vyplývá jasná převaha lůžkových kapacit v ubytovacích zařízeních ve městě. Pro srovnatelnost bylo použito relativního ukazatele počtu lůžek na 1 km². I přesto tato hustota lůžek na 1 km² v Plzeňském kraji je vyšší v obcích městského prostoru. Jedním z důvodů může být i to, že většina turistických a rekreačních středisek jsou malá města (zejména v okrese Klatovy). Vyšší hustota lůžek ubytovacích zařízení na 1 km² byla zaznamenána ve venkovském prostoru okresů Plzeň-sever, Rokycany a Tachov, kde jsou vhodné podmínky pro vodní turistiku a koupání v rybnících a jezerech.

Tab. 2.3.8 Potenciál cestovního ruchu v roce 2001

Zdroj: Ústav územního rozvoje Brno 2001, výpočty ČSÚ

	Potenciál cestovního ruchu - průměrný počet bodů ¹⁾											
	na 1 obec						na 1 km ²					
	celkem		za přírodní subsystém		za kulturní subsystém		celkem		za přírodní subsystém		za kulturní subsystém	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	48,9	52,9	45,4	39,0	3,5	13,9	61,9	88,3	55,4	46,8	6,5	41,5
v tom okresy:												
Domažlice	48,1	72,2	42,8	43,6	5,3	28,6	58,9	74,1	51,0	46,2	8,0	28,0
Klatovy	56,1	109,0	52,0	62,0	4,1	47,0	70,9	120,9	65,1	66,7	5,8	54,2
Plzeň-město	-	51,8	-	32,5	-	19,3	-	164,1	-	44,7	-	119,3
Plzeň-jih	39,8	45,7	38,6	34,2	1,1	11,4	42,3	56,6	39,9	34,6	2,4	22,0
Plzeň-sever	50,3	44,3	48,3	41,2	2,0	3,1	61,7	53,0	56,2	45,4	5,5	7,6
Rokycany	38,7	42,3	37,0	33,3	1,7	9,0	42,0	58,5	39,2	38,4	2,8	20,1
Tachov	59,9	102,0	53,4	48,5	6,5	53,5	70,9	98,2	60,0	47,8	10,9	50,3

¹⁾ čím více získaných bodů, tím větší potenciál rozvoje a úrovně cestovního ruchu

Jedním z ukazatelů hodnocení cestovního ruchu je **potenciál cestovního ruchu**, který vyjadřuje komplexní hodnocení území z hlediska jeho aktivit rozdělených do přírodního a kulturního subsystému. V hodnocení obcí venkovského a městského prostoru prostřednictvím relativního ukazatele potenciálu cestovního ruchu v přepočtu na 1 obec se projevují stejné tendence jako při hodnocení v přepočtu na 1 km². Větší průměrný počet bodů náleží obcím městského prostoru (kromě přírodního subsystému) a to při hodnocení oběma relativními ukazateli.

Ve venkovském prostoru nejvyšší průměrný počet bodů u ukazatele potenciál cestovního ruchu v přepočtu na 1 obec připadá na okres Klatovy a Tachov, stejně tak jako v přepočtu na 1 km². Venkovské oblasti zde dávají prostor pro rozvoj agroturistiky, cykloturistiky, turistiky pěší i vodní, v horských oblastech v zimních měsících i pro zimní sporty (sjezdování, běžecké lyžování a snowboarding). Do venkovského prostoru Plzeňského kraje lze zařadit též jediné lázně v kraji, a to Konstantinovy Lázně, kde se k léčení srdečních chorob využívá přírodní minerální voda s nejvyšším obsahem kysličníku uhličitého v České republice.

Významným turistickým cílem v městském prostoru Plzeňského kraje je samotné krajské město Plzeň, kde kromě mnoha dalších atraktivních turistických zajímavostí jmenujme alespoň zoologickou a botanickou zahradu, Synagogu - třetí největší na světě, katedrálu sv. Bartoloměje s nejvyšší kostelní věží v Čechách, aj.

Tab. 2.3.9 Veřejné rozpočty^{*)} v letech 2003 až 2008 (roční průměr)

	Daňové příjmy na 1 obyvatele (Kč)		Podíl na výdajích celkem (%)				Saldo příjmů a výdajů na 1 obyvatele (Kč)		Podíl salda příjmů a výdajů na příjmech celkem (%)	
			běžné výdaje		kapitálové výdaje					
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	7 947	13 196	65,5	68,6	34,5	31,4	306,5	418,9	1,8	1,7
v tom okresy:										
Domažlice	8 354	9 845	58,1	66,9	41,9	33,1	-153,8	-107,9	-0,9	-0,5
Klatovy	7 990	9 595	64,1	63,3	35,9	36,7	407,5	4,2	2,1	0,0
Plzeň-město	-	18 241	-	69,4	-	30,6	-	457,1	-	1,6
Plzeň-jih	7 502	9 284	71,2	66,2	28,8	33,8	422,3	279,4	3,1	1,2
Plzeň-sever	7 603	8 062	70,1	71,0	29,9	29,0	246,5	585,7	1,6	3,2
Rokycany	7 367	9 700	66,1	68,3	33,9	31,7	574,2	1 156,7	3,9	5,3
Tachov	8 486	9 161	69,8	74,2	30,2	25,8	509,7	533,2	2,8	2,5

^{*)} obecní rozpočty (tzn. bez rozpočtů krajů a dobrovolných svazků obcí)

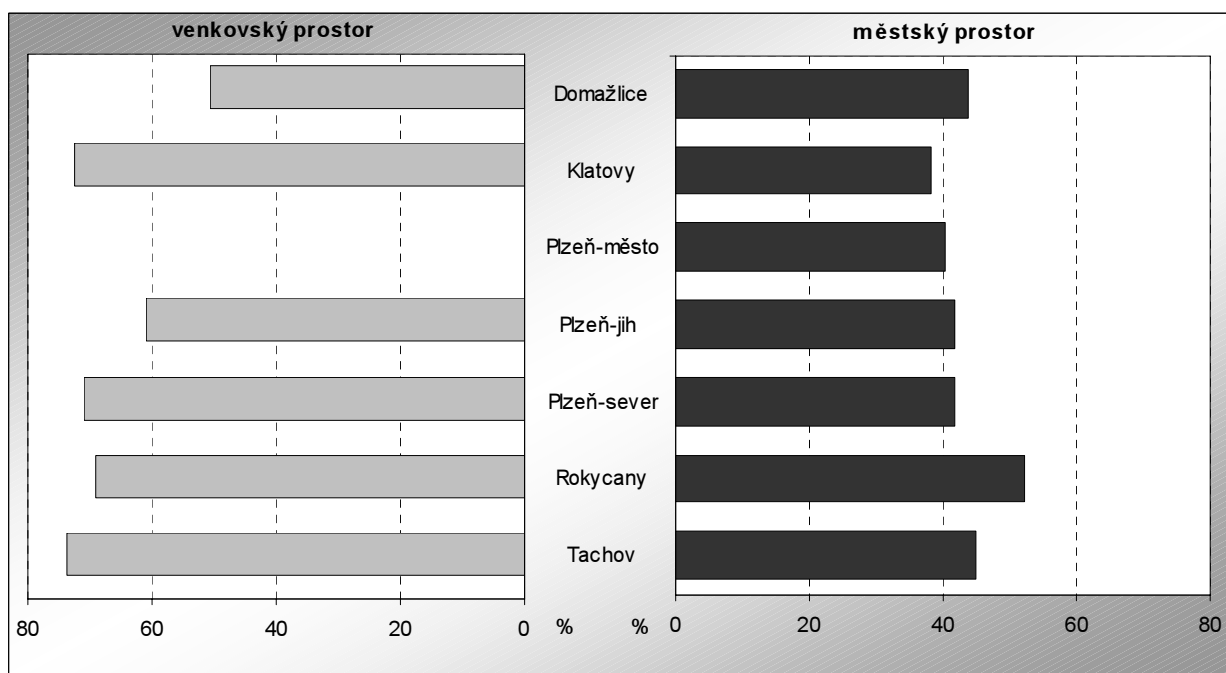
Financování obcí se řídí legislativou a závaznými pravidly pro hospodaření s prostředky státního rozpočtu. Největší objem finančních prostředků **veřejných obecních rozpočtů** zahrnují **příjmy** obecních úřadů, které jsou z převážné části daňovými příjmy. **Daňové příjmy** v přepočtu na 1 obyvatele dosáhly v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru 7 947 Kč, v městském pak 13 196 Kč. Rozdíly ve výši daňových příjmů na 1 obyvatele mezi jednotlivými venkovskými a městskými prostory jsou adekvátní především velikosti katastrální výměry obcí a počtu obyvatel k 1. 1. běžného roku (koeficienty přepočtu). Nejvyšší daňové příjmy na 1 obyvatele byly zaznamenány ve venkovském prostoru okresů Tachov a Domažlice, v ostatních

okresech byly mírně nižší, avšak téměř shodné. V městském prostoru (eliminujeme-li specifický okres Plzeň-město) byl tento relativní ukazatel nejvyšší v okresech Domažlice a Rokycany, naopak nejnižší v okrese Plzeň-sever.

Ve **výdajové** oblasti největší objem finančních prostředků tvoří **běžné výdaje** (nákup vody, paliv, energie apod.). Zbytek připadá na **výdaje kapitálové**, v nichž převládají zejména investiční nákupy. Rozdíl mezi venkovským a městským prostorem v běžných výdajích je na úrovni kraje minimální (3,1 procentního bodu ve prospěch městského prostoru). U okresů Klatovy a Plzeň-jih je dokonce podíl běžných výdajů ve venkovském prostoru vyšší než v městském. **Míra investování** jako relativní ukazatel podílu kapitálových a celkových výdajů je vyšší u čtyř okresů (Domažlice, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) ve venkovském prostoru než v městském. Nejvyšší míru investování ve venkovském prostoru vykazuje okres Domažlice (41,9%), v městském pak okres Klatovy (36,7%).

Graf 5 Nárůst daňových příjmů obecních rozpočtů na 1 obyvatele mezi roky 2003 a 2008

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Saldo obou bilančních položek (příjmů a výdajů) v přepočtu na 1 obyvatele nabývá na úrovni kraje kladné hodnoty, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. V meziokresním srovnání pouze u jediného ze sedmi okresů Plzeňského kraje (Domažlice) nabývá saldo záporné hodnoty (výdaje převyšují příjmy), a to ve všech oblastech (město i venkov).

2.4. Trh práce

Pojmy ekonomicky aktivní obyvatelstvo a míra ekonomické aktivity jsou vysvětleny v kapitole 4.4. Uvedené ukazatele ČSÚ sleduje čtvrtletně, ale pouze za kraj jako celek, za obce jsou data k dispozici ze SLDB 2001. Důležitým ukazatelem v oblasti trhu práce je míra registrované nezaměstnanosti a další ukazatele s ní spojené jako např. počet uchazečů o zaměstnání, volná pracovní místa, uchazeči s nárokem na podporu v nezaměstnanosti a další. Metoda výpočtu registrované míry nezaměstnanosti za obce je popsána ve čtvrté kapitole „Trh práce“.

Míra ekonomické aktivity byla podle výsledků SLDB 2001 ve venkovském prostoru vždy nižší než v městském, přičemž rozdíl v kraji činil 2,4 procentní body. Nejvyšší rozdíl mezi městem a venkovem vykázal okres Plzeň-jih, a to 5,3 procentní body. Z pohledu okresů vykazuje vyšší ekonomickou aktivitu okres Tachov, kde žije nejmladší obyvatelstvo kraje. Zatímco u mužů byl rozdíl mezi venkovskou a městskou oblastí v kraji nízký (1,1 procentního bodu), u žen dosáhl 4,2 procentního bodu. V okrese Plzeň-jih činila hodnota

rozdílu u žen 7,4 procentní body. Nižší míra ekonomické aktivity žen vůči mužům je ovlivněna dřívějším odchodem žen do důchodu a péčí o děti a domácnost.

Přestože Plzeňský kraj stál s mírou registrované nezaměstnanosti do roku 2008 mezi kraji ČR na třetím až čtvrtém místě, na Tachovsku, především ve venkovském prostoru, se pohybuje hodnota vysoko nad republikovým průměrem (rok 2008 ČR - 7,15%, okres Tachov - 13,46%). Vysoko nad republikovým úhrnem stojí i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo (rok 2008 ČR - 6,7, okres Tachov - 15,2). Dlouhodobou nepříznivou situaci ovlivňuje nedostatek pracovních příležitostí v regionu a špatná dostupnost oblastí s vyšší nabídkou pracovních míst.

Tab. 2.4.1 Vybrané ukazatele z oblasti trhu práce

Zdroje: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, SLDB 2001

	Ekonomická aktivita podle SLDB 2001				Nezaměstnanost k 31. 12. 2008				Změna míry nezaměstnanosti ²⁾ k 31. 12. (2008 - 2000) (procentní body)	
	míra ekonomické aktivity (%)		pracovní místa na 1 000 zaměstnaných osob		míra nezaměstnanosti ¹⁾ (%)		počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné místo		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	59,8	62,2	630,2	1 097,8	7,57	4,96	6,8	1,6	0,78	-1,11
v tom okresy:										
Domažlice	61,9	63,8	697,0	1 178,0	6,30	5,53	4,2	3,3	1,96	1,79
Klatovy	56,9	61,5	642,6	1 176,7	7,77	5,90	6,8	2,7	0,42	0,53
Plzeň-město	-	61,3	-	1 185,7	-	4,23	-	0,9	-	-2,68
Plzeň-jih	57,0	62,2	486,1	908,7	4,34	3,47	4,5	2,3	-0,04	-0,85
Plzeň-sever	62,1	63,1	586,8	764,2	7,11	4,65	7,0	1,9	-0,28	-0,08
Rokycany	58,0	61,9	513,1	1 046,8	5,93	5,08	6,0	7,5	-1,28	-2,32
Tachov	64,1	66,4	775,9	1 187,2	13,46	9,26	15,2	6,5	2,87	2,03

¹⁾ v současně platné metodice (podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

²⁾ v metodice roku 2001 (podíl uchazečů o zaměstnání celkem na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

Ve struktuře věkových kategorií byla v roce 2001 míra ekonomické aktivity v kraji vyšší na venkově oproti městu pouze ve věkové skupině 15-24 let. Důvodem vyšší hodnoty podílového ukazatele může být menší využití studia na střední a vysoké škole. Ve městě mají děti mnohem více možností, jednak mohou studovat v místě trvalého bydliště, jednak mají možnost příležitostně pracovat. Dalším důvodem může být i to, že rodiče jsou méně nezaměstnaní a mohou snadněji podporovat své děti na studiích.

Pokud budeme hodnotit venkovský prostor, pak nejnižší míru ekonomické aktivity vykazuje věková skupina 55-64 let, kde se projevuje odchod žen a mužů do důchodu. V meziokresním srovnání ovlivňuje patrně nižší míru ekonomické aktivity v okrese Plzeň-jih (29,0%) vyšší průměrný věk obyvatel (42,1 let v roce 2008).

U městského prostoru je situace stejná, úhrn v kraji (38,7%) je nejnižší u věkové skupiny 55-64 let. Nejvyšší (41,1%) v této věkové skupině vykazuje okres Plzeň-město, kde je větší množství pracovních příležitostí a důchodci se mohou zapojit opět do pracovního procesu nebo odchod do důchodu oddálit.

Tab. 2.4.2 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Míra ekonomické aktivity									
	muži		ženy		celkem ve věku					
					15 - 24 let		25 - 54 let		55 - 64 let	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	69,0	70,1	50,7	54,9	53,1	49,6	89,1	90,5	31,2	38,7
v tom okresy:										
Domažlice	70,8	72,1	53,0	56,0	52,9	54,0	89,5	90,7	32,6	38,0
Klatovy	67,1	69,6	47,0	53,9	49,8	45,8	88,3	90,1	29,8	35,1
Plzeň-město	-	69,1	-	54,1	-	48,1	-	90,4	-	41,1
Plzeň-jih	66,9	70,0	47,4	54,7	54,6	52,3	89,4	89,5	29,0	34,0
Plzeň-sever	70,9	71,7	53,5	54,9	56,5	52,1	90,8	91,3	30,8	35,6
Rokycany	67,8	69,9	48,6	54,5	50,9	51,8	89,2	90,8	34,0	37,2
Tachov	71,3	72,9	56,8	60,4	55,7	51,4	87,9	90,4	32,7	41,0

Míra ekonomické aktivity ve SO ORP byla podle výsledků SLDB 2001 u mužů ve venkovské oblasti oproti městské vyšší pouze ve správním obvodu Domažlice a Nýřany. U žen vykazoval správní obvod Domažlice nižší podíl na venkově a správní obvod Nýřany měl oba podílové ukazatele shodné (54,5%). Vyšší podíly míry ekonomické aktivity žen zaznamenaly SO ORP Stříbro a Tachov. Oba jmenované správní obvody vykazují dlouhodobě nižší průměrný věk obyvatel v porovnání správních obvodů, což ovlivňuje hodnocený ukazatel. Z pohledu hodnocení žen a mužů je míra ekonomické aktivity rozdílná, u žen nižší.

Z hlediska věkové struktury zaznamenal nižší míru ekonomické aktivity ve věku mezi 15-24 lety ve venkovském prostoru vůči městu pouze správní obvod Domažlice (o 2,0 procentního bodu), Kralovice a Rokycany (shodně o 0,9 procentního bodu).

Dalo by se předpokládat, že u SO ORP ve věkové kategorii 55-64 let bude situace obdobná jako u okresů, tzn. tam, kde je dostatek pracovních příležitostí a nižší míra registrované nezaměstnanosti budou hodnoty ekonomické aktivity vyšší (platí to u SO ORP Plzeň). Přitom nejvyšší hodnoty vykazuje správní obvod Tachov (venkovský prostor 34,4%, městský prostor 42,5%), kde je jak nedostatek pracovních příležitostí, tak i poměrně vysoká míra registrované nezaměstnanosti, a dalo by se tedy přepokládat, že ztrátu práce mnozí řeší předčasným odchodem do důchodu. Vzhledem k tomu, že okres Tachov (do kterého spadá SO ORP Tachov) vykazuje trvale nejvyšší průměrné procento pracovní neschopnosti, lze se domnívat, že mnozí zaměstnanci řešili situaci v době sčítání pracovní neschopností.

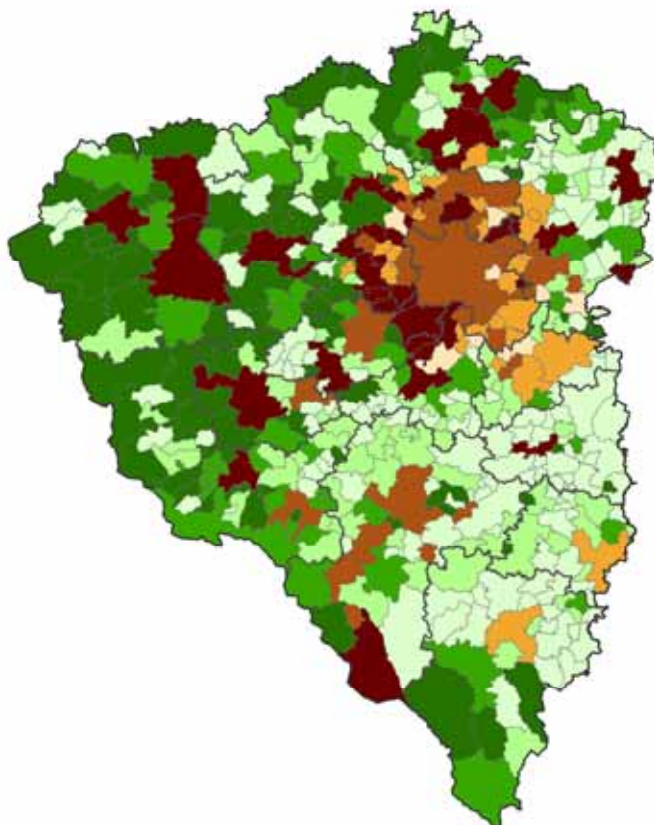
Kartogram 7 Míra ekonomické aktivity obyvatel v obcích Plzeňského kraje k 1. 3. 2001 (SLDB)

průměr kraje celkem = 61,6
v tom:
venkovský prostor = 59,8
městský prostor = 62,2

míra ekonomické aktivity v %
(ekonomicky aktivní /
obyvatelstvo ve věku 15 a více let)

venkovský prostor
méně než 57,0
57,0 - 59,9
60,0 - 62,9
63,0 a více

městský prostor
méně než 57,0
57,0 - 59,9
60,0 - 62,9
63,0 a více

Tab. 2.4.3 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Míra ekonomické aktivity									
	muži		ženy		celkem ve věku					
					15 - 24 let		25 - 54 let		55 - 64 let	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	69,0	70,1	50,7	54,9	53,1	49,6	89,1	90,5	31,2	38,7
v tom SO ORP:										
Blovice	66,5	68,3	47,9	50,6	53,8	48,7	88,2	90,0	28,2	33,3
Domažlice	71,3	71,1	53,3	56,2	51,9	53,9	89,2	91,1	32,9	38,6
Horáždovice	67,9	69,3	46,6	51,1	50,3	45,9	90,0	90,7	28,0	30,0
Horšovský Týn	71,0	72,6	53,4	55,7	57,0	55,0	90,4	90,5	31,8	36,5
Klatovy	67,8	70,5	47,6	55,3	51,4	46,1	87,9	90,1	30,5	38,4
Kralovice	70,4	73,6	52,9	56,8	53,4	54,3	91,6	93,0	30,9	39,3
Nepomuk	65,3	73,0	42,8	56,1	53,9	51,5	88,2	88,2	28,5	32,2
Nýřany	71,7	71,2	54,5	54,5	61,4	51,6	89,5	90,9	30,7	34,7
Plzeň	-	69,1	-	54,1	-	48,1	-	90,4	-	41,1
Přeštice	67,6	71,3	50,3	54,5	54,1	52,9	91,3	91,1	28,3	33,4
Rokycany	67,8	69,9	48,6	54,5	50,9	51,8	89,2	90,8	34,0	37,2
Stod	67,6	70,5	49,9	57,0	56,9	54,0	89,4	88,4	31,7	36,4
Stříbro	70,8	73,3	55,8	58,3	56,8	51,4	88,6	91,0	30,4	37,0
Sušice	65,9	67,3	46,3	51,5	47,5	45,0	88,1	89,7	29,7	28,9
Tachov	71,6	72,8	57,5	61,1	54,9	51,4	87,4	90,2	34,4	42,5

Mírou nezaměstnanosti se Plzeňský kraj v úhrnu řadí mezi méně problémové, i když v jednotlivých regionech kraje je situace rozdílná. V absolutních hodnotách nejnižší počty uchazečů o zaměstnání v posledních pěti letech zaznamenal kraj v roce 2007 ve venkovském (celkem 4 765) i městském prostoru (celkem 9 751). V následujícím roce 2008 počty uchazečů o zaměstnání vzrostly, především ve 4. čtvrtletí, kdy se začaly projevovat důsledky celosvětové krize. Přesto byly počty nižší než v letech 2004 až 2006.

Dosažitelní uchazeči (jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a při nabídce vhodného pracovního místa mohou bezprostředně nastoupit) tvořili ve venkovském prostoru 97,3%, v městském prostoru 95,3% celkového počtu nezaměstnaných. Nejvyšší procento dosažitelných uchazečů vykazuje v obou prostorech okres Tachov.

Z celkového počtu nezaměstnaných jsou kromě okresu Domažlice podíly počtu nezaměstnaných žen na venkově vyšší oproti městu. Projevuje se zde nejen nižší nabídka pracovních míst na venkově, ale i menší ochota žen dojíždět za prací. Podíly nezaměstnaných žen kolísaly v posledních pěti letech mezi 53,5% až 54,6% v městském prostoru a mezi 53,7% až 55,1% v prostoru venkovském. Výjimkou byl pouze okres Tachov, kde v letech 2006 až 2008 ve venkovském prostoru klesly u žen podíly pod padesátiprocentní hranici a v letech 2004, 2006 a 2008 byla obdobná situace i v prostoru městském. Vysoký podíl (68,5%) nezaměstnaných žen vykazuje okres Rokycany ve venkovském prostoru v roce 2008. Stejná situace byla i v předchozích čtyřech letech, kde podíly kolísaly mezi 60,8% až 62,9%.

Velké problémy s uplatněním na trhu práce mají osoby se zdravotním postižením, přitom rozdíly mezi venkovským a městským prostorem jsou v okresech kraje různé. Vyšší jsou především na venkově, i když ne vždy platí toto pravidlo.

Míra registrované nezaměstnanosti, vypočtená od roku 2004 podle nové metodiky, doznala nejnižší hodnoty v roce 2007. Ve venkovském prostoru byla v úhrnu v kraji o 1,89 procentní bodu vyšší než v prostoru městském. V okresech je situace rozdílná, zatímco okres Plzeň-jih vykazuje trvale nejnižší procento registrované nezaměstnanosti, okres Tachov má v kraji specifické postavení dané vysokou nezaměstnaností především ve venkovské oblasti. Tachovsko, kde převažovala do devadesátých let minulého století zemědělská výroba, se stále potýká s nedostatečnou nabídkou pracovních míst nejen v odvětví průmyslu a stavebnictví, ale i služeb. Konec roku 2008 spojený s krizí míru nezaměstnanosti ještě zvýšil především na venkově, kde dosáhla 13,46%, a byla v okrese Tachov vůbec nejvyšší za posledních pět let. Srovnáme-li míru nezaměstnanosti mužů a žen, pak u žen dosáhla dokonce 15,14%. V městském prostoru Tachova byla situace o něco málo příznivější (9,38%), přesto zde byla zjištěna nejvyšší míra nezaměstnanosti ze všech okresů kraje.

Míra registrované nezaměstnanosti je trvale vyšší u žen než u mužů, ve venkovském prostoru jsou rozdíly výraznější. V posledních pěti letech kolísaly tyto rozdíly mezi 2,91 až 3,68 procentními body (úhrn za kraj). Výrazný propad vykazuje okres Rokycany (mezi 4,06 až 6,39 procentními body), což přímo souvisí s podílem nezaměstnaných žen. V městském prostoru, kde mají ženy lepší uplatnění, neboť se zde nachází

školská a zdravotnická zařízení a státní úřady, jsou rozdíly v míře nezaměstnanosti mužů a žen v kraji nižší (mezi 1,37 až 1,79 procentní body v letech 2005 až 2008).

Tab. 2.4.4 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

v %

	Míra nezaměstnanosti				Podíly vybraných skupin uchazečů o zaměstnání na uchaz. celkem					
	muži		ženy		dosažitelní		ženy		osoby se zdravotním postižením	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	6,02	4,28	9,64	5,77	97,3	95,3	54,6	53,5	17,8	16,6
v tom okresy:										
Domažlice	4,80	4,24	8,28	7,09	98,2	97,6	56,5	58,3	22,8	15,9
Klatovy	6,38	5,23	9,71	6,69	96,6	96,0	52,3	51,9	16,0	15,5
Plzeň-město	-	3,67	-	4,89	-	94,0	-	53,8	-	16,6
Plzeň-jih	3,27	3,05	5,79	4,00	94,7	95,0	56,3	52,0	20,4	15,4
Plzeň-sever	5,44	3,69	9,27	5,85	96,5	94,5	57,3	56,5	12,2	16,3
Rokycany	3,21	3,97	9,60	6,42	94,8	92,7	68,5	56,9	22,9	19,9
Tachov	12,17	9,15	15,14	9,38	99,2	99,5	49,2	47,9	16,9	17,5

Kartogram 8 Míra nezaměstnanosti v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 5,6
v tom:
venkovský prostor = 7,6
městský prostor = 5,0

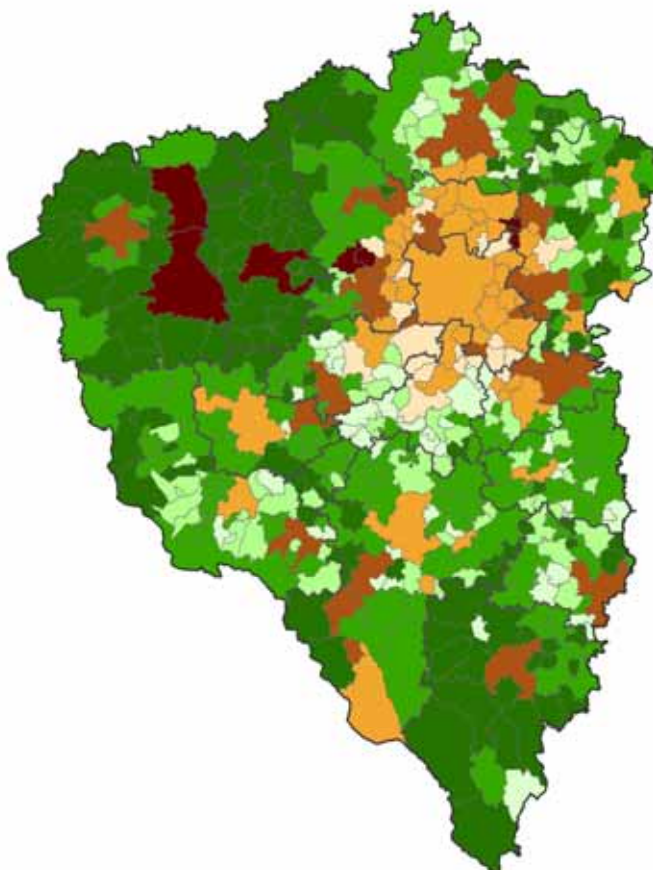
míra nezaměstnanosti v %

venkovský prostor

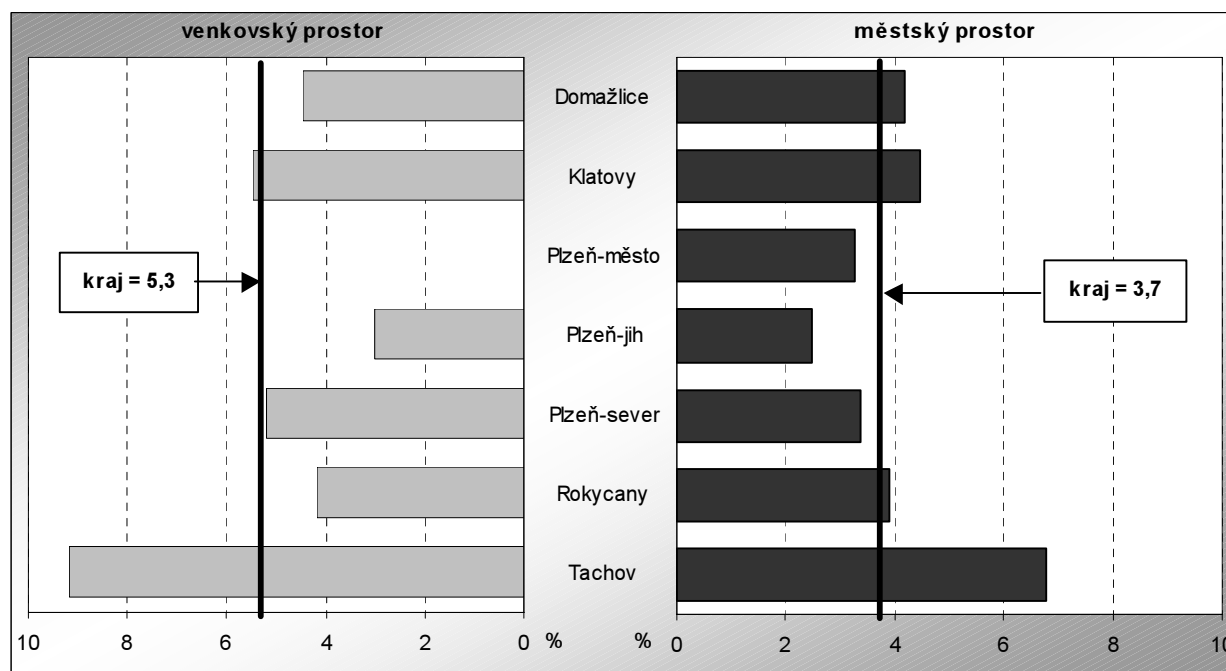
- méně než 3,0
- 3,0 - 4,9
- 5,0 - 8,9
- 9,0 a více

městský prostor

- méně než 3,0
- 3,0 - 4,9
- 5,0 - 8,9
- 9,0 a více

Graf 6 Podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15-64 let k 31. 12. 2008

Na úrovni správních obvodů nelze jednoznačně konstatovat, že podíly dosažitelných uchazečů jsou ve venkovském prostoru ve všech patnácti SO ORP vyšší. Rozdíly kolísají ve SO ORP v průběhu let mezi kladnými a zápornými hodnotami.

Vyšší počty nezaměstnaných žen vůči mužům evidují všechny správní obvody, vyjma SO ORP Klatovy a Tachov, kde v městském i venkovském prostoru nedosahují podíly žen padesáti procent.

Výše celkové míry registrované nezaměstnanosti se ve správních obvodech značně liší, což naznačuje i kartogram na předchozí stránce. K trvale problémovým regionům patří správní obvod Tachov, Sušice a Stříbro jak v městském, tak ve venkovském prostoru, přičemž ve venkovském prostoru nezaměstnanost značně převyšuje hodnoty kraje. V roce 2008 u SO ORP Stříbro činil rozdíl 8,34 procentních bodů. Podobná situace je ve jmenovaných správních obvodech i v městském prostoru, kde se výše míry nezaměstnanosti pohybovala v letech 2005 až 2008 mezi 5,25% až 11,13%. Správní obvody ležící v okolí krajského města Plzně vykazují nižší míru registrované nezaměstnanosti. Souvislost lze spatřovat v dobré dopravní obslužnosti a širší nabídce volných pracovních míst v Plzni. Jedná se o SO ORP Blovice, Nýřany, Přeštice a Stod. Míra registrované nezaměstnanosti mužů a žen kopíruje situaci v okresech. Vyšší hodnoty zaznamenávají správní obvody, až na malé výjimky, u žen (SO ORP Tachov rok 2006 a 2008 v městském prostoru a Nýřany rok 2005 ve venkovském prostoru). Zatímco městský prostor správního obvodu Stod zaznamenal v letech 2005 až 2008 minimální rozdíly mezi nezaměstnaností mužů a žen (0,04 až 1,33 procentní body), ve SO ORP Nepomuk byly rozdíly nejvyšší - mezi 2,35 až 4,54 procentními body. Ve venkovských oblastech jsou rozdíly v členění mužů a žen poněkud vyšší. Nejvyšší hodnoty rozdílu připadají na SO ORP Horšovský Týn, Sušice a Rokycany.

Ve správním obvodu Domažlice, Nepomuk, Přeštice, Rokycany a Tachov tvořili nezaměstnaní se zdravotním postižením v roce 2008 ve venkovském prostoru více jak pětinu z celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Stejná situace byla ve správním obvodu Nepomuk a Tachov i v městském prostoru.

Tab. 2.4.5 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

v %

	Míra nezaměstnanosti				Podíly vybraných skupin uchazečů o zaměstnání na uchaz. celkem					
	muži		ženy		dosažitelní		ženy		osoby se zdravotním postižením	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	6,02	4,28	9,64	5,77	97,3	95,3	54,6	53,5	17,8	16,6
v tom SO ORP:										
Blovice	3,14	4,04	6,00	5,62	94,3	93,8	58,6	54,4	18,6	11,8
Domažlice	4,63	4,15	7,37	6,13	98,0	96,6	54,5	56,1	23,5	14,6
Horáždovice	4,66	4,62	7,68	7,32	95,9	97,7	55,7	55,8	11,3	12,8
Horšovský Týn	5,53	3,93	11,53	8,02	98,3	98,4	61,0	62,5	19,5	19,0
Klatovy	5,97	4,80	7,60	5,31	95,5	94,9	48,1	48,7	17,3	17,2
Kralovice	4,43	4,61	8,41	6,23	96,6	92,6	59,9	53,5	13,3	18,2
Nepomuk	4,53	3,44	7,78	5,79	95,9	98,8	54,6	57,6	21,6	20,0
Nýřany	7,05	3,46	10,59	5,76	96,4	95,0	54,4	57,4	11,0	15,8
Plzeň	-	3,67	-	4,89	-	94,0	-	53,8	-	16,6
Přeštice	2,03	2,56	4,58	3,28	95,7	96,5	62,4	49,5	23,9	16,7
Rokycany	3,21	3,97	9,60	6,42	94,8	92,7	68,5	56,9	22,9	19,9
Stod	3,61	3,48	5,98	4,81	93,5	95,7	54,6	53,5	18,5	15,3
Stříbro	13,92	9,98	18,44	12,47	99,2	99,1	51,4	52,1	13,5	10,5
Sušice	7,76	6,84	13,55	10,54	97,9	97,4	55,2	56,3	16,1	13,3
Tachov	10,99	8,86	12,85	8,34	99,2	99,6	47,1	46,0	20,1	20,6

Důležitým ukazatelem pro hodnocení trhu práce je počet uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo. V okresech kraje byly podíly ukazatele v období let 2004 až 2008 vyšší ve venkovských oblastech, a to především tam, kde byla vysoká míra nezaměstnanosti. Jedná se o okres Tachov, kde v roce 2005 připadalo 31,1 uchazeče na volné pracovní místo, v následujících letech do roku 2007 se situace v nabídce pracovních míst zlepšila (4,9 uchazeče na 1 volné pracovní místo), ale závěr roku 2008 ovlivnila hospodářská krize a podíl opět vzrostl na 15,2.

Pokud je uchazeč evidován u úřadu práce více jak 1 rok, pak se jedná o dlouhodobou nezaměstnanost. V letech 2004 až 2007 byla dlouhodobě evidována v kraji přibližně třetina nezaměstnaných, přičemž vyšší byly podíly ve venkovském prostoru (rozdíly mezi 2,7 až 5,4 procentními body). V roce 2008 poklesly podíly na pětinu v městském prostoru, na čtvrtinu v prostoru venkovském. Mezi okresy kraje jsou však výrazné rozdíly. Nejvyšší podíly v městském i venkovském prostoru vykazují okresy Rokycany a Tachov, kde se vyjma roku 2008 pohybují kolem 40%.

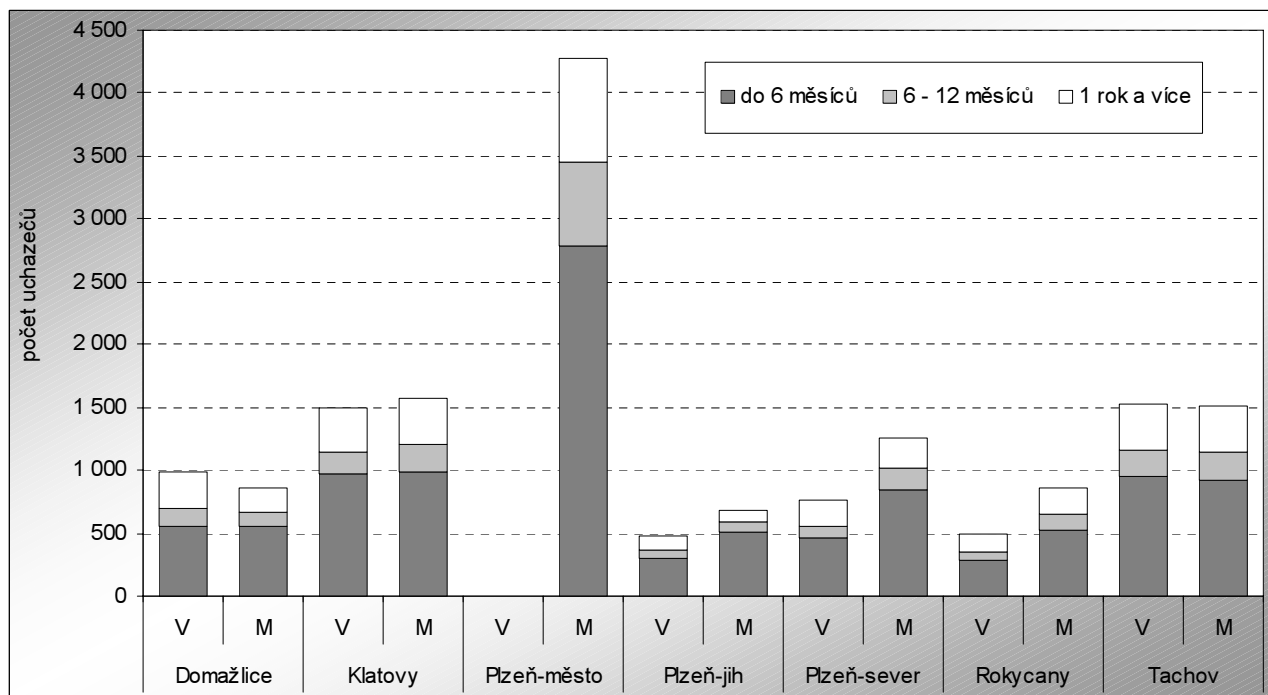
Nejvíce ohroženou skupinou nezaměstnaných jsou uchazeči ve věku do 25 a nad 50 let. Z krajského pohledu jsou podíly u věkové skupiny do 25 let téměř shodné v městském i venkovském prostoru. Téměř třetinu nezaměstnaných představují nezaměstnaní nad 50 let věku. Vyšší podíly než městský prostor vykazuje k 31. 12. 2008 venkovský prostor v pěti ze šesti okresů (není zahrnut okres Plzeň-město).

Tab. 2.4.6 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Podíly vybraných skupin uchazečů o zam. na uchaz. celkem (%)								Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání (dny)	
	osoby ve věku				podle délky evidence na ÚP					
	do 25 let		50 a více let		do 6 měsíců		1 rok a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	18,1	18,6	30,2	27,9	61,5	64,6	25,4	21,0	460	391
v tom okresy:										
Domažlice	17,0	17,0	31,1	28,8	57,0	63,5	29,6	23,4	520	428
Klatovy	16,8	17,0	30,8	26,9	64,5	63,0	23,2	23,2	417	439
Plzeň-město	-	18,3	-	27,8	-	65,1	-	19,3	-	356
Plzeň-jih	18,3	21,5	30,4	25,6	64,1	73,6	22,9	14,2	370	263
Plzeň-sever	19,4	20,8	29,9	26,9	59,9	66,6	27,1	19,7	456	326
Rokycany	16,3	19,0	34,2	30,6	59,2	61,4	28,5	24,2	574	485
Tachov	19,8	18,5	27,9	29,2	62,2	61,1	24,0	24,5	457	475

Graf 7 Uchazeči o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce k 31. 12. 2008

Výrazné rozdíly v počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo byly zaznamenány mezi městem a venkovem ve správních obvodech především v letech 2004 až 2006. Vůbec nejvyšší rozdíl ve prospěch městského prostoru vykázal SO ORP Stříbro v roce 2004 a 2005 (rozdíl činil 40,3 a 179,0) a SO ORP Nýřany v roce 2004, kde připadalo ve venkovském prostoru 96,7 a v městském prostoru 6,4 uchazečů na 1 volné pracovní místo. V následujících dvou letech již nebyly mezi venkovem a městem rozdíly tak výrazné, pouze v roce 2008 správní obvod Nýřany vykázal rozdíl 14,9 ve prospěch městského prostoru.

V evidenci úřadů práce nad jeden rok zůstávalo nejvíce nezaměstnaných v období let 2004 až 2007 ve SO ORP Horšovský Týn, Kralovice, Rokycany, Stříbro a Tachov, kde se podíly pohybovaly mezi 33,8% a 49,2% v městském prostoru a mezi 34,6% a 51,4% v prostoru venkovském. Dlouhodobá evidence uchazeče na úřadě práce ovlivňuje průměrnou délku evidence uchazeče, která mezi správními obvody dosahuje značných rozdílů. Ve venkovském prostoru je průměrná doba evidence ve dnech vysoká v již jmenovaných správních obvodech (nejvyšší v roce 2008 v SO ORP Kralovice a Horšovský Týn - shodně 632 dní). Nelze však jednoznačně říci, že průměrná délka evidence uchazečů dána počtem dní je vyšší na venkově, neboť z výsledků za rok 2008 (tabulka 2.4.7) je patrné, že v šesti správních obvodech tomu tak nebylo.

Hodnotíme-li rok 2008 z pohledu uchazečů o zaměstnání podle věku, pak podíly mladistvých do 25 let věku jsou v osmi správních obvodech nižší ve venkovském prostoru. Nejohroženější skupinou jsou uchazeči nad 50 let věku, kteří i přes své dlouholeté zkušenosti hledají déle vhodné pracovní místo. Z celkového počtu nezaměstnaných tvořili ve venkovském prostoru 24,8% až 35,0%. Je zajímavé, že nejvyšší podíl vykazuje SO ORP Přeštice, kde je vůbec nejnižší míra registrované nezaměstnanosti v kraji (3,14%) a tedy i uchazeči nad padesát let věku by měli být méně ohroženi. Pravidlem není ani to, že ve správních obvodech s poměrně vysokou mírou registrované nezaměstnanosti (Sušice, Stříbro a Tachov) jsou podíly 50-letých a starších uchazečů nejvyšší.

Tab. 2.4.7 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Podíly vybraných skupin uchazečů o zam. na uchaz. celkem (%)								Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání (dny)	
	osoby ve věku				podle délky evidence na ÚP					
	do 25 let		50 a více let		do 6 měsíců		1 rok a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	18,1	18,6	30,2	27,9	61,5	64,6	25,4	21,0	460	391
v tom SO ORP:										
Blovice	17,1	22,6	31,4	24,6	62,9	79,5	18,6	11,3	290	267
Domažlice	16,8	14,3	31,4	30,9	57,6	60,3	28,6	26,0	479	491
Horažďovice	18,0	16,9	32,0	28,5	67,5	68,0	21,1	18,0	417	442
Horšovský Týn	19,1	17,4	29,7	32,0	54,2	64,0	33,1	23,7	632	432
Klatovy	17,9	18,0	29,7	26,3	63,8	63,7	23,1	22,7	397	424
Kralovice	15,5	21,2	34,5	30,0	46,8	55,2	36,0	27,6	632	454
Nepomuk	17,9	23,5	28,9	30,6	59,6	70,6	26,6	18,8	440	286
Nýřany	23,8	20,6	24,9	26,0	74,6	70,2	17,1	17,2	260	286
Plzeň	-	18,3	-	27,8	-	65,1	-	19,3	-	356
Přeštice	16,2	20,7	35,0	28,8	66,7	78,3	21,4	13,6	335	229
Rokycany	16,3	19,0	34,2	30,6	59,2	61,4	28,5	24,2	574	485
Stod	18,5	21,8	28,7	19,9	70,4	67,7	21,3	15,9	395	270
Stříbro	22,8	21,6	24,8	23,3	67,8	73,9	20,2	15,6	396	276
Sušice	15,5	15,3	31,4	27,6	64,4	60,0	23,9	25,8	435	466
Tachov	17,0	17,2	30,7	31,8	57,0	55,3	27,4	28,4	512	564

2.5. Bydlení, bytová výstavba

Bytová výstavba v dokončených bytech po roce 2000 převažovala v kraji v městském prostoru. Podíly dokončených bytů ve venkovském prostoru kolísaly mezi dvaceti až čtyřiceti procenty oproti městskému prostoru, přičemž největší propad byl zaznamenán v letech 2005 a 2008. Vyšší rozdíly jsou v okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever, kde je dlouhodobě vysoká intenzita bytové výstavby, především však v obcích v zázemí krajského města, které jsou zařazeny do městského prostoru. Opačná situace je v okrese Domažlice, kde od roku 2006 převažuje výstavba bytů na venkově.

U rodinných domů se výstavba v letech 2000 až 2008 realizovala v okresech Domažlice a Klatovy především na venkově a od roku 2003 i v okrese Tachov. V posledním sledovaném roce vykázal stejnou situaci také okres Rokycany. Podíly mezi venkovským a městským prostorem překračovaly hodnotu 100. Naproti tomu v okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever byla situace zcela opačná. Zatímco se za devět let dokončilo v rodinných domech v úhrnu na venkově 510 bytů, v městském prostoru 1 874.

Rozdíl intenzity bytové výstavby vyjádřený poměrem dokončených bytů na 1 000 obyvatel mezi oblastmi nebyl až do roku 2004 nikterak výrazný, zlom nastal v roce 2005, kdy se relativní počty dokončených bytů v městském prostoru oproti venkovu zvýšily. Nejvyšší rozdíl, o 1,77 bytů, byl zaznamenán v roce 2008. Vyloučíme-li okres Plzeň-město, kde byly obce náležící okresu zařazeny do městského prostoru, potom ve zbývajících okresech kraje značné rozdíly ve prospěch městského prostoru vykazují okresy Plzeň-jih a Plzeň-sever.

Tab. 2.5.1 Dokončené byty v letech 2001 až 2008

	Dokončené byty na 1 000 obyvatel				Podíl dokončených bytů (%)					
	celkem		index 2008/2001 (%)		v nových rodinných domech		v nových bytových domech		v nástavbách, přístavbách a vestavbách	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	107,8	169,3	51,4	37,5	12,9	35,3	14,6	10,6
v tom okresy:										
Domažlice	4,0	4,3	69,2	130,0	43,7	30,1	30,3	32,3	11,3	12,1
Klatovy	3,4	3,3	131,4	112,0	53,8	29,9	7,1	25,3	13,0	9,0
Plzeň-město	-	3,2	-	382,5	-	35,5	-	47,2	-	9,9
Plzeň-jih	2,2	5,7	132,8	70,7	63,5	35,5	-	34,5	21,1	8,6
Plzeň-sever	2,8	5,3	120,2	108,1	46,7	52,8	12,4	28,2	25,7	11,5
Rokycany	3,1	3,2	123,1	98,4	73,0	51,2	-	8,8	6,7	19,8
Tachov	2,6	3,3	117,3	172,2	37,8	20,1	11,4	32,7	15,9	7,6

Průměrná obytná plocha dokončených bytů se od roku 2000 v kraji postupně zvyšovala jak na venkově, tak ve městě. Porovnáme-li rok 2008 s rokem 2000, pak v průměru v městském prostoru vzrostly obytné plochy o 8,1 m² na 1 byt, na venkově o 9,2 m² na 1 byt. Vyšší nárůst obytné plochy ve venkovském prostoru vůči městskému je ovlivněn výstavbou především rodinných domků, kde obytné plochy jsou v porovnání s byty v bytových domech vyšší. Zatímco v roce 2000 činil rozdíl obytné plochy mezi byty v bytovém a rodinném domě na venkově 44,6 m² na 1 byt, v roce 2008 dosáhl rozdíl 53,2 m² na 1 byt. U dokončených bytů v rodinných domech vykázaly vyšší průměrné hodnoty (krajský průměr 95,9 m² na 1 byt) v roce 2008 okres Plzeň-město (101,2 m² na 1 byt) a Plzeň-sever (100,2 m² na 1 byt) v městském prostoru, Klatovy (106,7 m² na 1 byt) ve venkovském prostoru.

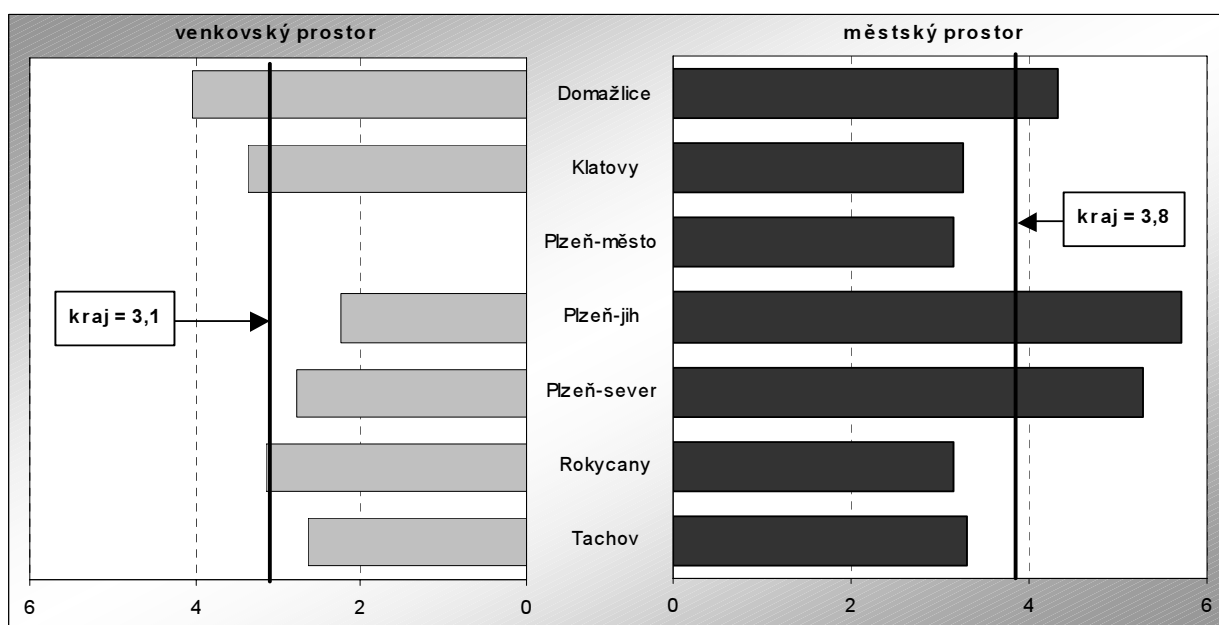
Zatímco celková užitková plocha dokončených bytů zůstala v kraji v městském prostoru mezi roky 2000 a 2008 přibližně stejná (94,9 m² na 1 byt a 94,4 m² na 1 byt), ve venkovském prostoru poklesla ze 109,9 m² na 1 byt na 98 m² na 1 byt. Značný rozdíl je mezi byty dokončenými v rodinných a bytových domech jak ve městech, tak i ve venkovských obcích, kde rozdíly užitkové plochy jsou přibližně stejné ve prospěch rodinných domků a převyšují hranici 60 m² na 1 byt.

Z výsledků SLDB 2001 vyplývá, že bytový fond je starší na venkově než ve městech, vyjma okresu Domažlice jsou na venkově domy ve všech okresech kraje starší padesáti let.

Tab. 2.5.2 Vybrané charakteristiky domovního a bytového fondu

	Dokončené byty 2001 - 2008 (roční průměr)				Domovní a bytový fond podle SLDB 2001					
	na 1 000 obyvatel		průměrná obytná plocha dokončeného bytu (m ²)		průměrná obytná plocha trvale obydleného bytu (m ²)		byty v rodinných domech z celk. počtu trvale obydlených bytů (%)		průměrné stáří trvale obydlených domů (roky)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	71,9	66,0	58,0	47,7	80,1	34,7	50,3	47,4
v tom okresy:										
Domažlice	4,0	4,3	71,8	58,8	58,2	47,2	77,2	38,3	47,2	47,0
Klatovy	3,4	3,3	74,3	61,7	57,4	48,1	83,2	36,3	50,2	45,2
Plzeň-město	-	3,2	-	69,4	-	45,1	-	21,8	-	49,5
Plzeň-jih	2,2	5,7	80,4	60,4	59,5	51,7	90,9	56,9	51,6	48,2
Plzeň-sever	2,8	5,3	68,2	75,0	58,0	53,3	75,2	60,0	51,7	46,8
Rokycany	3,1	3,2	74,2	66,8	57,8	50,3	88,0	48,7	52,1	46,8
Tachov	2,6	3,3	61,4	49,9	57,1	48,1	64,8	33,1	50,4	43,5

Graf 8 Dokončené byty na 1 000 obyvatel v okresech Plzeňského kraje 2001-2008 (roční průměr)

Počet trvale obydlených domů na venkově je v úhmu vyšší než ve městech z důvodu vyšší zástavby rodinných domů. Nejvyšší počet trvale obydlených domů v přepočtu na 1 000 obyvatel podle výsledků SLDB 2001 v městském prostoru vykázal okres Plzeň-sever (208,8), ve venkovských obcích Plzeň-jih (301,3).

U neobydlených domů je situace téměř shodná, jen s tím rozdílem, že relativní počty neobydlených domů dosahují ve venkovském prostoru téměř pětinasobku oproti městskému prostoru. Největší podíl (5,5) vykazuje okres Klatovy, kde je využití domovního fondu pro účely rekreace nejvyšší ze všech okresů především zásluhou oblasti Šumava.

Přestože na venkově vzrostl počet trvale obydlených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel podle výsledků SLDB mezi roky 2001 a 1991 v okrese Rokycany ze všech okresů nejméně (pouze o 3), byl relativní počet trvale obydlených bytů v roce 2001 jako v jediném okrese kraje vyšší na venkově než ve městě. Ve zbývajících pěti okresech, vyjma okresu Plzeň-město, kde všechny obce náleží do městského prostoru, byla situace opačná než v relativních počtech trvale obydlených domů.

U neobydlených bytů vykazuje největší relativní hodnotu na venkově okres Klatovy (155 neobydlených bytů na 1 000 obyvatel), těsně za ním stojí okres Rokycany se 151 neobydlenými byty.

K rekreačním účelům sloužilo ve venkovském prostoru v roce 2001 v okrese Klatovy 18,6% bytů z celkového počtu. Vysoký podíl vykázal i okres Plzeň-jih a Rokycany, oba shodně 18,4%.

Tab. 2.5.3 Bytový fond v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené byty na 1 000 obyvatel				Neobydlené byty na 1 000 obyvatel				Byty sloužící k rekreaci z celkového počtu bytů v roce 2001 (%)	
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		rok 2001		rozdíl 2001 - 1991			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	356,4	388,0	11,0	17,5	119,4	44,3	39,0	14,3	14,9	2,2
v tom okresy:										
Domažlice	352,3	386,6	17,5	30,6	84,1	42,5	24,0	16,8	9,1	2,1
Klatovy	365,2	372,8	11,7	15,6	155,1	45,0	55,6	16,6	18,6	2,8
Plzeň-město	-	408,5	-	18,9	-	37,9	-	11,7	-	0,7
Plzeň-jih	363,9	373,6	13,1	19,5	148,8	62,9	59,2	20,6	18,4	4,8
Plzeň-sever	353,4	364,5	12,6	9,6	120,5	56,2	35,4	16,4	15,9	4,8
Rokycany	372,0	369,3	3,1	13,1	150,6	54,9	51,6	15,7	18,4	5,1
Tachov	330,2	364,7	5,3	20,4	52,1	31,5	8,9	10,4	5,4	0,9

Ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností převažuje v delší časové řadě výstavba dokončených bytů ve venkovském prostoru ve třech z patnácti správních obvodů. Jedná se SO ORP Domažlice, Horažďovice a Sušice. U dokončených rodinných domků je výstavba na venkově vyšší, kromě třech jmenovaných, ještě ve SO ORP Klatovy, Kralovice a Nepomuk a v posledních pěti letech i ve SO ORP Stříbro. Ve SO ORP Domažlice je u rodinných domků rozdíl mezi městem a venkovem nejvýraznější, v roce 2008 dosáhl téměř šestinasobku.

Nejintenzivněji probíhala dostavba bytů (v přepočtu na 1 000 obyvatel) na přelomu 21. století ve správním obvodu ORP Nepomuk (24,9 bytů na 1 000 obyvatel v roce 2000; 15,8 bytů na 1 000 obyvatel v roce 2003) v městském prostoru, postupně docházelo k útlumu v dokončené výstavbě na 0,8 bytů na 1 000 obyvatel. Vysoký podíl ovlivňovala výstavba bytů v bytových domech. Ve venkovském prostoru s převažující bytovou výstavbou rodinných domů zaostává SO ORP Nepomuk trvale za krajským průměrem. Trvale od roku 2000 překračují krajské relativní hodnoty počtu dokončených bytů v městském prostoru pouze ve dvou správních obvodech, a to ve SO ORP Nýřany a Přeštice. Relativní počty jsou trvale vyšší než krajský průměr a pohybují se mezi třemi až sedmi dokončenými byty na 1 000 obyvatel. Výsledky ve SO ORP Přeštice jednoznačně ukazují na nejvyšší výstavbu bytů ve čtyřech obcích správního obvodu - Přeštice, Chlumčany, Štěnovice a Útušice (všechny byly zařazeny do městského prostoru). Ve správním obvodu ORP Nýřany bylo zařazeno 60% obcí správního obvodu do městského prostoru, v němž nejintenzivněji probíhá výstavba v obcích Nýřany, Líně, Tlučná, Vejprnice, Zbůch, Zruč-Senec, Město Touškov a Chotíkov.

V posledních osmi letech se realizovala výstavba dokončených bytů v rodinných domech především ve venkovském prostoru, výjimkou jsou pouze SO ORP Horšovský Týn a Nýřany. U bytových domů byla situace zcela opačná, v kraji převyšoval podíl města venkov o 22,4 procentní body. V polovině venkovských oblastí (7 SO ORP) však neprobíhala v období let 2001 až 2008 výstavba bytových domů.

Neméně důležitou roli v dokončené bytové výstavbě hraje i dostavba bytů v nástavbách, vestavbách a přístavbách k rodinným a bytovým domům. Vyjma správního obvodu Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn a Rokycany jsou podíly ve venkovském prostoru vyšší oproti městskému. V uvedené struktuře bytové výstavby vykazují poslední dva jmenované správní obvody v období let 2001 až 2008 nejnižší podíly (6,0% a 6,7%) ve venkovské oblasti z celkového počtu dokončených bytů.

Tab. 2.5.4 Dokončené byty v letech 2001 až 2008

	Dokončené byty na 1 000 obyvatel				Podíl dokončených bytů (%)					
	celkem		index 2008/2001 (%)		v nových rodinných domech		v nových bytových domech		v nástavbách, přístavbách a vestavbách	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	107,8	169,3	51,4	37,5	12,9	35,3	14,6	10,6
v tom SO ORP:										
Blovice	1,7	4,0	145,2	33,8	79,1	34,4	-	32,8	16,3	4,7
Domažlice	3,4	3,5	62,2	105,4	55,8	30,2	13,3	12,8	14,1	19,8
Horažďovice	2,7	2,8	65,3	44,7	43,2	11,5	-	43,8	12,9	16,9
Horšovský Týn	7,0	5,4	117,9	154,7	20,1	37,8	66,5	33,7	6,0	7,8
Klatovy	3,2	3,4	98,5	100,5	64,7	32,7	14,2	16,9	14,0	8,1
Kralovice	2,9	3,5	88,2	91,0	43,0	36,8	11,0	33,5	27,8	18,6
Nepomuk	2,1	3,4	70,2	31,7	42,9	28,7	-	11,9	27,0	5,9
Nýřany	2,5	5,7	284,8	110,7	53,4	55,1	14,9	27,4	21,7	10,4
Plzeň	-	3,2	-	382,5	-	35,5	-	47,2	-	9,9
Přeštice	2,5	6,4	176,4	91,2	68,3	52,3	-	29,5	20,0	13,9
Rokycany	3,1	3,2	123,1	98,4	73,0	51,2	-	8,8	6,7	19,8
Stod	2,7	6,4	214,0	70,5	70,5	19,6	-	50,3	13,7	4,6
Stříbro	2,4	3,0	19,5	383,6	24,6	18,7	9,4	73,8	13,5	4,8
Sušice	4,0	3,1	273,8	430,3	45,5	29,7	1,9	42,8	12,1	8,5
Tachov	2,8	3,4	425,2	152,1	45,4	20,5	12,5	19,9	17,3	8,5

Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v domech kolísala v roce 2008 mezi 51 až 109 m² na 1 byt v městském prostoru. Hranici 100 m² na 1 byt překročil pouze správní obvod Blovice a obdobná situace je i ve venkovském prostoru. Ve čtyřech z patnácti správních obvodů byly průměrné obytné plochy nižší na venkově nežli ve městě. Nejvyšší rozdíl vykázal SO ORP Nepomuk o 29,7 m² na 1 byt.

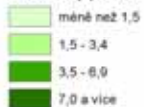
Z výsledků SLDB 2001 vyplynulo, že počty trvale obydlených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel jsou na venkově vyšší pouze ve SO ORP Blovice a Rokycany. U trvale neobydlených bytů je situace zcela jiná, vyjma SO ORP Plzeň, kde jsou všechny obce zařazeny do městského prostoru, mají všechny správní obvody ve venkovském prostoru vyšší relativní počty neobydlených bytů. Největší rozdíly mezi venkovem a městem jsou v oblastech, které obyvatelé využívají k rekreačním účelům. Jedná se o správní obvod Klatovy, Sušice a Nepomuk. Vysoký podíl bytů sloužících k rekreaci vykazuje na venkově i správní obvod Blovice a Horažďovice.

Kartogram 9 Dokončené byty v obcích Plzeňského kraje v letech 2001 až 2008

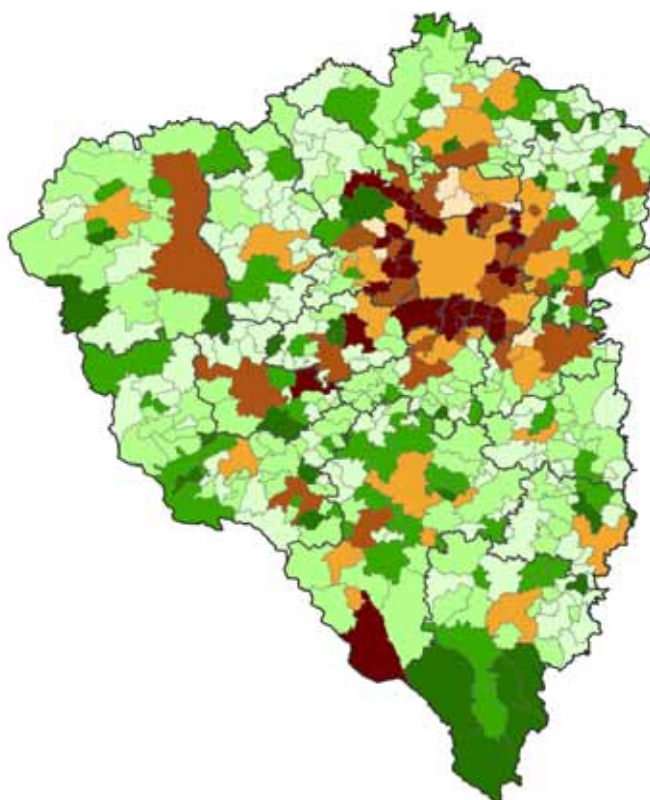
průměr kraje celkem = 3,6
v tom:
venkovský prostor = 3,1
městský prostor = 3,8

dokončené byty na 1 000 obyvatel
(roční průměr)

venkovský prostor

městský prostor

Tab. 2.5.5 Bytový fond v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené byty na 1 000 obyvatel				Neobydlené byty na 1 000 obyvatel				Byty sloužící k rekreaci z celkového počtu bytů v roce 2001 (%)	
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		rok 2001		rozdíl 2001 - 1991			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	356,4	388,0	11,0	17,5	119,4	44,3	39,0	14,3	14,9	2,2
v tom SO ORP:										
Blovice	370,2	361,0	6,5	9,6	172,3	91,3	83,0	36,4	21,5	8,9
Domažlice	352,7	396,3	21,1	38,7	80,7	42,6	20,5	20,4	8,5	1,5
Horaždovice	359,8	375,8	10,7	22,2	152,2	58,3	52,9	26,8	19,3	2,9
Horšovský Týn	354,4	365,8	2,7	16,8	97,7	53,6	36,2	18,9	10,1	3,9
Klatovy	360,2	369,4	6,1	11,5	145,9	43,4	44,4	13,2	16,7	2,8
Kralovice	359,6	362,6	17,2	9,2	137,8	68,5	41,7	23,1	18,2	6,1
Nepomuk	368,8	382,7	16,9	47,0	181,1	63,5	79,4	21,4	21,2	3,2
Nýřany	343,6	365,0	5,3	9,6	93,1	53,2	26,4	14,8	12,0	4,4
Plzeň	-	408,5	-	18,9	-	37,9	-	11,7	-	0,7
Přeštice	361,1	376,0	15,4	12,5	128,1	58,2	38,3	16,5	15,5	4,6
Rokycany	372,0	369,3	3,1	13,1	150,6	54,9	51,6	15,7	18,4	5,1
Stod	347,5	380,1	8,3	25,7	92,9	41,7	37,2	10,3	14,1	2,2
Stříbro	330,8	364,5	4,7	27,7	62,8	36,2	18,2	12,7	7,4	0,5
Sušice	374,5	380,9	19,6	23,8	168,9	42,7	71,7	21,1	20,6	2,7
Tachov	329,8	364,8	5,8	17,8	44,6	29,9	2,5	9,7	4,0	1,0

Z výsledků SLDB 2001 je patrné, že bytový fond v kraji ovlivnila výstavba bytů v letech 1946-1980. V městské zástavbě však byla výstavba vyšší než na venkově, čemuž přispěla rozsáhlá výstavba panelových sídlišť. Situace byla stejná ve všech okresech. Nejvyšší rozdíl ve výstavbě bytů mezi městem a venkovem vykazuje okres Rokycany (o 15,9 procentního bodu). Po roce 1980 nejsou rozdíly mezi městem a venkovem příliš vysoké, rozdíl nepřekročil 4,3 procentní body. Nejméně bytů se ve venkovské i v městské oblasti postavilo v období let 1991 až 2001 jako důsledek omezení výstavby bytových domů. Je to patrné i z následující tabulky, kde se mimo okresů Plzeň-jih a Tachov realizovala výstavba především na venkově.

Tab. 2.5.6 Trvale obydlené byty podle období výstavby domu k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Trvale obydlené byty v domech s obdobím výstavby (rekonstrukce) domu									
	do roku 1919		1920 - 1945		1946 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	17,3	9,3	16,3	14,5	40,5	53,3	14,7	14,0	10,1	8,0
v tom okresy:										
Domažlice	14,7	8,5	15,5	16,8	40,0	47,9	16,1	13,1	12,9	12,7
Klatovy	18,1	7,8	14,8	13,3	41,2	52,3	14,9	16,7	9,9	9,3
Plzeň-město	-	9,1	-	15,2	-	56,8	-	12,0	-	5,9
Plzeň-jih	18,8	12,1	18,5	14,2	40,9	49,0	13,1	11,9	8,0	12,2
Plzeň-sever	17,4	11,3	18,2	15,7	40,9	47,4	13,5	16,4	8,7	8,3
Rokycany	20,5	8,0	15,1	12,3	40,8	56,8	12,5	15,8	9,7	6,5
Tachov	15,1	7,7	17,1	9,9	38,8	49,0	16,8	21,1	10,6	11,5

Přestože dřívější způsob soužití dvou rodin není pro dnešní moderní dobu obvyklý, je průměrný počet osob na byt v kraji v úhrnu o 0,22 osoby vyšší na venkově než v městském prostoru. Dalším důvodem může být, že ve venkovských oblastech stále ještě žijí početnější rodiny s dětmi. Vůbec nejnižší podíl počtu osob na byt na základě výsledků SLDB zaznamenal okres Plzeň-město (2,42 osoby), kde nejenže žije v průměru nejstarší obyvatelstvo kraje, ale dlouhodobě je porodnost pod krajským průměrem.

Nižší počty místností na byt, které vyplynuly z výsledků SLDB 2001, vykazují všechny okresy v městském prostoru, což je dáno vyšší výstavbou bytových domů. Do devadesátých let minulého století se výstavba soustřeďovala na byty dvou až třípokojové. Ve venkovském prostoru se bytový fond skládá převážně z rodinných domů – průměrné hodnoty jsou přibližně ve všech okresech stejné (3 místnosti).

Vyšší je na venkově i průměrná obytná plocha bytu na osobu, zatímco v městském prostoru dosáhl průměr nejvyšší hodnoty 19,5 m² (okres Plzeň-sever), na venkově se průměry pohybovaly mezi 19,0 m² až 21,6 m². Jak ovlivnila výstavba dokončených bytů po roce 2001 uvedené průměrné hodnoty v kraji, zjistí ČSÚ po roce 2011, kdy se uskuteční po deseti letech další celoplošné sčítání lidu, domů a bytů.

Tab. 2.5.7 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Průměrné hodnoty na 1 byt								Obytná plocha na osobu (m ²)	
	počet osob		celková plocha (m ²)		obytná plocha (m ²)		počet obytných místností 8 m ² a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	2,76	2,54	88,1	73,0	58,0	47,7	3,0	2,6	20,7	18,6
v tom okresy:										
Domažlice	2,81	2,57	88,4	72,3	58,2	47,2	3,1	2,6	20,6	18,3
Klatovy	2,69	2,64	87,5	73,8	57,4	48,1	2,9	2,6	21,1	18,1
Plzeň-město	-	2,42	-	69,1	-	45,1	-	2,5	-	18,4
Plzeň-jih	2,72	2,64	89,3	78,4	59,5	51,7	3,0	2,8	21,6	19,4
Plzeň-sever	2,79	2,71	88,0	81,1	58,0	53,3	3,0	2,8	20,5	19,5
Rokycany	2,64	2,66	88,1	77,0	57,8	50,3	3,0	2,7	21,6	18,8
Tachov	2,97	2,70	87,7	74,6	57,1	48,1	3,0	2,7	19,0	17,8

Stejně jako v územním členění podle okresů byla obdobná situace v počtu osob na 1 byt v roce 2001 i ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Vyjma SO ORP Blovice a Rokycany jsou průměry vždy vyšší na venkově než ve městě. Nepatrné rozdíly mezi městem a venkovem vykazuje správní obvod Kralovice a Sušice.

Shodně vychází i ukazatel v počtu obytných místností na 1 byt, kde jsou podle výsledků SLDB 2001 ve všech správních obvodech vyšší průměrné hodnoty na venkově vůči městu. Nejvyšší rozdíl vykazuje SO ORP Domažlice (venkovský prostor 3,1; městský prostor 2,5).

Vyjma SO ORP Nýřany připadá více čtverečních metrů obytné plochy na osobu vždy na venkově než ve městě. Uvedený správní obvod vykazuje ve venkovské oblasti i nejnižší podíl (19,2 m²), důvodem je nižší vykazovaná obytná plocha a vyšší počet osob žijících v bytě.

Tab. 2.5.8 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Průměrné hodnoty na 1 byt								Obytná plocha na osobu (m ²)	
	počet osob		celková plocha (m ²)		obytná plocha (m ²)		počet obytných místností 8 m ² a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	2,76	2,54	88,1	73,0	58,0	47,7	3,0	2,6	20,7	18,6
v tom SO ORP:										
Blovice	2,69	2,73	90,7	83,9	60,3	55,6	3,0	2,9	22,0	20,2
Domažlice	2,81	2,49	88,5	70,8	58,1	46,1	3,1	2,5	20,5	18,4
Horažďovice	2,76	2,65	87,7	73,0	57,7	47,7	2,9	2,6	20,8	17,8
Horšovský Týn	2,80	2,73	88,2	79,3	58,7	52,1	3,0	2,8	20,9	18,9
Klatovy	2,72	2,64	88,9	74,5	58,5	48,6	3,0	2,6	21,2	18,2
Kralovice	2,76	2,72	90,3	81,6	59,5	53,4	3,0	2,8	21,2	19,5
Nepomuk	2,66	2,60	88,3	76,8	58,8	50,0	2,9	2,8	21,8	19,0
Nýřany	2,84	2,71	84,3	81,0	55,5	53,3	2,9	2,8	19,2	19,5
Plzeň	-	2,42	-	69,1	-	45,1	-	2,5	-	18,4
Přeštice	2,76	2,65	90,6	80,1	60,2	52,8	3,1	2,8	21,7	19,8
Rokycany	2,64	2,66	88,1	77,0	57,8	50,3	3,0	2,7	21,6	18,8
Stod	2,80	2,59	87,6	71,6	58,7	47,0	3,0	2,6	20,8	18,1
Stříbro	2,99	2,72	85,8	75,5	56,4	48,6	3,0	2,7	18,5	17,8
Sušice	2,62	2,61	85,7	72,2	55,9	47,1	2,9	2,6	21,0	18,0
Tachov	2,95	2,69	88,9	74,3	57,7	48,0	3,0	2,7	19,4	17,7

2.6. Občanská a technická vybavenost

Pro oblast vybavenosti bylo zvoleno pouze její hodnocení ve venkovském prostoru, neboť v městských oblastech je občanská i technická vybavenost téměř 100%.

Úroveň občanské vybavenosti venkovského prostoru je ovlivňovaná celou řadou faktorů, zejména otázkou dostačujících finančních prostředků v rozpočtu obce potřebných pro realizaci a provoz příslušných projektů, výší finančních prostředků zřizovatelů příslušného zařízení, hustotou osídlení daného území, a v konečném důsledku i počtem obyvatel žijících v daném venkovském prostoru (včetně jejich věkové struktury) a mobilitou obyvatel příslušné části venkova.

Tab. 2.6.1 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000	2006	2000	2006	2000	2006
	2000/01	2006/07	2000/01	2006/07						
Plzeňský kraj	33,5	31,3	26,5	25,3	36,2	40,2	78,8	73,3	34,0	33,3
v tom okresy:										
Domažlice	40,0	37,5	23,8	22,5	41,5	41,6	81,3	76,3	33,8	31,3
Klatovy	43,2	39,8	37,5	34,1	23,1	28,7	71,6	70,5	45,5	45,5
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	26,1	24,6	21,7	15,9	51,8	63,6	95,7	78,3	29,0	27,5
Plzeň-sever	24,2	24,2	25,8	27,4	35,5	38,5	64,5	64,5	29,0	29,0
Rokycany	14,8	16,7	13,0	16,7	46,0	44,0	83,3	75,9	22,2	22,2
Tachov	48,9	40,4	34,0	34,0	32,0	34,7	76,6	74,5	40,4	40,4

dokončení

	Podíl obcí s ordinací						Podíl obcí se zařízením lékařské péče ⁴⁾		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 byv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé ⁴⁾ (%)		praktického lékaře pro děti a dorost ⁴⁾ (%)		stomatologa ⁴⁾ (%)		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Plzeňský kraj	19,0	18,8	15,3	12,5	10,8	9,8	4,3	5,8	5,2	20,6
v tom okresy:										
Domažlice	12,5	12,5	16,3	13,8	7,5	6,3	5,0	6,3	12,0	16,6
Klatovy	23,9	22,7	17,0	15,9	17,0	15,9	6,8	9,1	3,4	18,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	14,5	14,5	10,1	5,8	5,8	5,8	1,4	1,4	5,6	9,6
Plzeň-sever	29,0	29,0	12,9	12,9	14,5	12,9	1,6	1,6	8,0	26,5
Rokycany	18,5	18,5	13,0	11,1	7,4	7,4	5,6	5,6	-	23,2
Tachov	14,9	14,9	23,4	14,9	10,6	8,5	4,3	10,6	-	40,1

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

Nejrozšířenějším školským zařízením jsou ve venkovských obcích mateřské školy, které má k dispozici téměř jedna třetina obcí. Podíl obcí venkovského prostoru s předškolním zařízením se ve sledovaném období snižoval, a to především v důsledku jejich rušení a slučování. Nejvyšší pokles podílu obcí s předškolními zařízeními zaznamenal okres Tachov (8,5 procentních bodů). Obdobná situace je i ve správních obvodech ORP, kde nejvyšší pokles podílů je zaznamenán v ORP Horažďovice (10,5 procentních bodů) a Tachov (12,5 procentních bodů). V šesti správních obvodech ORP se podíl obcí s předškolním zařízením za sledované období nezměnil. Ve správním obvodu ORP Rokycany podíl obcí dokonce vzrostl (o 1,9 procentního bodu). Základní škola je v jedné čtvrtině obcí venkovského prostoru Plzeňského kraje. I zde se projevují důsledky jejich rušení a slučování. Pouze ve dvou okresech (Plzeň-sever a Rokycany) jejich podíl ve sledovaném období vzrostl. V okrese Tachov stagnoval. Ve správních obvodech ORP nejvyšší pokles podílu zaznamenala ORP Stod (o 10,5 procentního bodu). V důsledku snížení počtu základní škol se zvýšil i podíl dětí ve věku 6-14 let v obcích bez základní školy (o 4 procentní body). Nejvíce v okrese Plzeň-jih (o 11,9 procentních bodů) a ve správním obvodě ORP Stod (o 15,9 procentních bodů).

Více než tři čtvrtiny obyvatel venkovských obcí mohou využívat služeb veřejných knihoven či jejich poboček s rozmanitým knižním fondem. Největší podíl obcí s tímto zařízením se vyskytuje v okrese Plzeň-jih, i když v průběhu sledovaného období se tento podíl výrazně snížil právě tam (o 17,4 procentního bodu). Také ve správním obvodě ORP Přeštice byl pokles podílu obcí s tímto zařízením nejrazantnější (23,8 procentních bodů). Objevily se i správní obvody ORP, kde v průběhu období podíl obcí venkovského prostoru s tímto mnohdy jediným kulturním zařízením v obci vzrostl (ORP Stříbro, Sušice a Kralovice).

Tab. 2.6.2 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000	2006	2000	2006	2000	2006
	2000/01	2006/07	2000/01	2006/07						
Plzeňský kraj	33,5	31,3	26,5	25,3	36,2	40,2	78,8	73,3	34,0	33,3
v tom SO ORP:										
Blovice	16,7	16,7	16,7	16,7	63,9	62,9	91,7	75,0	33,3	25,0
Domažlice	42,9	41,1	23,2	23,2	40,2	39,3	82,1	76,8	37,5	35,7
Horažďovice	36,8	26,3	21,1	15,8	45,0	59,4	68,4	68,4	36,8	36,8
Horšovský Týn	43,8	37,5	37,5	31,3	37,5	41,7	81,3	81,3	31,3	31,3
Klatovy	42,5	42,5	40,0	40,0	20,5	20,7	77,5	67,5	40,0	40,0
Kralovice	25,0	25,0	25,0	25,0	35,8	38,3	67,5	70,0	27,5	27,5
Nepomuk	28,0	28,0	20,0	16,0	50,1	60,2	96,0	80,0	36,0	36,0
Nýřany	22,7	22,7	27,3	31,8	35,1	38,8	59,1	54,5	31,8	31,8
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	28,6	28,6	23,8	19,0	44,2	57,3	95,2	71,4	23,8	23,8
Rokycany	14,8	16,7	13,0	16,7	46,0	44,0	83,3	75,9	22,2	22,2
Stod	21,1	15,8	15,8	5,3	70,3	86,2	89,5	78,9	15,8	10,5
Stříbro	39,1	34,8	26,1	26,1	36,3	40,3	73,9	78,3	39,1	34,8
Sušice	48,3	44,8	44,8	37,9	15,6	24,4	65,5	75,9	58,6	58,6
Tachov	58,3	45,8	41,7	41,7	29,0	30,7	79,2	70,8	41,7	45,8

dokončení

	Podíl obcí s ordinací						Podíl obcí se zařízením lékárenské péče ⁴⁾		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé ⁴⁾ (%)		praktického lékaře pro děti a dorost ⁴⁾ (%)		stomatologa ⁴⁾ (%)		se zařízením lékárenské péče ⁴⁾ (%)		2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007		
Plzeňský kraj	19,0	18,8	15,3	12,5	10,8	9,8	4,3	5,8	5,2	20,6
v tom SO ORP:										
Blovice	16,7	16,7	16,7	8,3	-	-	-	-	-	-
Domažlice	14,3	12,5	17,9	14,3	8,9	7,1	7,1	8,9	16,4	22,2
Horažďovice	15,8	15,8	15,8	10,5	10,5	10,5	-	-	-	9,9
Horšovský Týn	12,5	18,8	18,8	18,8	6,3	6,3	-	-	-	-
Klatovy	25,0	25,0	15,0	12,5	15,0	15,0	7,5	7,5	7,4	10,2
Kralovice	25,0	25,0	15,0	15,0	12,5	12,5	2,5	2,5	12,3	41,8
Nepomuk	12,0	12,0	16,0	8,0	12,0	12,0	4,0	4,0	13,2	18,2
Nýřany	36,4	36,4	9,1	9,1	18,2	13,6	-	-	-	-
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	9,5	9,5	4,8	-	4,8	4,8	-	-	-	7,4
Rokycany	18,5	18,5	13,0	11,1	7,4	7,4	5,6	5,6	-	23,2
Stod	15,8	15,8	-	5,3	-	-	-	-	-	-
Stříbro	17,4	17,4	17,4	8,7	17,4	13,0	4,3	8,7	-	89,3
Sušice	27,6	24,1	20,7	24,1	24,1	20,7	10,3	17,2	-	31,7
Tachov	12,5	12,5	29,2	20,8	4,2	4,2	4,2	12,5	-	-

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

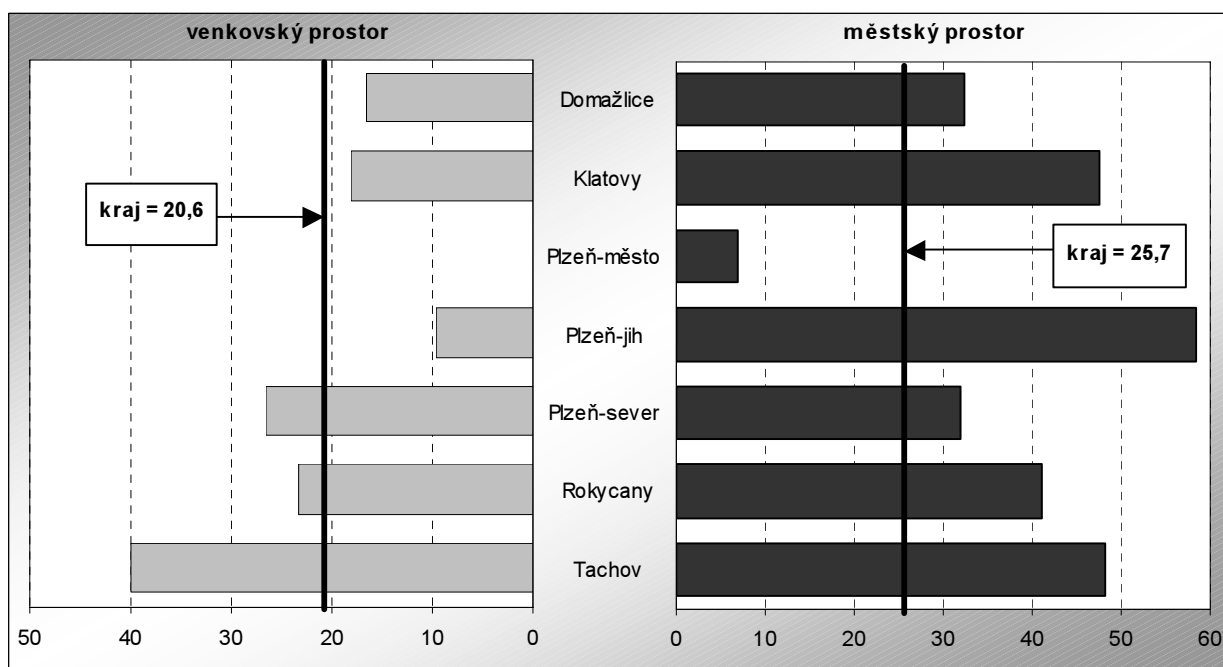
Základní zdravotní péče je v obcích venkovského prostoru poskytována v ordinacích praktických lékařů, které jsou zřizovány v závislosti na koncentraci obyvatel, případných pacientů. Právě jejich počet je jedním z limitujících faktorů jejich zřízení. Zdravotnická zařízení ve venkovských obcích jsou ve většině případů provozována privátními lékaři. Nejvyššího podílu obcí s dostupným zdravotnickým zařízením pro dospělé dosahuje okres Plzeň-sever (téměř jednu třetinu), pro děti a dorost okres Klatovy a Tachov (cca 15%) a s ordinací stomatologa okres Klatovy (15,9%). Ve vývoji těchto ukazatelů jsou značné rozdíly. Zatímco v podílu obcí s ordinací praktického lékaře tento podíl od roku 2000 s výjimkou okresu Klatovy zůstal nezměněn, u ukazatele podílu obcí s ordinací praktického lékaře pro děti a dorost došlo od roku 2000 k poklesu, mnohdy dosti výraznému (okres Tachov). Obdobná situace ve vývoji je i ve správních obvodech ORP Plzeňského kraje. Podíl venkovských obcí s ordinací stomatologa v souladu s všeobecným trendem

proti roku 2000 poklesl (stagnoval) ve většině okresů i ORP, především vlivem nedostatku této lékařské profese. Ve vybavení obcí venkovského prostoru zařízením lékařské péče byl největší podíl zjištěn v okrese Tachov a Klatovy. Mezi ORP ve správním obvodu ORP Sušice a Tachov. Ve vývoji od roku 2000 řada podílů obcí se zařízením lékařské péče v okresech Plzeňského kraje stagnovala.

Z důvodů omezování a rušení jednotlivých **pošt a poštovních středisek** došlo ve dvou okresech k mírnému poklesu podílu obcí vybavených zařízením poštovní služby. V ostatních okresech zůstal tento podíl nezměněn. V současné době jsou poštovní služby poskytovány v 33% venkovských obcí. Zatímco v okrese Klatovy je pošta či poštovní středisko v téměř polovině obcí, v okrese Rokycany má poštu cca jedna pětina obcí. Ve správních obvodech ORP je podíl obcí s poštou nejvyšší u ORP Sušice (více než jedna polovina), nejnižší u ORP Stod (více jak jedna desetina).

V oblasti sociální péče se vybavenost **byty v domech s pečovatelskou službou** výrazně zvyšovala. Jde o byty v zařízeních nabízejících služby, které umožňují zachovat dosavadní samostatný způsob života seniorů v domácím prostředí. Nejvyšší hodnoty v meziokresním srovnání dosáhl okres Tachov, ve správních obvodech ORP Stříbro. V retrospektivním pohledu zaznamenal ukazatel počtu bytů v domech s pečovatelskou službou v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více výrazný nárůst a to nejen na úrovni kraje, ale i ve venkovském prostoru okresů a správních obvodů ORP Plzeňského kraje. Tento narůstající trend je v souladu s požadavky na sociální pomoc starším a nemohoucím občanům, které se budou zákonitě se stárnutím populace zvyšovat.

Graf 9 Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let k 31. 12. 2007

Zásadní vliv na služby poskytované v rámci občanské vybavenosti má i dostupnost jednotlivých obcí venkovského prostoru, případně jejich částí. Postupné omezování veřejné dopravy, rušení jejích linek a snižování počtu spojů, financování dopravy z obecních rozpočtů, to vše jsou faktory výrazně limitující rozsah a rozvoj poskytovaných služeb.

K zlepšení životních podmínek na venkově přispívá i rozvoj technické infrastruktury. Úroveň technické vybavenosti doznala ve svém vývoji od roku 2000 výrazných změn a postupně se zlepšuje.

Tab. 2.6.3 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
Plzeňský kraj	67,3	67,3	21,5	25,3	19,0	41,8	20,8	22,0	21,8	46,3
v tom okresy:										
Domažlice	60,0	66,3	16,3	22,5	21,3	61,3	27,5	26,3	28,8	68,8
Klatovy	83,0	84,1	20,5	21,6	17,0	28,4	17,0	18,2	28,4	42,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	39,1	39,1	11,6	11,6	18,8	50,7	15,9	17,4	26,1	39,1
Plzeň-sever	56,5	56,5	12,9	27,4	9,7	46,8	14,5	14,5	3,2	12,9
Rokycany	66,7	66,7	14,8	16,7	20,4	24,1	20,4	18,5	18,5	27,8
Tachov	89,4	93,6	63,8	63,8	29,8	34,0	31,9	42,6	19,1	91,5

Veřejný vodovod je zřízen ve více než dvou třetinách obcí venkovského prostoru Plzeňského kraje. Výrazně nad krajským průměrem se pohybuje okres Klatovy a Tachov, naopak za krajským průměrem zaostává okres Plzeň-jih. Ve správních obvodech ORP je situace podobná.

Proti roku 2000 stoupl podíl obcí s napojením na **kanalizační síť s čistírnou odpadních vod** (dále jen ČOV). V roce 2006 nejvyššího podílu venkovských obcí připojených na kanalizační síť s ČOV dosáhl okres Tachov, naopak nejvíce zaostávaly v tomto druhu vybavenosti okresy Plzeň-jih a Rokycany. Ve správních obvodech ORP se nad krajským průměrem pohybují ORP Domažlice, Nýřany, Stříbro, Sušice a Tachov, naproti tomu za krajským průměrem výrazně zaostávají ORP Horažďovice, Nepomuk a Stod. V budování kanalizačních sítí ve venkovském prostoru Plzeňského kraje jsou velké rezervy. Problémem stávajících kanalizačních sítí je malá kapacita a mnohdy i zastaralé zařízení, vyžadující modernizaci. Překážkou v jejich rozvoji a budování je v mnoha případech nedostatek finančních prostředků.

Tab. 2.6.4 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
Plzeňský kraj	67,3	67,3	21,5	25,3	19,0	41,8	20,8	22,0	21,8	46,3
v tom SO ORP:										
Blovice	58,3	58,3	-	-	16,7	58,3	8,3	8,3	-	8,3
Domažlice	71,4	78,6	23,2	28,6	17,9	58,9	32,1	30,4	35,7	73,2
Horažďovice	78,9	78,9	10,5	10,5	10,5	31,6	21,1	21,1	15,8	21,1
Horšovský Týn	37,5	43,8	-	12,5	31,3	62,5	25,0	25,0	6,3	68,8
Klatovy	80,0	80,0	17,5	20,0	30,0	42,5	15,0	17,5	32,5	52,5
Kralovice	60,0	60,0	7,5	25,0	5,0	45,0	12,5	12,5	5,0	7,5
Nepomuk	28,0	28,0	8,0	8,0	20,0	44,0	28,0	32,0	28,0	48,0
Nýřany	50,0	50,0	22,7	31,8	18,2	50,0	18,2	18,2	-	22,7
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	47,6	47,6	23,8	23,8	9,5	47,6	9,5	9,5	33,3	42,9
Rokycany	66,7	66,7	14,8	16,7	20,4	24,1	20,4	18,5	18,5	27,8
Stod	26,3	26,3	5,3	5,3	31,6	68,4	5,3	5,3	31,6	42,1
Stříbro	78,3	87,0	56,5	60,9	17,4	26,1	39,1	56,5	8,7	82,6
Sušice	86,2	93,1	31,0	31,0	3,4	6,9	17,2	17,2	31,0	41,4
Tachov	100,0	100,0	66,7	66,7	41,7	41,7	25,0	29,2	29,2	100,0

K výraznému rozvoji **plynofikace** ve venkovském prostoru po roce 2000 přispěla dotační politika státu, která zmírňuje dopady využívání neekologických druhů paliv do enviromentální oblasti. Podíl venkovských obcí připojených do plynofikační sítě se od roku 2000 zvýšil téměř o 23 procentních bodů, přičemž v okrese Plzeň-sever se jejich podíl zvýšil dokonce na pětinasobek, v okrese Domažlice na trojnásobek. Pomalu postupovala plynofikace v okrese Rokycany, kde je napojena pouze jedna pětina obcí. Ve správních obvodech ORP se nejvíce zvýšil podíl plynofikovaných obcí u ORP Kralovice (devítinásobek hodnoty roku 2000) a Přeštice (pětinasobně vyšší podíl). Nejméně obcí, které nejsou plynofikovány, je ve správním

obvodu ORP Sušice. K rozvoji plynofikace dochází mimo jiné v návaznosti na lokalizaci rozvodné sítě tranzitního plynovodu a jeho přípojek. Kromě nedostatku finančních prostředků na budování plynofikace na venkově může její rozvoj zbrzdit či zpomalit zvyšování cen plynu a v důsledku toho přechod na vytápění jinými mnohdy i neekologickými palivy.

Dopravní obslužnost je zajišťována autobusovou dopravou a po železnici. Vzhledem k tomu, že dochází k značnému omezení autobusové dopravy, dostává se do popředí regionální železniční doprava. V Plzeňském kraji jsou **železniční zastávky** v průměru u necelé čtvrtiny venkovských obcí. Nejvyšší podíl obcí se železniční zastávkou je v okrese Tachov a Domažlice, méně než jednu pětinu mají zbývající okresy. Ve správních obvodech je situace obdobná, nejvyšší podíl je u ORP Stříbro, Nepomuk a Domažlice, naopak nejnižší u ORP Stod.

Pro rozvoj venkovského prostoru je jednou z podmínek i schválený územní plán, jehož nezbytným nástrojem je **územně plánovací dokumentace** (dále jen ÚPD). V Plzeňském kraji má schválenou ÚPD téměř polovina venkovských obcí. V rámci kraje má nejvyšší podíl těchto obcí okres Tachov (více jak 90%) a okres Domažlice (téměř dvě třetiny obcí), naopak více jak jednu desetinu má okres Plzeň-sever. Ve správních obvodech ORP odpovídá v mnoha případech stav ÚPD meziokresnímu srovnání. Nejvyšší podíl obcí s ÚPD je na Tachovsku, Stříbrsku, Domažlicku a u ORP Horšovský Týn, naopak nejnižší podíl vykazují na Kralovicku, Blovicku, Horažďovicku a Nýřansku.

Rozvoj infrastruktury přispívá ke zlepšení životních podmínek obyvatel venkovských obcí. Pro řešení problematických oblastí jsou zakládána dobrovolná sdružení obcí či vytvářeny mikroregiony, které se často ve svých cílech zaměřují na zlepšení občanské a zejména technické vybavenosti.

2.7. Územní rozdíly ve venkovském území kraje

V minulých kapitolách publikace byly porovnávány hodnoty vybraných ukazatelů v jednotlivých oblastech hospodářské činnosti z hlediska rozdělení kraje na venkovský a městský prostor. Do venkovského prostoru podle zvolené varianty byly zařazeny všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí, které leží v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km, a mají tudíž téměř městský charakter. Analýze v jednotně vymezeném venkovském prostoru podléhají nejen rozdíly mezi jednotlivými územními celky, ale i jejich společné rysy a odlišnosti.

Pro hodnocení rozdílů ve venkovském prostoru Plzeňského kraje v jednotlivých územních celcích byly použity vybrané ukazatele z předchozích kapitol, které charakterizují životní podmínky na venkově. Jako základ pro porovnání rozdílů bylo zvoleno územní členění do okresů.

Tab. 2.7.1 Vybrané ukazatele o území, sídelní struktuře a obyvatelstvu ve venkovském prostoru

	Území, sídelní struktura (31. 12. 2008)			Obyvatelstvo (roční průměr 2001-2008)			
	Průměrný počet obyvatel na 1 obec	Hustota zalidnění (obyv./ km ²)	Koeficient ekologické stability	Živě narození na 1 000 žen ve věku 15-49 let	Úmrtnost na 1 000 obyvatel	Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel	Potraty na 1 000 obyvatel
Plzeňský kraj	381,3	27,1	1,49	39,9	11,5	6,4	4,1
v tom okresy:							
Domažlice	387,5	32,7	1,38	40,7	10,9	5,3	3,8
Klatovy	442,5	23,8	1,96	40,3	12,4	4,4	3,5
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	322,6	32,4	1,07	37,7	13,1	10,3	3,8
Plzeň-sever	335,7	24,5	1,08	39,2	10,4	5,0	4,1
Rokycany	307,8	40,8	1,43	34,7	12,5	10,9	4,0
Tachov	487,3	20,6	1,72	44,3	9,4	5,6	5,6

Tab. 2.7.2 Vybrané ukazatele o ekonomice a trhu práce ve venkovském prostoru

	Ekonomika			Trh práce		
	Ekonomické subjekty na 1 000 obyvatel (31. 12. 2008)	Lůžka v ubytovacích zařízeních na 1 km ² (2008)	Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích v % (2003-2008)	Míra ekonomické aktivity v % (2001)	Míra nezaměstnanosti v % (31. 12. 2008)	Obsazená prac. místa na 1 000 bydlících zaměstnaných (2001)
Plzeňský kraj	213	2,3	34,5	59,8	7,57	630,2
v tom okresy:						
Domažlice	199	1,7	41,9	61,9	6,30	697,0
Klatovy	224	3,2	35,9	56,9	7,77	642,6
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	201	0,7	28,8	57,0	4,34	486,1
Plzeň-sever	202	2,9	29,9	62,1	7,11	586,8
Rokycany	222	2,7	33,9	58,0	5,93	513,1
Tachov	226	2,0	30,2	64,1	13,46	775,9

Tab. 2.7.3 Vybrané ukazatele o bytové výstavbě a vybavenosti obcí ve venkovském prostoru

	Byty, bytová výstavba			Občanská a technická vybavenost obcí		
	Dokončené byty na 1 000 obyvatel (2001-2008)	Podíl nových bytů v RD na celk. počtu dokončených bytů v % (2001-2008)	Průměrná obytná plocha 1 bytu v m ² (2001)	Podíl obcí (%)		
				se základní školou (2006)	s kanalizační napojenou na čistírnou odpadních vod (2006)	se schválenou územně plánovací dokumentací (2007)
Plzeňský kraj	3,1	51,4	71,9	26,5	25,3	46,3
v tom okresy:						
Domažlice	4,0	43,7	71,8	23,8	22,5	68,8
Klatovy	3,4	53,8	74,3	37,5	21,6	42,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	2,2	63,5	80,4	21,7	11,6	39,1
Plzeň-sever	2,8	46,7	68,2	25,8	27,4	12,9
Rokycany	3,1	73,0	74,2	13,0	16,7	27,8
Tachov	2,6	37,8	61,4	34,0	63,8	91,5

Charakteristika venkovského prostoru okresů Plzeňského kraje:

Příhraniční okresy na jihozápadě kraje - Klatovy, Domažlice a Tachov - mají celou řadu podobných hodnot většiny ukazatelů.

Okres **Domažlice** je příhraničním okresem, který zahrnuje venkovské obce dvou správních obvodů ORP, a to Domažlice a Horšovský Týn. Hustota zalidnění je druhá nejvyšší v kraji. Demografické ukazatele nabývají průměrných hodnot. V okrese je nejmenší počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel. Přestože má okres Domažlice poměrně vysokou hodnotu koeficientu ekologické stability, a tedy předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 km² je druhý nejmenší v kraji. V okrese je poměrně vysoká míra ekonomické aktivity při relativně nízké míře nezaměstnanosti. Počet obsazených míst na 1 000 zaměstnaných je druhý nejvyšší v kraji. V bytové výstavbě jsou venkovské obce domažlického okresu na prvním místě v počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel, nikoliv však v rodinných domech. Průměrná je i technická a občanská vybavenost obcí.

Okres **Klatovy** je dalším příhraničním okresem. Zahrnuje venkovské obce správních obvodů Sušice, Horažďovice a Klatovy. Horažďovicko, část Klatovska a Sušicka zasahuje do vnitrozemí, zbytek tvoří horské oblasti, zejména CHKO Šumava a částečně i Národní park Šumava. Proto také koeficient ekologické stability za toto území dosahuje nejvyšší hodnoty v kraji a na 1 km² je zde nejvyšší počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních. Typická pro klatovský okres je i rozdrobená sídelní struktura s nejvyšším počtem obcí v kraji, avšak s poměrně dobrou technickou infrastrukturou. O tom svědčí i poměrně vysoká míra investování z veřejných rozpočtů obcí. Rozvinutá je i bytová výstavba, a to prakticky z poloviny v rodinných domech. V demografických ukazatelích dosahuje okres Klatovy, stejně tak jako okres Domažlice, průměrných hodnot. V ekonomické oblasti má druhý nejvyšší počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v kraji, poměrně vysokou míru ekonomické aktivity a průměrnou míru nezaměstnanosti.

Posledním příhraničním okresem je okres **Tachov**. Je tvořen dvěma správními obvody ORP - Stříbro a Tachov. Stříbrsko a část Tachovska tvoří víceméně vnitrozemské území. V pohraniční oblasti Tachovska se rozkládá lesnaté pohoří Český les (CHKO Český les). Okres Tachov a Klatovy jsou si v mnohém podobné, nachází se zde řídké obydlená či neobydlená území, výrazné jsou hodnoty porodnosti a potratovosti. Vysoký koeficient ekologické stability je předpokladem pro rozvoj potenciálu cestovního ruchu. V ekonomické oblasti má okres Tachov nejvyšší počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel a nejvyšší míru ekonomické aktivity, ale také nejvyšší nezaměstnanost a vysoký počet pracovních míst v přepočtu na 1 000 zaměstnaných osob. V důsledku toho se zde vyskytuje i nízká intenzita bytové výstavby. Poměrně rozvinutá je v okrese občanská a technická vybavenost. Na vysoké úrovni je počet obcí se schválenou plánovací dokumentací.

Okresy sousedící s krajským městem, jejichž obce v přímém sousedství centra kraje jsou zahrnuty do městského prostoru, jsou v mnoha ukazatelích podobného charakteru. Jedná se o okresy Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany.

Okres **Plzeň-jih** zahrnuje tři správní obvody ORP - Nepomuk, Přeštice a Stod. Jeho hodnoty se pohybují téměř ve všech oblastech pod průměrem kraje. Má však relativně vysokou hustotu zalidnění, poměrně vysokou porodnost, ale na druhé straně i úmrtnost. Vysoký je zde i přírůstek stěhováním. V ekonomické oblasti území charakterizuje nízký počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel, nízká míra ekonomické aktivity, a zároveň i nezaměstnanosti (zejména v důsledku blízkosti centra kraje). Koeficient ekologické stability je nejnižší v kraji, z čehož vyplývá, že se jedná o území využívané pro zemědělskou činnost. V důsledku toho zaostává i rozvoj cestovního ruchu reprezentovaný ukazatelem počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 km². Přestože počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel je nejnižší v kraji, patří okres v počtu dokončených bytů v rodinných domech (z celkového počtu dokončených bytů) na druhé nejvyšší místo v regionu. Poměrně slabá je občanská a technická vybavenost venkovských obcí okresu.

Do okresu **Plzeň-sever** patří správní obvody ORP Kralovice a Nýřany. Stejně jako u okresu Plzeň-jih se jeho hodnoty pohybují téměř ve všech oblastech pod krajským průměrem. Koeficient ekologické stability má téměř stejnou hodnotu jako v okrese Plzeň-jih, avšak počet lůžek pro využití v cestovním ruchu je v přepočtu na 1 km² druhý nejvyšší v kraji. Porodnost i úmrtnost je téměř na stejné úrovni jako v okrese Plzeň-jih, avšak nízký je v okrese přírůstek stěhováním a vysoká je zde potratovost. Z těchto tří okresů má okres Plzeň-sever nejvyšší nezaměstnanost, nízkou intenzitu bytové výstavby a průměrnou občanskou a technickou vybavenost. Nejslabším článkem v okrese je vybavení venkovských obcí územně plánovací dokumentací.

Posledním okresem ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je okres **Rokycany**. Okres je sám správním obvodem ORP Rokycany. Hospodaří v téměř stejných podmínkách jako předchozí dva okresy, má však výrazně vyšší hustotu zalidnění. Vzhledem k rozmanitosti krajiny rokycanského okresu má i třetí nejvyšší koeficient ekologické stability v kraji, a v návaznosti na to i dobré podmínky pro rozvoj potenciálu cestovního ruchu. Má nízkou porodnost, ale vysokou úmrtnost a potratovost. Výrazný je zde i přírůstek stěhováním v přepočtu na 1 000 obyvatel (nejvyšší v kraji). Relativně nízká je míra ekonomické aktivity a míra nezaměstnanosti. V okrese se projevuje vysoká intenzita bytové výstavby, zejména v rodinných domech (nejvyšší v kraji). Na nízké úrovni je občanská a technická vybavenost venkovských obcí, stejně tak jako počet obcí vybavených územně plánovací dokumentací. Míra investování z veřejných rozpočtů obcí je však na dobré úrovni.

2.8. Shrnutí

Úkolem druhé kapitoly bylo popsat zvláštnosti a odlišnosti ve venkovském a městském prostoru kraje, zejména jejich rozdílnosti. Plzeňský kraj lze považovat za kraj převážně venkovského charakteru. Na základě zvolené varianty byl vymezen venkovský prostor, kterým se rozumí území všech obcí s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km.

Podle této varianty žije na venkově v Plzeňském regionu 152,5 tis. obyvatel, což představuje přibližně 27% obyvatel kraje. Rozloha takto vymezeného venkovského prostoru dosahuje 5,6 tis. km², což tvoří zhruba tři čtvrtiny výměry kraje. Z celkového počtu obcí jich podle vymezené varianty lze 400 považovat za venkovské. Jejich podíl se pohybuje kolem 80%, neboť menší obce v zázemí města Plzně jsou z venkovského prostoru eliminovány.

Pro hodnocení městského a venkovského prostoru byly stanoveny statistické ukazatele z oblasti demografické, ekonomické a sociální, které jsou pro toto hodnocení nezbytné, podstatné a hlavně dostupné

až do úrovně obcí. Hodnocení probíhalo ve dvojím územním členění, a to na úrovni okresů a správních obvodů ORP.

V subkapitole **sídelní struktura** byly použity kromě absolutních údajů i ukazatele relativní, za základ byl vzat přepočet na 1 obec. Jeden z nejdůležitějších ukazatelů v této oblasti je **hustota zalidnění**, která byla zároveň jedním z kritérií při vymezení venkovského prostoru u celorepublikové varianty. Nepříliš vysoká zalidněnost (27 osob/km^2) je odrazem přírodních podmínek kraje (horské oblasti, lesnatost). V Plzeňském kraji se řídce osídlené oblasti vyskytují především v jihozápadní části, zejména z důvodů nedosídlení území po odsunu části německého obyvatelstva v první polovině 20. století. Nízká hustota osídlení sice znamená menší zatížení životního prostředí, ale na druhé straně horší životní podmínky (malá dostupnost služeb, nízká kvalita občanské a technické vybavenosti obcí, apod.).

Pro hodnocení krajinnotvorných prvků na území Plzeňského kraje byl použit **koeficient ekologické stability** (tj. poměr stabilních a nestabilních prvků v daném území). V Plzeňském kraji se u lesnatých okresů pohybuje jeho hodnota od 1,38 do 1,96 (jedná se o vyváženou krajinu), v městském prostoru pak od 0,7 do 1,05, což představuje území k intenzivnímu využívání především pro zemědělskou činnost.

Z hlediska **velikostní struktury obcí** je v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru nejčtenější velikostní skupina obcí do 199 obyvatel. Ve venkovském prostoru kraje je podle vymezení zvolené varianty 21 obcí se statutem města.

V **demografické oblasti** jsou charakterizovány rozdíly venkovských a městských území pomocí následujících ukazatelů:

Průměrný věk obyvatel venkovského prostoru Plzeňského kraje se ve zvolené variantě pohyboval kolem 40 let, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. Důležitým ukazatelem demografického vývoje je **obecná míra plodnosti**, která ve venkovském prostoru Plzeňského kraje činila 39,4 živě narozených dětí v přepočtu na 1 000 žen v reprodukčním věku 15-49 let. V městském prostoru byla obecní míra plodnosti o 0,4 vyšší. Pro výpočet přirozeného přírůstku je důležitý i druhý demografický údaj, a tím je **úmrtnost**. Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje dosáhla výše 11,5 zemřelých v přepočtu na 1 000 obyvatel, v městském prostoru pak 10,4. **Ztráta obyvatelstva přirozenou měnou**, vyjádřená jako rozdíl mezi počtem živě narozených a celkovým počtem zemřelých, byla rychlejší na venkově než ve městě.

Druhou významnou položkou celkového populačního přírůstku je **migrační přírůstek** (přírůstek stěhováním). V Plzeňském kraji byly zaznamenány v obou prostorech kladné migrační přírůstky, zejména v okresech Plzeň-jih a Rokycany. Tato situace je důsledkem tzv. suburbanizace, neboli stěhování obyvatelstva z větších měst do okolních obcí v zázemí těchto měst, stěhování do lepšího životního prostředí, klidnějšího a pohodlnějšího bydlení. Nejvíce se tato tendence projevuje v aglomeraci krajského města Plzně. Přispívá k tomu i dopravní dostupnost reprezentovaná rozvíjejícím se integrovaným dopravním systémem.

Z porovnání **sňatečnosti a rozvodovosti** ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je zřejmé, že vyšších hodnot je dosaženo ve prospěch městského prostoru. **Vzdělanostní struktura** obyvatelstva ukazuje na převažující základní a nižší vzdělání u obyvatelstva venkovského prostoru, oproti podílu obyvatelstva s vyšším vzděláním v prostoru městském.

Jako další byly sledovány ukazatele z **ekonomické oblasti**. Počet **ekonomických subjektů** v přepočtu na 1 000 obyvatel jasně ukázal na převahu v městském prostoru, přestože při vzniku nových ekonomických subjektů byli obyvatelé venkova aktivnější. **Intenzita podnikatelské aktivity** vyjádřená podílem OSVČ a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem (podle výsledků SLDB 2001) dosahovala v městském prostoru výrazně vyšších hodnot. Z hlediska **odvětvové struktury ekonomiky** je značně převažující v primárním sektoru počet statistických jednotek typu podnik ve venkovském prostoru, stejně tak jako v sekundárním sektoru. Statistické jednotky v terciálním sektoru (služby) jsou vyšší v prostoru městském.

Plzeňský kraj je z hlediska **cestovního ruchu** zajímavou a atraktivní destinací. Pro potřeby cestovního ruchu je v Plzeňském kraji v hromadných ubytovacích zařízeních v průměru 2,3 lůžek/km² ve venkovském prostoru a 7 lůžek/km² v městském prostoru.

Zdrojem financování potřeb jak venkova, tak i měst jsou **veřejné rozpočty obcí** tvořené příjmy (zejména daňovými) a výdaji (převážně kapitálovými). Z analýzy těchto ukazatelů vyplývá, že převážná část příjmů a výdajů je ve městech vyšší (pro srovnatelnost jsou použity relativní ukazatele), pouze **míra investování**, vzhledem k dotační politice a rozvoji venkova, míří více do venkovských obcí. Saldo příjmů a výdajů na obyvatele nabývá kladných hodnot v obou prostorech.

V oblasti **trhu práce** jsou použity v mnoha případech ukazatele SLDB 2001. **Míra ekonomické aktivity** v Plzeňském kraji nabývá hodnot 59,8% ve venkovském prostoru a je tak o 2,4 procentního bodu nižší než v městském. Výrazný rozdíl mezi venkovem a městem byl zaznamenán v **počtu pracovních míst na 1 000 zaměstnaných osob**. Ve venkovském prostoru se hodnota tohoto ukazatele pohybovala kolem 630 osob, v městském prostoru pak činila 1 098 osob.

V oblasti **nezaměstnanosti** je nejdůležitějším ukazatelem **míra nezaměstnanosti**. Ve venkovském prostoru nabývá hodnot 7,57%, v rámci vymezeného městského prostoru se pak pohybuje kolem 5%. Je však nutné mít na zřeteli to, že venkovská území kraje nejsou homogenní celek a v rámci kraje se procenta míry nezaměstnanosti diametrálně rozcházejí (např. Tachovsko 13,46%).

Počet dokončených bytů v bytové výstavbě kraje, přepočtený na 1 000 obyvatel, byl v rámci kraje v obou prostorech vyrovnaný. **Průměrná obytná plocha** dokončeného bytu na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru dosáhla výše téměř 72 m², což bylo o 6 m² více než v prostoru městském. Z hodnocení výše tohoto ukazatele je patrné, že relativně nejvyšší hodnotu v městském prostoru ovlivňuje intenzivní bytová výstavba v okolí Plzně (ve vzdálenosti do 20 km), kde se staví nové moderní byty s relativně větší obytnou plochou.

Pro oblast **občanské a technické vybavenosti** bylo zvoleno pouze její hodnocení ve venkovském prostoru, neboť v městském je téměř 100%. V Plzeňském kraji byla jedna čtvrtina obcí venkovského prostoru vybavena základní školou, více jak tři čtvrtiny obcí měly k dispozici služby veřejné knihovny a třetina obyvatel mohla využívat služeb pošty. Necelá jedna pětina obcí venkovského prostoru má na svém území v provozu zdravotnické služby, jedna desetina využívá služeb stomatologa. Na 1 000 seniorů ve věku 65 a více let připadá ve venkovském prostoru Plzeňského kraje téměř 20 bytů v domech s pečovatelskou službou. Úroveň technické infrastruktury je na venkově v Plzeňském kraji nízká, 63,7% obcí je připojeno na veřejný vodovod, skoro jedna čtvrtina je připojena do kanalizační sítě s ČOV. Plynofikována je necelá jedna polovina obcí. Příznivě se vyvíjí ukazatel podílu obcí se schválenou územní plánovací dokumentací.

3. Vývoj zemědělství a lesnictví v Plzeňském kraji

3.1. Zemědělství

Plzeňský kraj je jedním z krajů ČR, kde má zemědělství a lesnictví významné postavení. Vyšší podíl na hrubé přidané hodnotě má pouze kraj Jihočeský, Pardubický, Královéhradecký a Vysočina. Podíl tohoto odvětví na celkové hrubé přidané hodnotě se v Plzeňském kraji s hodnotou 3,9% pohybuje nad republikovým průměrem (2,4%).

Zaměstnanost v tomto odvětví se neustále snižuje. Svědčí o tom hodnoty porovnání podílu zaměstnaných v zemědělství, myslivosti a lesnictví na celkovém počtu zaměstnaných v kraji. Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil byla v roce 2000 hodnota tohoto podílu v kraji 6,8%, zatímco v roce 2007 klesla na 5,2% a v roce 2008 dosáhla dokonce 4,8%. Podrobnější údaje o pracovnících a zaměstnanosti v tomto odvětví zachycuje Strukturální šetření v zemědělství 2007, z jehož výsledků v dalším hodnocení vycházíme.

Tab. 3.1.1 Počty hospodařících subjektů a obhospodařovaná půda v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Subjekty (podniky)				Obhospodařovaná zemědělská půda		z toho orná půda	
	celkem	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	z celku vlastnictví (%)		celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)
			fyzické osoby	právnícké osoby				
Česká republika	39 396	100,0	92,5	7,5	3 518 073	100,0	2 567 311	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	308	0,8	82,5	17,5	30 281	0,9	18 261	0,7
Středočeský	4 455	11,3	91,1	8,9	547 398	15,6	480 914	18,7
Jihočeský	4 025	10,2	90,9	9,1	422 650	12,0	261 094	10,2
Plzeňský	2 214	5,6	91,4	8,6	313 195	8,9	206 952	8,1
Karlovarský	507	1,3	85,4	14,6	99 544	2,8	40 610	1,6
Ústecký	1 837	4,7	91,1	8,9	209 576	6,0	150 267	5,9
Liberecký	1 472	3,7	92,9	7,1	91 129	2,6	37 750	1,5
Královéhradecký	2 434	6,2	91,8	8,2	234 714	6,7	170 210	6,6
Pardubický	2 315	5,9	92,2	7,8	228 925	6,5	177 388	6,9
Vysočina	3 863	9,8	92,4	7,6	373 301	10,6	291 716	11,4
Jihomoravský	8 165	20,7	94,9	5,1	362 937	10,3	325 243	12,7
Olomoucký	1 885	4,8	90,1	9,9	241 154	6,9	180 271	7,0
Zlínský	3 024	7,7	95,1	4,9	149 889	4,3	96 279	3,8
Moravskoslezský	2 892	7,3	94,3	5,7	213 379	6,1	130 355	5,1

Podle výsledků Strukturálního šetření v zemědělství 2007 je patrné, že z celkového počtu zemědělských subjektů v České republice sídlí 5,6% v Plzeňském kraji. Na celkovém krajském podílu se největším počtem podílí okres Klatovy, naopak nejnižším okres Plzeň-město.

Daleko vyšší podíl mají však zemědělské subjekty z Plzeňského kraje na celostátní výměře obhospodařované zemědělské (8,9%) a orné půdy (8,1%). Je třeba si uvědomit, že jde o subjekty se sídlem v kraji, které mohou hospodařit i na půdách ležících mimo kraj, a naproti tomu v kraji mohou mít půdu i podniky sídlící mimo kraj⁶. V dalších částech této kapitoly se zemědělským subjektem v Plzeňském kraji rozumí podnik se sídlem v Plzeňském regionu.

V Plzeňském kraji hospodaří 2 214 subjektů na výměře 313 195 ha zemědělské půdy. Na jeden subjekt v kraji tak připadá 141,46 ha zemědělské půdy, což je vysoce nad republikovým průměrem (89,3 ha/1 podnik).

Z hlediska rozdělení podle právních forem fyzické osoby, které několikanásobně převyšují počet právníckých osob, se na výměře obhospodařované zemědělské půdy podílejí téměř třetinou (28,6%). Nejvyšší výměru

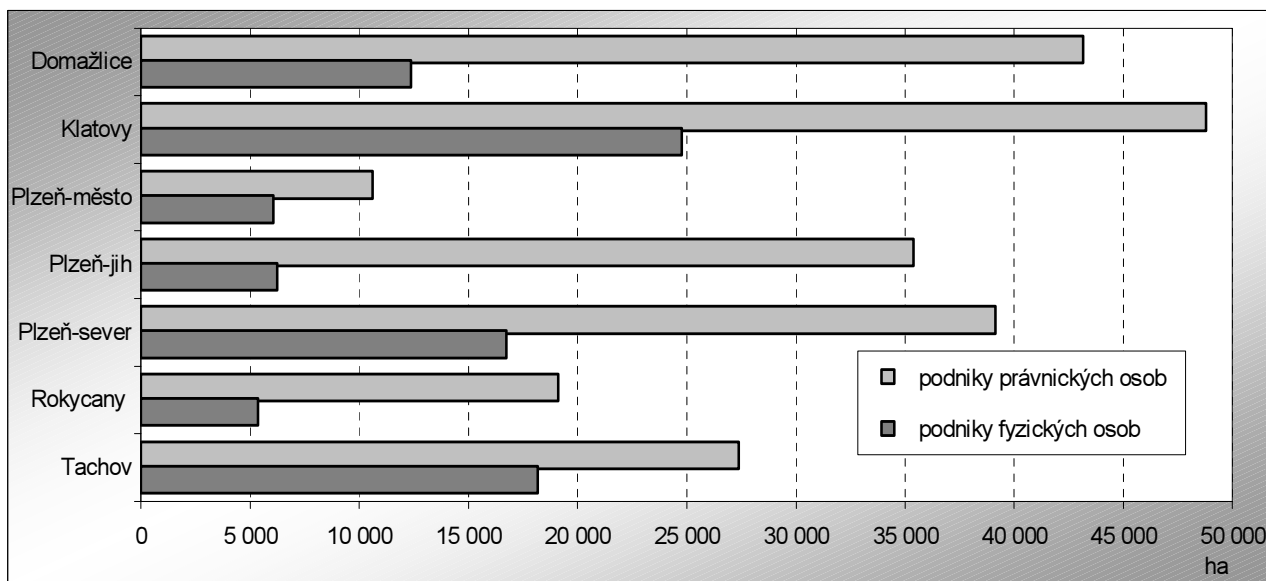
⁶ Podrobné metodické vysvětlivky jsou součástí publikace ČSÚ 2129-08 **Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007 podle územního členění**, str. 1 – 12.

na 1 subjekt u fyzických osob dosahují okresy Tachov (103,2 ha/podnik) a Plzeň-sever (80,4 ha/podnik), naopak nejmenší výměra je v okrese Plzeň-jih (23,4 ha/podnik).

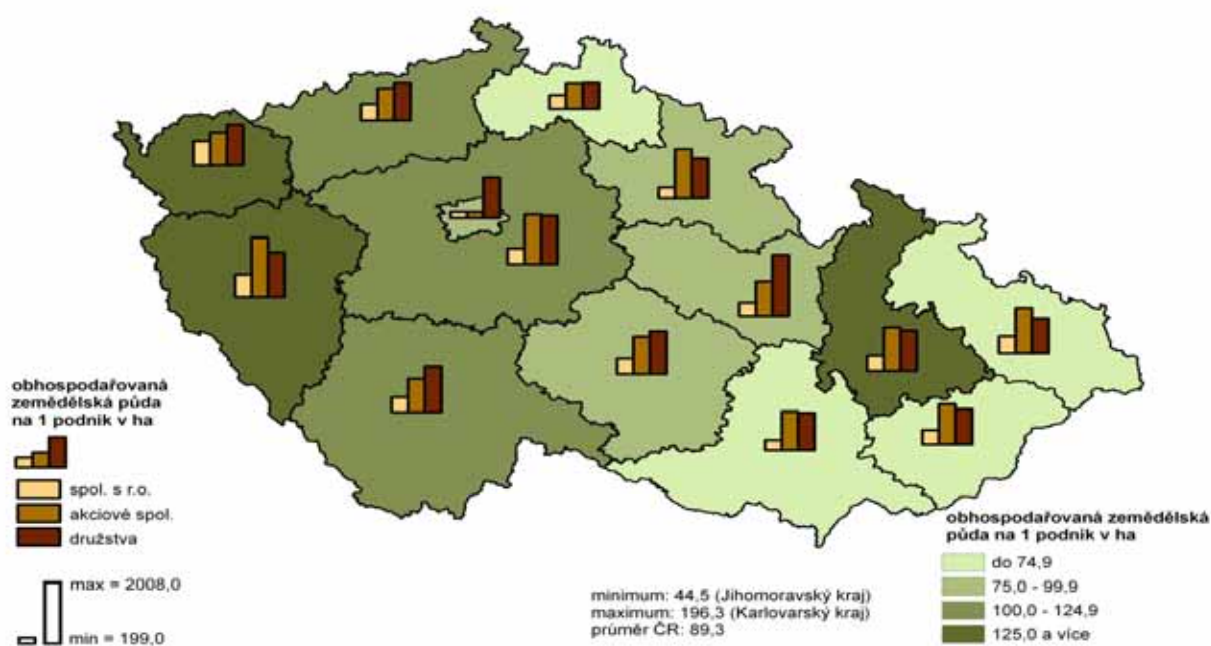
Právnícké osoby, jejichž podíl na celkovém počtu zemědělských subjektů v kraji se pohybuje kolem 9%, obhospodařují 71,4% zemědělské půdy. Průměrná výměra těchto podniků dosahuje hodnoty 1 170,5 ha/podnik. Nejvyšší průměrnou výměru v podrobnějším členění mají v Plzeňském kraji akciové společnosti (1 937,5 ha/podnik), a to zejména v okrese Rokycany.

Z meziokresního srovnání vyplývá, že největší výměru obhospodařované půdy vykazují podniky se sídlem v okrese Klatovy (23,5% z celkové výměry kraje) s členitými plochami zemědělské půdy zejména v podhůří Šumavy. Naopak nejmenší podíl vykazují okresy částečně tvořící zázemí krajského města s průmyslovými zónami, a to Plzeň-město a Rokycany.

Graf 10 Obhospodařovaná zemědělská půda fyzickými a právníckými osobami v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Kartogram 10 Průměrná velikost zemědělských podniků podle právní formy v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

Z hlediska právní formy nejvyšší podíl dosahuje zemědělská půda obhospodařovaná akciovými společnostmi (48,5% z celkové výměry podniků právnických osob), zde nejvyšší výměry dosahují okresy Domažlice (26,1%) a Plzeň-sever (25,4%). Společnosti s r.o. se na celkové výměře podniků právnických osob podílejí 33,3% a družstva 17%.

Největší výměru v kraji v meziokresním srovnání vykazují též zemědělské subjekty fyzických osob hospodařících v okrese Klatovy (zejména zemědělství podnikatelé a samostatně hospodařící rolníci).

Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob				
	celkem	v tom zaměření (%)				celkem	v tom zaměření (%)			
		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.
Česká republika	35 454	41,5	29,7	28,0	0,1	2 940	32,4	23,2	43,6	0,5
v tom kraje:										
Hl. město Praha	254	62,2	29,9	6,7	-	54	46,3	29,6	24,1	-
Středočeský	4 055	45,8	23,2	30,5	0,1	398	41,2	17,6	40,5	-
Jihočeský	3 659	24,1	43,2	31,6	0,3	366	16,9	35,5	46,2	1,1
Plzeňský	2 023	26,2	37,7	34,9	0,2	191	18,3	19,9	61,3	0,5
Karlovarský	433	15,5	54,7	27,7	0,2	74	32,4	36,5	31,1	-
Ústecký	1 674	56,9	29,0	12,9	0,2	163	53,4	23,9	22,7	-
Liberecký	1 367	27,1	47,9	24,1	0,1	105	20,0	35,2	44,8	-
Královéhradecký	2 235	36,0	38,6	24,8	0,1	199	25,1	29,1	44,2	1,0
Pardubický	2 134	22,8	54,2	22,4	-	181	26,5	26,5	47,0	-
Vysočina	3 568	24,6	22,0	52,2	0,0	294	17,0	16,0	66,0	1,0
Jihomoravský	6 750	76,8	6,9	16,1	-	415	57,3	12,3	29,4	0,2
Olomoucký	1 699	38,6	29,5	31,5	0,1	186	31,2	17,7	51,1	-
Zlínský	2 875	33,9	43,3	21,8	0,0	149	28,2	33,6	38,3	-
Moravskoslezský	2 727	33,6	29,2	36,8	0,1	165	29,7	23,0	44,2	1,8

Z analýzy zaměření hospodařících subjektů se dá usuzovat na převládající orientaci na kombinaci rostlinné a živočišné výroby, s převahou výroby živočišné zejména u podniků fyzických osob.

Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právnickými osobami v okresech Plzeňského kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)						Obhospodařovaná orná půda (ha)			
	celkem	v tom podle druhu vlastnictví				z celku podle vlastnictví půdy (%)		celkem	z toho podle vlastnictví půdy (%)	
		podniky fyzických osob		podniky právnických osob		vlastní	najatá od jiných		vlastní	najatá od jiných
		celkem	na 1 podnik	celkem	na 1 podnik					
Plzeňský kraj	3 13 195	89 640	44,3	223 556	1 170,5	18,4	81,6	206 952	13,6	86,4
v tom okresy:										
Domažlice	55 510	12 342	68,6	43 168	1 349,0	14,1	85,9	39 297	12,4	87,6
Klatovy	73 540	24 760	28,6	48 780	920,4	27,3	72,7	36 757	18,8	81,2
Plzeň-město	16 649	6 059	53,1	10 590	1 323,8	25,6	74,4	12 184	18,9	81,1
Plzeň-jih	41 615	6 234	23,4	35 381	1 263,6	9,5	90,5	30 845	6,9	93,1
Plzeň-sever	55 863	16 719	80,4	39 143	1 449,7	14,9	85,1	46 273	13,4	86,6
Rokycany	24 473	5 355	25,3	19 118	2 124,2	11,0	89,0	18 856	10,4	89,6
Tachov	45 546	18 171	103,2	27 375	805,1	22,8	77,2	22 740	17,0	83,0

Porovnáme-li obhospodařovanou zemědělskou půdu z hlediska vlastnictví, docházíme k závěru, že zemědělské subjekty jak fyzických, tak i právnických osob hospodaří v převážné míře na pronajaté půdě jiných vlastníků. Z celkové výměry zemědělské půdy, na které v Plzeňském kraji hospodaří zemědělské subjekty, činil podíl najaté zemědělské půdy 81,6%, podíl najaté orné půdy dokonce 86,4%. V rámci regionu nejvyšší výměru najaté půdy mají okresy Plzeň-jih a Rokycany. Nejméně využívají cizí půdy podniky v okrese Klatovy. Výměra zemědělské půdy, na které hospodaří podniky fyzických osob, je z 57,7% ve vlastnictví cizích majitelů (průměr ČR 59,2%) a u orné půdy je to 63,5% (průměr ČR 62,8%). U subjektů právnických osob se podíl najaté zemědělské půdy pohybuje kolem 91% (průměr ČR 93,4%), zatímco u orné půdy dosahuje dokonce 93% (průměr ČR 94,7%).

V odvětví zemědělství v České republice pracovalo ve sledovaném období (10/2006 až 9/2007), jak vyplývá ze strukturálního šetření, 243 tis. osob, z toho 192 tis. stálých pravidelných pracovníků (tj. 78,9%). Z celkového počtu stálých pracovníků jich nejvíce zaměstnávaly zemědělské subjekty v Jihomoravském kraji (17,7%), za ním následuje kraj Středočeský (12,3%) a Vysočina (11,9%). Naopak nejmenší počet stálých pravidelných pracovníků zaměstnávaly subjekty v kraji Hlavní město Praha (0,6%) a v Karlovarském kraji (1,2%).

Zemědělské subjekty sídlící v Plzeňském kraji zaměstnávaly k 30. 9. 2007 celkem 11 854 stálých pracovníků v různé velikostní struktuře podniků.

Tab. 3.1.4 Pracovníci v zemědělství podle věku v krajích ČR k 30. 9. 2007¹⁾

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)				Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)		
	celkem	v tom podíl (%) osob ve věku				zemědělská	orná	
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let				65 a více let
Česká republika	191 939	5,9	34,0	52,3	7,8	133 957	26,3	19,2
v tom kraje:								
Hl. město Praha	1 223	4,1	35,2	52,2	8,6	941	32,2	19,4
Středočeský	23 633	5,3	34,2	53,2	7,3	18 052	30,3	26,6
Jihočeský	19 169	5,9	33,4	52,9	7,8	13 880	30,5	18,8
Plzeňský	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
Karlovarský	2 224	7,1	35,2	51,7	6,0	1 691	58,9	24,0
Ústecký	8 008	6,1	35,0	52,4	6,4	5 911	35,5	25,4
Liberecký	5 483	6,7	35,4	48,5	9,4	3 520	25,9	10,7
Královéhradecký	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
Pardubický	13 375	6,1	36,0	51,6	6,3	10 021	22,8	17,7
Vysočina	22 830	6,1	35,1	51,0	7,7	16 181	23,1	18,0
Jihomoravský	33 882	5,9	32,2	51,9	10,0	19 560	18,6	16,6
Olomoucký	12 721	5,9	35,3	54,1	4,8	9 517	25,3	18,9
Zlínský	11 659	6,5	32,9	50,2	10,4	7 297	20,5	13,2
Moravskoslezský	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0

¹⁾ bez sezónních pracovníků

Věková struktura pracovníků v odvětví zemědělství v Plzeňském kraji není zvlášť příznivá, i když ve srovnání s rokem 2005 relativně stabilní. Téměř dvě třetiny pracovníků jsou ve věkové kategorii 45 až 64 let (56,5%), tedy v produktivním věku. Necelých 6% tvoří kategorie pracovníků, kteří překročili věk 65 let. V kategorii 25 až 44 let pracuje téměř třetina (33%) pracovníků, zastoupení mladých ve věku do 24 let dosahuje podílu 4,6%. V porovnání s výsledky strukturálního šetření 2005 došlo k mírným změnám v kategoriích 25 až 44 let (pokles o 1,2 procentního bodu) a 65 let a více (nárůst o 1,3 procentního bodu). Kategorie mladých pracovníků do 24 let klesla o 0,2 procentního body.

Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl osob (%) ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Plzeňský kraj	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
v tom okresy:								
Domažlice	2 002	4,6	33,7	58,7	2,9	1 695	32,7	23,2
Klatovy	3 402	3,9	33,0	55,0	8,0	2 577	28,5	14,3
Plzeň-město	566	4,1	32,2	58,5	5,3	442	37,7	27,6
Plzeň-jih	1 738	4,7	34,3	55,8	5,2	1 345	30,9	22,9
Plzeň-sever	1 930	4,2	32,7	59,1	3,9	1 657	33,7	27,9
Rokycany	1 107	6,5	32,3	53,0	8,1	781	31,3	24,1
Tachov	1 109	5,3	31,2	56,4	7,1	829	54,9	27,4

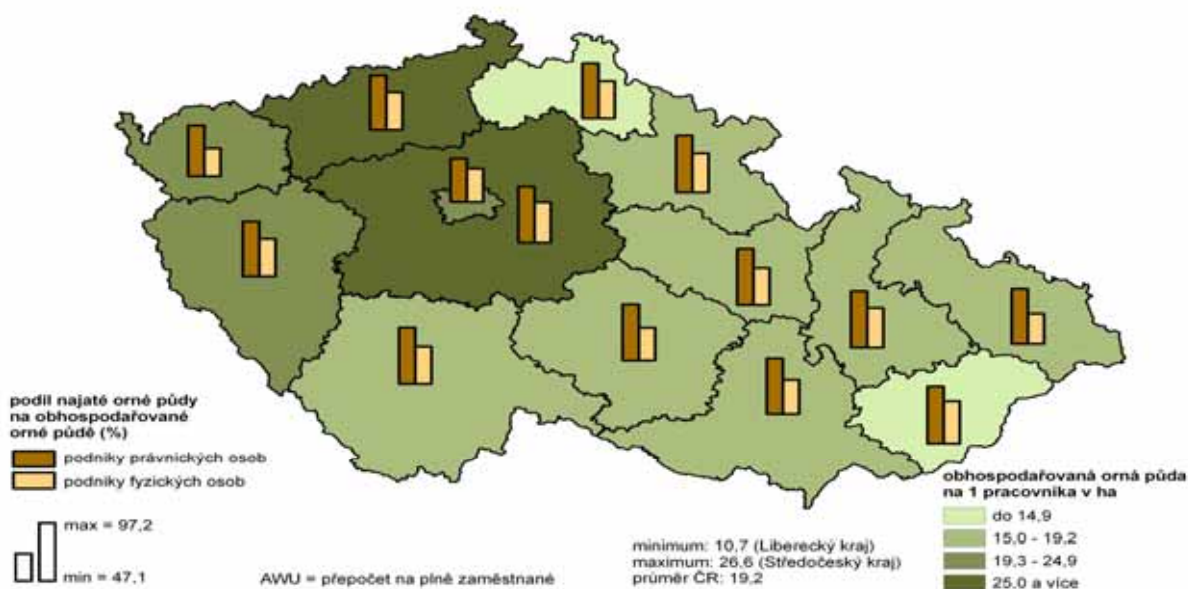
Věková struktura pracovníků v jednotlivých okresech se v podstatě neliší od věkového zastoupení pracovníků v zemědělství Plzeňského kraje. Ve všech okresech je nepočteněji zastoupena kategorie 45 až 64 let. Nejvyšší podíl pracovníků nad 65 let se projevuje v okresech Klatovy a Rokycany (cca 8%), naopak nejnižší v okrese Domažlice (2,9%). Nejméně mladých lidí do 24 let pracuje v okrese Klatovy (3,9%), naopak nejvíce v okrese Rokycany (6,5%).

Počet odpracovaných hodin v období od října 2006 do září 2007 byl podkladem pro přepočet pravidelných stálých pracovníků na plně zaměstnané (1 800 hodin za rok).

Přepočtený počet osob na plně zaměstnané činil v Plzeňském kraji 9 326 osob, ve srovnání s výsledky strukturálního šetření 2005 to znamená pokles o 10%. Tento klesající trend se projevuje u všech okresů s výjimkou Plzně-města. Nejvyšší pokles vykazují okresy Domažlice (o 16,1%) a Plzeň-jih (o 17,1%).

Z hlediska struktury pracovníků podle počtu odpracovaných hodin v Plzeňském kraji na plný úvazek pracovalo v zemědělských podnicích 57,7% pracovníků, což je výrazně nad republikovým průměrem. Méně pracovníků (12,6%) než je celostátní průměr (21,3%) odpracovalo v regionu do 449 hodin. V rámci kraje podíl pracovníků s počtem odpracovaných hodin do 449 byl nejvyšší v okrese Rokycany (20,7%). Na plný úvazek v zemědělství pracovalo nejvíce osob v okresech Plzeň-sever (68%) a Plzeň-město (67%).

Kartogram 11 Obhospodařovaná plocha orné půdy na 1 pracovníka v zemědělství (AWU) a podíl najaté orné půdy v krajích ČR v roce 2007

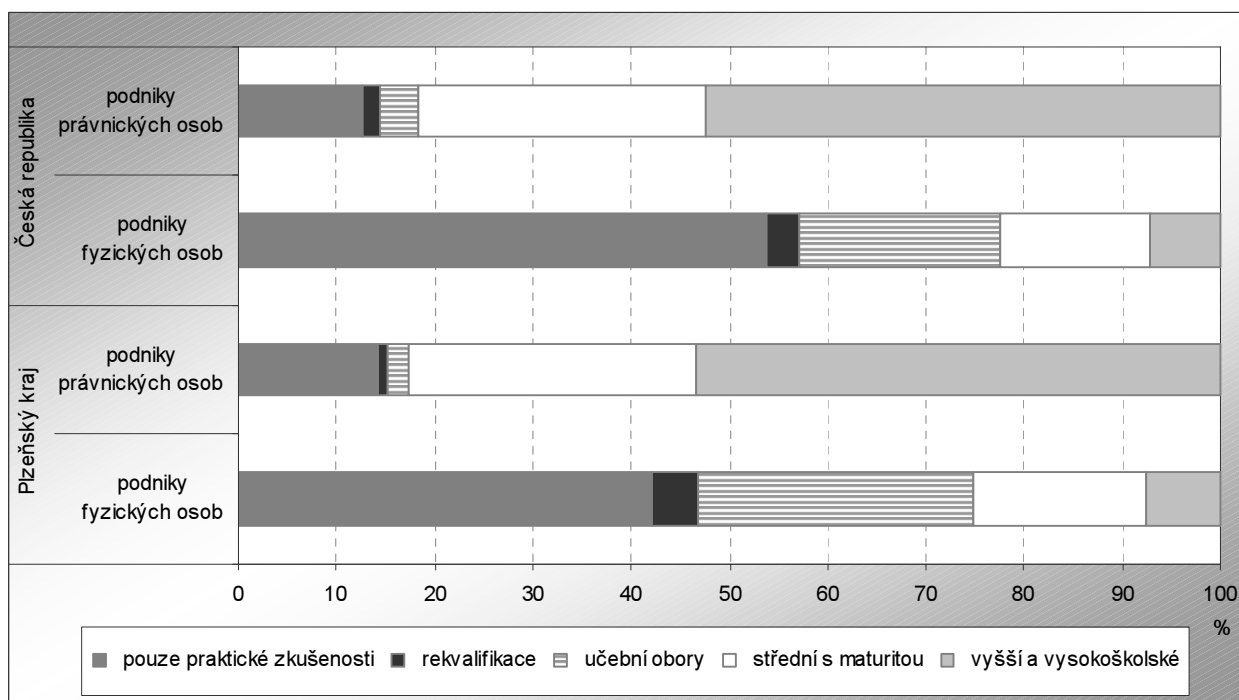

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

V přepočtu obhospodařované zemědělské půdy a následně i orné na 1 plně zaměstnaného pracovníka v zemědělství připadá na 1 pracovníka v zemědělství v kraji 33,6 ha zemědělské půdy a 22,2 ha orné. Hodnota obou těchto relativních ukazatelů je značně nad republikovým průměrem. Hodnotu prvního ukazatele za Plzeňský kraj zvyšuje zejména okres Tachov (oproti krajskému průměru o 21,4 ha více), kde je značná výměra zemědělské i orné půdy a nízká zaměstnanost v zemědělství.

V rámci Strukturálního šetření v zemědělství 2007 byla zjišťována i úroveň zemědělského vzdělání vedoucích pracovníků. Značné rozdíly se projevují mezi podniky fyzických a právnických osob, a to jak celorepublikově, tak i v rámci kraje. Zatímco u fyzických osob převažujícím vzděláním vedoucích pracovníků jsou praktické zkušenosti a vyučení v oboru, u právnických osob je převažující vyšší a vysokoškolské vzdělání a střední vzdělání s maturitou. Úroveň vzdělání vedoucích pracovníků v zemědělství v Plzeňském kraji odpovídá celorepublikovému trendu. V podnicích fyzických osob převažují praktické zkušenosti (42%) spolu s učebními obory (28,2%), naopak v podnicích právnických osob se nejčastěji vyskytují vedoucí pracovníci se vzděláním vyšším a vysokoškolským (53,4%) a středním s maturitou (29,3%).

Graf 11 Zemědělské vzdělání vedoucího pracovníka v zemědělských podnicích v Plzeňském kraji v roce 2007

V sezónních obdobích sběru a sklizně ovoce a zeleniny zaměstnávají zemědělské subjekty tzv. nepravidelně zaměstnané osoby, které pracují na základě dohod o provedení práce a o pracovní činnosti. V Plzeňském kraji se jednalo o 2 003 osob, z toho dohody o provedení práce uzavřelo 1 563 osob (tj. 78%). V přepočtu na jednoho nepravidelně zaměstnaného pracovníka bylo v kraji odpracováno v průměru 144 hodin.

Dalším zdrojem pracovní síly v zemědělství podle výsledků strukturálního šetření jsou osoby zaměstnané nepřímo podnikem (najaté). Jedná se o osoby samostatně výdělečně činné (dále jen SVČ) nebo osoby zaměstnané třetí osobou (agenturou). V Plzeňském kraji bylo v zemědělství takto nepřímo zaměstnaných osob 88 a odpracovaly 69 825 hodin (tj. 793 hod. na 1 pracovníka). Osob SVČ pracovalo v kraji 56 (60 576 hodin) a osob přes agenturu práce 32 (9 249 hodin). V přepočtu na jednoho pracovníka v kraji odpracovala osoba SVČ 1 081 hodin a osoba zprostředkovaná agenturou práce pouze 289 hodin. V celostátním měřítku je Plzeňský kraj jedním z krajů, který ve velmi malé míře využívá osoby nepřímo zaměstnané podnikem (2,6% z celkového počtu v ČR).

Z určení produkce podniků a z následující tabulky vyplývá, že v roce 2007 u 82,8% podniků fyzických osob v Plzeňském kraji činila spotřeba domácnosti hospodáře méně než 50% konečné produkce podniku. Téměř 28,7% podniků fyzických osob a 14,7% podniků osob právnických získává v Plzeňském kraji více než polovinu tržeb z přímého prodeje. V celostátním měřítku se častěji na přímý prodej orientují podniky fyzických osob v Plzeňském kraji a v Hl. m. Praze, podniky právnických osob opět v Hl. m. Praze a v Libereckém kraji.

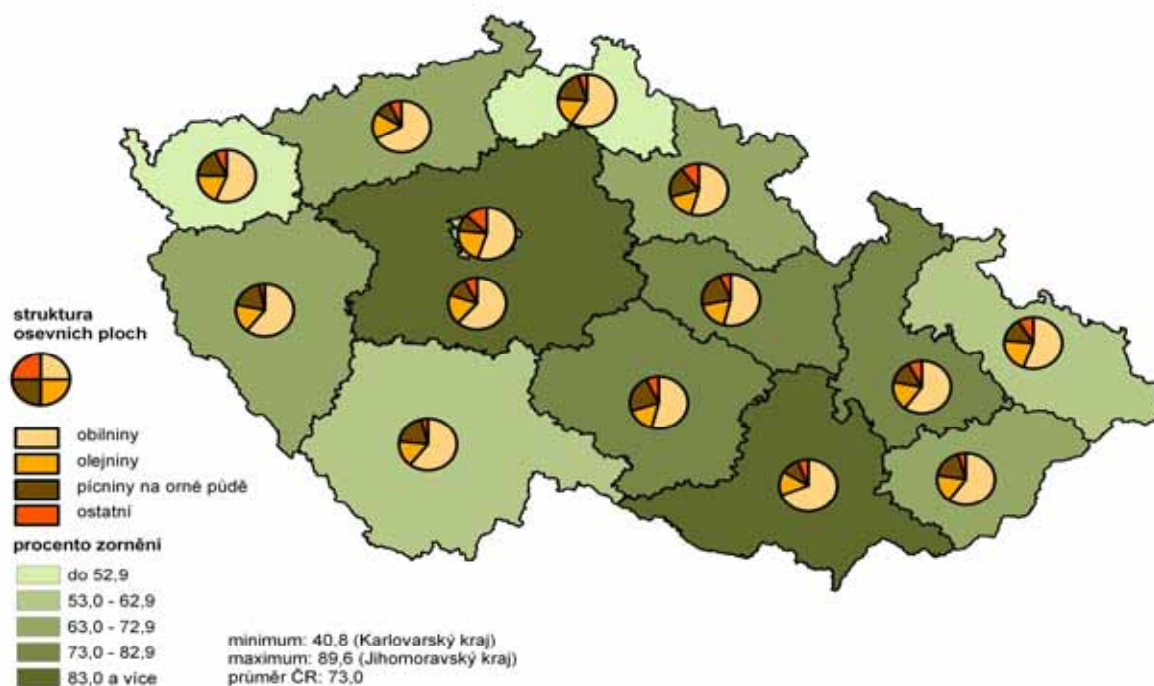
Tab. 3.1.6 Podniky fyzických a právnických osob podle určení produkce v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob		
	celkem	z toho se spotřebou domácností hospodáře menší než 50 % konečné produkce		z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %		celkem	z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %	
		celkem	v %	celkem	v %		celkem	v %
Česká republika	36 455	24 221	66,4	30 260	83,0	2 941	2 529	86,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	254	230	90,6	192	75,6	54	41	75,9
Středočeský	4 057	2 996	73,8	3 173	78,2	398	326	81,9
Jihočeský	3 659	2 673	73,1	3 141	85,8	366	330	90,2
Plzeňský	2 023	1 675	82,8	1 443	71,3	191	163	85,3
Karlovarský	433	372	85,9	385	88,9	74	68	91,9
Ústecký	1 674	1 387	82,9	1 300	77,7	163	137	84,0
Liberecký	1 367	923	67,5	1 215	88,9	105	85	81,0
Královéhradecký	2 235	1 668	74,6	1 856	83,0	199	163	81,9
Pardubický	2 134	1 468	68,8	1 725	80,8	181	158	87,3
Vysočina	3 569	2 216	62,1	3 197	89,6	294	270	91,8
Jihomoravský	7 749	4 208	54,3	6 380	82,3	416	353	84,9
Olomoucký	1 699	1 269	74,7	1 387	81,6	186	160	86,0
Zlínský	2 875	1 648	57,3	2 582	89,8	149	137	91,9
Moravskoslezský	2 727	1 490	54,6	2 285	83,8	165	138	83,6

Realizace rostlinné výroby v Plzeňském kraji probíhá na zemědělské půdě, jež zaujímá 41,4% rozlohy kraje. Z celkové výměry obhospodařované zemědělské půdy tvoří 66,1% půda orná, se kterou úzce souvisí struktura osevních ploch. Dominantní skupinou plodin pěstovaných ve všech krajích ČR jsou obiloviny, jejichž podíl na obhospodařované orné půdě činil v Plzeňském kraji 60,6% (průměr ČR 60,2%). Nejvyšší podíl obilovin na orné půdě má v rámci ČR Jihomoravský kraj (68,9%), naopak nejnižší kraj Pardubický a Vysočina (shodně 54%).

Kartogram 12 Podíl orné půdy na zemědělské a struktura osevních ploch v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

Tab. 3.1.7 Využití orné půdy v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obiloviny celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Brambory celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Cukrovka technická (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Olejniny (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)
Česká republika	1 544 496	100,0	32 655	100,0	54 065	100,0	442 228	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	10 061	0,7	32	0,1	548	1,0	3 952	0,9
Středočeský	296 548	19,2	7 463	22,9	15 273	28,2	88 950	20,1
Jihočeský	158 123	10,2	3 789	11,6	0	0,0	42 067	9,5
Plzeňský	125 447	8,1	1 270	3,9	0	0,0	36 920	8,3
Karlovarský	22 811	1,5	94	0,3	-	-	7 747	1,8
Ústecký	100 974	6,5	732	2,2	2 968	5,5	25 133	5,7
Liberecký	22 268	1,4	236	0,7	404	0,7	6 520	1,5
Královéhradecký	92 641	6,0	1 442	4,4	9 164	16,9	27 899	6,3
Pardubický	95 761	6,2	1 416	4,3	2 995	5,5	31 288	7,1
Vysočina	157 510	10,2	11 779	36,1	262	0,5	46 366	10,5
Jihomoravský	224 054	14,5	2 225	6,8	5 891	10,9	48 604	11,0
Olomoucký	108 321	7,0	682	2,1	9 027	16,7	32 426	7,3
Zlínský	57 766	3,7	295	0,9	1 067	2,0	16 709	3,8
Moravskoslezský	72 210	4,7	1 200	3,7	6 467	12,0	27 647	6,3

Další významnou rostlinou produkci jsou olejniny. Podíl osevních ploch olejnin na orné půdě se pohyboval v Plzeňském kraji kolem 18% (průměr ČR 17,2%). V celostátním srovnání nejvyššího podílu dosahuje kraj Hlavní město Praha (21,6%), nejnižšího kraj Jihomoravský (14,9%). V podílu osevních ploch pícnin na výměře orné půdy se hodnota podílu v celostátním měřítku pohybuje od 9,2% v Ústeckém kraji po 22,9% v kraji Vysočina. V Plzeňském kraji se podíl pícnin pohybuje kolem 18,5% (průměr ČR 16%).

Z hlediska podílu na celostátní výměře orné půdy lze za hlavní producenty obilovin a olejnin považovat podniky ve Středočeském a Jihomoravském kraji, brambor a pícnin na orné půdě v kraji Vysočina a technické cukrovky ve Středočeském, Královéhradeckém a Olomouckém kraji. Podniky se sídlem v Plzeňském kraji hospodařily na 8,1% celostátní výměře orné půdy, tento podíl byl o 0,8 procentního bodu nižší než podíl na výměře obhospodařované zemědělské půdy. Z hlediska struktury osevních ploch byl v Plzeňském kraji zaznamenán čtvrtý nejvyšší podíl obilovin (společně s krajem Jihočeským), průměrné zastoupení olejnin a šestý nejvyšší podíl pícnin na orné půdě v rámci ČR.

Podíl orné půdy ležící ladem byl v Plzeňském regionu v porovnání s republikovým průměrem téměř o polovinu vyšší (kraj 1%; ČR 0,6%). Extrémně vysoký podíl mělo Hl. m. Praha (4%) a kraj Karlovarský (4,8%).

V meziokresním srovnání měly nejvyšší podíl na výměře orné půdy podniky v okrese Plzeň-sever (22,4%), naopak nejnižší v okrese Plzeň-město (5,9%).

Tab. 3.1.8 Využití orné půdy v okresech Plzeňského kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná orná půda celkem (ha)	z toho (%)								
		obiloviny	z toho		luskoviny	brambory	cukrovka	olejniny	pícniny na orné půdě	bez sklizně
			pšenice	ječmen						
Plzeňský kraj	206 952	60,6	32,2	18,6	1,1	0,6	0,0	17,8	18,5	1,0
v tom okresy:										
Domažlice	39 297	58,8	35,6	16,1	0,7	0,2	-	18,2	21,8	0,0
Klatovy	36 757	61,4	32,3	17,7	1,0	1,9	-	14,9	20,3	0,1
Plzeň-město	12 184	63,0	31,6	24,2	1,4	0,2	-	17,7	15,7	1,1
Plzeň-jih	30 845	59,2	30,9	19,9	1,4	0,9	-	20,3	16,8	1,0
Plzeň-sever	46 273	60,1	32,5	16,8	1,7	0,2	-	19,7	16,4	1,8
Rokycany	18 856	64,5	31,7	24,2	1,2	0,1	0,0	13,2	20,1	0,7
Tachov	22 740	60,7	28,5	18,8	0,2	0,3	-	18,8	16,5	2,3

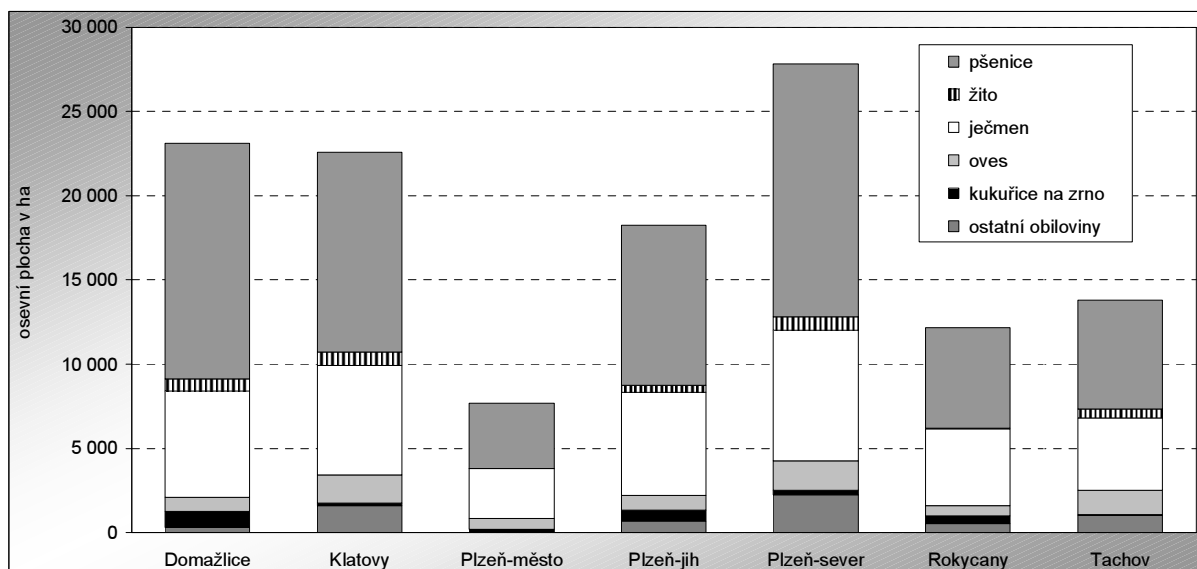
Rozdílné přírodní a klimatické podmínky, reliéf krajiny, to vše jsou faktory ovlivňující rozdílné využití půdy v rámci kraje.

Okres **Domažlice** lze charakterizovat spíše podprůměrným zastoupením obilovin, luskovin a okopanin, i když kukuřice na zrna zaujímá v okrese téměř třetinu plochy kraje určené k pěstování této obiloviny. Nadprůměrné je zastoupení olejnin (zejména řepky) a píce na orné půdě (více než pětina osevní plochy kraje). Z pícnin na orné půdě nejvyšší podíl ploch dosáhla kukuřice na zeleno a siláž a jetel červený. Proti roku 2005 vzrostly plochy obilovin (zejména ječmene) a olejnin, naopak klesly podíly luskovin, brambor a pícnin na orné půdě.

Okres **Klatovy** je jeden z největších pěstitelů obilovin v kraji (podíl obilovin na celkové ploše orné půdy v okrese činí 61,4%). V druhové skladbě obilovin se jedná zejména o pšenici (včetně špaldy), ječmen a oves. V okrese Klatovy mají významný podíl i okopaniny, především brambory. Z celkové plochy pro pěstování brambor v kraji zaujímá okres Klatovy 56,1%. Je také druhým největším pěstitelem pícnin na orné půdě. Na tomto výsledku se podílí též jako v okrese Domažlice kukuřice na zeleno a siláž (55,5% plochy pícnin okresu) a jetel červený. Okres Klatovy dosahuje také v rámci kraje nejvyššího podílu dočasných luk na orné půdě (61,7%). Ve srovnání s rokem 2005 došlo u podílů většiny plodin k nárůstu (s výjimkou luskovin, brambor a pícnin na orné půdě).

V meziokresním srovnání má okres **Plzeň-město** druhý největší podíl obilovin (63%) na celkové obhospodařované orné půdě okresu. Významnou měrou se na tomto výsledku podílí pšenice včetně špaldy a ječmen. Vyšší hodnoty podílů také dosahují technické plodiny (17,7%), zejména řepka a řepice. Naopak nižší je podíl pícnin na orné půdě (15,7%), kde stěžejním druhem je kukuřice na zeleno a siláž (57,8% z celkové plochy pícnin na orné půdě okresu). Ve srovnání podílů jednotlivých druhů plodin na výměře orné půdy v roce 2005 a 2007 dochází téměř u všech hodnot k poklesu. Výjimkou jsou pouze pícniny na orné půdě, jejichž podíl vzrostl proti roku 2005 o 9,5 procentních bodů, a to především nárůstem ploch kukuřice na zeleno a siláž a jetele červeného.

Graf 12 Osevní plochy obilovin v okresech Plzeňského kraje v roce 2007

Pro okres **Plzeň-jih** je typické pěstování obilovin (zejména ječmene a kukuřice na zrna). Poměrně vyšší podíl zaujímá mezi ostatními okresy v podílu luskovin. Nejvyššího podílu dosahuje okres Plzeň-jih v pěstování olejnin vlivem vysokého zastoupení řepky a řepice (87,3% plochy technických plodin okresu) a slunečnice na semeno (téměř tři čtvrtiny plochy pro pěstování slunečnice v kraji). Ve srovnání s rokem 2005 došlo k nárůstu podílu ploch brambor o 0,3 procentního bodu a olejnin o 4 procentní body (řepka a slunečnice).

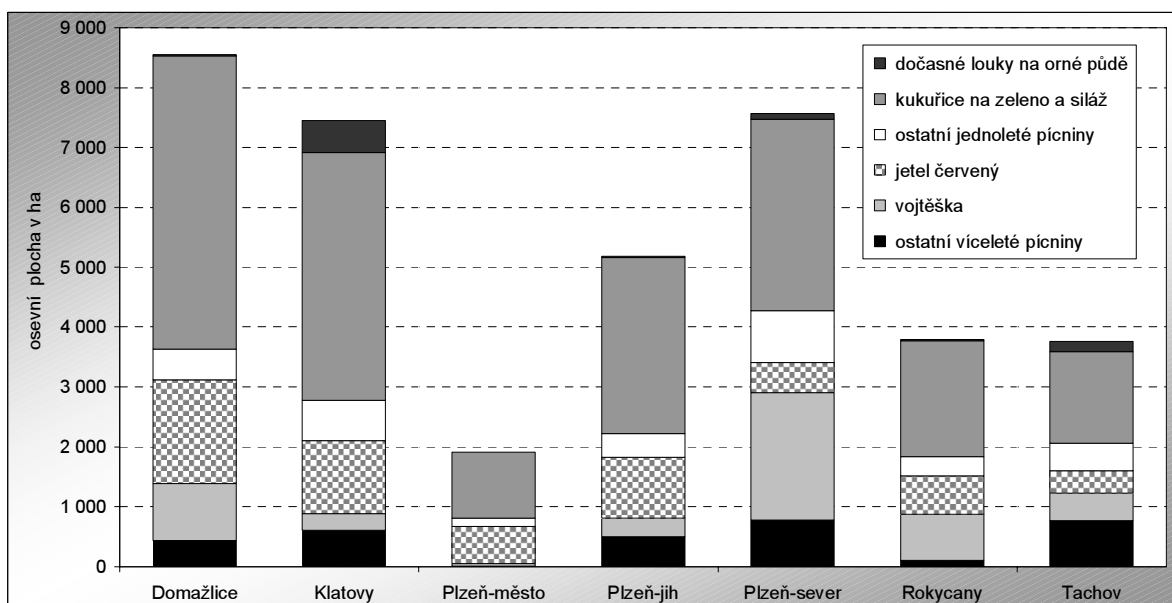

V okrese **Plzeň-sever** jsou v rámci kraje největší plochy obhospodařované orné půdy. Struktura plodin na orné půdě se výrazně neliší od krajského průměru. Pěstuje se zde 60,1% obilovin, z toho 54% připadá na pšenici a 27,9% na ječmen. Nad krajským průměrem se pohybuje i podíl luskovin (1,7% - nejvyšší v kraji), a to především vlivem hrachu setého na zrna (87,9% z celkového podílu luskovin okresu). Poměrně vysoké zastoupení má v kraji i podíl pícnin na orné půdě, z nichž dominantní postavení má kromě kukuřice na zeleno a siláž i vojtěška (43,1% plochy pěstované vojtěšky v kraji). V porovnání s rokem 2005 nedošlo k výrazným změnám. Plochy obilovin vzrostly o 2,4 procentních bodů zejména vlivem nárůstu ploch pšenice a ječmene a plochy olejnin o 1,2 procentních bodů. Okres Plzeň-sever dosahuje druhého nejvyššího podílu plochy bez sklizně na celkové obhospodařované orné půdě v okrese, přestože oproti roku 2005 došlo k poklesu u těchto ploch o 2,9 procentní body.

Okres **Rokycany** je v Plzeňském kraji okres s nejvyšším podílem obilovin (64,5%) na celkové výměře obhospodařované orné půdy v okrese, a to především vlivem ječmene. Plochy pícnin na orné půdě se též řadí mezi okresy s nejvyšším podílem těchto plodin (zejména pěstováním kukuřice na zeleno a siláž, jetele červeného a vojtěšky). V okrese Rokycany je též ze všech okresů nejnižší podíl brambor a olejnin na celkové výměře orné půdy okresu. Oproti roku 2005 výrazně vzrostl podíl obilovin (o 4,3 procentního bodu), a to vlivem nárůstu ploch ječmene. Stejně tak vzrostl, přestože v rámci kraje je v roce 2007 nejnižší, podíl olejnin o 3 procentní body. Podíl na celkovém zvýšení olejnin má zejména řepka a řepice (nárůst oproti roku 2005 o 43,2%).

Také v okrese **Tachov** se nejvíce na obhospodařované orné půdě pěstují obiloviny (60,7%), a to zejména pšenice a ječmen. Plochy olejnin řadí okres z hlediska podílu na orné půdě mezi přední okresy v kraji (jedná se především o řepku a řepici). Ve srovnání s rokem 2005 zaznamenává okres Tachov v podílu osevních ploch vybraných plodin na celkové obhospodařované půdě klesající trend (vzrostl pouze podíl obilovin o 10,4 procentního bodu), a to zejména snížením výměry obhospodařované orné půdy o 17,8%.

Graf 13 Osevní plochy pícnin na orné půdě v okresech Plzeňského kraje v roce 2007

Z retrospektivního pohledu od roku 2000 do roku 2008 mají výměry osevních ploch uvedených druhů plodin v zásadě klesající tendenci, i když s mírnými výkyvy. Nejvyšší pokles osevních ploch byl zaznamenán u brambor. Zde došlo ke snížení v roce 2008 proti roku 2000 o 72% plochy. Jedinou plodinou, jejíž pěstební plochy (s mírnými výkyvy) se neustále zvyšují, jsou olejnin (index 2008/2000 = 110,0).

Tab. 3.1.9 Osevní plochy v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008

	tis. ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	132,1	135,8	128,5	118,2	128,2	127,0	124,5	127,8	124,2	
Luskoviny	3,7	3,6	3,6	3,4	3,3	4,2	3,7	2,5	1,9	
Brambory celkem	3,4	2,7	2,2	1,8	1,6	1,6	1,1	1,2	0,9	
Cukrovka technická	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-	
Olejniny celkem	36,5	39,9	36,8	34,3	30,3	35,1	37,7	38,3	40,1	
Pícniny na orné půdě	71,7	64,0	52,0	51,4	51,6	51,1	45,2	40,6	38,2	

Rozdíly v hektarových výnosech v jednotlivých letech jsou do značné míry způsobeny klimatickými podmínkami v jednotlivých ročních obdobích. Nejnižších hektarových výnosů dosahovaly zemědělské podniky v roce 2003, a to téměř u všech hlavních plodin.

Tab. 3.1.10 Hektarové výnosy v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008

	t / ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	3,8	3,9	4,0	3,5	5,2	4,4	3,9	4,5	4,9	
Luskoviny	2,0	2,3	1,8	1,7	2,8	2,2	2,1	2,1	2,0	
Brambory celkem	22,4	20,1	25,3	19,4	24,3	29,0	22,8	27,2	27,8	
Cukrovka technická	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Olejniny celkem	2,4	2,6	2,1	1,2	3,0	2,5	2,6	2,9	2,7	
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	6,0	5,7	6,3	4,9	6,0	6,3	6,2	6,3	6,5	

Nejrozšířenějšími obilninami pěstovanými v Plzeňském kraji jsou pšenice (53,2% z celkové osevní plochy obilovin) a ječmen (30,7% z obilných ploch). Hektarové výnosy pšenice od roku 2000 do roku 2008 se pohybovaly v intervalu 3,74 t/ha až po 5,63 t/ha. Nejnižší podle výsledků časové řady byly hektarové výnosy v roce 2003, a naopak nejvyšší v následujícím roce 2004. Výnosy další významné plodiny ječmene jsou nižší, pohybují se v intervalu 3,29 t/ha až 4,79 t/ha. Stejně tak jako u pšenice se extrémní hodnoty vyskytují v letech 2003 a 2004. V roce 2004, který byl příznivý téměř pro celou rostlinnou výrobu, byly hektarové výnosy žita dokonce vyšší než dosažené hektarové výnosy ječmene. Nejnižší hektarové výnosy má oves, jehož se v Plzeňském kraji pěstuje pouhých 6,2% z pěstovaných obilnin. Extrémních hodnot dosahoval v roce 2006 (2,65 t/ha) a 2004 (3,98 t/ha).

Tab. 3.1.11 Sklizeň v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2008

	tis. tun									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	504,8	535,1	516,8	416,4	669,4	562,4	481,8	579,2	608,3	
Luskoviny	7,3	8,0	6,3	5,8	9,4	9,3	7,8	5,4	3,8	
Brambory celkem	75,9	53,8	55,3	34,6	39,7	46,9	26,1	32,9	26,4	
Cukrovka technická	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Olejniny celkem	88,5	101,6	76,8	42,6	91,7	89,4	99,6	109,1	107,1	
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	416,9	365,3	329,6	247,1	308,9	320,0	278,9	242,2	251,6	

Z celkové vypěstované produkce je část realizovaná formou prodeje rostlinných výrobků. Zbývající menší množství sklizených plodin je použito zejména jako krmivo či do zásoby. Největší zastoupení mezi rostlinnými produkty mají obiloviny. V roce 2007 jich bylo určeno k prodeji více než 55%. Největší množství realizované produkce připadá na prodej obchodním a zpracovatelským organizacím (95%). Podíl přímého vývozu obilovin činil 0,6% z celkového realizovaného objemu obilovin.

Neméně důležitou činností v zemědělství vedle rostlinné produkce je i chov hospodářských zvířat. Stavby hospodářských zvířat jsou počty užitkových hospodářských zvířat, která jsou k datu inventarizace v bezprostředním vlastnictví a držení zemědělských subjektů.

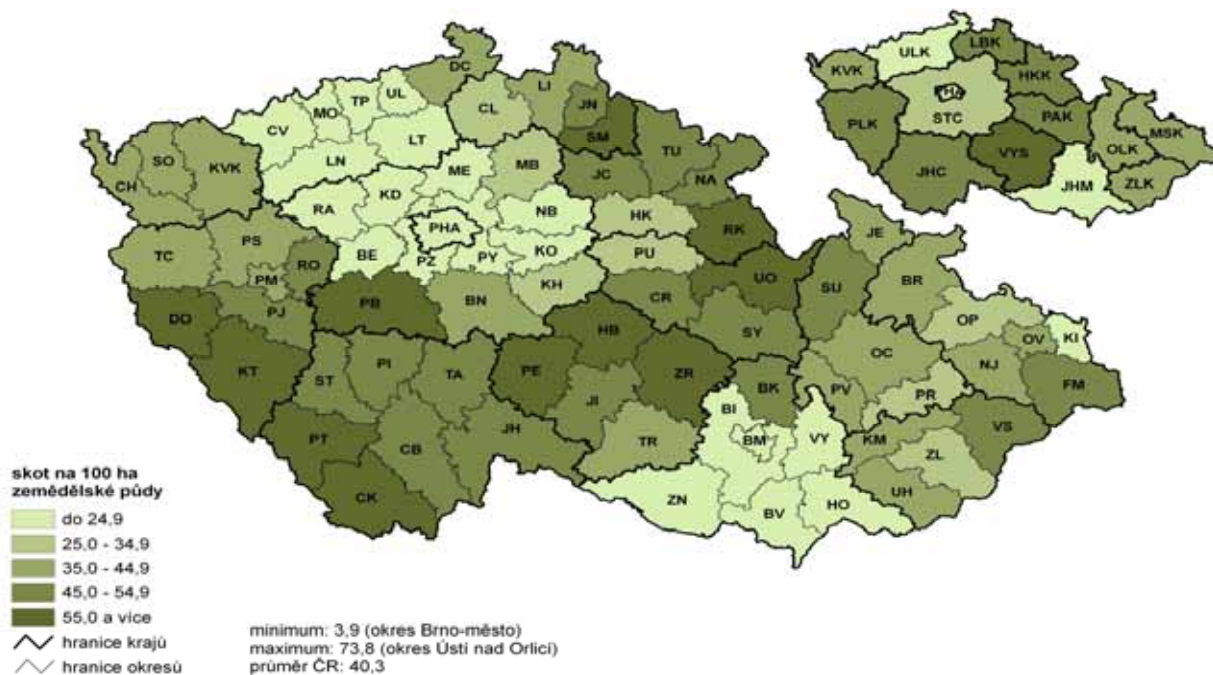
V Plzeňském kraji je 156 zemědělských subjektů, kde převažující zaměření zemědělské činnosti je živočišná výroba, 299 s převažujícím chovem skotu a 279 s převažujícím chovem ovcí, koz a koní.

Tab. 3.1.12 Stavby hospodářských zvířat v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Skot celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Prasata celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Drůbež celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Intenzita chovu	
							skotu na 100 ha zem. půdy	prasat na 100 ha orné půdy
Česká republika	1 419 007	100,0	2 875 874	100,0	29 303 202	100,0	40,3	112,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	6 484	0,5	7 011	0,2	766 339	2,6	21,4	38,4
Středočeský	154 705	10,9	438 629	15,3	5 327 811	18,2	28,3	91,2
Jihočeský	218 354	15,4	352 520	12,3	4 318 784	14,7	51,7	135,0
Plzeňský	160 725	11,3	217 500	7,6	2 572 819	8,8	51,3	105,1
Karlovarský	36 521	2,6	27 317	0,9	233 167	0,8	36,7	67,3
Ústecký	41 226	2,9	109 445	3,8	2 001 811	6,8	19,7	72,8
Liberecký	42 444	3,0	36 748	1,3	118 417	0,4	46,6	97,3
Královéhradecký	109 632	7,7	216 898	7,5	1 941 527	6,6	46,7	127,4
Pardubický	120 755	8,5	181 855	6,3	2 327 479	7,9	52,7	102,5
Vysočina	215 604	15,2	410 722	14,3	852 072	2,9	57,8	140,8
Jihomoravský	74 615	5,3	439 430	15,3	5 457 667	18,6	20,6	135,1
Olomoucký	96 071	6,8	218 653	7,6	448 048	1,5	39,8	121,3
Zlínský	58 787	4,1	118 498	4,1	1 577 450	5,4	39,2	123,1
Moravskoslezský	83 083	5,9	100 647	3,5	1 359 813	4,6	38,9	77,2

Kartogram 13 Intenzita chovu skotu v okresech ČR k 30. 9. 2007

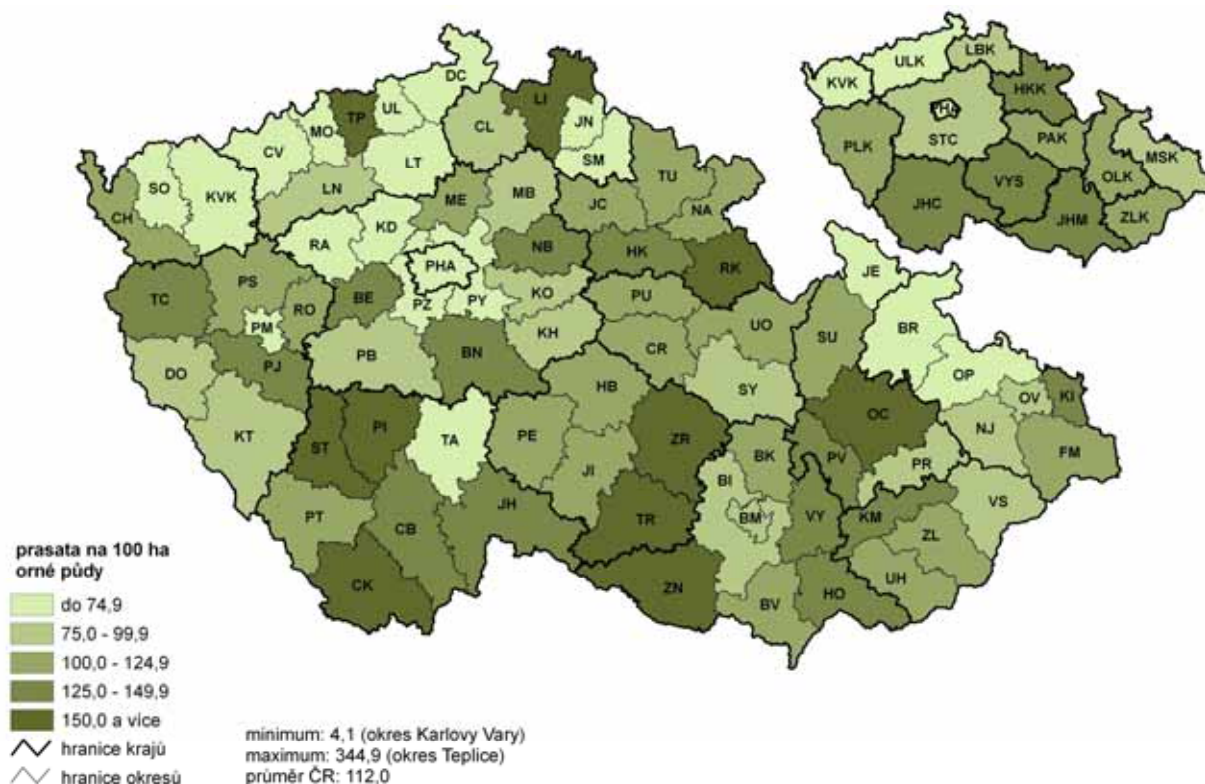
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

V rámci ČR je chov skotu nejvíce rozšířen v krajích Jihočeském a Vysočině, naopak nejméně (eliminujeme-li Hl. m. Prahu) v kraji Karlovarském.

Na celkovém stavu skotu se v Plzeňském kraji v souladu s republikovým trendem nejvíce podílí počet dojných krav (25,8% z celkového množství skotu), skotu do 1 roku (26%) a jalovic užitkových a plemenných od 1 roku do 2 let (12,8%). Ve srovnání s rokem 2005 došlo k celkovému zvýšení počtu skotu (o 1,5%) především nárůstem počtu skotu od 1 roku do 2 let. Intenzita chovu skotu proti roku 2005 nepatrně vzrostla, a to ze 49,6 ks skotu/100 ha obhospodařované zemědělské půdy na 51,3 ks/100 ha.

Nejpočetnější chov prasat vykazuje v rámci ČR kraj Jihomoravský, Středočeský a Vysočina, naopak nejnižší kraj Hlavní město Praha. V přepočtu chovaných prasat na 100 ha orné půdy (intenzita chovu prasat) se k těmto krajům (mimo kraje Středočeského) řadí ještě kraj Jihočeský.

Kartogram 14 Intenzita chovu prasat v okresech ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

Podíl Plzeňského kraje na celorepublikovém počtu prasat dosahuje hodnoty 7,6%, čímž se řadí spolu s krajem Olomouckým na páté nejvyšší místo v ČR. Na celkovém počtu prasat se podílí v regionu zejména prasata ostatní (56,3%) a selata do 20 kg (32,5%). Ve srovnání s rokem 2005 došlo k poklesu celkového stavu prasat v kraji o 3,1%, zejména vlivem poklesu počtu ostatních prasat (o 5,5%).

Největšími chovateli **drůbeže** v ČR jsou kraje Jihomoravský a Středočeský. Každý se podílí na celkovém počtu republiky cca jednou pětinou. Výrazný podíl má i kraj Jihočeský. Plzeňský kraj s podílem 8,8% se řadí v rámci republiky na čtvrté nejvyšší místo. Na celkovém počtu v regionu (stejně tak jako v ČR) se největší měrou podílí kuřata na výkrm. Tvoří 62,2% z celkového chovu drůbeže. Výrazný podíl na celkovém stavu drůbeže v kraji mají i nosnice včetně kuřic (16,8%) a kuřata na chov (16,4%). V porovnání roků 2005 a 2007 došlo v Plzeňském kraji k výraznému nárůstu (o 45,6%), a to především zvýšením stavu kuřat na výkrm a chov.

Počet **ovcí a beranů** v Plzeňském kraji je třetí nejvyšší v rámci ČR. Ve srovnání s rokem 2005 vzrostl tento počet o 10,3%, a to zejména vlivem zvýšení počtu beranů a ovcí ostatních (bez chovných) o 50% při současném snížení ovcí chovných o 11,5%. Stav **koz a kozlů** v kraji v rámci republiky není zvlášť významný, Plzeňský kraj se podílí na celorepublikovém počtu pouze 6,2%. Ve srovnání s rokem 2005 se jejich počet nezměnil. Na chovu **koní** se Plzeňský kraj podílí v rámci republiky 6,9%. Z celkového počtu koní

v kraji tvoří téměř tři čtvrtiny koně tříletí a starší. Ve srovnání s rokem 2005 stavy koní vzrostly o 19,6%, a to především v kategorii koní tříletých a starších. V chovu ostatních zvířat (králíků, kožešinových zvířat, zvěře spárkaté a včelstev) nemá Plzeňský kraj v rámci ČR výrazný podíl, pohybuje se v rozmezí cca 3 až 7%.

Tab. 3.1.13 Hospodářská zvířata v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

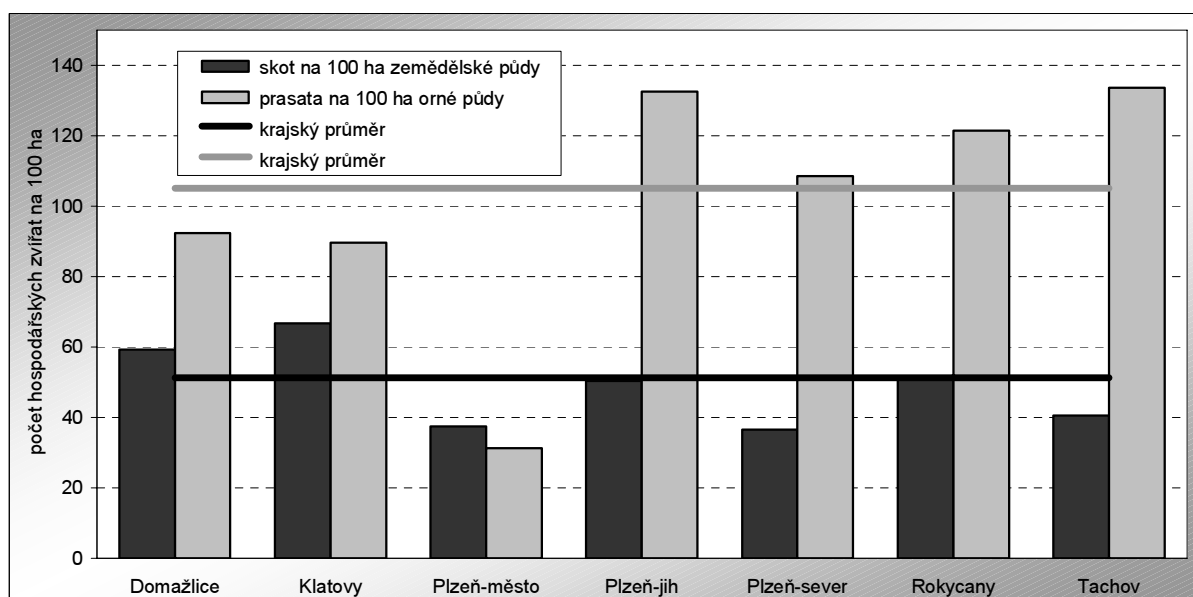
v kusech

	Skot	z toho krávy	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozlí	Koně	Drůbež
Plzeňský kraj	160 725	65 151	217 500	18 280	979	1 911	2 572 819
v tom okresy:							
Domažlice	32 984	12 391	36 303	1 907	244	200	1 007 713
Klatovy	49 053	20 438	32 978	10 079	468	661	915 291
Plzeň-město	6 259	2 265	3 830	791	.	118	533
Plzeň-jih	20 953	8 069	40 848	1 882	71	199	268 228
Plzeň-sever	20 435	8 489	50 263	680	36	284	329 310
Rokycany	12 597	4 940	22 896	520	80	195	31 199
Tachov	18 444	8 560	30 381	2 423	65	254	20 546

Při meziokresním srovnání eliminujeme okres Plzeň-město, neboť je především v absolutních ukazatelích netypický pro hodnocení zemědělství v okresech (je tvořen převážně krajským městem a jeho zázemím). Největší podíl na stavech skotu v rámci kraje má okres Klatovy (30,5%), za ním následuje okres Domažlice (20,5%). Z celkového počtu skotu v kraji tvoří krávy 40,5%. Stejná situace je i u všech okresů v kraji, kde počty krav tvoří cca 40% z celkového stavu skotu (v okrese Tachov dokonce 46,4%). V přepočtu na 100 ha zemědělské půdy (intenzita chovu skotu) nejvyšší hodnoty dosahují okresy Klatovy, Domažlice a Rokycany. V meziokresním srovnání roků 2007 a 2005 došlo pouze k mírným výkyvům (s výjimkou Tachova, kde absolutní nárůst intenzity je 5,2 ks/100 ha).

Z celkového počtu chovaných prasat v kraji připadá největší podíl na okresy Plzeň-jih (18,8%) a Plzeň-sever (23,1%). V přepočtu na 100 ha orné půdy (intenzita chovu prasat) nejvyšších hodnot dosahují okresy Plzeň-jih, Rokycany a Tachov. Ve srovnání s rokem 2005 intenzita chovu prasat stoupla v kraji v absolutním vyjádření o 0,8 ks/100 ha.

Graf 14 Počet hospodářských zvířat na 100 ha obhospodařované půdy v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Nejvíce ovcí a beranů se chová v okrese Klatovy (55,1% z celkového množství v kraji), který má značné množství trvalých travních porostů (cca 35% v kraji), jež jsou využívány jako pastviny zejména v podhorských a horských částech okresu. Okres Klatovy dosahuje také nejvyššího podílu v počtu koz a kozlů (téměř polovinu chovu v kraji) a koní (34,6% z celkového krajského množství).

Tab. 3.1.14 Stavby hospodářských zvířat v Plzeňském kraji v letech 2001 až 2008¹⁾

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	kusy							
Skot celkem	174 134	173 492	165 118	162 535	155 285	150 493	155 832	160 705
z toho krávy	66 423	68 062	66 173	64 339	62 905	61 624	63 846	65 475
Prasata celkem	265 254	262 691	249 776	230 172	212 974	208 508	204 570	187 070
z toho prasnice	22 508	22 139	21 227	19 115	17 434	16 640	16 151	13 941
Ovce a berani	10 408	11 070	13 526	13 690	14 547	17 832	20 210	19 367
Drůbež	2 088 686	2 095 941	1 934 617	2 178 376	1 869 222	1 649 691	1 801 796	2 201 904
z toho slepice	397 184	327 797	366 588	305 577	281 654	269 132	268 464	201 660

¹⁾ do roku 2003 k 1. 3., od roku 2004 k 1. 4.

Z retrospektivního pohledu je patrné, že za sledované období klesl počet skotu v Plzeňském kraji o 7,7%, přičemž nejnižšího podílu dosáhl v roce 2006. Stejná tendence se projevuje i u počtu krav, i když pokles není tolik výrazný (o 1,4%). Stavby prasat se za sledované období v kraji značně snížily, a to o 29,5%, především vlivem snížení počtu prasnic o 38,1%. K největšímu meziročnímu propadu došlo v roce 2008. Oproti tomu značně vzrostl za sledované období v kraji počet ovcí a beranů (o 86,1%). Nárůst vykazují od roku 2001 i stavby drůbeže, a to o 5,4%, při současném poklesu počtu slepic téměř o polovinu. Tento propad je kompenzován narůstajícím počtem kuřat.

Tab. 3.1.15 Živočišná výroba v Plzeňském kraji v letech 2001 až 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba masa v jatečné hmotnosti (t)								
hovězí vč. telecího	8 397	8 925	9 756	10 754	8 015	8 573	8 893	7 650
vepřové	21 712	22 495	25 879	23 306	22 021	22 833	27 444	23 297
Výroba mléka (tis. litrů)	238 440	261 039	248 399	238 815	258 695	261 061	265 520	271 979
Průměrná roční dojivost 1 krávy (litry)	5 171	5 265	5 207	5 426	5 744	6 037	6 283	6 544
Snáška vajec								
celkem (tis. kusů)	75 815	77 100	76 909	65 019	52 462	58 886	56 708	98 746
na 1 slepici (ks)	253	260	250	233	225	240	239	251
Úhyn z počtu narozených (%)								
telata	.	11,9	12,2	12,2	9,5	9,7	8,8	9,3
selata	11,0	11,1	12,0	12,7	12,1	12,2	11,9	11,5

V živočišné produkci Plzeňského kraje lze sledovat v časové řadě rozdílné tendence. V zásadě klesající trend, na počátku sledovaného období rostoucí s kulminací v roce 2004, má výroba hovězího masa včetně telecího (pokles za sledované období o 8,9%; od roku 2004 pokles o 28,9%). Naopak za sledované období vzrostla výroba masa vepřového (o 7,3%), výroba mléka (o 14,1%), průměrná roční dojivost se zvýšila o 26,6% a snáška vajec o 30,2%. V roce 2007 byl v Plzeňském kraji zaznamenán nejnižší úhyn telat z celkového počtu narozených (8,8%). Klesající trend lze pozorovat od roku 2004 i u úhynu selat z celkového počtu narozených.

Dalšími ukazateli sledovanými v rámci šetření v zemědělství 2007 byly **zemědělské stroje a zařízení** (včetně finančního leasingu).

Z hlediska vybraných druhů zemědělské mechanizace má Plzeňský kraj v zásadě dobré postavení. Mezi traktory a sklízecími mlátičkami se v rámci republiky řadí na páté nejvyšší místo, u samojízdných sklízecích řezaček dokonce na čtvrté. V přepočtu výměry orné půdy na 1 traktor zaujímá osmé místo v rámci ČR a stejné osmé místo též u relativního ukazatele přepočtu plochy obilovin na 1 sklízecí mlátičku. V kategorii traktorů má Plzeňský kraj 86,9% traktorů starších 10 let (nejvyšší podíl v celé ČR), u sklízecích mlátiček starších 10 let má pátý nejvyšší podíl (81,1%).

Ve srovnání s rokem 2005 měly zemědělské subjekty Plzeňského kraje v roce 2007 o 4,1% méně traktorů a o 10,8% méně sklízecích mlátiček. Přestože počet traktorů klesl, ve struktuře podle výkonnosti počet traktorů s výkonem 100 kW a více vzrostl od roku 2005 o 14,9%.

Tab. 3.1.16 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory celkem	z toho starší než 10 let (%)	Sklízecí mlátičky	z toho starší než 10 let (%)	Samojízdné sklízecí řezačky	z toho starší než 10 let (%)	Výměra orné půdy (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
Česká republika	83 813	84,3	10 442	78,1	1 998	79,1	30,6	147,9
v tom kraje:								
Hl. město Praha	593	64,9	89	65,2	5	80,0	30,8	113,0
Středočeský	12 138	82,1	1 831	72,8	280	76,8	39,6	162,0
Jihočeský	9 995	85,5	1 253	80,9	203	71,9	26,1	126,2
Plzeňský	6 948	86,9	830	81,1	192	85,4	29,8	151,1
Karlovarský	1 158	85,0	93	92,5	40	92,5	35,1	245,3
Ústecký	4 443	86,7	618	81,7	105	89,5	33,8	163,4
Liberecký	2 615	86,1	261	85,4	93	88,2	14,4	85,3
Královéhradecký	6 139	83,1	637	74,9	150	77,3	27,7	145,4
Pardubický	5 735	85,9	627	70,2	162	69,1	30,9	152,7
Vysočina	10 354	86,4	1 555	84,8	284	77,1	28,2	101,3
Jihomoravský	10 081	83,1	1 087	77,7	152	86,8	32,3	206,1
Olomoucký	4 950	84,3	662	79,6	141	83,7	36,4	163,6
Zlínský	3 854	82,4	321	72,0	80	66,3	25,0	180,0
Moravskoslezský	4 809	81,9	578	74,0	111	82,0	27,1	124,9

Ze šetření vyplynulo, že nejvíce traktorů pro zemědělskou výrobu má okres Klatovy (33,4% z celkového počtu v kraji). Jedná se zejména o traktory vyšší výkonnosti, nejčastěji s výkonem 40-59 kW (39,3%). Stejně tak okres Klatovy vykazuje nejvíce sklízecích mlátiček (27,3% z celkového počtu v kraji) a jako bramborařská oblast i nejvíce sklízeců brambor (47%).

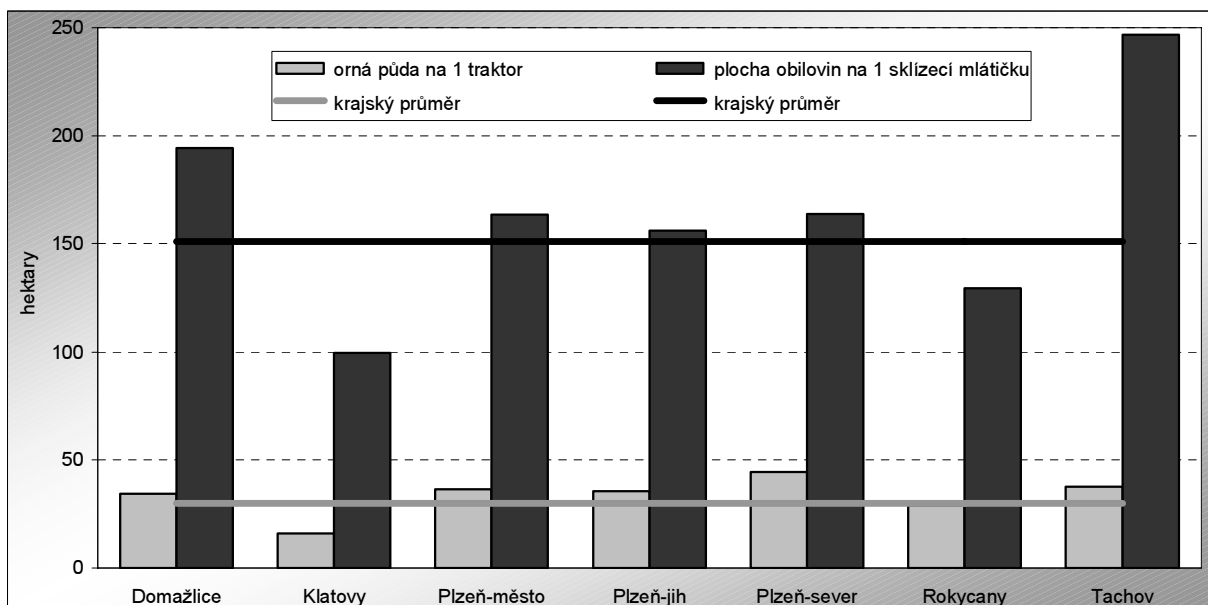
Tab. 3.1.17 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory kolové a pásové						Sklízecí mlátičky	Sklízeče brambor	Orná půda (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
	celkem	v tom s výkonem (%)								
		do 20 kW	21 - 39 kW	40 - 59 kW	60 - 99 kW	100 kW a více				
Plzeňský kraj	6 948	3,6	12,4	38,1	28,5	17,3	830	389	29,8	151,1
v tom okresy:										
Domažlice	1 141	3,3	9,7	38,1	26,4	22,3	119	26	34,4	194,3
Klatovy	2 319	4,6	15,5	39,3	28,8	11,7	227	183	15,9	99,5
Plzeň-město	335	3,6	9,9	35,8	27,8	23,0	47	14	36,4	163,4
Plzeň-jih	866	3,1	12,0	40,5	27,5	16,9	117	64	35,6	156,1
Plzeň-sever	1 038	1,8	12,9	40,8	22,4	22,1	170	49	44,6	163,7
Rokycany	647	4,2	10,5	33,1	39,6	12,8	94	21	29,1	129,5
Tachov	603	3,2	9,0	32,2	31,8	23,9	56	33	37,7	246,6

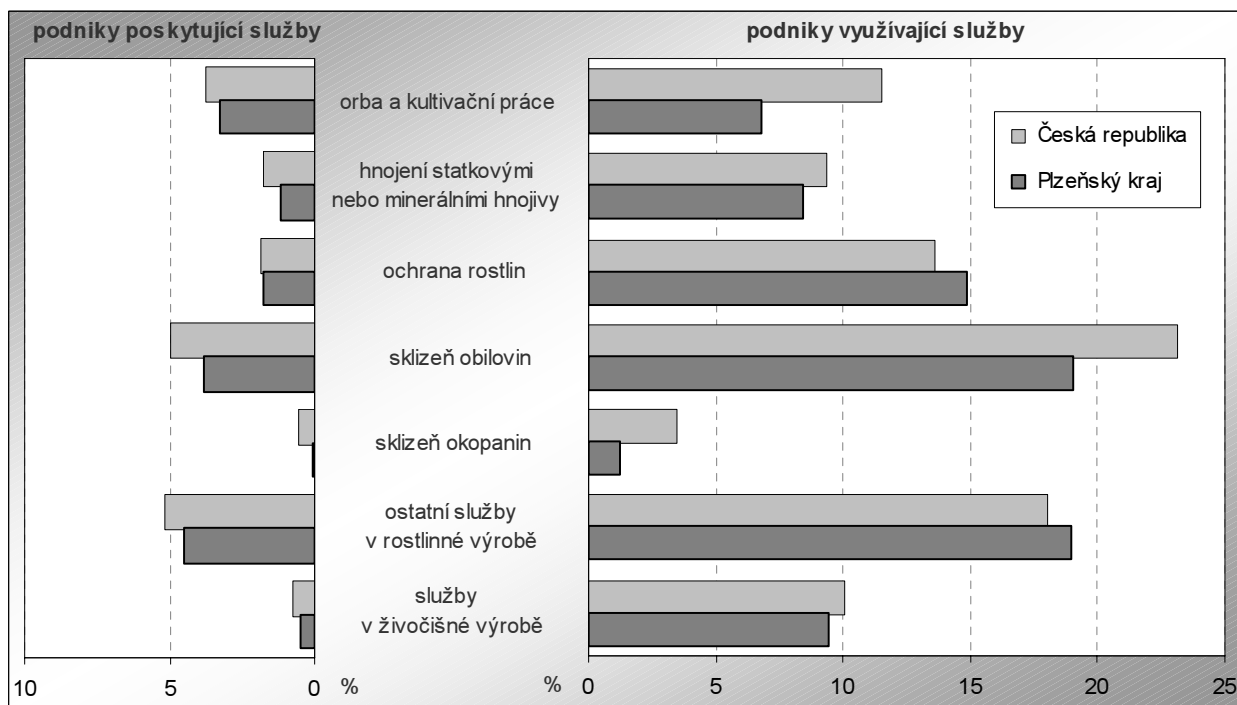
Z přepočtu výměry orné půdy na jeden traktor vyplývá, že nejvyšší podíl má okres Plzeň-sever (44,6 ha orné půdy na 1 traktor). Přestože okres Klatovy v absolutních počtech zemědělských mechanismů zaujímá mezi okresy v kraji první místo, v přepočtu orné půdy na jeden traktor mu připadá v rámci kraje nejnižší podíl. Tento stav je způsoben nízkou výměrou orné půdy (pátá nejnižší výměra orné půdy v kraji). Též ukazatel plochy obilovin na jednu sklízecí mlátičku dosahuje za tento okres nejnižší hodnoty (99,5 ha/1 sklízecí mlátičku). Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele vykazuje okres Tachov (246,6 ha/1 sklízecí mlátičku) a za ním následuje okres Domažlice (194,3 ha/1 sklízecí mlátičku).

Graf 15 Zemědělské stroje v okresech Plzeňského kraje k 30. 9. 2007

Z doplňujících informací, které byly součástí Strukturálního šetření v zemědělství 2007, lze uvést podíl podniků, které **poskytují** či **využívají** jednotlivé druhy **zemědělských služeb**. Častěji podniky využívají zemědělské služby, než je poskytují, v kraji je podíl poskytovatelů u všech druhů služeb pod celostátním průměrem.

Graf 16 Zemědělské podniky poskytující a využívající zemědělské služby v Plzeňském kraji v roce 2007

Z poskytovaných služeb jsou nejčastější v Plzeňském kraji blíže nespecifikované ostatní služby v rostlinné výrobě. Nejméně podniků nabízí jako službu sklizeň okopanin. Z využívaných zemědělských služeb jsou nejčastěji využívány ochrana rostlin, sklizeň obilovin a ostatní služby v rostlinné výrobě. Nejvíce zemědělských podniků (19%) v Plzeňském kraji využívá nabídky sklizně obilovin jako službu jiné organizace.

Produkce zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření představuje celkovou produkci odvětví zemědělství a je nedílnou součástí Souhrnného zemědělského účtu. Oceňuje se v základních cenách plus dotace na produkt mínus odvedené daně na výrobek. Časová řada je k dispozici od roku 2003, přičemž za poslední rok jsou publikovány předběžné údaje a definitivní data jsou k dispozici až v následujícím roce. Pro meziroční srovnání se používají stále ceny roku 2000, pro porovnání struktury běžné ceny daného roku⁷.

Tab. 3.1.18 Produkce zemědělského odvětví v Plzeňském kraji v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách roku 2000						
	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Produkce zemědělského odvětví celkem	6 732,2	8 112,3	7 980,7	7 824,7	8 265,9	122,8
v tom:						
rostlinná produkce	2 640,1	3 994,8	3 705,9	3 345,4	3 641,7	137,9
živočišná produkce	3 875,4	3 868,8	3 969,7	4 224,0	4 322,6	111,5
produkce zemědělských služeb	83,3	84,9	69,3	67,0	98,1	117,7
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	133,3	163,8	235,8	188,3	203,6	152,7

Produkce odvětví zemědělství v Plzeňském kraji má proměnlivý průběh, po vzestupu v roce 2005 (index 2005/2003 = 118,5%) přichází mírný pokles a opět v roce 2007 vzestup (index 2007/2003 = 122,8%). Stejný průběh má i produkce rostlinná. Poněkud odlišný byl vývoj živočišné výroby, který za celé časové období stoupal (s výjimkou mírného poklesu o 0,2% v roce 2004). Proměnlivý byl i vývoj v produkci zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností. Podle předběžných výsledků za rok 2007 převažuje v zemědělské produkci v hodnotovém vyjádření ve stálých cenách roku 2000 živočišná produkce, která tvoří 52,3% z celkové produkce odvětví zemědělství v kraji.

Tab. 3.1.19 Produkce zemědělského odvětví v Plzeňském kraji za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj						
	Plzeňský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Produkce zemědělského odvětví celkem	9 524,5	100,0	120 076,7	100,0	7,9	-
v tom:						
rostlinná produkce	4 652,1	48,8	66 460,8	55,3	7,0	-6,5
živočišná produkce	4 453,9	46,8	48 985,3	40,8	9,1	6,0
produkce zemědělských služeb	181,6	1,9	2 327,0	1,9	7,8	0,0
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	236,9	2,5	2 303,6	1,9	10,3	0,6

Plzeňský kraj se se svojí produkcí zemědělského odvětví podílí na celkové produkci ČR téměř 8%, z toho na rostlinnou produkci připadá podíl 7% a na živočišnou dokonce 9,1%. Vysoké zastoupení má kraj v rámci republiky (10,3%) v položce zemědělských služeb (neoddělitelné). Jedná se o činnosti v zemědělství, které jsou úzce spjaty s hlavní zemědělskou výrobou, ale nejsou účetně samostatně podchyceny, nelze je tedy oddělit od hlavní činnosti.

Z porovnání s dosaženými výsledky na úrovni republiky vyplývá nadprůměrné zastoupení živočišné výroby (o 6 procentních bodů) a současně podprůměrné zastoupení produkce rostlinné (o 6,5 procentních bodů pod republikovým průměrem).

⁷ Podrobnější metodické vysvětlivky jsou součástí publikace 2128-08 Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích - definitivní výsledky za rok 2006 a semidefinitivní výsledky roku 2007, vydané ČSÚ v listopadu 2008.

Celková rostlinná produkce Plzeňského kraje vzrostla od roku 2003 o 37,9%. Na celkovém zvýšení se podílí téměř všechny produkty zemědělské rostlinné výroby s výjimkou ovesa, luskovin a brambor. Nejúrodnějším rokem pro zemědělskou rostlinnou produkci v kraji byl rok 2004. Celková produkce proti roku 2007 byla vyšší o 353,1 mil. Kč ve stálých cenách roku 2000. Na tomto propadu v roce 2007 proti roku 2004 se nejvíce podílely obiloviny (především pšenice) a krmné plodiny.

Tab. 3.1.20 Rostlinná produkce Plzeňského kraje v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Rostlinná produkce celkem	2 640,1	3 994,8	3 705,9	3 345,4	3 641,7	137,9
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	1 299,0	2 028,4	1 714,6	1 487,7	1 778,5	136,9
z toho:						
pšenice a špalda	638,1	1 225,8	1 009,3	905,2	1 024,8	160,6
žito a ozimé směsky	37,5	77,5	39,1	15,5	41,5	110,6
ječmen	451,5	553,9	506,9	418,1	493,9	109,4
oves a letní směsky	77,0	78,1	47,4	38,0	49,2	63,9
kukuřice na zrno	67,2	43,4	62,2	74,8	106,2	158,0
technické plodiny	420,2	732,0	672,4	693,8	741,5	176,5
z toho:						
olejnin (včetně osiva)	346,4	621,5	597,6	644,8	695,9	200,9
luskoviny (včetně osiva)	25,5	40,5	38,8	32,4	22,4	87,9
cukrová řepa	-	-	-	-	-	-
krmné plodiny	685,9	947,2	954,3	901,3	838,3	122,2
zelenina a zahradnické výr.	53,3	71,6	94,0	77,3	74,9	140,6
brambory (včetně sadby)	152,0	166,3	199,3	110,1	137,9	90,7
ovoce	29,5	32,3	26,2	37,7	33,2	112,8
ostatní rostlinné výrobky	0,3	17,1	45,1	37,4	37,4	13 398,0

V rámci republiky se na celkové rostlinné produkci podílí Plzeňský kraj 7% a to vlivem obilovin (zejména ovesa 12,2%) a krmných plodin (10,9%). Zastoupení ostatních obilovin, luskovin a olejnin se pohybuje kolem 8,5%.

V porovnání s republikovým průměrem je produkce obilovin nadprůměrná, kromě kukuřice na zrno, která je o 2,7 procentního bodu pod celorepublikovým průměrem. Stejně tak nadprůměrná je produkce krmných plodin (7,3 procentních bodů).

Tab. 3.1.21 Rostlinná produkce Plzeňského kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Plzeňský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylna od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Rostlinná produkce celkem	4 652,1	100,0	66 460,8	100,0	7,0	-
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	2 407,2	51,7	30 612,2	46,1	7,9	5,7
z toho:						
pšenice a špalda	1 372,4	29,5	16 824,8	25,3	8,2	4,2
žito a ozimé směsky	64,5	1,4	741,6	1,1	8,7	0,3
ječmen	683,5	14,7	8 076,6	12,2	8,5	2,5
oves a letní směsky	69,7	1,5	569,8	0,9	12,2	0,6
kukuřice na zrno	134,3	2,9	3 717,0	5,6	3,6	-2,7
technické plodiny	913,2	19,6	14 517,9	21,8	6,3	-2,2
z toho:						
olejnin (včetně osiva)	861,8	18,5	10 157,5	15,3	8,5	3,2
luskoviny (včetně osiva)	27,1	0,6	323,3	0,5	8,4	0,1
cukrová řepa	-	-	2 466,1	3,7	-	-3,7
krmné plodiny	956,4	20,6	8 784,7	13,2	10,9	7,3
zelenina a zahradnické výr.	96,2	2,1	4 619,8	7,0	2,1	-4,9
brambory (včetně sadby)	197,9	4,3	4 429,2	6,7	4,5	-2,4
ovoce	40,6	0,9	1 605,8	2,4	2,5	-1,5
víno	0,0	0,0	1 310,7	2,0	0,0	-2,0
ostatní rostlinné výrobky	40,6	0,9	580,5	0,9	7,0	0,0

Živočišná produkce se v retrospektivním pohledu neustále zvyšovala. Od roku 2003 vzrostla o 11,5%. Významný podíl na tomto zvýšení mají zvířata (14,9%), ale i živočišné výrobky (8,1%). Produkce hospodářských zvířat narůstala vlivem zvýšené realizace produkce skotu (o 18%) a drůbeže (o 49%). Hlavním produktem mezi živočišnými výrobky je mléko. Jeho produkce se v hodnotovém vyjádření od roku 2004 neustále zvyšovala (o 12,2%).

Tab. 3.1.22 Živočišná produkce Plzeňského kraje v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Živočišná produkce celkem	3 875,4	3 868,8	3 969,7	4 224,0	4 322,6	111,5
v tom:						
zvířata	1 960,2	2 004,3	1 977,0	2 182,7	2 252,4	114,9
z toho:						
skot	562,4	626,3	551,2	637,0	663,5	118,0
prasata	995,0	907,0	889,5	1 033,3	1 013,5	101,9
drůbež	384,5	452,1	518,3	500,1	572,9	149,0
živočišné výrobky	1 915,2	1 864,5	1 992,6	2 041,3	2 070,3	108,1
z toho: mléko	1 770,9	1 744,4	1 889,2	1 924,0	1 956,6	110,5

Podíl Plzeňského kraje na celkové živočišné produkci ČR se v hodnotovém vyjádření v běžných cenách pohybuje kolem 9%, z toho podíl zvířat tvoří 8,8% a podíl živočišných výrobků 9,4%.

Tab. 3.1.23 Živočišná produkce Plzeňského kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Plzeňský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Živočišná produkce celkem	4 453,9	100,0	48 985,3	100,0	9,1	-
v tom:						
zvířata	2 267,0	50,9	25 715,1	52,5	8,8	-1,6
z toho:						
skot	870,1	19,5	7 808,6	15,9	11,1	3,6
prasata	813,5	18,3	11 367,7	23,2	7,2	-4,9
drůbež	580,7	13,0	6 348,7	13,0	9,1	0,1
živočišné výrobky	2 186,9	49,1	23 270,2	47,5	9,4	1,6
z toho: mléko	2 090,0	46,9	21 122,5	43,1	9,9	3,8

Z hlediska struktury živočišné produkce je Plzeňský kraj v produkci zvířat 1,6 procentních bodů pod republikovým průměrem, avšak v produkci živočišných výrobků je 1,6 procentních bodů nad republikovým průměrem. Podprůměrných hodnot dosahuje produkce prasat v hodnotovém vyjádření.

Data o produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření za rok 2008 budou k dispozici až ve 4. čtvrtletí 2009⁸.

⁸ Data nevyjdou v samostatné tištěné publikaci, ale budou 30. listopadu 2009 zveřejněna na internetových stránkách ČSÚ v dokumentu w-2128-09 **Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích - definitivní výsledky za rok 2007 a semidefinitivní výsledky roku 2008**.

3.2. Lesnictví

Dalším odvětvím, které spolu se zemědělstvím patří do primárního sektoru, je **lesnictví**. Lesní ekosystémy pokrývají v Plzeňském regionu téměř 40% celkové rozlohy kraje. Jsou důležitým faktorem pro udržování a zlepšování životního prostředí, pro zachování ekologické stability krajiny a biodiverzity v přírodě a v neposlední řadě působí i jako významný obnovitelný zdroj energie.

Přírodní podmínky Plzeňského kraje jsou značně rozmanité. Ve střední části kraje je Plzeňská pánev s nadmořskou výškou 300 až 400 m n. m. s poměrně suchým a teplým podnebím, západní část pokrývají rozsáhlá horská pásma lesnatých pohoří Šumavy a Českého lesa s podstatně vyššími nadmořskými výškami a klimaticky drsnějším podnebím. Ostatní území tvoří pahorkatiny a vrchoviny. Na východ od Plzeňské pánve vystupuje rozsáhlý lesnatý pás Brdského pohoří.

V mezikrajském srovnání byl Plzeňský kraj v roce 2007 v ukazateli průměrné lesnatosti na čtvrtém místě za kraje Karlovarským, Libereckým a Zlínským. V porovnání s rokem 2000 stoupla jeho hodnota v kraji o 0,2 procentního bodu. Ukazatel průměrné lesnatosti v Plzeňském kraji svou hodnotou značně překročil v roce 2007 celostátní průměr (o 6 procentních bodů). Průměrná lesnatost v jednotlivých okresech Plzeňského kraje nabývá rozdílných hodnot. Nejvyšší lesnatost vykazuje okres Klatovy (42,8%), naopak nejnižší okres Plzeň-město (9,4%). Obecně lze říci, že od roku 2000 vykazuje průměrná lesnatost v okresech mírně rostoucí, někdy i stagnující tendenci.

Tab. 3.2.1 Lesy v krajích České republiky podle dřevin

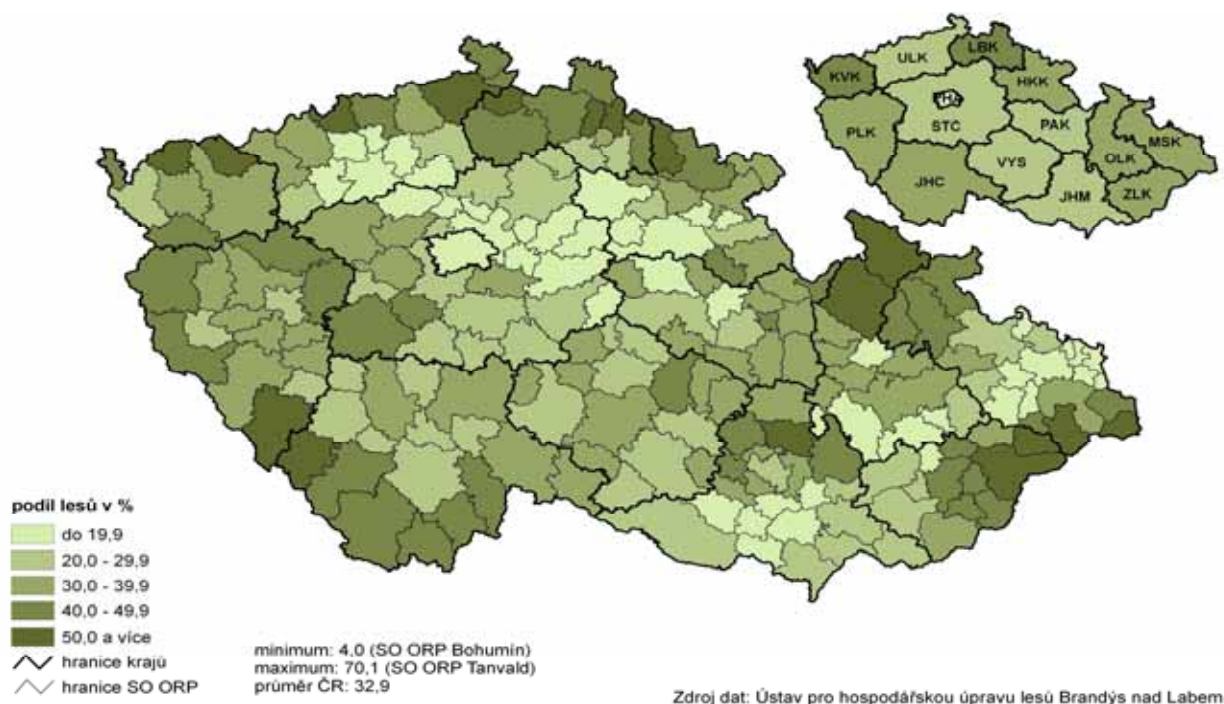
Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk	
	2000	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007
			2000	2007	2000	2007	2000	2007		
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 975 065	1 941 582	576 808	627 548	30 963	26 052	1 397 012	1 369 695
v tom kraje:										
Hl. město Praha	4 641	4 704	1 726	1 611	2 857	3 062	58	30	533	409
Středočeský	297 099	300 078	217 295	213 668	77 020	83 145	2 784	3 265	116 688	113 995
Jihočeský	367 041	370 798	321 051	320 042	41 773	47 039	4 217	3 717	206 572	207 467
Plzeňský	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189
Karlovarský	138 716	139 619	116 606	116 302	20 010	22 179	2 099	1 139	97 828	97 567
Ústecký	155 209	156 642	90 575	88 556	62 044	65 447	2 590	2 639	59 244	57 437
Liberecký	135 364	135 329	109 103	106 592	24 147	27 622	2 115	1 115	70 928	69 175
Královéhradecký	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584
Pardubický	130 080	130 527	106 087	105 104	22 104	23 844	1 889	1 579	75 430	74 596
Vysočina	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036
Jihomoravský	191 286	196 852	98 111	97 608	90 990	97 371	2 185	1 873	53 656	52 439
Olomoucký	175 733	178 946	126 419	126 242	47 099	50 959	2 215	1 745	107 612	107 093
Zlínský	154 320	154 421	90 027	87 549	62 861	65 252	1 432	1 620	69 635	68 185
Moravskoslezský	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 842	118 521

Odlišná je i průměrná lesnatost v rámci kraje v jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP). Nejvyšší lesnatost je ve SO ORP Sušice (54,7%), přes 40% se pohybuje i na Tachovsku, Kralovicku, Rokycansku a Domažlicku, tedy zejména v zalesněných oblastech Šumavy, Českého lesa a Brd. Naopak nejnižší lesnatost vykazuje Horažďovicko (21%). Z retrospektivního pohledu je patrný stejný trend jako u okresů Plzeňského kraje - mírný pokles (nárůst) či stagnace.

Kartogram 15 Podíl lesů na celkové ploše správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Hlavními hospodářsky významnými dřevinami jsou v Plzeňském kraji smrk a borovice, z listnatého dřeva dub a buk. V současné druhové skladbě tvoří jehličnaté dřeviny 86% a dřeviny listnaté 13,2%. Uprostřed kraje v okolí města Plzně a přilehlých oblastech se vyskytuje z jehličnatých dřevin převážně smrk, v poněkud menší míře borovice, z listnatých stromů zejména buk a dub. Na severozápadě regionu mimo smrku, borovice a buku částečně i olše. V horských polohách při západní hranici se SRN se vyskytují smrčiny ojediněle doprovázené nenáročným jeřábem a v nižších polohách bučiny. V podhůří, zejména podél vodních toků, se nacházejí olše. Na skalnatých svazích se objevuje borovice (např. šumavské údolí kolem řeky Vydry) a kleč (především kolem rašelinových jezírek).

Převládající jehličnatou dřevinou je **smrk**, který v Plzeňském kraji v roce 2007 zaujímal 66,1% z celkové plochy⁹ jehličnatých dřevin. Další poměrně často se vyskytující dřevinou je **borovice**, která tvoří 28,8% z celkových ploch jehličnatých dřevin. Obě jehličnaté dřeviny vykazují ve srovnání s rokem 2000 pokles, a to o 2,3%.

Z listnatých dřevin je v regionu nejrozšířenější **buk**, jehož podíl na listnatých dřevinách celkem v roce 2007 činil 28,3%. Neméně významný mezi listnatými dřevinami je i **dub** (26,3%). Oproti roku 2000 vykazují obě tyto dřeviny nárůst, a to buk o 28,6% a dub o 15,7%.

V retrospektivním pohledu se jedná o příznivou tendenci, která je zcela v souladu s cíli rozvoje lesního hospodářství, orientovat se na snižování jehličnatých dřevin ve prospěch listnatých, případně smíšených porostů.

⁹ Výměra lesů i jednotlivých dřevin je uváděna v porostní ploše, tj. ploše využívané přímo k lesní produkci skutečně zalesněné nebo jen dočasně odlesněné s úmyslem opětovné obnovy lesního porostu.

Tab. 3.2.2 Lesy v okresech Plzeňského kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
	2000	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007	2000	2007
			2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Kraj celkem	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189	8 538	10 980
v tom okresy:												
Domažlice	42 284	42 598	36 010	34 825	5 810	7 508	463	265	25 206	24 087	2 812	3 587
Klatovy	82 313	83 234	74 090	73 155	7 390	9 609	834	470	61 153	59 812	2 672	3 663
Plzeň-město	2 220	2 459	1 677	1 826	532	623	10	10	446	421	43	50
Plzeň-jih	31 481	31 934	26 760	26 715	4 200	4 952	522	267	18 843	18 721	553	725
Plzeň-sever	51 230	50 997	45 665	44 991	5 133	5 532	432	474	17 134	16 827	292	349
Rokycany	24 438	24 452	19 933	19 349	4 328	4 840	177	263	13 745	13 219	962	1 213
Tachov	58 297	58 323	52 996	52 119	5 010	5 753	292	451	34 510	34 103	1 204	1 392

Ve všech okresech Plzeňského kraje převládají jehličnaté dřeviny. Nejvyšší podíl jehličnanů na celkové výměře lesů měl okres Tachov (89,4%), Plzeň-sever (88,2%) a Klatovy (87,9%). Nejmenší zastoupení mají jehličnaté dřeviny v okrese Plzeň-město (podíl na celkové výměře lesů v okrese je 74,2%). Ve srovnání s rokem 2000 zastoupení jehličnanů pokleslo ve všech okresech Plzeňského kraje, nejvýrazněji v okrese Domažlice (o 3,4 procentní body) a Rokycany (o 2,4 procentní body).

Nejrozšířenější jehličnatou dřevinou byl ve všech okresech Plzeňského kraje smrk, jehož nejvyššího podílu dosáhl okres Klatovy (81,8% z celkové výměry jehličnatých porostů). Naopak nejnižšího podílu dosahuje Plzeň-město (23,1%). Ve srovnání s rokem 2000 se podíl smrku snížil nepatrně (kromě okresu Plzeň-město, kde došlo ke snížení o 3,5 procentního bodu), s výjimkou okresu Tachov, kde se podíl zvýšil o 0,3 procentního bodu.

Mezi listnatými dřevinami mají nejširší zastoupení buk (okresy Domažlice a Klatovy) a dub v okresech tvořících zázemí krajského města (Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany). Ve srovnání s rokem 2000 se podíl buku v šesti okresech kraje nepatrně zvýšil, pouze v okrese Domažlice se snížil (o 0,6 procentních bodů). Podíl dubu nabýval ve srovnání s rokem 2000 proměnlivých hodnot. V okresech Domažlice, Klatovy a Plzeň-jih došlo ke snížení (cca o 1 procentní bod), v ostatních okresech ke zvýšení, z toho nejvíce v okresech Plzeň-město o 2,8 procentních bodů a Tachov o 2,1 procentní body.

Tab. 3.2.3 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
	2003	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2003	2007	2003	2007
			2003	2007	2003	2007	2003	2007				
Kraj celkem	291 805	293 996	255 499	252 980	34 233	38 817	2 073	2 200	169 476	167 189	8 928	10 980
v tom SO ORP:												
Blovice	7 157	7 158	6 105	6 105	992	992	60	60	5 331	5 331	97	97
Domažlice	30 902	31 055	25 580	24 706	5 080	6 146	241	203	21 508	20 563	2 764	3 383
Horažďovice	5 320	5 438	4 669	4 727	575	651	75	60	2 562	2 542	62	98
Horšovský Týn	7 523	7 523	6 553	6 553	922	922	48	48	1 881	1 881	112	112
Klatovy	33 579	35 146	28 891	29 748	4 422	5 190	266	208	24 351	25 017	1 587	2 050
Kralovice	28 682	28 664	25 513	25 485	2 922	2 930	247	249	9 991	9 976	192	195
Nepomuk	9 710	9 651	8 298	8 235	1 349	1 354	64	62	6 883	6 873	382	385
Nýřany	21 664	21 412	19 370	18 814	2 110	2 384	184	215	6 868	6 573	96	129
Plzeň	6 416	6 282	5 131	4 924	1 240	1 309	45	49	2 388	2 231	90	106
Přeštice	8 482	8 384	6 845	6 754	1 563	1 563	75	67	4 214	4 148	174	178
Rokycany	24 415	24 452	19 904	19 349	4 348	4 840	163	263	13 728	13 219	973	1 213
Stod	7 700	7 792	6 653	6 733	982	996	66	63	2 372	2 366	102	104
Stříbro	16 416	16 345	15 021	14 369	1 287	1 728	109	248	5 952	5 734	98	191
Sušice	41 941	42 716	38 985	38 728	2 688	3 786	269	202	32 886	32 367	1 082	1 537
Tachov	41 896	41 978	37 982	37 750	3 752	4 025	161	203	28 560	28 369	1 118	1 201

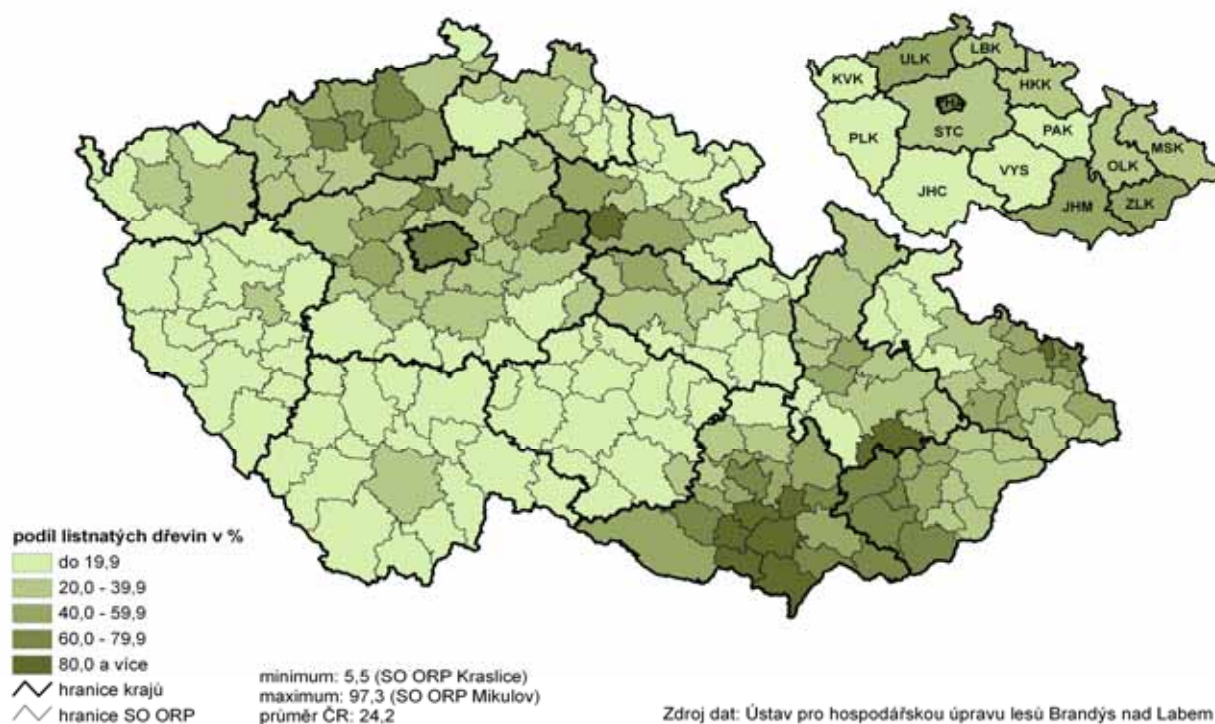
Podíl jehličnatých dřevin na celkové výměře lesních porostů se pohybuje v roce 2007 v Plzeňském kraji mezi 80 a 90%. Nejvyššího podílu dosahuje SO ORP Sušice (90,7%) a Tachov (89,9%). Naopak nejnižší podíl je na Plzeňsku (78,4%). Ve srovnání s rokem 2003 podíl jehličnanů klesá, ve čtyřech případech dokonce stagnuje (SO ORP Blovice, Horšovský Týn, Kralovice a Stod). Nejvýraznější pokles (více než 3 procentní body) zaznamenalo Domažlicko a Stříbrsko.

V roce 2007 třináct SO ORP překročilo u listnatých dřevin více jak desetinu z celkové výměry lesních ploch. Pouze na Sušicku (8,9%) a Tachovsku (9,6%) nedosáhl podíl ani jedné desetiny. Nejvyšší podíl (cca 20%) listnatých dřevin z celkové výměry lesů v kraji byl zaznamenán ve správních obvodech ORP ležících zejména v Plzeňské pahorkatině (Plzeň, Přeštice a Rokycany) a dále na Domažlicku (19,8%), kde také došlo k největšímu zvýšení proti roku 2003 (o 3,4 procentní body). Další výrazné zvýšení podílu listnatých dřevin ve srovnání s rokem 2003 bylo zaznamenáno i ve správních obvodech ORP Sušice (o 2,5 procentního bodu) a Stříbro (o 2,7 procentního bodu). V ostatních správních obvodech ORP došlo pouze k mírnému navýšení proti roku 2003, ve správních obvodech Blovicko, Horšovský Týn, Kralovicko a Stodsko dokonce ke stagnaci (stejně jako u jehličnatých dřevin).

Výrazné zastoupení mezi dřevinami v Plzeňském kraji a ve většině správních obvodů ORP má smrk. Nejvyššího podílu (87,3%) smrkové monokultury na celkové výměře jehličnatých dřevin dosahuje správní obvod Blovicko, naopak nejnižšího Horšovský Týn (28,7%). Více jak padesát procentní podíl smrku z celkové plochy jehličnatého lesa je zaznamenán u devíti SO ORP. Další významnou dřevinou je borovice. Více jak polovinu z celkové výměry jehličnatých porostů zaujímá borovice ve správních obvodech na Kralovicku, Nýřansku, Stodsku, Stříbrsku a v Horšovském Týně (správní obvody ORP s nejnižším podílem smrků).

Z listnatých dřevin má poměrně výrazné zastoupení buk, zejména na Domažlicku (55,1%) a Sušicku (40,6%). Ve čtyřech SO ORP (Kralovice, Nýřany, Blovice a Plzeň) nedosahuje podíl buku na celkové ploše listnatých lesů ani jedné desetiny. Ve srovnání s rokem 2003 zaznamenává tato dřevina mírný nárůst. Neméně významné postavení mezi listnatými dřevinami má v Plzeňském kraji i dub, i když jeho podíl v listnatých porostech téměř u poloviny správních obvodů proti roku 2003 poklesl. V roce 2007 nejvyššího podílu bylo dosaženo ve SO ORP Horšovský Týn (56,5%), Plzeň (49,6%) a Přeštice (54,9%). Naopak nejnižší podíl vykazuje Domažlicko (7,3%) a Sušicko (3,4%), ten je však kompenzován vysokým podílem buků.

Kartogram 16 Podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Podle převažujících funkcí lesa v souladu se zákonem č. 289/1995 Sb. o lesích ve znění pozdějších předpisů (dále jen lesní zákon) se lesy řadí do třech základních **kategorií**. Jedná se o lesy ochranné (§7 lesního zákona), lesy zvláštního určení (§8 lesního zákona) a lesy hospodářské (§9 lesního zákona).

Tab. 3.2.4 Lesy v krajích České republiky podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007				
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 981 885	1 957 301	89 422	70 545	511 529	567 336	67 224	49 586	99 118	97 491
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	91	69	92	402	4 458	4 233	92	402	-	-
Středočeský	297 099	300 078	195 083	217 981	9 544	8 673	92 471	73 424	9 544	8 673	8 796	3 639
Jihočeský	367 041	370 798	280 087	292 652	8 245	5 666	78 708	72 481	8 122	5 528	28 147	26 987
Plzeňský	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
Karlovarský	138 716	139 619	86 626	73 397	6 500	4 224	45 590	61 998	6 141	3 226	326	131
Ústecký	155 209	156 642	113 365	85 563	12 438	9 093	29 406	61 986	11 888	8 543	468	6 372
Liberecký	135 364	135 329	93 220	85 335	5 691	11 523	36 454	38 471	3 744	5 837	7 014	7 852
Královéhradecký	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
Pardubický	130 080	130 527	115 590	115 827	2 298	2 144	12 191	12 556	1 540	1 597	734	871
Vysočina	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
Jihomoravský	191 286	196 852	131 165	130 743	3 405	3 845	56 716	62 264	3 405	3 845	7 851	6 015
Olomoucký	175 733	178 946	137 842	136 329	5 930	5 527	31 961	37 090	2 011	1 255	1 255	1 052
Zlínský	154 320	154 421	136 231	136 799	316	101	17 773	17 521	316	101	479	253
Moravskoslezský	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747

Převážnou část výměry lesních ploch tvoří lesy **hospodářské**. V Plzeňském kraji v roce 2007 podíl hospodářských lesů z celkové výměry lesních porostů činil 81,5% (tj. 6,1 procentního bodu nad republikovým podílem). Ve srovnání s rokem 2000 se podíl výměry hospodářských lesů na celkové lesní ploše v Plzeňském kraji zvýšil o 0,8 procentního bodu, republikový podíl se naopak snížil, a to o 1,3 procentního bodu. V mezikrajském srovnání (eliminujeme-li Hl. m. Prahu) se řadí Plzeňský kraj výši svého podílu na páté místo v České republice hned za kraji Pardubickým, Vysočinou, Zlínským a Moravskoslezským.

K poklesu ve srovnání s rokem 2000 dochází v kategorii lesů **ochranných** (lesy rostoucí na mimořádně nepříznivých stanovištích, lesy vysokohorské apod.). Výměra lesů v této kategorii klesla v Plzeňském kraji v roce 2007 oproti roku 2000 o 77,5% a podíl na celkové výměře lesa se snížil o 4,5 procentního bodu. Jedná se o nejvyšší snížení podílu v rámci České republiky. Tato situace může být způsobena přehodnocením zařazení lesů do příslušné kategorie a následným přesunem z jedné kategorie lesů do jiné. Ochranné lesy zaujímaly v Plzeňském kraji 1,3% z celkové výměry lesních porostů. V České republice se jedná o jeden z nejmenších podílů. Menší podíly vykazují již jen Vysočina (0,6%), Zlínský (0,1%) a Moravskoslezský kraj (1,1%).

V kategorii lesů **zvláštního určení** (např. lesy v národních parcích, přírodních rezervacích, oborách, lázeňské lesy, příměstské aj.) vzrostla v Plzeňském kraji výměra oproti roku 2000 o 28,1%. Typickým představitelem lesů této kategorie je v Plzeňském kraji část Národního parku Šumava a CHKO Šumava a také Český les s rozlehlými, relativně zachovalými a souvislými lesními porosty. Podíl lesů v této kategorii na celkové ploše lesních porostů činil v roce 2007 v Plzeňském kraji 17,2%. Oproti roku 2000 to znamená zvýšení o 3,7 procentních bodů. Přesto však se jedná v rámci republiky o pátý nejnižší podíl lesů této kategorie na celkové výměře lesů.

Z lesů ochranných 92,7% tvoří v Plzeňském kraji lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, tj. na prudkých svazích, stržích, rašeliništích apod. (§7 odst. 1 písm. a) zákona o lesích). V roce 2000 se tato kategorie podílela na celkové výměře ochranných lesů pouhými 65,7%, což znamená nárůst v roce 2007 o 27 procentních bodů.

V kategorii lesů zvláštního určení významný podíl v Plzeňském kraji tvoří lesy na území národních parků a přírodních rezervací (59,1%). Na území Plzeňského kraje se v roce 2007 nacházel 1 národní park (část), 4 chráněné krajinné oblasti a 176 maloplošných chráněných území. Z celkové rozlohy regionu zaujímají cca 17% výměry.

Tab. 3.2.5 Lesy v okresech Plzeňského kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Kraj celkem	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
v tom okresy:												
Domažlice	42 284	42 598	36 639	38 750	1 284	493	4 362	3 355	1 284	493	313	266
Klatovy	82 313	83 234	47 509	47 296	10 418	1 093	24 387	34 845	4 589	813	22 635	29 447
Plzeň-město	2 220	2 459	895	1 663	97	39	1 227	757	97	39	26	-
Plzeň-jih	31 481	31 934	29 437	30 678	498	159	1 547	1 097	498	159	134	27
Plzeň-sever	51 230	50 997	46 999	47 626	1 946	1 461	2 284	1 911	1 946	1 461	34	-
Rokycany	24 438	24 452	22 070	21 980	1 234	290	1 134	2 182	1 234	290	1 075	94
Tachov	58 297	58 323	52 311	51 674	1 503	292	4 483	6 356	1 503	292	25	-

V meziokresním srovnání má plošné zastoupení kategorie hospodářských lesů rozdílný charakter. V okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever (ležících v zázemí krajského města) a v okrese Domažlice činí podíl hospodářských lesů více jak 90% z celkové výměry lesů. Nízké podíly v této kategorii v okresech Plzeň-město a Klatovy jsou kompenzovány vysokým zastoupením v kategorii lesů zvláštního určení. Ve srovnání s rokem 2000 došlo u podílů v této kategorii k největšímu nárůstu v okrese Plzeň-město (o 27,3 procentního bodu), který je kompenzován poklesem (o 24,5 procentního bodu) v kategorii lesů zvláštního určení. Jako i v jiných případech se jedná zřejmě o přehodnocení zařazení a následný přesun mezi oběma kategoriemi.

V kategorii ochranných lesů nejvyššího podílu (2,9%) z celkové výměry lesů dosahuje okres Plzeň-sever. Ve srovnání s rokem 2000 došlo u všech okresů k výraznému poklesu, nejvyšší zaznamenal okres Klatovy (o 11,3 procentního bodu). Tento pokles může být opět kompenzován přehodnocením zařazení lesa do příslušné kategorie a jeho přesun mezi kategoriemi ochranných lesů a lesů zvláštního určení, kde nárůst od roku 2000 dosáhl hodnoty 12,2 procentních bodů.

Na předních místech v kategorii lesů zvláštního určení jsou okresy Klatovy (Národní park Šumava a CHKO Šumava) s podílem 41,9% z celkové výměry lesa a Plzeň-město (příměstské a rekreační lesy) s podílem 30,8%. Vyšší podíly vykazují i okresy Rokycany a Tachov (CHKO Český les).

Nejvyšší podíl ve struktuře podle kategorií má z celkové výměry lesů ve správních obvodech ORP les hospodářský. U osmi z patnácti SO ORP v kraji tvoří tato kategorie více než 90% celkové plochy lesa. Jediným SO ORP s nejnižším podílem v této kategorii je Sušice (35,4%). Tato hodnota je však kompenzována vysokým podílem lesů zvláštního určení (64,2%). Nejvyššího podílu v kategorii hospodářské lesy dosahují SO ORP Horažďovice a Přeštice. Ve srovnání s rokem 2003 vykazují vysoký nárůst SO ORP Plzeň a Stod (cca o 10 procentních bodů) při současném poklesu výměry v kategorii ochranných lesů a zejména lesů zvláštního určení.

Kategorie ochranných lesů se vůbec nevyskytovala v SO ORP Horažďovice. Nejvyšší zastoupení měly v roce 2007 SO ORP Klatovy (2,6%) a Kralovice (4,2%). Ostatní podíly v SO ORP se pohybují od 0 do 1,5%.

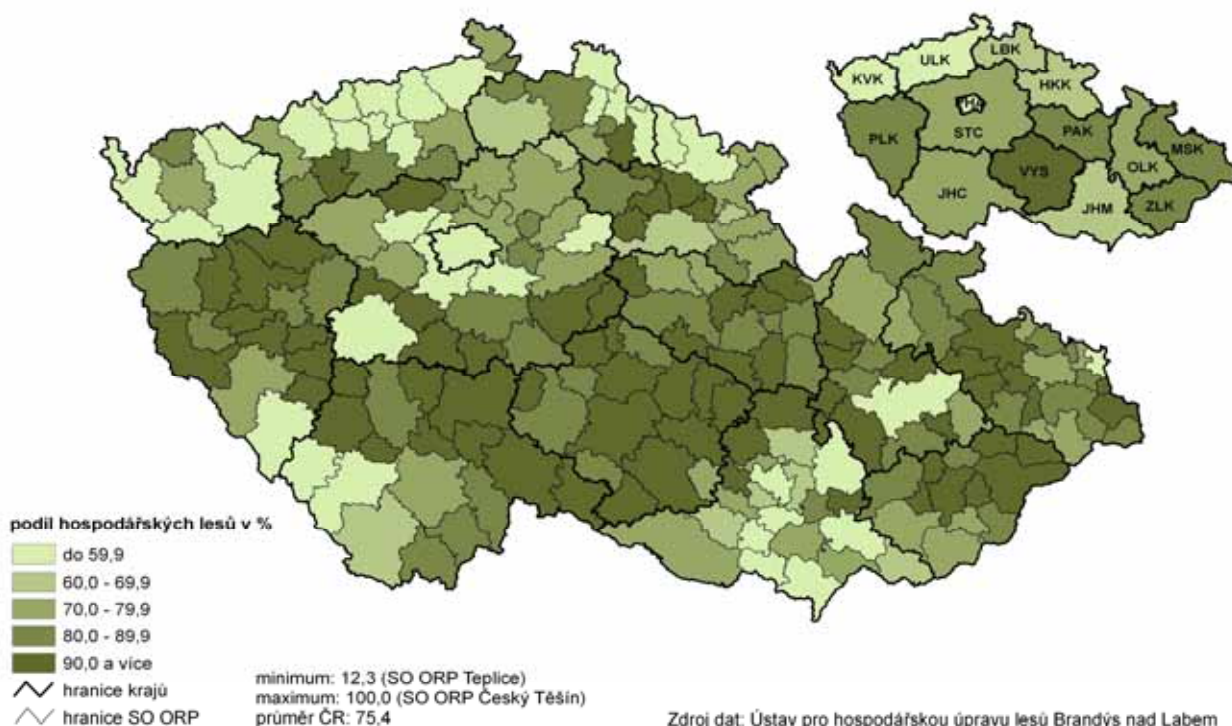
Tab. 3.2.6 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007				
Kraj celkem	291 805	293 996	237 380	239 667	16 300	3 827	38 125	50 503	10 471	3 547	22 807	29 835
v tom SO ORP:												
Blovice	7 157	7 158	7 009	7 009	95	95	53	53	95	95	-	-
Domažlice	30 902	31 055	27 969	28 343	1 097	474	1 835	2 238	1 097	474	276	266
Horažďovice	5 320	5 438	5 228	5 356	-	-	92	83	-	-	68	-
Horšovský Týn	7 523	7 523	6 578	6 578	3	3	943	943	3	3	-	-
Klatovy	33 579	35 146	27 059	26 871	1 967	897	4 554	7 379	860	616	2 809	2 898
Kralovice	28 682	28 664	25 977	26 286	1 232	1 196	1 473	1 182	1 232	1 196	-	-
Nepomuk	9 710	9 651	9 057	9 014	20	20	633	618	20	20	27	27
Nýřany	21 664	21 412	20 302	20 483	595	261	766	668	595	261	13	-
Plzeň	6 416	6 282	4 598	5 134	204	51	1 615	1 097	204	51	47	-
Přeštice	8 482	8 384	7 997	8 266	61	55	425	63	61	55	-	-
Rokycany	24 415	24 452	22 030	21 980	1 203	290	1 182	2 182	1 203	290	1 068	94
Stod	7 700	7 792	6 619	7 546	45	10	1 035	236	45	10	-	-
Stříbro	16 416	16 345	15 242	14 709	682	130	492	1 506	682	130	5	-
Sušice	41 941	42 716	14 856	15 127	8 385	184	18 699	27 405	3 663	184	18 475	26 549
Tachov	41 896	41 978	36 858	36 965	709	162	4 328	4 851	709	162	21	-

Kartogram 17 Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Kategorie lesů zvláštního určení je zastoupena ve všech SO ORP, ale jejich podíl na celkové výměře lesů nabývá různých hodnot. Jak již bylo dříve uvedeno, nejvyšší podíl má SO ORP Sušice (64,2%). Na této hodnotě se 96,9% podílí území národního parku Šumava a území národních přírodních rezervací. Dalších relativně vyšších hodnot v této kategorii dosahují SO ORP Horšovský Týn (12,5% - obory a bažantnice), Klatovy (21% - NP Šumava, CHKO, národní přírodní rezervace apod.), Plzeň (17,5% - příměstské a rekreační lesy) a Tachov (11,6% - lesy pro uchování biodiverzity). Ve srovnání s rokem 2003 došlo k nejvyššímu nárůstu v této kategorii ve SO ORP Sušice (o 19,6 procentních bodů), a to především zvýšením výměry území NP, národních přírodních rezervací apod. Tento nárůst je zřejmě důsledek přehodnocení zařazení jednotlivých lesních ploch v lesích ochranných, kde došlo ke značnému poklesu proti roku 2003 ve výměře vysokohorských lesů (o 100%) a lesů na mimořádně nepříznivých stanovištích (o 95%).

Charakteristickým rysem dokumentujícím zdravotní stav lesa je stupeň **defoliace** (tj. relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách). Vývoj defoliace v Plzeňském kraji u jehličnatých porostů (údaje za listnaté porosty nejsou k dispozici) nabýval od roku 1996 proměnlivých hodnot jak podle tříd a stupňů defoliace, tak i podle procent defoliace. Nejvyšší procento bylo v roce 2007 zaznamenáno v 1. (20,29%) a 2. třídě (77,76%), stupeň defoliace - slabá a střední. Naopak ve 4. třídě (mrtvé stromy) je procento defoliace nízké (0,38%) a řadí tak Plzeňský kraj v této třídě na 8. nejnižší místo v rámci České republiky. V první třídě má procento defoliace podle vývoje minulých let klesající tendenci, ve třídě druhé naopak stoupající.

Zdravotní stav lesních ekosystémů názorně dokumentuje právě defoliace porostů jako důsledek vlivu abiotických faktorů, jako jsou klimatické podmínky (teplý průběh vegetačního období s absencemi srážek, ničivé povětrnostní podmínky, oheň aj.). Největší kalamitní škody v roce 2007 byly v Plzeňském kraji zjištěny při západní hranici Čech (Šumava, Český les). Nejvíce byly větrnou kalamitou postiženy Klatovsko, Sušicko, Domažlicko a Tachovsko. Vedle abiotických vlivů na zdravotní stav lesních ekosystémů působí i vlivy biotické, zejména lesní škůdci (kůrovec apod.) na porostech oslabených dlouhodobým působením imisních látek. Pro celkový stav lesů je nepříznivá i nevhodná druhová skladba s nízkou ekologickou stabilitou (převážnou část tvoří jehličnany, konkrétně smrkové porosty, které nejsou odolné vůči klimatickým výkyvům a škůdcům).

3.3. Shrnutí

V předchozích kapitolách byla stručně popsána současná situace v zemědělství a lesnictví Plzeňského kraje tak, jak vyplývá z dostupných dat. Zemědělství a lesnictví regionu je do jisté míry determinováno přírodními podmínkami kraje, které vytvářejí zázemí nejen pro rozvoj zemědělské a lesnické činnosti, ale také následně pro rozvoj cestovního ruchu.

Jedním z témat kapitoly o **zemědělství** byl popis zemědělsky hospodařících subjektů z hlediska jejich velikosti, struktury a vývoje. Analýza se též zabývala rozvojem lidských zdrojů v zemědělské činnosti. Neatraktivita zemědělských oborů pro mladé lidi je patrná z věkové struktury pracovníků v odvětví. Nejvíce pracovníků bylo zařazeno ve věkové kategorii 45 až 64 let. Přes 90% hospodařících ekonomických subjektů v zemědělství tvoří kategorie fyzických osob. Kvalifikací jejich vedoucích pracovníků jsou převážně praktické zkušenosti a vyučení v oboru. Naopak v kategorii právnických osob je to střední a vysokoškolské vzdělání. Ze zaměření zemědělské činnosti v kraji vyplývá i realizace jejich produktů. Ve struktuře ekonomických subjektů je převažující v kategorii fyzických osob rostlinná výroba, u právnických osob kombinace výroby rostlinné a živočišné. Analýza se dále zabývá strukturou rostlinné produkce a jejími jednotlivými komponenty v regionálním členění. Vedle rostlinné produkce se zabývá i neméně důležitou součástí zemědělské činnosti, a tou je chov hospodářských zvířat. Celková zemědělská produkce v hodnotovém vyjádření je nedílnou součástí Souhrnného zemědělského účtu, který je základním metodologickým nástrojem pro měření ekonomické výkonnosti odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství. Popsána a analyzována byla i vybavenost zemědělských subjektů a využívání a poskytování služeb včetně nezemědělských činností.

Další sférou primárního sektoru, která byla analyzována, je **lesnictví**. Lesy pokrývají v Plzeňském kraji 40% celkové výměry regionu. V relativním ukazateli lesnatosti je Plzeňský kraj na 4. nejvyšším místě v České republice. Svoji lesnatostí se pohybuje 6 procentních bodů nad republikovým průměrem. Podíl jehličnatých dřevin na celkové výměře lesa dosahuje v Plzeňském kraji 86% a je tak o 11,2 procentních bodů vyšší než republikový průměr. Naopak podíl listnatých porostů na celkové zalesněné ploše dosahuje v Plzeňském kraji hodnoty podílu 13,2%, což znamená podíl o 11 procentních bodů menší než republikový průměr. Hlavními hospodářsky významnými dřevinami v Plzeňském kraji jsou z jehličnatých porostů smrk a borovice, z listnatých dub, buk, bříza a olše. V kategorizaci lesních porostů podle převažujících funkcí lesa většinu výměry lesních porostů tvoří lesy hospodářské, více než 1% lesy ochranné a 17% celkové výměry lesy zvláštního určení. Zde převládají lesy na území Národního parku Šumava, CHKO Šumava a Českého lesa a porosty na maloplošných chráněných územích. Národní park Šumava zahrnuje nejkrásnější a nejcennější partie Šumavy, jeho úkolem je ochrana a uchování nejcennějších lokalit s původní divokou přírodou s ojedinělými a ohroženými ekosystémy, z nichž jmenujme alespoň rašeliniště, ledovcová jezera nebo také původní porosty. Národní park je také jedinečný a zajímavý svojí florou zejména vysokohorského druhu a faunou, která má nezaměnitelný, převážně lesní charakter. Do Plzeňského kraje také zasahují CHKO, a to Šumava, Křivoklátsko, Slavkovský a Český les. Převážnou část maloplošných chráněných krajinných oblastí tvoří přírodní památky a přírodní rezervace.

Důsledkem zemědělské činnosti minulých let bylo znehodnocení půdy, její kontaminace hnojivy na bázi chemických prostředků, a především přeměna tradičního zemědělství na zemědělskou průmyslovou velkovýrobu. Aktuální cíle všech dosavadních i budoucích přeměn v resortu zemědělství v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje jsou:

- důsledná restrukturalizace zemědělské výroby
- zlepšení obchodní bilance agrárního obchodu
- vytváření prostoru pro svobodné podnikání
- investice do nových strojů, zařízení a technologií
- využití zemědělského půdního fondu
- rozvoj ekologického zemědělství
- kvalifikace a specializace pracovních sil na trhu práce v zemědělství
- úzká spolupráce zemědělských výrobců s odběrateli
- využívání dostupných finančních prostředků na základě programů EU (dotace, podpory z fondů aj.)
- zvyšování ekologické stability krajiny, apod.

Nevhodná druhová, věková i prostorová skladba porostů, jejich poškození vlivem imisí, nízká ekologická stabilita, to vše v minulosti negativně ovlivnilo vývoj lesních ekosystémů. Dlouhodobým cílem v lesním hospodářství je vytvořit optimální strukturu lesních ekosystémů a přiblížit se přirozené druhové skladbě, zejména výrazně zvýšit podíl listnatých dřevin. Prioritním cílem je uplatnění principu trvale udržitelného hospodaření v lesích, tzn. hospodaření v lesích tak, aby jeho produkční i mimoprodukční funkce zůstaly trvale zachovány, včetně jeho zachování jako trvale obnovitelného přírodního zdroje.

4. Mezikrajské srovnání městského a venkovského prostoru

Pro účely porovnání venkova a jeho vyčíslitelných charakteristik na úrovni celé České republiky bylo nutné zvolit dostatečně jednoduché vymezení jednotné pro všechny kraje. Toto společné vymezení se liší od vymezení zvoleného pro daný kraj v kapitole 2, které by mělo lépe odpovídat místním podmínkám. Jednotné vymezení venkova využitě v této kapitole pro porovnání krajů bylo stanoveno následovně:

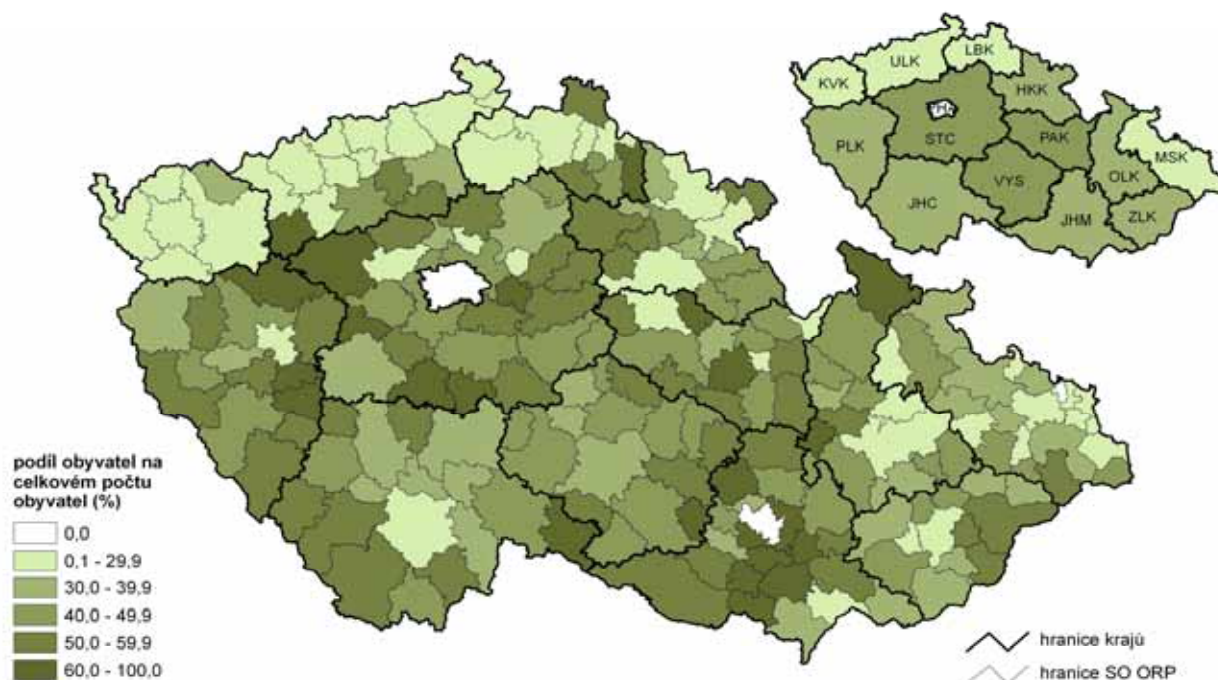
Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km², pokud nejsou sídlem alespoň správního obvodu obce s rozšířenou působností.

Hraniční počty obyvatel byly vzhledem k četným výkyvům spočteny jako průměrný počet obyvatel k 31. 12. z let 2003 až 2007; hustota zalidnění, která je stabilnější, byla vypočtena k 31. 12. 2007¹⁰. Postup sestavování tohoto vymezení a jeho zdůvodnění je uvedeno v kapitole 1.5.

Základní charakteristiky venkovského prostoru podle jednotného vymezení k 31. 12. 2008

	Počet obcí	Podíl z úhrnu kraje (%)				Počet obcí	Podíl z úhrnu kraje (%)		
		obce	počet obyvatel	výměra			obce	počet obyvatel	výměra
Česká republika	5 734	91,8	29,8	78,8	Liberecký	189	87,9	27,5	74,8
v tom kraje:					Královéhradecký	414	92,4	35,7	80,3
Hl. m. Praha	-	-	-	-	Pardubický	423	93,8	40,6	82,2
Středočeský	1 069	93,3	45,2	85,0	Vysočina	677	96,2	44,2	82,2
Jihočeský	587	94,2	39,5	84,1	Jihomoravský	612	90,9	34,1	75,6
Plzeňský	467	93,2	36,4	85,0	Olomoucký	365	91,7	39,8	80,4
Karlovarský	111	84,1	24,6	72,0	Zlínský	269	88,5	37,0	72,3
Ústecký	311	87,9	22,0	75,0	Moravskoslezský	240	80,3	17,7	64,5

Kartogram 18 Podíl obyvatel venkovského prostoru podle správních obvodů ORP k 31. 12. 2008

¹⁰ Postupně došlo u několika obcí k nárůstu počtu obyvatel a změně hustoty zalidnění. K 31. 12. 2008 na základě bilance obyvatelstva a územní struktury by dalších 15 obcí splňovalo podmínky pro začlenění z prostoru venkovského do městského. Jde především o obce s rychlou suburbanizační tendencí v zázemí největších měst (Prahy, Brna, Plzně).

V následující části jsou na základě dostupných dat popsány charakteristiky venkovského prostoru v mezikrajském srovnání z oblasti území, sídelní struktury a dostupnosti, demografie, ekonomiky, trhu práce, bydlení, bytové výstavby, občanské a technické vybavenosti.

4.1. Území, sídelní struktura, dostupnost

Charakter území a sídelní struktura městského a venkovského prostoru (a také rozdíly mezi nimi) jsou do značné míry dány samotnými kritérii, pomocí nichž byly oba tyto prostory vymezeny. Počty obcí a prostorové rozmístění obyvatel jsou v této kapitole základními informačními zdroji. Pro podrobnější popis území jsou dále využity údaje o půdním fondu, které ČSÚ přebírá od Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, a kapitola je doplněna i o mezikrajské srovnání časové dostupnosti sídel správních obvodů obcí s rozšířenou působností a krajských měst (byla stanovena pomocí mapového serveru na základě optimalizovaného nastavení jízdy automobilem).

Územní strukturu České republiky tvořilo k 31. 12. 2008 celkově 6 249 obcí. Na základě zvolené varianty více než 90% obcí připadalo do venkovského prostoru a zabíralo přes tři čtvrtiny z rozlohy celého státu (79%). V tomto prostoru žilo ovšem pouze 30% z celkové populace. Mezi regiony s největším podílem obcí venkovského typu na celkovém počtu v kraji patří Vysočina, Jihočeský a Pardubický kraj. Naopak nejvyšší podíl obcí městského charakteru je typický pro Moravskoslezský kraj.

Tab. 4.1.1 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008

	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)		Počet obcí		Počet částí obcí		Počet obcí se statutem města	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	3 116 771	7 350 771	62 172	16 693	5 734	515	12 014	3 030	168	424
ČR bez Hl. m. Prahy	3 116 771	6 117 560	62 172	16 197	5 734	514	12 014	2 918	168	423
v tom kraje:										
Středočeský	556 560	674 131	9 364	1 651	1 069	77	2 401	390	17	64
Jihočeský	251 465	384 863	8 456	1 600	587	36	1 701	279	19	34
Plzeňský	207 574	362 053	6 429	1 132	467	34	1 310	228	27	28
Karlovarský	75 851	232 552	2 386	928	111	21	344	174	17	20
Ústecký	183 915	651 976	4 003	1 332	311	43	877	270	20	38
Liberecký	120 105	317 220	2 365	798	189	26	572	189	13	26
Královéhradecký	197 836	356 684	3 820	939	414	34	860	214	15	33
Pardubický	209 350	305 835	3 715	804	423	28	804	187	10	26
Vysočina	227 651	287 760	5 588	1 207	677	27	1 157	245	9	25
Jihomoravský	390 624	756 522	5 440	1 755	612	61	698	204	6	43
Olomoucký	255 601	386 536	4 237	1 030	365	33	610	157	8	22
Zlínský	218 816	372 596	2 866	1 098	269	35	321	117	4	26
Moravskoslezský	221 423	1 028 832	3 503	1 924	240	59	359	264	3	38

dokončení

	Průměr na 1 obec								Hustota zalidnění (osoby/km ²)	
	počet obyvatel		rozloha (km ²)		počet částí obcí		počet katastrálních území		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
ČR celkem	543,6	14 273,3	10,8	32,4	2,1	5,9	1,8	5,1	50,1	440,3
ČR bez Hl. m. Prahy	543,6	11 901,9	10,8	31,5	2,1	5,7	1,8	4,9	50,1	377,7
v tom kraje:										
Středočeský	520,6	8 754,9	8,8	21,4	2,2	5,1	1,7	3,5	59,4	408,4
Jihočeský	428,4	10 690,6	14,4	44,5	2,9	7,8	2,4	6,2	29,7	240,5
Plzeňský	444,5	10 648,6	13,8	33,3	2,8	6,7	2,6	5,4	32,3	319,9
Karlovarský	683,3	11 073,9	21,5	44,2	3,1	8,3	3,5	8,0	31,8	250,6
Ústecký	591,4	15 162,2	12,9	31,0	2,8	6,3	2,6	6,0	45,9	489,5
Liberecký	635,5	12 200,8	12,5	30,7	3,0	7,3	2,0	5,3	50,8	397,6
Královéhradecký	477,9	10 490,7	9,2	27,6	2,1	6,3	1,9	5,4	51,8	379,9
Pardubický	494,9	10 922,7	8,8	28,7	1,9	6,7	1,5	5,2	56,4	380,6
Vysočina	336,3	10 657,8	8,3	44,7	1,7	9,1	1,5	8,0	40,7	238,3
Jihomoravský	638,3	12 402,0	8,9	28,8	1,1	3,3	1,1	3,2	71,8	431,0
Olomoucký	700,3	11 713,2	11,6	31,2	1,7	4,8	1,6	4,9	60,3	375,4
Zlínský	813,4	10 645,6	10,7	31,4	1,2	3,3	1,2	3,3	76,3	339,5
Moravskoslezský	922,6	17 437,8	14,6	32,6	1,5	4,5	1,5	4,3	63,2	534,8

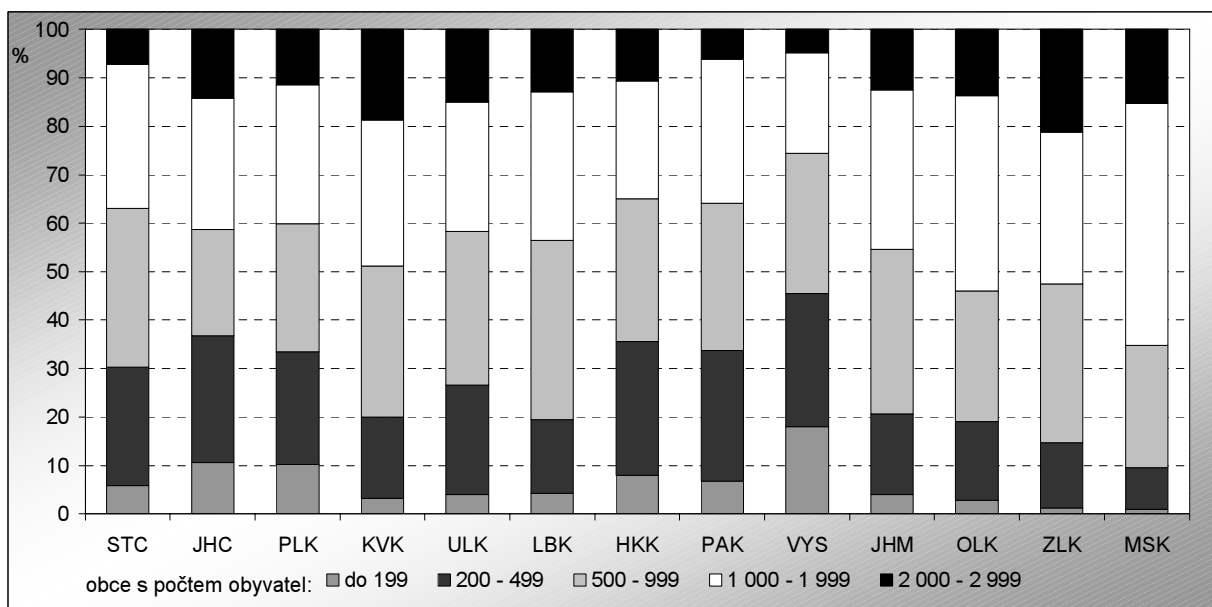
Rozloha venkovská obec je v průměru 11 km² velká, má 550 obyvatel a hustota zalidnění je devětkrát menší než hustota zalidnění ve městech. Z administrativního hlediska se venkovské obce v průměru člení na 2 části¹¹, avšak například u nadprůměrně velkých obcí v Karlovarském kraji připadají na jednu obec až 3 části. V Jihomoravském kraji se venkovské obce na více částí téměř nečlení. Naproti tomu města mají celostátně v průměru trojnásobný počet částí i katastrálních území.

Tab. 4.1.2 Obce venkovského prostoru podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008

	Počet obcí venkovského prostoru celkem	v tom s počtem obyvatel					z toho se statutem města
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 a více	
ČR celkem	5 734	1 562	1 991	1 330	699	152	168
ČR bez Hl. m. Prahy	5 734	1 562	1 991	1 330	699	152	168
v tom kraje:							
Středočeský	1 069	261	410	260	121	17	17
Jihočeský	587	239	204	80	49	15	19
Plzeňský	467	184	153	77	43	10	27
Karlovarský	111	17	38	35	15	6	17
Ústecký	311	55	124	84	36	12	20
Liberecký	189	37	57	63	26	6	13
Královéhradecký	414	117	166	86	36	9	15
Pardubický	423	109	176	88	45	5	10
Vysočina	677	342	204	93	34	4	9
Jihomoravský	612	119	193	184	95	21	6
Olomoucký	365	49	125	103	74	14	8
Zlínský	269	19	84	99	48	19	4
Moravskoslezský	240	14	57	78	77	14	3

Nejčastěji jsou ve venkovském prostoru zastoupeny obce s méně než 500 obyvateli (62% obcí). Malá sídla do 200 obyvatel jsou typická především pro kraj Vysočina, ve většině ostatních krajů jsou nejpočetnější obce s 200 až 499 obyvateli. To neplatí pro venkovský prostor na východní Moravě (Moravskoslezský a Zlínský kraj), kde je výskyt malých obcí minimální a nejpočetnější skupinou jsou obce s 500 až 999 obyvateli. Plzeňský kraj se podílí na celkovém počtu obcí venkovského prostoru v České republice 8,4%. Nejpočetnější skupinou obcí jsou v tomto kraji obce do 199 obyvatel.

Graf 17 Podíl obyvatel ve venkovském prostoru podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2008

¹¹ Podle zákona 128/2000 Sb., o obcích, je část obce evidenční jednotka vytvářená budovami s čísly popisnými a čísly evidenčními přidělenými v jedné číselné řadě, která leží v jednom souvislém území.

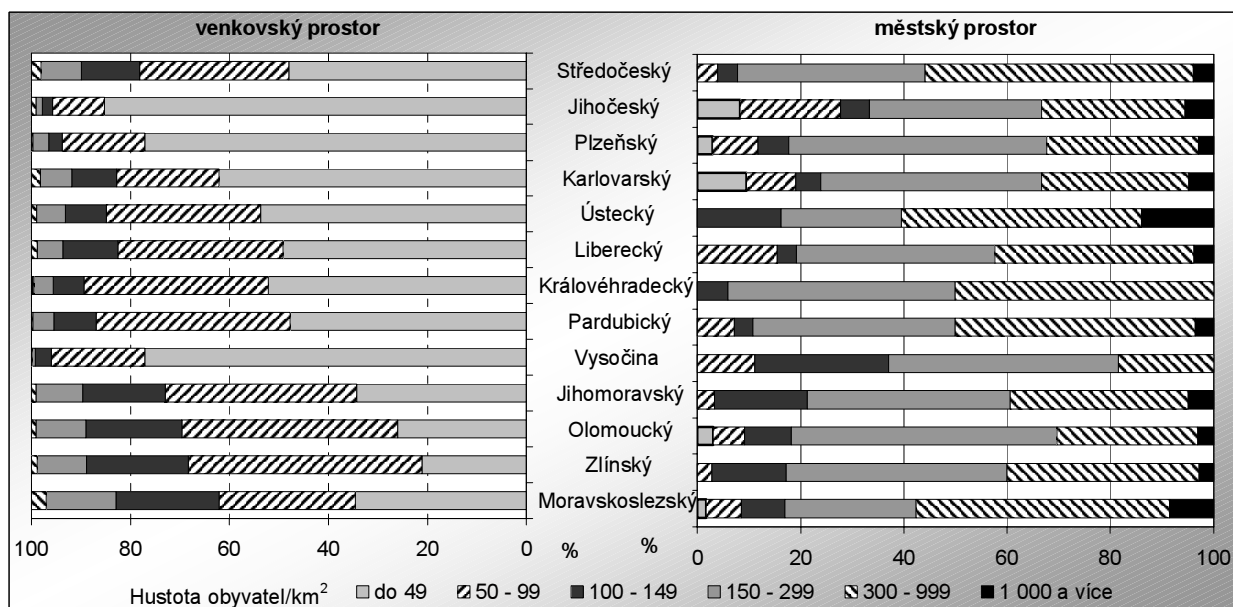
Podíváme-li se na venkovské obyvatelstvo prostřednictvím velikosti obcí, v nichž žije, zjistíme, že mezi kraji existují poměrně velké rozdíly. Například podíl velkých obcí na celkovém počtu obyvatel venkova byl ve Zlínském a Karlovarském kraji okolo 20%, zatímco na Vysočině a v Pardubickém kraji pouze 5 - 6%.

Tab. 4.1.3 Obce podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

	Počet obcí celkem	v tom s hustotou zalidnění (osoby/km ²)											
		do 49		50 - 99		100 - 149		150 - 299		300 - 999		1 000 a více	
		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	6 249	3 089	8	1 681	33	569	50	339	195	55	203	1	26
ČR bez Hl. m. Prahy	6 248	3 089	8	1 681	33	569	50	339	195	55	203	1	25
v tom kraje:													
Středočeský	1 146	514	-	322	3	125	3	87	28	21	40	-	3
Jihočeský	623	501	3	61	7	12	2	8	12	5	10	-	2
Plzeňský	501	360	1	78	3	13	2	15	17	1	10	-	1
Karlovarský	132	69	2	23	2	10	1	7	9	2	6	-	1
Ústecký	354	167	-	97	-	26	7	18	10	3	20	-	6
Liberecký	215	93	-	63	4	21	1	10	10	2	10	-	1
Královéhradecký	448	216	-	154	-	26	2	16	15	1	17	1	-
Pardubický	451	202	-	166	2	36	1	18	11	1	13	-	1
Vysočina	704	522	-	128	3	22	7	4	12	1	5	-	-
Jihomoravský	673	210	-	237	2	102	11	58	24	5	21	-	3
Olomoucký	398	95	1	159	2	71	3	37	17	3	9	-	1
Zlínský	304	57	-	127	1	55	5	27	15	3	13	-	1
Moravskoslezský	299	83	1	66	4	50	5	34	15	7	29	-	5

Hustota zalidnění, která byla využita jako jedno z kritérií varianty pro vymezení venkovského prostoru pro mezikrajské srovnání, je ve venkovském prostoru nejnižší v jižních a západních Čechách, nejvyšší na jižní Moravě. U více než poloviny venkovských obcí ČR byla hustota zalidnění k 31. 12. 2008 velmi nízká, a to do 49 obyvatel na km². Nejčastěji je tomu v Jihočeském kraji (85% z celkového počtu venkovských obcí regionu), v Plzeňském kraji a v kraji Vysočina (77%). Naopak městský prostor se vyznačuje hustotou zalidnění vyšší než 150 obyvatel/km². V Ústeckém kraji dokonce u 14 % obcí městského prostoru přesahuje tento ukazatel hranici 1 000 obyvatel/km². Obdobně tomu je i v dalším průmyslovém regionu - v Moravskoslezském kraji (8,5%).

Graf 18 Podíl obcí podle kategorie hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

Tab. 4.1.4 Struktura půdního fondu a koeficient ekologické stability k 31. 12. 2008

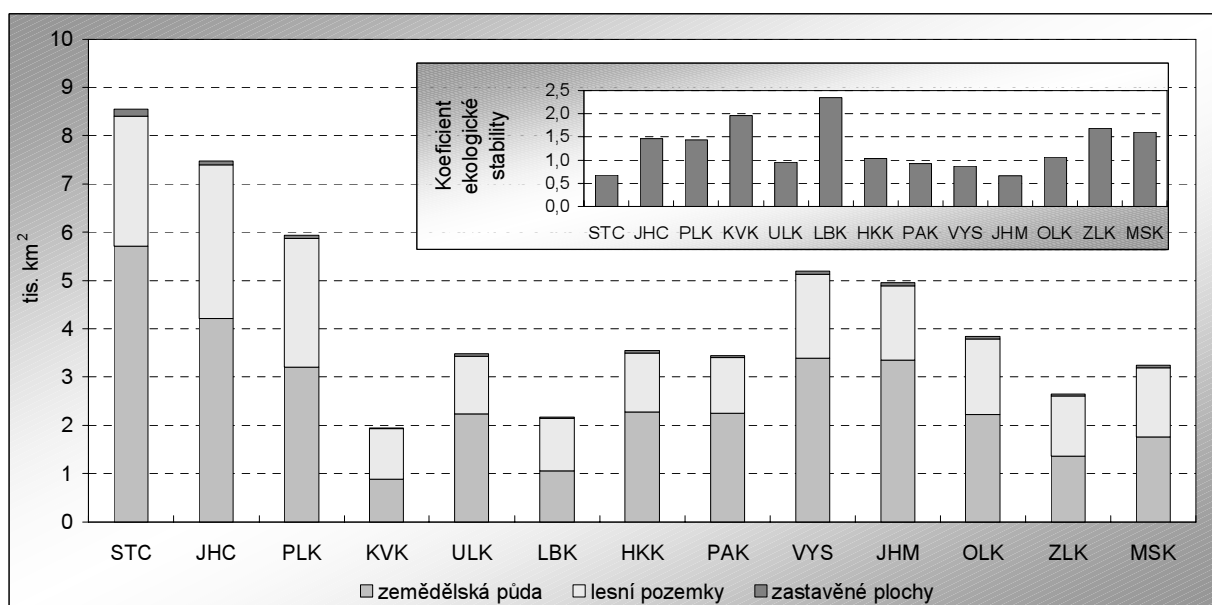
Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální, výpočty ČSÚ

	Rozloha celkem (km ²)		z toho druh pozemku (%)						Koeficient ekologické stability ¹⁾	
			zemědělská půda		lesní pozemky		zastavěné plochy			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	62 172	16 693	54,6	50,9	35,0	28,6	1,2	3,5	1,09	0,90
ČR bez Hl. m. Prahy	62 172	16 197	54,6	51,2	35,0	29,1	1,2	3,3	1,09	0,93
v tom kraje:										
Středočeský	9 364	1 651	61,1	56,4	28,6	22,5	1,5	4,1	0,68	0,59
Jihočeský	8 456	1 600	49,8	44,9	37,7	36,0	0,8	2,2	1,47	1,40
Plzeňský	6 429	1 132	49,9	53,4	41,5	28,9	1,0	3,0	1,43	0,85
Karlovarský	2 386	928	37,1	38,4	43,7	42,2	0,6	1,8	1,96	2,02
Ústecký	4 003	1 332	56,0	39,2	29,8	30,6	1,2	3,5	0,96	1,02
Liberecký	2 365	798	44,6	43,4	46,3	38,6	1,1	3,3	2,35	1,89
Královéhradecký	3 820	939	59,7	53,9	31,7	28,0	1,5	3,9	1,04	1,00
Pardubický	3 715	804	60,6	59,4	31,0	22,7	1,2	3,5	0,93	0,73
Vysočina	5 588	1 207	60,7	59,9	31,1	27,1	1,0	2,2	0,87	0,74
Jihomoravský	5 440	1 755	61,6	53,5	28,2	27,4	1,4	3,8	0,66	0,72
Olomoucký	4 237	1 030	52,6	56,3	36,9	26,1	1,1	3,3	1,06	0,72
Zlínský	2 866	1 098	47,4	53,6	43,6	29,6	1,3	3,2	1,68	0,91
Moravskoslezský	3 503	1 924	50,0	52,4	41,2	25,3	1,2	4,0	1,61	0,91

¹⁾ poměr tzv. stabilních (lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy) a nestabilních (orná půda, zastavěné a ostatní plochy) krajinných prvků v daném území

Úvaha, že ve venkovském prostoru se pro zemědělskou činnost využívá vyšší podíl celkové rozlohy území než v prostoru městském, se potvrdila jen částečně. V pěti krajích (Zlínském, Olomouckém, Plzeňském, Moravskoslezském a Karlovarském) byl **podíl zemědělské půdy** vyšší v městském než ve venkovském prostoru. Největší podíl zemědělské půdy na celkové rozloze venkovského prostoru má Jihomoravský a Středočeský kraj. Tyto kraje mají zároveň na svém území nízký podíl lesní půdy a tomu též odpovídají velmi nízké hodnoty koeficientu ekologické stability. To potvrzuje zemědělský charakter těchto dvou regionů. Venkovské oblasti se vyznačují celkově větším podílem lesních ploch než městský prostor. Rozdíl větší než 10 procentních bodů je patrný v Plzeňském kraji a na střední a východní Moravě. Naproti tomu větším podílem lesních ploch v městském prostoru disponuje Ústecký kraj.

Graf 19 Vybrané druhy pozemků a koeficient ekologické stability ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008

Podíl **zastavěných ploch** je na venkově třikrát nižší než ve městech. Postupující suburbanizace v zázemí velkých měst vede k tomu, že nejvyšší podíl zastavěných ploch byl v roce 2008 ve Středočeském kraji (tedy v zázemí Prahy), v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji. Naproti tomu nejnižší podíl zastavěných ploch byl ve venkovském prostoru Karlovarského a Jihočeského kraje. Je třeba vzít v úvahu, že změny

v administrativním zdroji dat, ve kterém jsou evidovány druhy pozemků, probíhají s určitým zpožděním, a proto je reálný podíl zastavěných ploch v městském i venkovském prostoru poněkud vyšší.

Koeficient ekologické stability je výrazně nadprůměrný v Karlovarském a Libereckém kraji, a to nejen ve venkovském, ale i v městském prostoru. Podstatně vyšší koeficient ekologické stability byl ve venkovském prostoru v porovnání s městským prostorem zjištěn v Plzeňském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Naproti tomu v Ústeckém a Jihomoravském kraji lze krajinu považovat za méně stabilní na venkově než ve městech.

Tab. 4.1.5 Časová dostupnost sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností a sídla kraje v roce 2008

Zdroj: www.mapy.cz

	Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností sídla správního obvodu ORP (%)						Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností krajského města (%)					
	do 14 minut		15 - 29 minut		30 a více minut		do 29 minut		30 - 59 minut		60 a více minut	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	43,9	74,2	46,0	23,7	10,0	2,1	21,1	56,5	48,4	30,1	30,5	13,4
ČR bez Hl. m. Prahy	43,9	89,2	46,0	8,4	10,0	2,5	21,1	47,7	48,4	36,2	30,5	16,0
v tom kraje:												
Středočeský	40,3	76,0	44,4	14,5	15,4	9,5	16,5	14,4	55,7	64,7	27,8	20,9
Jihočeský	38,2	88,7	50,0	8,9	11,8	2,4	18,1	38,4	33,8	33,8	48,1	27,8
Plzeňský	39,5	90,3	45,3	6,3	15,2	3,4	27,4	66,9	45,7	22,5	26,9	10,6
Karlovarský	35,3	79,0	47,7	18,0	17,0	3,0	40,6	58,0	45,8	36,2	13,6	5,8
Ústecký	52,0	95,1	41,9	3,0	6,1	2,0	21,2	45,5	42,3	24,1	36,5	30,4
Liberecký	54,8	86,4	34,9	12,3	10,4	1,3	23,7	61,4	47,8	33,3	28,5	5,2
Královéhradecký	46,6	84,7	47,2	12,6	6,2	2,7	20,5	36,9	46,8	49,6	32,7	13,5
Pardubický	52,6	93,2	39,8	4,1	7,6	2,8	26,3	48,1	23,7	15,4	49,9	36,6
Vysočina	38,2	83,2	51,2	14,4	10,6	2,4	15,9	35,3	40,7	41,3	43,5	23,4
Jihomoravský	41,5	91,8	49,8	7,8	8,7	0,4	18,8	60,2	57,4	25,5	23,9	14,3
Olomoucký	39,2	90,5	53,0	6,7	7,7	2,8	28,4	61,3	50,9	32,2	20,8	6,5
Zlínský	49,7	90,1	43,5	9,0	6,9	1,0	20,1	37,1	60,2	55,8	19,7	7,1
Moravskoslezský	53,6	96,2	42,7	3,8	3,7	0,0	19,6	57,9	57,4	34,3	23,0	7,8

Indikátory **časové dostupnosti obcí do sídel správních úřadů** je nutno brát s patřičným nadhledem, neboť se jedná o údaje pořízené pomocí mapového serveru při nastavení průměrné rychlosti automobilu po jednotlivých komunikacích a bez zohlednění použití jiných dopravních prostředků a vytíženosti komunikací během dne. U obcí, které jsou samotné sídlem správních oblastí, byl stanoven čas s ohledem na jejich velikost.

Převážná část obyvatelstva venkovského prostoru žije v obcích, ze kterých je sídlo příslušného správního obvodu ORP dostupné individuální dopravou do 29 minut. Poměrně velké mezikrajské rozdíly byly zjištěny u dostupnosti do 14 minut. Zatímco v Libereckém kraji se do sídla SO ORP za tuto dobu dostane 55% obyvatel venkovských obcí, v Karlovarském kraji pouze 35% obyvatel. Část obcí tvořící městský prostor je přímo sídly SO ORP, proto 89% obyvatel městského prostoru má na správní úřad relativně blízko (do 14 minut).

Časová dostupnost sídla kraje je ovlivněna především velikostí kraje, polohou krajského města, následně hustotou a kvalitou silniční sítě. S rostoucí velikostí kraje se zvětšuje diferenciací v časové dostupnosti krajského města. Nejvíce obyvatel venkovského prostoru žije v pásmu s dojezdem na krajský úřad mezi půl hodinou až hodinou jízdy. V Plzeňském kraji podíl představuje 45,7%. Celkem 66,9% obyvatel městského prostoru žije v pásmu s dostupností do 30 minut.

4.2. Obyvatelstvo

Zdroje dat použité v této kapitole umožňují velmi rozsáhlé hodnocení rozdílů populačního vývoje ve venkovském a městském prostoru. S ohledem na rozsah materiálu se pokusíme vystihnout jen ty nejvýznamnější aspekty demografického vývoje v obou sledovaných prostorech.

K 31. 12. 2008 žilo v obcích zařazených do venkovského prostoru 29,8% z celkového počtu obyvatel České republiky a zbylých 70,2% v obcích městského prostoru. Mezi kraji však existují výrazné rozdíly. Například ve Středočeském kraji jsou podíly městského a venkovského obyvatelstva téměř vyrovnány, naproti tomu v Moravskoslezském kraji dosahoval podíl venkovského obyvatelstva pouze 17,7%. V Plzeňském kraji žilo koncem roku 2008 ve venkovském prostoru 63,6% obyvatel kraje.

Významným faktorem odlišujícím strukturu obyvatel venkovského od městského prostoru je podstatně vyšší **zastoupení dětí do 14 let** na celkové populaci. Nejméně zřetelně je tato odlišnost patrná v Ústeckém kraji, kde k 31. 12. 2008 tvořily děti ve venkovských obcích 15,3% a v městských obcích 15,1% obyvatelstva. Naopak nejvýrazněji převažovaly děti mezi obyvatelstvem venkova v krajích Pardubickém (převaha o 1,7 p. b.), Jihomoravském (1,6 p. b.), Karlovarském a Olomouckém (1,5 p. b.). Venkovské obce mají zpravidla nižší podíl osob starších 65 let na celkovém počtu obyvatel, výjimku tvořil pouze kraj Vysočina. Tato situace může být zapříčiněna mimo jiné i umístěním zařízení sociálních služeb pro seniory častěji ve městech. Z pohledu ekonomiky je pak nejdůležitější věkovou skupinou obyvatelstva ve věku 15 až 64 let. Ve většině krajů, s výjimkou Ústeckého, Karlovarského a Královéhradeckého kraje, žil ve venkovském prostoru menší podíl těchto osob než v městském prostoru. Nicméně rozdíl mezi městy a venkovem nebyl v této věkové skupině výrazný (nejmenší byl v Pardubickém kraji - 0,1 p. b., největší na Vysočině - 2,1 p. b.).

Tab. 4.2.1 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008

	Obyvatelstvo celkem		v tom ve věkové skupině (%)						Průměrný věk (roky)	
			0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	3 116 771	7 350 771	15,1	13,7	70,5	71,2	14,4	15,1	39,9	40,7
ČR bez Hl. m. Prahy	3 116 771	6 117 560	15,1	14,0	70,5	71,0	14,4	14,9	39,9	40,5
v tom kraje:										
Středočeský	556 560	674 131	15,4	14,5	70,5	71,1	14,1	14,4	39,8	40,1
Jihočeský	251 465	384 863	15,0	13,9	70,5	71,1	14,5	15,0	40,2	40,6
Plzeňský	207 574	362 053	14,4	13,5	70,8	71,0	14,7	15,5	40,5	41,0
Karlovarský	75 851	232 552	15,7	14,2	72,3	71,6	11,9	14,2	38,7	40,2
Ústecký	183 915	651 976	15,3	15,1	71,9	71,4	12,8	13,4	39,6	39,6
Liberecký	120 105	317 220	15,3	14,5	71,0	71,5	13,7	14,0	39,8	40,0
Královéhradecký	197 836	356 684	15,1	13,8	70,4	69,9	14,6	16,3	40,1	41,3
Pardubický	209 350	305 835	15,6	13,9	70,3	70,4	14,1	15,8	39,6	40,9
Vysočina	227 651	287 760	15,1	14,1	69,1	71,2	15,8	14,7	40,3	40,2
Jihomoravský	390 624	756 522	14,9	13,3	70,4	70,7	14,7	16,0	40,0	41,2
Olomoucký	255 601	386 536	15,0	13,5	70,3	71,0	14,7	15,4	40,0	40,9
Zlínský	218 816	372 596	14,8	13,5	70,2	70,8	15,0	15,7	40,1	41,0
Moravskoslezský	221 423	1 028 832	15,0	14,1	71,0	71,3	13,9	14,6	39,7	40,3

Z rozdílné věkové struktury obyvatelstva vyplývá, že **průměrný věk** obyvatel ve venkovských obcích je zpravidla nižší než průměrný věk obyvatel městského prostoru. Výjimkou je pouze kraj Vysočina a také Ústecký kraj, kde byl průměrný věk na venkově a ve městě téměř stejný. Kraj Plzeňský se řadí mezi kraje s vyšším průměrným věkem obyvatel, v městském prostoru žilo nejstarší obyvatelstvo (40,5 let) v ČR a ve venkovském prostoru čtvrté nejstarší obyvatelstvo (41,0).

Významným faktorem, ovlivňujícím budoucí populační vývoj, ale i budoucí sociální a ekonomickou situaci regionu, je mimo jiné vývoj **porodnosti**. Nejlépe lze hodnotit rozdíly v intenzitě porodnosti mezi městským a venkovským prostorem krajů pomocí obecné míry plodnosti, která je definována jako poměr počtu všech živě narozených dětí na 1 000 žen v reprodukčním věku. Ta dosáhla ve venkovském prostoru celé České republiky hodnoty 41,1‰, zatímco ve městech se pohybovala okolo 40,0‰. K tomuto jevu, tj. větší plodnosti na venkově, dochází ve většině krajů, výjimkou jsou pouze Ústecký, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj.

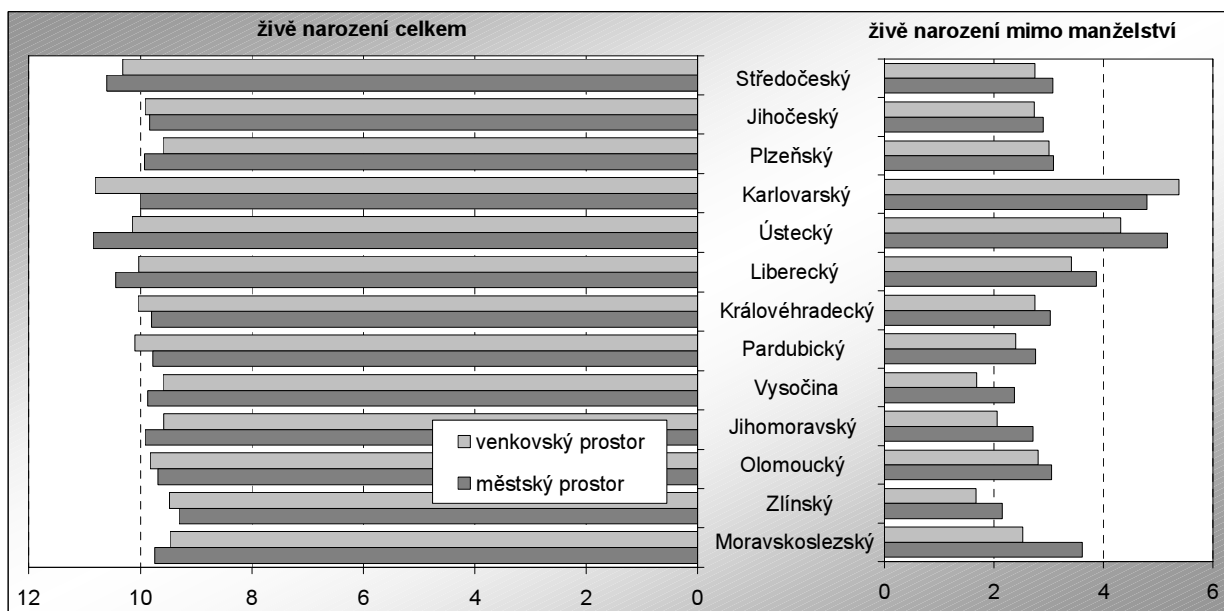
Z venkovských obcí byla nejnižší plodnost v Moravskoslezském kraji (38,7‰), naopak nejvyšší v kraji Karlovarském (43,3‰). V Plzeňském kraji byla plodnost čtvrtá nejnižší, za již jmenovaným Moravskoslezským krajem a krajem Zlínským a Jihomoravským.

Tab. 4.2.2 Porodnost a potratovost v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Živě narození na 1 000 obyvatel		Živě narození na 1 000 žen ve věku 15 - 49 let		Podíl živě narozených mimo manželství (%)		Potraty na 1 000 obyvatel		Umělá přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	9,9	10,0	41,1	40,0	27,0	32,4	3,3	4,4	2,2	3,0
ČR bez Hl. m. Prahy	9,9	10,0	41,1	40,1	27,0	33,3	3,3	4,5	2,2	2,9
v tom kraje:										
Středočeský	10,3	10,6	42,9	42,4	26,6	29,0	3,6	4,5	2,4	3,1
Jihočeský	9,9	9,8	41,5	39,0	27,6	29,5	3,2	4,4	2,1	2,9
Plzeňský	9,6	9,9	40,4	40,1	31,3	31,1	4,1	5,1	2,6	3,3
Karlovarský	10,8	10,0	43,3	39,6	49,8	47,9	5,0	5,6	3,5	3,9
Ústecký	10,1	10,8	42,9	43,3	42,6	47,6	4,4	6,0	2,9	4,1
Liberecký	10,0	10,4	42,1	41,6	34,1	37,0	3,9	5,3	2,5	3,5
Královéhradecký	10,0	9,8	42,1	40,5	27,4	30,9	3,4	4,6	2,4	3,2
Pardubický	10,1	9,8	42,2	39,6	23,7	28,3	2,8	3,8	1,7	2,2
Vysočina	9,6	9,9	40,9	39,0	17,6	24,1	2,8	4,0	1,7	2,5
Jihomoravský	9,6	9,9	39,5	39,9	21,5	27,4	3,0	3,8	1,9	2,5
Olomoucký	9,8	9,7	40,5	38,5	28,6	31,5	3,1	3,9	1,9	2,5
Zlínský	9,5	9,3	39,0	37,1	17,7	23,1	2,8	3,6	1,6	2,2
Moravskoslezský	9,5	9,7	38,7	39,0	26,7	37,0	3,0	4,1	1,9	2,7

Zajímavou charakteristikou porodnosti a především populačního chování obyvatelstva je **podíl živě narozených dětí mimo manželství** na celkovém počtu živě narozených. Republikový podíl dětí narozených mimo manželství činil ve venkovském prostoru 27,0% a v městském 32,4%. Vyšší podíl v obcích městského prostoru byl ve všech krajích České republiky s výjimkou dvou (Plzeňského a Karlovarského). Nejnižší hodnota ve venkovských obcích byla zaznamenána v kraji Vysočina (17,6%) a ve Zlínském kraji (17,7%), naopak nejvyšší v Karlovarském kraji (49,8%), ve kterém byla dosažena vyšší hodnota u venkovských obcí než v obcích městského prostoru. V Plzeňském kraji dosáhl v letech 2001 až 2008 podíl narozených dětí mimo manželství ve venkovském prostoru vyšší hodnoty než byl republikový průměr (31,3%).

Graf 20 Živě narození a z toho mimo manželství na 1 000 obyvatel v letech 2001 až 2008

Počet **potratů** i umělých přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel byl ve venkovském prostoru o čtvrtinu nižší než v prostoru městském. Tato skutečnost byla zjištěna ve všech krajích s tím, že v moravských krajích je potratovost dlouhodobě nižší než v krajích na západě a severu republiky.

Tab. 4.2.3 Úmrtnost v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Zemřelí na 1 000 obyvatel		Standardizovaná míra úmrtnosti (‰)		Příčiny úmrtí (%)					
					novotvary		nemoci oběhové soustavy		vnější příčiny	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	10,9	10,2	10,7	10,2	25,4	27,2	53,0	50,7	6,2	6,1
ČR bez Hl. m. Prahy	10,9	10,1	10,7	10,4	25,4	27,1	53,0	50,8	6,2	6,2
v tom kraje:										
Středočeský	11,4	10,4	10,9	10,6	25,9	27,4	52,4	50,6	6,1	6,0
Jihočeský	11,0	9,5	10,7	9,9	26,6	29,3	50,6	47,2	6,5	6,4
Plzeňský	11,2	10,4	10,8	10,3	27,3	29,7	50,5	48,0	5,5	5,6
Karlovarský	9,8	9,9	12,1	11,0	28,3	29,1	45,2	45,6	7,1	6,5
Ústecký	11,4	10,7	12,5	12,1	26,8	27,7	51,1	50,2	6,4	6,4
Liberecký	10,9	9,8	11,1	10,4	25,7	28,5	52,7	49,2	6,5	6,6
Královéhradecký	10,7	10,3	10,1	9,6	24,7	26,1	54,8	52,4	5,9	6,1
Pardubický	10,3	10,1	10,3	10,0	25,0	25,9	52,2	51,5	6,2	6,3
Vysočina	10,9	9,1	9,9	9,6	24,4	27,5	57,5	53,5	5,4	5,9
Jihomoravský	10,8	10,2	10,4	9,6	24,2	26,2	56,0	53,2	6,0	5,9
Olomoucký	10,6	9,9	10,6	9,8	25,4	27,0	52,4	50,4	6,7	6,6
Zlínský	11,0	9,8	10,9	9,7	22,4	24,3	54,6	54,4	7,2	6,7
Moravskoslezský	10,2	10,4	10,8	11,2	25,1	26,0	52,3	50,9	5,9	5,9

Úroveň **úmrtnosti** je jedním z nejčastěji využívaných indikátorů životní úrovně obyvatelstva a kvality života. Rozdíl mezi městským a venkovským prostorem v úmrtnostních poměrech nejlépe vystihuje standardizovaná míra úmrtnosti, která srovnává zemřelé na 1 000 obyvatel s vyloučením vlivů rozdílné věkové struktury. Tento ukazatel dosáhl v České republice hodnoty 10,7‰ ve venkovském prostoru a 10,2‰ v městském prostoru. Ve všech krajích, s výjimkou Moravskoslezského kraje, byla vyšší úmrtnost v obcích venkovského prostoru. V Plzeňském kraji je úmrtnost nad republikovým průměrem a v porovnání krajů třetí nejvyšší. Obecně více osob umírá na novotvary v městském prostoru a na nemoci oběhové soustavy ve venkovském prostoru. Podíl zemřelých na vnější příčiny byl ve většině krajů podobný, jak v obcích venkovského, tak i městského prostoru. Výraznější rozdíly jsou patrné pouze v krajích Karlovarském, Zlínském a na Vysočině, ve kterých docházelo k odchylce mezi městským a venkovským prostorem od -0,5 do 0,6 p. b.

Pro venkovský prostor České republiky byl v letech 2001 až 2008 charakteristický úbytek obyvatelstva přirozenou měnou (tzn., že počet zemřelých převyšoval počty narozených) a současně výrazný přírůstek migrací, což následně vedlo k vysokým celkovým přírůstkům obyvatel.

Průměrný roční **přirozený úbytek obyvatel** ve sledovaném období dosáhl v přepočtu na 1 000 obyvatel v celé České republice hodnoty -1,0‰ ve venkovském prostoru a -0,3‰ v městském prostoru. K přirozenému úbytku obyvatel docházelo ve venkovském prostoru všech krajů s výjimkou Karlovarského kraje. V městském prostoru již vývoj tak jednoznačný nebyl a kraje ČR se dělí téměř rovnoměrně na ty, kde byl přirozený přírůstek kladný (Středočeský, Jihočeský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký kraj a Vysočina) a kde nastal přirozený úbytek obyvatel. V Olomouckém kraji tento ukazatel dosáhl ve venkovském prostoru hodnoty -1,7‰ a u obcí zařazených do městského prostoru -0,4‰. Přirozený přírůstek v našem kraji byl v obou prostorech záporný a vykazoval horší hodnoty než při celkovém hodnocení ukazatele za celou Českou republiku.

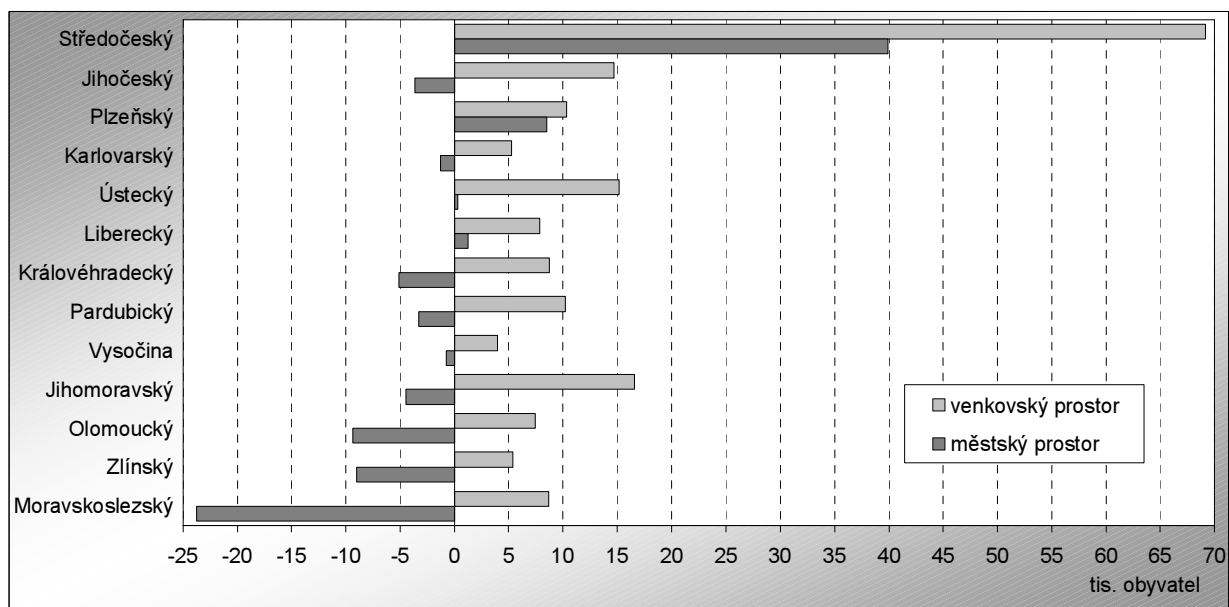
Obecně lze říci, že se přirozená měna obyvatel v městském prostoru od venkova liší mnohem méně, než **migrační přírůstek**. V souhru let 2001 až 2008 dosáhl průměrný roční přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel za Českou republiku ve venkovském prostoru hodnoty 8,7‰ a 1,2‰ v městském prostoru. Venkovské oblasti všech krajů měly migrační saldo kladné a tento přírůstek tak byl určující pro přírůstek celkový. Relativně nejvíce obyvatel získal díky migraci venkovský prostor Středočeského kraje (18,0 na 1 000 obyvatel), nejméně pak Vysočina (3,5‰). Zjednodušeně lze říci, že se lidé stěhují z měst a městský prostor tak dlouhodobě kvůli migraci obyvatele ztrácí. Výjimkou byly pouze kraje Středočeský a Plzeňský, v jejichž městských obcích došlo k nárůstu počtu obyvatel migrací. Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr).

Tab. 4.2.4 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	na 1 000 obyvatel									
	Přirozený přírůstek		Přírůstek stěhováním		Celkový přírůstek		Sňatky		Rozvody	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	-1,0	-0,3	8,7	1,2	7,7	0,9	4,7	5,3	2,3	3,4
ČR bez Hl. m. Prahy	-1,0	-0,1	8,7	-0,1	7,7	-0,2	4,7	5,2	2,3	3,5
v tom kraje:										
Středočeský	-1,1	0,2	18,0	7,5	17,0	7,7	4,9	5,4	2,7	3,6
Jihočeský	-1,1	0,3	8,7	-1,5	7,6	-1,2	4,8	5,2	2,2	3,4
Plzeňský	-1,7	-0,4	8,1	3,5	6,4	3,0	4,7	5,4	2,5	3,4
Karlovarský	1,0	0,1	8,0	-0,8	9,0	-0,7	5,2	5,5	3,1	4,0
Ústecký	-1,3	0,1	12,2	-0,1	10,9	0,1	5,2	5,4	2,8	4,0
Liberecký	-0,9	0,7	9,3	-0,2	8,5	0,5	4,9	5,6	2,2	3,9
Královéhradecký	-0,7	-0,5	6,4	-1,3	5,7	-1,8	4,8	5,1	2,6	3,4
Pardubický	-0,2	-0,3	6,5	-1,0	6,3	-1,3	4,7	5,1	2,1	3,1
Vysočina	-1,3	0,8	3,5	-1,1	2,2	-0,3	4,6	4,9	1,7	2,9
Jihomoravský	-1,2	-0,3	6,7	-0,4	5,5	-0,8	4,6	5,3	2,1	3,2
Olomoucký	-0,8	-0,2	4,5	-2,8	3,7	-3,0	4,5	5,0	2,3	3,4
Zlínský	-1,5	-0,4	4,6	-2,5	3,1	-3,0	4,4	4,8	1,9	3,0
Moravskoslezský	-0,8	-0,6	5,8	-2,2	5,0	-2,9	4,4	4,9	2,1	3,5

Jak již bylo řečeno výše, celkový přírůstek obyvatelstva byl (hlavně ve venkovském prostoru) determinován migračním přírůstkem. V přepočtu na 1 000 obyvatel dosahoval celkový přírůstek v letech 2001 až 2008 ve venkovských obcích celé ČR 7,5‰ a v městských obcích 1,0‰ (po vyloučení Hl. m. Prahy došlo v městském prostoru k celkovému úbytku obyvatel). Přírůstek vykazovaly jen kraje Středočeský, Plzeňský a Liberecký. Ve všech krajích počet obyvatel venkovského prostoru rostl a v přepočtu na 1 000 obyvatel tento nárůst výrazně převyšoval přírůstek v městském prostoru.

Graf 21 Celkový přírůstek (úbytek) počtu obyvatel (rozdíl stavů k 31. 12. 2008 a k 1. 1. 2001)

S ohledem na částečně přetrvávající odlišný životní styl, rozdílnou dopravní dostupnost škol a hlavně nabídku pracovních pozic je zřejmé, že zůstává odlišná i **vzdělanostní struktura obyvatel** venkovských a městských obcí. Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2001 umožňují tyto rozdíly analyzovat. Ve venkovských oblastech převažovaly k 1. 3. 2001 osoby se základním vzděláním a vyučením bez maturity. V městském prostoru žilo naopak více obyvatel s vyšším vzděláním (úplné střední s maturitou, vyšší odborné, nástavbové a vysokoškolské vzdělání).

Tab. 4.2.5 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání k 1. 3. 2001

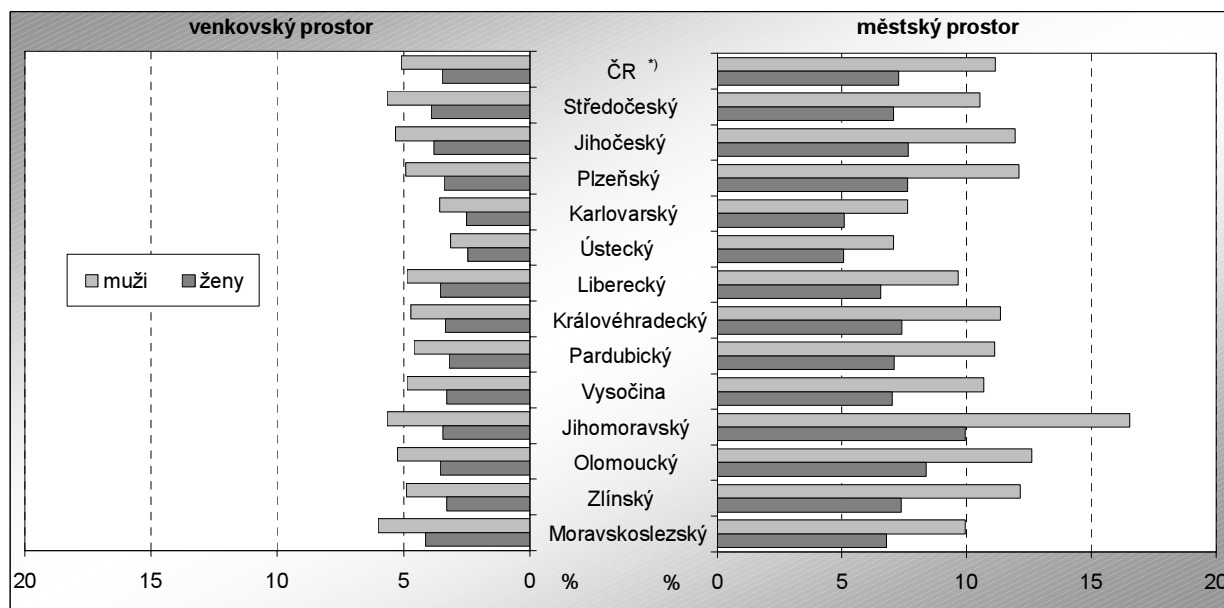
Zdroj: SLDB 2001

v %

	Nejvyšší dokončené vzdělání									
	základní, neukončené a bez vzdělání		vyučení a střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		vyšší odborné a nástavbové		vysokoškolské	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	28,9	21,3	43,6	35,8	20,0	26,9	2,3	3,9	4,3	10,7
ČR bez Hl. m. Prahy	28,9	22,7	43,6	37,1	20,0	26,1	2,3	3,7	4,3	9,1
v tom kraje:										
Středočeský	26,7	21,2	44,0	37,6	20,9	27,1	2,5	4,0	4,8	8,7
Jihočeský	29,7	20,4	42,7	36,3	19,9	28,3	2,2	4,0	4,5	9,7
Plzeňský	28,6	20,5	43,6	37,1	20,3	27,6	2,0	3,7	4,2	9,8
Karlovarský	35,6	26,7	41,1	37,6	16,7	24,5	1,9	3,4	3,0	6,3
Ústecký	32,3	27,1	43,8	38,1	17,3	23,6	2,0	3,1	2,8	6,0
Liberecký	28,4	22,9	43,7	38,8	19,8	25,2	2,4	3,4	4,2	8,0
Královéhradecký	27,3	20,7	44,2	37,4	20,9	27,4	2,6	4,1	4,0	9,3
Pardubický	27,5	20,4	45,4	37,9	19,9	27,5	2,5	4,2	3,9	9,0
Vysočina	28,8	21,1	44,0	37,9	20,1	27,4	2,3	3,9	4,1	8,8
Jihomoravský	29,5	20,8	43,5	34,0	19,5	27,1	2,2	4,0	4,5	13,1
Olomoucký	28,9	21,3	43,4	36,4	20,3	27,3	2,1	3,5	4,4	10,4
Zlínský	30,5	22,3	43,2	36,8	19,5	26,7	2,2	3,7	4,1	9,7
Moravskoslezský	28,5	25,2	42,2	38,0	21,0	23,9	2,4	3,2	5,1	8,3

Vzdělanostní struktura obyvatel Plzeňského kraje se výrazně nelišila od struktury ostatních krajů a odpovídala obdobnému průměru jako v celé České republice.

Graf 22 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let s vysokoškolským vzděláním podle pohlaví k 1. 3. 2001

Největšího podílu dosahovali vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé ve venkovských obcích v Moravskoslezském (5,1%) a Středočeském kraji (4,8%). V obcích zařazených do městského prostoru byl nejvyšší podíl vysokoškoláků (kromě Hlavního města Prahy) v Jihomoravském (13,1%) a Olomouckém kraji (10,4%).

4.3. Ekonomika

Na rozdíl od demografické oblasti, hodnocené v předchozí kapitole, jsou zdroje dat charakterizující hospodářství na úrovni jednotlivých obcí velmi omezené. Většina ukazatelů hospodářské statistiky, které ČSÚ nabízí na úrovni celé České republiky (či jednotlivých krajů), je založena na výběrových šetřeních, což neumožňuje získat a publikovat podrobné údaje za menší územní celky¹². Tím jsou možnosti hodnocení hospodářského vývoje a rozdílů mezi venkovským a městským prostorem relativně limitované.

Hlavními zdroji dat na úrovni obcí je v ekonomické oblasti Registr ekonomických subjektů (RES) a Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001, jehož výsledky však již nemusí po 8 letech dynamických změn v prostředí tržního hospodářství zcela přesně odpovídat aktuální situaci. Pro účely této analýzy proto byly tradiční zdroje dat ČSÚ doplněny o externí zdroje, jako například údaje o hospodaření obcí (MF ČR). Hospodářský vývoj každého regionu je úzce spjat také se situací na trhu práce, tomu je však věnována následující kapitola 4.4. Trh práce.

Jak již bylo výše zmíněno, podrobné údaje o zemědělství jsou založené na výběrových šetřeních a jsou dostupné nejvýše do úrovně okresů (viz kapitola 3.1.). Proto není možné se této bezpochyby důležité součásti ekonomického života venkovských oblastí věnovat v územním vymezení, které bylo vybráno pro tuto kapitolu (tzn. vymezení založené na údajích o obcích).

Tab. 4.3.1 Vybrané ekonomické ukazatele

Zdroj: Český statistický úřad; Ministerstvo financí ČR

	Ekonomické subjekty ¹⁾ na 1 000 obyvatel		Statistické jednotky typu podnik ^{1, 2)} na 1 000 obyvatel		Intenzita podnikatelské aktivity ³⁾ (%)		Celkové příjmy obecních rozpočtů na 1 obyvatele ⁴⁾ (Kč)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	209	259	112	136	13,7	14,7	16 554	29 782
ČR bez Hl. m. Prahy	209	234	112	121	13,7	13,6	16 554	24 882
v tom kraje:								
Středočeský	231	244	128	130	15,9	14,8	17 262	22 959
Jihočeský	227	247	124	132	14,5	14,6	18 648	25 421
Plzeňský	217	253	113	132	13,1	13,8	20 279	29 345
Karlovarský	239	269	115	127	13,6	14,2	18 847	22 410
Ústecký	207	211	101	101	13,0	11,9	18 458	21 001
Liberecký	241	270	124	128	15,1	15,4	16 052	24 029
Královéhradecký	223	242	122	135	14,4	15,1	15 254	22 569
Pardubický	192	227	104	121	12,5	13,8	15 291	23 265
Vysočina	182	209	104	117	12,3	13,0	15 492	25 889
Jihomoravský	196	265	105	142	13,0	15,1	15 382	29 895
Olomoucký	188	225	95	116	12,4	13,3	15 011	24 368
Zlínský	203	242	110	129	14,4	14,8	15 024	23 692
Moravskoslezský	184	194	97	97	11,9	11,0	15 653	25 598

¹⁾ k 31. 12. 2008

²⁾ aktivní ekonomické subjekty dle statistických zjišťování a administrativních zdrojů

³⁾ podíl OSVČ a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem k 1. 3. 2001 (Zdroj: SLDB 2001)

⁴⁾ v roce 2008

Je všeobecně přijímaným faktem, že jsou města centry ekonomického života regionů. O tom svědčí například počet obsazených pracovních míst podle výsledků sčítání lidu 2001, kdy venkovský prostor tvořil zhruba jen pětinu celkového počtu pracovních míst (podrobněji viz kapitola 4.4.). Aktuálnější údaje v této územní podrobnosti nejsou ze zjišťování ČSÚ k dispozici. Nepřímo můžeme využít údaje o počtech zaměstnanců v členění podle obce místa výkonu práce uvedeného v pracovní smlouvě, které každoročně zjišťuje ministerstvo financí jako jeden z podkladů pro stanovení podílu jednotlivých obcí na celostátním výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů (např. vyhláška 276/2009 Sb. Ministerstva financí ČR).

¹² Jedinou výjimku tvoří Praha, která je zároveň nejen obcí, ale také krajem a regionem soudržnosti.

Tyto údaje za rok 2008 také potvrzují ekonomickou převahu měst nad venkovem, stejně jako to, že ve všech krajích s výjimkou Moravskoslezského kraje byla míra nezaměstnanosti ve venkovských oblastech vyšší než v městských. Proto soukromé podnikání pro venkovské oblasti nabývá o to většího významu. Intenzita **podnikatelské aktivity** je ve městě a na venkově velmi podobná, a pokud neuvažujeme Hlavní město Prahu, pak je na venkově dokonce i mírně vyšší (dle dat v roce 2001). Malé rozdíly mezi městským a venkovským prostorem v tomto ohledu potvrzují také údaje o počtech ekonomických subjektů, jejichž velkou většinu tvoří právě fyzické osoby a drobní podnikatelé, a těch je (v relaci na obyvatele) ve městech a na venkově relativně stejný počet.

V každém kraji je však situace odlišná a stejně tak různě probíhají i hospodářské změny. Například v krajích s absencí jednoho velkého ekonomického centra či nízkou četností ekonomických subjektů ve městech je rozdíl mezi městem a venkovem v počtu ekonomických subjektů na obyvatele poměrně malý. Jedná se například o Ústecký, Moravskoslezský nebo Středočeský kraj. V těchto regionech je rovněž relativně nízký rozdíl mezi městem a venkovem v počtech zaměstnanců (na obyvatele) a vyšší intenzita podnikatelské aktivity na venkově než ve městech. Naopak na východě republiky, tj. ve zbývajících moravských regionech a Pardubickém kraji, jsou rozdíly mezi městem a venkovem poměrně velké¹³.

Pokud porovnáme všechny venkovské oblasti mezi sebou, pak lze říci, že podnikatelsky aktivnější jsou obyvatelé venkovských obcí Středočeského, Jihočeského, Libereckého, Královéhradeckého a Zlínského kraje. Naopak spíše méně aktivními jsou v této souvislosti venkovské oblasti v Ústeckém kraji a na Moravě (jedná se o regiony s nejvyšší nezaměstnaností). Nejvíce zaměstnanců je zaměstnáno na území venkovských obcí Středočeského kraje, a to jak absolutně (jedná se o nejlidnatější venkovský prostor všech krajů), tak spolu s Karlovarským a Moravskoslezským krajem i relativně v přepočtu na obyvatele.

Tab. 4.3.2 Ekonomické změny v letech 2001 až 2008

	Růst celkového počtu ekonomických subjektů (%)		Počet nově vzniklých ekonomických subjektů na 1 zaniklý subjekt		Růst počtu ekonomických subjektů			
					ve zpracovatelském průmyslu napojeném na primární sektor ¹⁾ (%)		v terciárním sektoru (%)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	28,7	20,1	2,4	2,5	16,1	15,7	31,6	20,1
ČR bez Hl. m. Prahy	28,7	18,9	2,4	2,3	16,1	12,3	31,6	18,2
v tom kraje:								
Středočeský	37,3	24,4	2,6	2,5	24,9	17,2	42,3	25,2
Jihočeský	27,2	15,8	2,3	2,2	11,6	8,1	28,0	14,6
Plzeňský	27,4	23,5	2,4	2,8	13,3	11,4	31,5	23,8
Karlovarský	26,7	21,4	2,7	2,6	7,4	5,6	27,5	23,2
Ústecký	26,6	18,4	2,3	2,3	9,9	12,2	27,0	16,3
Liberecký	28,0	18,7	2,4	2,6	17,6	14,6	31,6	19,9
Královéhradecký	27,9	16,3	2,5	2,2	17,9	7,0	28,7	15,4
Pardubický	32,9	19,8	2,5	2,3	27,4	23,4	30,7	17,3
Vysočina	25,6	20,1	2,3	2,4	13,7	9,5	27,6	19,4
Jihomoravský	27,7	22,2	2,4	2,5	17,6	18,5	30,6	22,4
Olomoucký	19,9	12,4	2,2	2,0	8,2	4,0	22,9	12,5
Zlínský	21,9	13,6	2,0	2,1	6,9	6,0	29,1	13,3
Moravskoslezský	30,6	16,2	2,4	2,2	22,4	14,4	32,4	13,0

¹⁾ OKEČ 15 až 22 (potravinářství, tabákový, textilní a kožedělný průmysl, výroba obuvi, zpracování dřeva (kromě nábytku), korkařská a košíkářská výroba, papírenský průmysl a tisk)

Výrazně aktivnější, pokud jde o zakládání nových ekonomických subjektů, byli v letech 2001 až 2008 obyvatelé venkovských oblastí (a to především českých regionů) než obyvatelé měst. Z nich zcela výsadní postavení měl Středočeský kraj, kde se každý rok zvýšil počet ekonomických subjektů o více než 4%. Naopak nejpomaleji rostl počet registrovaných subjektů v Olomouckém kraji (přesto však stále výrazně rychleji než v městském prostoru kraje).

¹³ Při těchto porovnáních však nesmíme zapomínat na to, že v Jihomoravském kraji je součástí městského prostoru také město Brno, což výrazně zvyšuje odlišnost tohoto prostoru oproti venkovským obcím.

Tab. 4.3.3 Odvětvová struktura ekonomiky¹⁾ k 31. 12. 2008

	Počet statistických jednotek typu podnik celkem		z toho sektor ¹⁾ (%)						Zpracovatelský průmysl napojený na primární sektor ²⁾ na 1 000 obyvatel	
			primární		sekundární		terciární			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	348 534	997 055	12,5	2,4	33,1	24,2	54,1	73,0	7,8	6,3
ČR bez Hl. m. Prahy	348 534	740 857	12,5	3,0	33,1	26,5	54,1	70,1	7,8	5,8
v tom kraje:										
Středočeský	71 105	87 912	9,0	2,5	31,6	26,7	59,0	70,4	7,8	6,3
Jihočeský	31 104	50 876	16,8	4,3	30,8	26,4	52,0	68,9	9,0	7,0
Plzeňský	23 430	47 614	15,2	3,0	28,9	24,8	55,5	71,7	7,3	5,6
Karlovarský	8 692	29 582	9,5	2,5	27,3	22,1	62,6	74,6	5,9	4,6
Ústecký	18 574	65 826	12,3	2,5	30,5	26,4	56,5	70,5	4,9	3,8
Liberecký	14 835	40 636	11,4	2,4	33,7	31,5	54,7	65,8	7,6	6,0
Královéhradecký	24 113	48 043	13,5	3,6	31,7	28,4	54,4	67,6	7,8	7,2
Pardubický	21 791	37 075	13,1	3,0	34,9	28,3	51,7	68,3	8,1	5,9
Vysočina	23 787	33 694	17,9	5,0	33,7	28,2	48,1	66,5	8,7	7,1
Jihomoravský	41 180	107 382	11,6	2,6	37,3	24,9	50,7	72,1	7,8	6,9
Olomoucký	24 407	44 680	12,0	2,9	34,5	26,1	53,2	70,7	6,7	5,7
Zlínský	24 075	48 165	11,3	3,5	40,2	28,9	48,1	67,1	10,4	7,7
Moravskoslezský	21 441	99 372	12,4	2,7	31,4	25,3	55,7	71,6	7,0	4,4

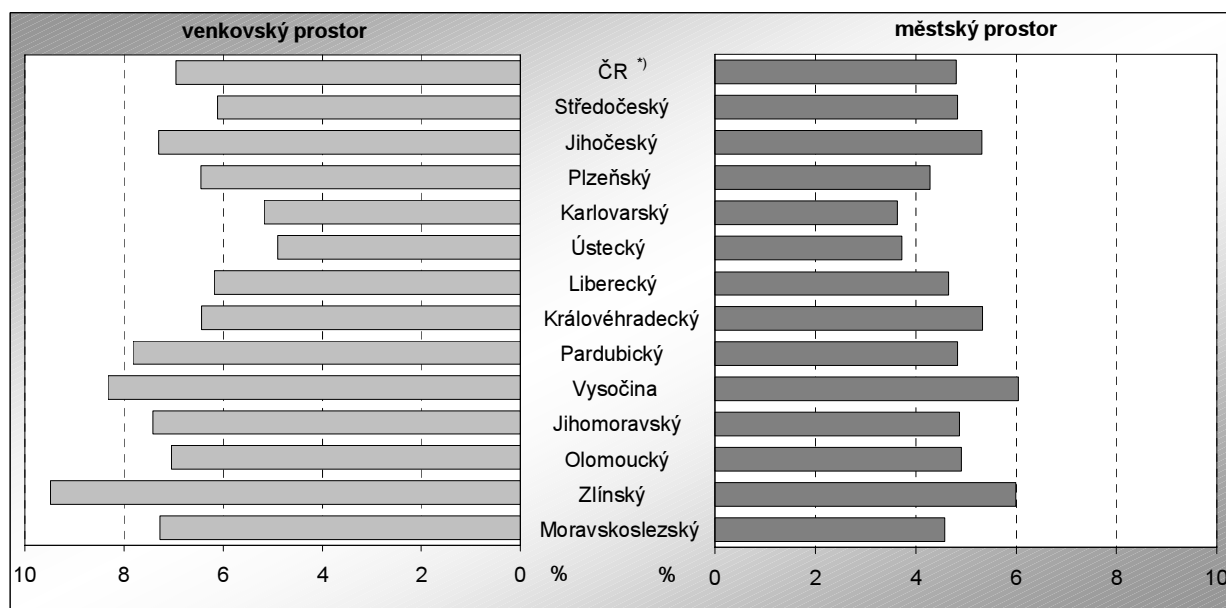
¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ u 0,4 % subjektů v ČR nelze určit sektor podle OKEČ

²⁾ OKEČ 15 až 22 (potravinářství, tabákový, textilní a kožedělný průmysl, výroba obuvi, zpracování dřeva (kromě nábytku), korkařská a košíkářská výroba, papírenský průmysl a tisk)

Pokud jde o **odvětvovou strukturu ekonomiky**, pak se potvrzuje, že v tradičně zemědělsky vnímaných venkovských oblastech Vysočiny, Jihočeského či Plzeňského kraje, je podíl primárního sektoru relativně vysoký. Na druhou stranu je překvapivé, že odvětvová struktura v moravských venkovských regionech je výrazně vychýlena směrem k sektoru průmyslu a primární sektor zde zaujímá v porovnání se zbytkem ČR spíše nižší podíl z celkového počtu ekonomických subjektů. Nicméně relativně velký podíl v těchto regionech připadá na zpracovatelský průmysl napojený na primární sektor.

Graf 23 Podíl zpracovatelského průmyslu napojeného na primární sektor na celkovém počtu subjektů k 31. 12. 2008

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Vzhledem k tomu, že většinu ekonomických subjektů tvoří fyzické osoby bez zaměstnanců, jsou rozdíly v této kategorii mezi městem a venkovem a mezi kraji navzájem určující i pro již výše zmíněný celkový počet ekonomických subjektů. Pokud jde o **drobné a malé podniky** (do 50 zaměstnanců), které jsou tolik důležité pro flexibilní poptávku na regionálním trhu práce, jsou již rozdíly mezi městem a venkovem mnohem větší (ve prospěch městského prostoru). A stejně jako v případě odvětvové struktury, i zde se ukazuje, že mezi venkovem na západě a na východě ČR existují výrazné rozdíly. Ve venkovských oblastech na západě sídlí drobných a malých podniků relativně více než na východě (s výjimkou Plzeňského kraje) a podobně je tomu i u obchodních společností. Plzeňský kraj jako celek se řadí spíše mezi regiony s průměrným počtem fyzických osob a drobných a malých podniků ve venkovských oblastech.

Tab. 4.3.4 Ekonomické subjekty¹⁾ podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Bez zaměstnanců (vč. neuvedeno)		Mikropodniky (1 - 9 zaměstnanců)		Malé podniky (10 - 49 zaměstnanců)		Střední podniky (50 - 249 zaměstnanců)		Velké podniky (250 a více zaměstnanců)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	92,7	105,5	15,0	23,4	3,4	5,1	0,6	1,4	0,1	0,3
ČR bez Hl. m. Prahy	92,7	94,3	15,0	20,7	3,4	4,6	0,6	1,3	0,1	0,2
v tom kraje:										
Středočeský	106,4	104,9	17,2	19,8	3,5	4,3	0,6	1,2	0,1	0,2
Jihočeský	103,8	103,6	15,6	22,3	3,5	4,7	0,7	1,3	0,0	0,3
Plzeňský	95,6	104,0	13,5	21,0	3,0	4,8	0,6	1,4	0,1	0,3
Karlovarský	93,8	102,5	15,6	19,4	4,2	4,0	1,0	1,1	0,1	0,2
Ústecký	81,3	78,5	15,6	17,6	3,5	3,6	0,6	1,0	0,1	0,2
Liberecký	102,8	102,1	16,3	20,4	3,7	4,2	0,7	1,2	0,0	0,2
Královéhradecký	102,1	106,7	15,7	21,6	3,3	4,8	0,6	1,3	0,1	0,2
Pardubický	86,6	93,7	13,6	20,7	3,2	5,0	0,7	1,5	0,1	0,2
Vysočina	87,3	91,3	13,5	19,3	3,0	4,6	0,7	1,6	0,0	0,3
Jihomoravský	86,7	107,7	14,6	26,4	3,5	6,0	0,6	1,5	0,0	0,3
Olomoucký	78,3	88,2	13,5	20,9	3,1	4,9	0,6	1,3	0,0	0,2
Zlínský	91,8	98,8	14,2	23,2	3,5	5,4	0,6	1,6	0,0	0,3
Moravskoslezský	77,9	73,6	14,9	18,0	3,5	3,8	0,5	1,0	0,1	0,2

¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

Zajímavým poznatkem je relativně vysoký počet subjektů neziskového sektoru ve venkovských oblastech v porovnání s městskými obcemi. Více je těchto subjektů samozřejmě ve městech, nicméně v přepočtu na obyvatele je jejich četnost na venkově větší (a to hlavně díky největší skupině těchto subjektů: sdružením a jejich organizačním složkám). V Ústeckém kraji je takto měřená občanská participace vyšší, jak ve městech, tak na venkově.

Tab. 4.3.5 Ekonomické subjekty¹⁾ podle právní formy k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Soukromí podnikatelé ¹⁾		Samostatně hospodařící rolníci a zemědělství podnikatelé		Obchodní společnosti		Neziskový sektor ²⁾		Zahraniční osoby	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	81,4	94,1	9,0	2,0	9,9	27,3	5,0	4,0	2,2	4,7
ČR bez Hl. m. Prahy	81,4	88,5	9,0	2,2	9,9	19,7	5,0	4,0	2,2	3,7
v tom kraje:										
Středočeský	94,3	98,0	7,5	2,0	14,0	18,5	4,5	4,0	3,1	4,8
Jihočeský	85,8	97,5	12,4	3,1	11,0	20,1	7,1	5,1	2,2	3,1
Plzeňský	77,8	92,3	9,2	2,1	8,9	22,0	7,0	4,8	4,9	6,9
Karlovarský	79,5	88,3	5,3	1,7	12,1	19,4	3,9	3,7	10,5	11,3
Ústecký	71,3	73,6	9,1	1,7	9,8	15,0	3,5	2,8	3,5	5,6
Liberecký	91,9	96,8	9,1	1,8	11,4	19,0	5,1	3,8	2,2	4,1
Královéhradecký	87,0	100,2	11,5	3,2	10,3	19,3	6,4	5,1	1,7	3,1
Pardubický	75,9	91,3	8,9	2,4	8,0	18,1	5,0	4,4	1,5	2,0
Vysočina	71,8	86,9	11,9	3,5	6,9	15,4	6,3	5,1	1,3	2,3
Jihomoravský	77,6	95,5	8,8	2,5	10,0	32,5	3,9	4,0	1,2	3,8
Olomoucký	72,6	86,8	6,9	2,1	6,6	17,4	4,7	4,4	0,9	1,6
Zlínský	84,5	95,2	8,6	3,1	8,4	22,6	4,4	4,0	0,8	1,5
Moravskoslezský	74,1	72,8	7,7	1,5	8,0	15,1	3,5	2,9	0,8	1,7

¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského nebo jiného zákona

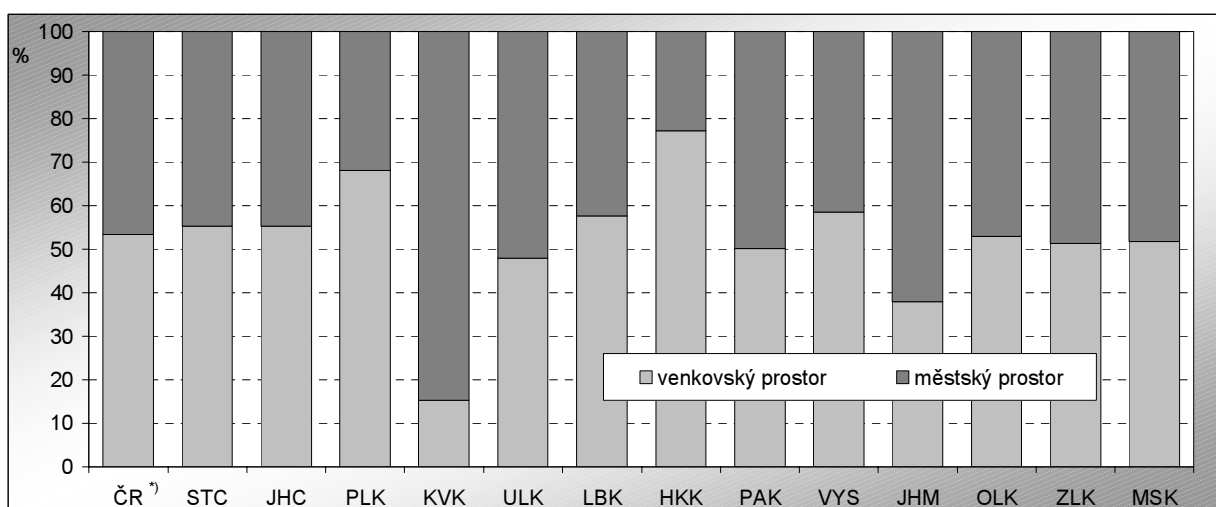
²⁾ nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace

Tab. 4.3.6 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2008

	Počet lůžek na 1 km ²								Místa pro stany a karavany na 1 km ²	
	v hromadných ubytovacích zařízeních celkem		v hotelech a penzionech		v kempech, chatových osadách a turistických ubytovnách		v ostatních ubytovacích zařízeních ¹⁾			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	3,3	15,7	1,5	10,1	0,9	1,8	1,0	3,8	0,5	1,1
ČR bez Hl. m. Prahy	3,3	11,0	1,5	6,2	0,9	1,8	1,0	3,1	0,5	1,1
v tom kraje:										
Středočeský	1,8	8,2	0,6	5,9	0,6	1,0	0,6	1,4	0,6	0,7
Jihočeský	3,4	14,4	1,2	6,2	1,2	2,0	1,0	6,1	1,2	2,5
Plzeňský	2,8	7,5	1,2	4,4	0,8	1,5	0,8	1,7	0,4	1,1
Karlovarský	1,9	26,9	1,0	18,3	0,3	1,1	0,5	7,4	0,2	1,0
Ústecký	2,4	7,7	1,0	4,2	0,9	1,6	0,5	1,9	0,5	0,6
Liberecký	10,3	22,3	5,9	11,3	1,5	7,0	2,9	4,0	0,7	1,5
Královéhradecký	9,1	10,9	5,0	5,3	1,7	2,8	2,5	2,8	0,8	2,4
Pardubický	2,6	12,2	1,0	5,0	1,0	1,7	0,7	5,5	0,3	0,8
Vysočina	2,0	6,5	0,7	3,1	0,5	1,2	0,7	2,2	0,4	0,5
Jihomoravský	2,2	11,4	0,9	7,3	0,9	1,6	0,5	2,4	0,6	1,1
Olomoucký	2,6	9,4	0,9	4,5	0,9	1,7	0,8	3,2	0,1	0,5
Zlínský	3,8	9,3	1,6	5,9	0,9	1,4	1,3	2,0	0,2	0,5
Moravskoslezský	4,0	6,7	1,8	3,7	0,9	0,9	1,3	2,1	0,2	0,7

¹⁾ léčebné lázně, rekreační a školící zařízení podniků (odborových svazů), ubytování apartmánového typu a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.)

Kapacity ubytovacích zařízení v sobě do značné míry odrážejí turistickou atraktivitu regionu. Díky tomu lze počet lůžek využít i jako určité měřítko turistické obliby jednotlivých regionů. Na druhou stranu turistická atraktivita území často významně ovlivňuje ubytovací kapacity nejen na území dané obce, ale i obcí okolních. Hotely a penzióny, které tvoří největší část lůžkových kapacit ubytovacích zařízení, se koncentrují ve městech a vzhledem k tomu, že se jedná o menší území, je zde hustota lůžek mnohem vyšší než na venkově. I uvnitř městského a venkovského prostoru v rámci kraje však existují velké rozdíly. Pokud se podíváme na celkové počty lůžek ve městech a venkově, zjistíme, že ve většině krajů jsou podíly obou prostorů velmi vyrovnané (tj. okolo 50%). Pouze v Královéhradeckém a Plzeňském kraji je velmi výrazný podíl venkovského prostoru a naopak v Karlovarském a Jihomoravském kraji významně převládá městský prostor.

Graf 24 Podíl městského a venkovského prostoru na lůžkových kapacitách hromadných ubytovacích zařízení daného kraje v roce 2008

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Tab. 4.3.7 Veřejné rozpočty^{*)} v letech 2003 až 2008 (roční průměr)

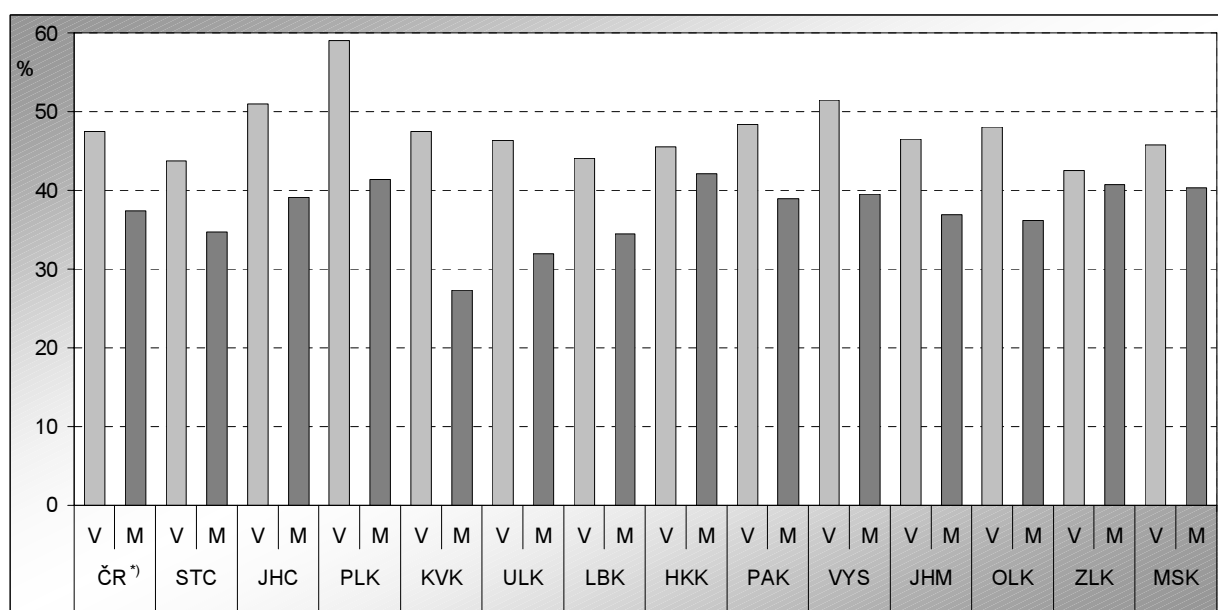
Zdroj: Ministerstvo financí ČR

	Daňové příjmy na 1 obyvatele (Kč)		Podíl na výdajích celkem (%)				Saldo příjmů a výdajů na 1 obyvatele (Kč)		Podíl salda příjmů a výdajů na příjmech celkem (%)	
			běžné výdaje		kapitálové výdaje					
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	7 944	14 579	63,4	71,1	36,6	28,9	394,6	197,0	2,5	0,7
ČR bez Hl. m. Prahy	7 944	11 139	63,4	72,9	36,6	27,1	394,6	129,6	2,5	0,6
v tom kraje:										
Středočeský	8 293	9 967	60,1	71,9	39,9	28,1	514,2	166,3	3,1	0,7
Jihočeský	8 168	10 223	64,4	71,9	35,6	28,1	-41,2	313,2	-0,2	1,3
Plzeňský	8 224	13 913	64,2	69,1	35,8	30,9	413,5	387,2	2,4	1,5
Karlovarský	8 592	10 147	69,2	74,4	30,8	25,6	649,2	410,8	3,7	1,9
Ústecký	8 440	10 040	68,5	79,9	31,5	20,1	770,7	434,4	4,2	2,0
Liberecký	8 080	10 209	70,3	71,6	29,7	28,4	278,0	132,5	1,7	0,6
Královéhradecký	7 801	9 660	66,2	75,6	33,8	24,4	272,0	282,2	1,9	1,4
Pardubický	7 778	9 774	62,2	73,9	37,8	26,1	580,0	207,5	3,9	1,0
Vysočina	7 410	9 839	61,5	73,6	38,5	26,4	29,7	597,0	0,2	2,6
Jihomoravský	7 900	14 241	59,5	68,4	40,5	31,6	440,3	-243,0	2,9	-0,9
Olomoucký	7 702	10 655	64,8	71,4	35,2	28,6	448,8	26,3	3,0	0,1
Zlínský	7 358	9 825	61,9	73,2	38,1	26,8	301,6	-0,9	2,1	0,0
Moravskoslezský	7 686	12 131	65,8	74,5	34,2	25,5	515,6	-152,2	3,6	-0,6

^{*)} obecní rozpočty (tzn. bez rozpočtů krajů a dobrovolných svazků obcí)

Příjmy (a tím i výdaje) obecních rozpočtů jsou velmi výrazně ovlivněny pravidly pro rozpočtové určení daní a také celkovými daňovými příjmy státního rozpočtu. Rozdíly mezi jednotlivými venkovskými a městskými oblastmi tak jsou dány především velikostí strukturou obcí v regionu. Například na západě České republiky jsou daňové příjmy přepočtené na obyvatele vyšší, než ve venkovských oblastech na východě, kde je obecní struktura více rozdrobená. V Ústeckém, Karlovarském a Středočeském kraji jsou rozdíly mezi příjmy venkovských a městských rozpočtů menší, než například v Jihomoravském, Plzeňském nebo Moravskoslezském kraji, kde příjmy velkých krajských měst výrazně zvyšují průměr celého městského prostoru. Výrazný růst daňových příjmů obecních rozpočtů v posledních letech byl vyvolán jednak změnou pravidel rozpočtového určení daní (navíc směrem ke zvýšení podílu menších obcí - proto rostly příjmy venkovských obcí rychleji než měst) a také celkovým ekonomickým růstem, díky kterému se zvýšily celkové daňové příjmy státního rozpočtu, z nichž obce získávají příslušný podíl.

Graf 25 Nárůst daňových příjmů obecních rozpočtů na 1 obyvatele mezi roky 2003 a 2008

^{*)} Česká republika bez Hlavního města Prahy

4.4. Trh práce

Zaměstnanost a nezaměstnanost patří k důležitým pravidelně sledovaným ekonomickým jevům, které výrazně ovlivňují nejen sociální oblasti života společnosti, ale také ekonomický stav a perspektivu rozvoje každého regionu.

Při podrobnějším hodnocení této oblasti z pohledu rozdílů mezi venkovským a městským prostorem jsme museli vycházet ze skutečnosti, že do úrovně obcí jsou k dispozici pouze údaje ze sčítání lidu, domů a bytů, tedy z roku 2001. Při hodnocení nezaměstnanosti jsme pak vycházeli z dat o registrované nezaměstnanosti, která přebíráme každoročně z Ministerstva práce a sociálních věcí.

V úvodní tabulce této subkapitoly jsou shrnuty základní ukazatele, které jsou z oblasti trhu práce v členění na venkovský a městský prostor k dispozici. V dalším textu se jejich hodnocením budeme zabývat podrobněji.

Tab. 4.4.1 Vybrané ukazatele z oblasti trhu práce

Zdroje: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, SLDB 2001

	Ekonomická aktivita podle SLDB 2001				Nezaměstnanost k 31. 12. 2008				Změna míry nezaměstnanosti ³⁾ k 31.12. (2008 - 2000) (procentní body)	
	míra ekonomické aktivity (%)		pracovní místa na 1 000 zaměstnaných osob ¹⁾		míra nezaměstnanosti ²⁾ (%)		počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné místo		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
ČR celkem	59,5	62,0	636,7	1 131,8	7,15	6,08	6,7	3,2	-1,53	-2,19
ČR bez Hl. m. Prahy	59,5	61,8	636,7	1 112,7	7,15	6,79	6,7	4,5	-1,53	-2,49
v tom kraje:										
Středočeský	60,4	63,2	619,8	1 065,5	5,48	4,86	3,2	2,5	-1,05	-1,28
Jihočeský	59,5	62,7	682,6	1 145,8	5,84	4,73	6,0	3,4	-0,41	-0,25
Plzeňský	60,2	62,3	643,5	1 156,8	6,80	5,01	4,5	1,6	0,50	-1,22
Karlovarský	63,6	64,2	976,1	967,8	9,16	7,59	9,8	5,7	0,17	0,16
Ústecký	60,9	63,1	719,6	1 017,0	11,02	10,08	13,3	9,6	-4,70	-4,95
Liberecký	61,7	63,8	680,9	1 066,0	8,06	6,61	11,9	6,3	1,43	1,05
Královéhradecký	59,4	61,1	684,8	1 145,0	5,67	4,73	6,1	2,9	-0,43	-0,82
Pardubický	59,2	61,3	613,1	1 191,1	7,49	5,71	6,7	3,7	-0,98	-1,23
Vysočina	57,4	61,7	655,5	1 168,9	7,12	6,46	9,6	6,3	-0,18	-0,74
Jihomoravský	58,4	60,7	550,7	1 200,1	7,87	6,89	6,4	4,8	-1,95	-1,96
Olomoucký	59,2	61,7	585,5	1 204,2	7,56	6,35	18,5	6,2	-4,65	-4,78
Zlínský	58,3	61,2	542,4	1 205,2	7,18	5,89	9,9	3,5	-1,05	-1,43
Moravskoslezský	58,8	60,2	670,9	1 029,3	7,84	8,78	9,6	6,2	-4,53	-6,09

¹⁾ bydlících na příslušném území

²⁾ v současně platné metodice (podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

³⁾ v metodice roku 2001 (podíl uchazečů o zaměstnání celkem na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

Jedním ze základních pohledů na problematiku trhu práce je velikost disponibilní pracovní síly, tedy počet ekonomicky aktivních obyvatel a míra ekonomické aktivity obyvatelstva. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo jsou podle metodiky sčítání lidu všechny osoby patnáctileté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané (podle postavení v zaměstnání členěné na zaměstnance, zaměstnavatele a osoby samostatně činné). Jsou zde rovněž zahrnuti pracující důchodci, pracující studenti a učni, osoby na řádné mateřské dovolené a nezaměstnaní. Míra ekonomické aktivity přitom vyjadřuje podíl počtu ekonomicky aktivních na počtu osob starších 15 let.

K 1. 3. 2001 činila republiková **míra ekonomické aktivity** 61,3% (v ČR bez Hl. města Prahy 61,1%). Ve všech krajích zaznamenáváme vždy nižší míru ekonomické aktivity ve venkovském prostoru oproti městskému.

Míra ekonomické aktivity ve venkovském prostoru se na úrovni celé ČR pohybovala od 57,4% v kraji Vysočina až po 63,6% v Karlovarském kraji. V městském prostoru na úrovni celé ČR dosahovala míra ekonomické aktivity 62,0%, po vyloučení vlivu Hl. města Prahy pak 61,8%.

Hodnota míry ekonomické aktivity ve venkovském a městském prostoru Plzeňského kraje byla nad celorepublikovým průměrem.

Při bližším pohledu je samozřejmě **rozdílná míra ekonomické aktivity mužů a žen**. Ve venkovském prostoru hodnota tohoto ukazatele představovala při sčítání lidu 2001 u mužů 68,7% a u žen 50,5%. V tomto rozdílu se projevuje jednak období péče o děti a jednak dřívější odchod žen do důchodu. Pokud srovnáváme tyto rozdíly v rámci jednotlivých krajů, lze říci, že jsou ve všech krajích z pohledu venkovského i městského

prostoru obdobné. Souvisí to zřejmě s tím, že na celém území republiky platí stejná pravidla jak pro péči o děti, tak pro ukončování ekonomické aktivity mužů i žen.

Zajímavější je srovnání rozdílů mezi venkovským a městským prostorem samostatně v kategorii mužů a v kategorii žen. Z celostátního srovnání mírně vybočuje Karlovarský kraj, kde byla v roce 2001 míra ekonomické aktivity mužů ve venkovském prostoru nejvyšší v celé republice a dokonce vyšší než v městském prostoru tohoto kraje. Pokud jde o ženy, pak jejich ekonomická aktivita byla ve venkovském prostoru nižší než v městském prostoru především v kraji Vysočina (což byl zároveň kraj s nejnižší ekonomickou aktivitou žen) a také v Jihočeském kraji.

Tab. 4.4.2 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Míra ekonomické aktivity									
	muži				ženy				celkem ve věku	
	15 - 24 let		25 - 54 let		55 - 64 let					
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	68,7	69,9	50,5	54,8	50,8	47,5	88,5	89,6	30,4	39,8
ČR bez Hl. m. Prahy	68,7	69,7	50,5	54,6	50,8	47,8	88,5	89,6	30,4	36,6
v tom kraje:										
Středočeský	69,5	71,2	51,5	55,8	52,7	50,2	88,9	90,1	36,3	41,8
Jihočeský	69,1	70,5	50,1	55,4	50,7	46,4	88,7	90,3	32,2	39,1
Plzeňský	69,4	70,0	51,2	55,1	52,8	49,3	89,5	90,4	32,4	39,1
Karlovarský	72,5	72,3	54,7	56,8	54,9	51,9	87,9	89,7	33,3	40,2
Ústecký	69,2	70,8	52,5	55,9	54,5	51,2	87,5	89,3	30,0	35,0
Liberecký	70,6	71,6	53,0	56,6	52,4	49,0	88,6	89,4	37,3	43,1
Královéhradecký	68,5	69,2	50,7	53,7	50,2	46,9	88,0	89,3	33,4	40,7
Pardubický	68,4	69,3	50,3	53,9	50,3	47,1	88,6	90,2	29,2	36,3
Vysočina	66,9	69,7	48,0	54,3	48,4	45,2	88,7	90,6	27,4	34,1
Jihomoravský	68,2	68,9	49,0	53,3	50,0	45,9	88,2	89,4	26,8	39,1
Olomoucký	68,3	69,6	50,5	54,5	49,5	46,4	88,8	90,7	27,3	36,0
Zlínský	67,7	69,5	49,2	53,6	49,1	45,7	88,1	90,0	26,6	35,7
Moravskoslezský	67,4	67,7	50,4	53,2	48,5	46,7	88,0	88,4	24,2	27,9

Z pohledu tří vybraných věkových kategorií vidíme, že míra ekonomické aktivity byla v roce 2001 ve všech krajích vyšší ve venkovském prostoru než v městském v nejmladší věkové kategorii (15 - 24 let), naopak jednoznačně nižší byla ve věkové skupině 55 - 64 let (v Jihomoravském kraji představoval tento rozdíl dokonce 12,3 procentního bodu).

Pokud hodnotíme samotný venkovský prostor v mezikrajském srovnání, zaznamenáváme v nejmladší věkové skupině nejnižší míru ekonomické aktivity v kraji Vysočina (48,4%) a naopak nejvyšší v Karlovarském kraji (54,9%). Naproti tomu v nejstarší věkové skupině bylo dosaženo nejnižší míry ekonomické aktivity v Moravskoslezském kraji (24,2%) a nejvyšší v Libereckém kraji (37,3%). Ve střední věkové skupině byly rozdíly v ekonomické aktivitě obyvatelstva města a venkova i mezi jednotlivými kraji mnohem menší.

Pokud se na míru ekonomické aktivity podíváme bez ohledu na hranice krajů (viz příslušný kartogram), vidíme, že vyšší podíl ekonomicky aktivních z celkového počtu obyvatel patnáctiletých a starších je zřejmý především v okolí Hl. města Prahy a dalších velkých měst, kde se koncentruje větší množství pracovních příležitostí, ale také v příhraničních oblastech (zejména na Šumavě). Naproti tomu zřejmě nižší je míra ekonomické aktivity ve vnitrozemí, především v obcích kraje Vysočina. Podrobněji jsou vnitrokrajské rozdíly v ekonomické aktivitě rozebrány v kapitole 2.

Další charakteristikou trhu práce je **struktura podle odvětví činnosti zaměstnaných osob** s bydlištěm (trvalým nebo dlouhodobým) na příslušném území. V této struktuře se samozřejmě nepromítají důsledky dojížděky za prací. Také tuto strukturu můžeme vyhodnocovat v územní podrobnosti až do úrovně obcí pouze na základě výsledků sčítání lidu 2001. Zde je nutno ještě podotknout, že určitá část zaměstnaných obor činnosti neuvedla (nebo nedokázala obor svého zaměstnání zařadit do příslušné skupiny Odvětvové klasifikace ekonomických činností - OKEČ); celkově se jedná o 3 - 6% zaměstnaných. Pro účely této analýzy jsme zpracovali odvětvovou strukturu činnosti pouze za ty osoby, které na tuto otázku odpověděly.

Tab. 4.4.3 Zaměstnané osoby podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Zaměstnané osoby celkem		z toho s uvedeným sektorem ekonom. činnosti		v tom sektor ekonomické činnosti (%)					
	V	M	V	M	primární		sekundární		terciární	
					V	M	V	M	V	M
ČR celkem	1 319 033	3 447 430	1 264 618	3 299 275	11,5	2,1	46,0	38,2	42,5	59,7
ČR bez Hl. m. Prahy	1 319 033	2 846 399	1 264 618	2 733 191	11,5	2,3	46,0	41,6	42,5	56,1
v tom kraje:										
Středočeský	229 768	314 250	217 108	295 850	9,7	2,0	40,8	39,3	49,5	58,7
Jihočeský	109 546	190 691	106 079	184 791	16,2	3,5	43,4	40,9	40,4	55,6
Plzeňský	92 744	172 811	88 939	165 528	14,3	2,7	45,8	40,8	39,9	56,5
Karlovarský	32 706	112 185	30 837	107 264	8,1	1,7	47,9	40,0	44,0	58,3
Ústecký	72 464	287 968	68 448	272 771	9,6	1,8	42,7	40,8	47,7	57,4
Liberecký	53 324	156 127	50 704	148 716	7,4	1,4	53,3	48,7	39,2	49,9
Královéhradecký	87 654	174 360	83 424	166 730	11,8	2,5	46,7	42,9	41,5	54,7
Pardubický	89 325	146 086	86 230	141 664	13,1	2,5	47,6	42,5	39,3	55,0
Vysočina	98 595	137 247	95 194	132 882	18,5	4,4	47,2	46,1	34,3	49,5
Jihomoravský	162 905	353 421	157 444	342 438	11,0	2,5	47,0	36,5	42,0	61,0
Olomoucký	106 927	180 861	103 096	174 615	11,4	2,9	46,7	40,2	41,8	56,9
Zlínský	93 344	178 996	90 131	173 545	7,3	2,5	53,0	46,7	39,7	50,8
Moravskoslezský	89 731	441 396	87 001	426 380	9,0	1,6	46,1	42,4	44,8	55,9

Z celkového počtu zaměstnaných osob v České republice bydlí ve venkovském prostoru necelá třetina, ovšem v jednotlivých krajích je situace rozdílná. Nejvyšší podíl byl zaznamenán ve Středočeském kraji (42,2 %), což zřejmě souvisí se značným objemem dojížděky Středočechů za zaměstnáním do Hl. města Prahy. Vysoký podíl zaměstnaných bydlících na venkově měl ovšem rovněž kraj Vysočina (41,8 %). Naopak nejmenší podíl zaměstnaných osob bydlících na venkově vykazoval Moravskoslezský kraj, což je zřejmě dáno strukturou obcí v tomto kraji.

Z hlediska odvětvové struktury a struktury pracovních příležitostí na venkově se jeví jako nejdůležitější **primární sektor**, tedy zemědělství, lesnictví a rybolov. V České republice se v roce 2001 podíleli zaměstnaní v primárním sektoru na celkové zaměstnanosti 4,7% (5,4% v ČR bez Hlavního města Prahy). Ve venkovském prostoru dosahoval tento podíl 11,5%. V jednotlivých krajích se podíl pohyboval ve venkovském prostoru od 7,3% ve Zlínském kraji až po 18,5% v kraji Vysočina.

Podíl zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu v městském prostředí celé České republiky dosahoval 2,1% (po vyloučení Hl. města Prahy 2,3%). V jednotlivých krajích se pak pohyboval od 1,4% v Libereckém kraji po 4,4% v kraji Vysočina. Z toho je patrné, že jednak část obyvatelstva měst vyjíždí za prací na venkov, ale projevuje se zde také skutečnost, že součástí městských prostorů jsou i venkovské příměstské oblasti, které poskytují pracovní příležitosti v primárním sektoru.

V Plzeňském kraji byl podíl zaměstnaných v primárním sektoru ve venkovském prostoru třetí nejvyšší po kraji Jihočeském a Vysočina.

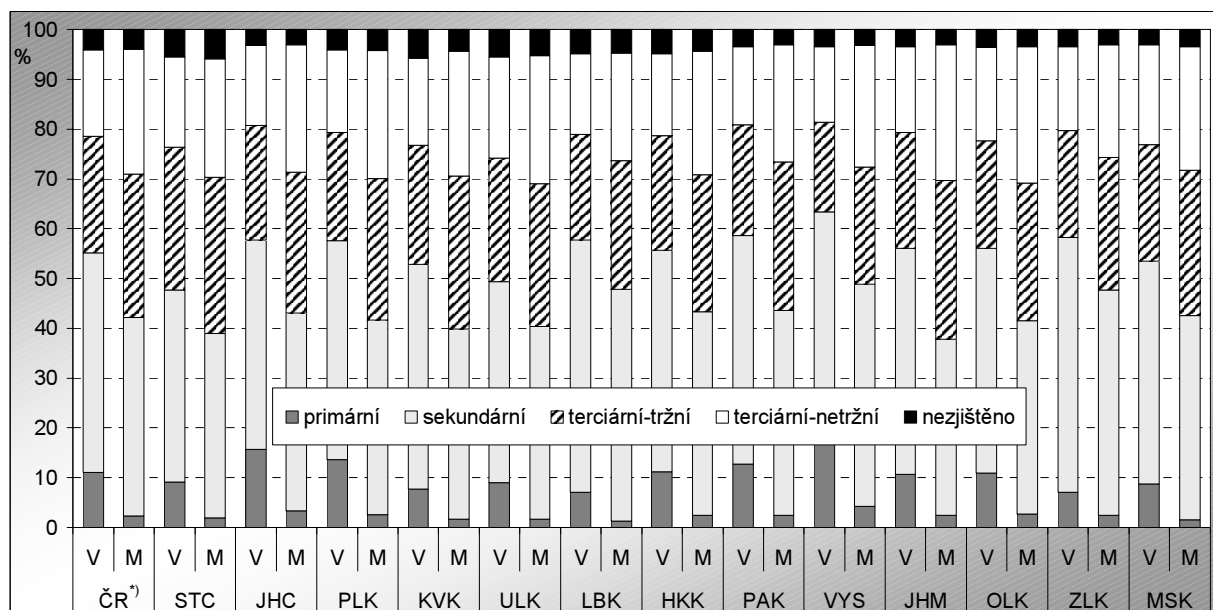
Ve venkovském prostoru samozřejmě žijí také obyvatelé **zaměstnaní v sekundárním nebo terciárním sektoru**. Podíly obyvatel zaměstnaných v sekundárním sektoru (v průmyslu a stavebnictví) jsou ve všech krajích vyšší ve venkovském prostoru než v prostoru městském. Nejvýraznější byl v roce 2001 tento rozdíl v Jihomoravském kraji, kde dosahoval 10,5 procentního bodu. Naopak nejmenší rozdíl vykazoval kraj Vysočina (1,5 procentního bodu ve prospěch venkovského prostoru).

Úplně opačná je situace v terciární sféře, tedy v nevýrobní sféře. Tady se projevuje ve všech krajích jednoznačná převaha zaměstnaných bydlících v městském prostoru. Nejvýraznější rozdíl byl v roce 2001 opět v Jihomoravském kraji (téměř 20 procentních bodů), ale i v kraji s nejmenším rozdílem (Středočeský kraj) to představovalo více než 9 procentních bodů.

V Plzeňském kraji je podíl obyvatel zaměstnaných v sekundární sféře vyšší ve venkovském prostoru než v prostoru městském (o 5,0 procentního bodu v roce 2001), ale výraznější rozdíl se projevuje v terciární sféře (více než 16,6 procentního bodu ve prospěch městského prostoru). V kapitole 2 je odvětvová struktura zaměstnaných bydlících ve venkovském a v městském prostoru kraje zobrazena podrobněji.

Graf 26 Zaměstnané osoby podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Dalším indikátorem, kterým jsme se v oblasti trhu práce zabývali, byl počet pracovních příležitostí ve venkovském a městském prostoru. Jde samozřejmě o zjednodušenou podobu výpočtu, kdy za pracovní příležitosti považujeme obsazená pracovní místa a nezabýváme se počtem volných pracovních míst (údaj není v této míře územní podrobnosti dostatečně spolehlivý).

Počet pracovních míst je zjišťován při sčítání lidu na základě informace o trvalém bydlišti a místě pracoviště občana. K počtu obyvatel, kteří na příslušném území trvale (cizinci také dlouhodobě) bydlí a zároveň v něm pracují, se připočítávají ti, kteří bydlí mimo toto území, ale pracují v něm a naopak odečítají se na území bydlící, kteří za prací vyjíždějí mimo jeho hranice. Pro zajištění srovnatelnosti různých velkých území obvodů jsme údaje přepočítali na 1 000 zaměstnaných bydlících v příslušném území. Hodnoty přes 1 000 tedy znamenají, že v území je přebytek pracovních příležitostí nad počtem zaměstnaných bydlících (saldo dojížděky za prací je v tomto případě kladné).

Kromě Hlavního města Prahy jsou všechny ostatní kraje České republiky typické záporným saldem dojížděky za prací a tedy nižším počtem obsazených pracovních míst ve srovnání s počtem zaměstnaných osob bydlících v daném kraji. Minimální hodnotu sledovaného ukazatele (877 v roce 2001) nacházíme ve Středočeském kraji, ze kterého směřuje velmi silný dojížděkový proud právě do hlavního města. Naopak relativně vysoké hodnoty ukazatele blízké se 1 000 charakterizují Jihomoravský a Královéhradecký kraj. Venkovský prostor se ve všech krajích kromě Karlovarského vyznačuje vždy nižším počtem pracovních míst na 1 000 zaměstnaných ve srovnání s městským prostorem a zároveň hodnotami menšími než 1 000 (tedy záporným saldem dojížděky za prací).

Počet pracovních míst na 1 000 zaměstnaných bydlících ve venkovském prostoru na úrovni celé ČR dosahoval 637 osob. V mezikrajském srovnání se hodnoty sledovaného ukazatele nacházely v rozpětí od 542 ve Zlínském kraji po 976 v Karlovarském kraji. V městském prostoru na celorepublikové úrovni počet pracovních míst na tisíc zaměstnaných dosahoval 1 132 osob, po vyloučení Hl. města Prahy se tato hodnota snižuje na 1 113 osob.

Kromě toho je potřebné si uvědomit, že ve venkovském prostoru je pouze 21 % z celkového počtu obsazených pracovních míst v celé republice bez Hl. města Prahy, ovšem bydlí zde třetina zaměstnaných osob. Tento poměr je v jednotlivých krajích různý a je nutno jej řešit dojížděkou do zaměstnání z venkovských do městských obcí.

V Plzeňském kraji připadalo k 1. 3. 2001 na tisíc zaměstnaných ve venkovském prostoru celkem 643,5 pracovních míst, v městském prostoru pak 1 156,8 pracovních míst.

Obdobně jako jsme počítali odvětvovou strukturu zaměstnaných (bydlících na příslušném území) můžeme počítat i **odvětvovou strukturu obsazených pracovních míst**. Podrobné údaje jsou uvedeny v následující tabulce. Vyplývá z ní jednoznačná převaha pracovních míst v primární sféře ve venkovském prostoru a naopak v terciární sféře v prostoru městském. V sekundární sféře není situace jednoznačná, především

v Karlovarském kraji převažují pracovní místa ve venkovském prostoru (větší podíl o více než 20 procentních bodů), ale tato převaha byla zaznamenána ještě v dalších 4 krajích.

Tab. 4.4.4 Obsazená pracovní místa podle sektoru ekonomické činnosti k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Pracovní místa celkem		z toho s uvedeným sektorem ekonomické činnosti		v tom sektor ekonomické činnosti (%)					
					primární		sekundární		terciární	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	839 818	3 901 859	799 157	3 742 330	17,6	1,9	43,7	39,7	38,7	58,4
ČR bez Hl. m. Prahy	839 818	3 167 135	799 157	3 046 716	17,6	2,3	43,7	43,6	38,7	54,2
v tom kraje:										
Středočeský	142 403	334 840	133 072	316 053	15,5	2,1	39,9	44,9	44,6	53,0
Jihočeský	74 776	218 487	72 100	212 023	23,1	3,3	41,7	42,1	35,2	54,6
Plzeňský	59 685	199 900	56 745	191 933	21,1	2,6	40,6	43,3	38,3	54,1
Karlovarský	31 923	108 570	30 183	103 734	8,2	1,8	58,3	37,4	33,5	60,9
Ústecký	52 147	292 871	48 888	277 555	13,5	1,7	42,6	41,5	43,9	56,9
Liberecký	36 308	166 427	34 254	158 645	10,5	1,4	51,1	49,5	38,4	49,1
Královéhradecký	60 029	199 634	56 811	191 240	17,4	2,2	42,3	44,8	40,3	53,0
Pardubický	54 766	174 005	52 426	168 965	20,9	2,2	44,2	45,7	34,8	52,0
Vysočina	64 625	160 430	62 196	155 469	27,2	4,2	44,7	48,3	28,2	47,5
Jihomoravský	89 718	424 137	86 053	411 573	18,9	2,3	42,1	38,9	39,0	58,8
Olomoucký	62 601	217 788	59 906	210 793	18,8	2,6	41,0	42,6	40,2	54,8
Zlínský	50 634	215 731	48 381	209 465	12,2	2,4	47,8	50,1	39,9	47,5
Moravskoslezský	60 203	454 315	58 142	439 268	12,7	1,7	48,6	42,8	38,6	55,6

V oblasti ekonomické aktivity obyvatelstva a zejména pak u dojížděky za prací je třeba vzít v úvahu její další změny po sčítání lidu, které proběhlo již před 8 lety. Na změny v intenzitě a směru dojížděky působí řada vlivů: rozvoj nebo naopak utlumení některých oborů v jednotlivých regionech, vývoj poptávky a nabídky pracovních míst v závislosti na stupni vzdělání, rozvoj bytové výstavby a s ní související stěhování obyvatelstva i změny dopravní obslužnosti území. Na konci roku 2008 se v počtu obsazených pracovních míst začal projevovat hospodářský pokles, který vedl k rušení některých provozoven. Aktualizace těchto dat však bude k dispozici až na základě výsledků příštího sčítání lidu, domů a bytů, které proběhne koncem března roku 2011.

K nejvýznamnějším problémům hospodářství České republiky patří v posledních letech **vývoj nezaměstnanosti**. K analýze nezaměstnanosti v podrobném územním detailu jsou využívány údaje o registrované nezaměstnanosti, tedy na základě evidence nezaměstnaných na jednotlivých úřadech práce. Míra nezaměstnanosti ve venkovském a městském prostoru (a pro srovnatelnost v níže uvedených tabulkách i za kraj) je počítána jako podíl aktuálního počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu ekonomicky aktivních obyvatel podle sčítání lidu 2001. Od poloviny roku 2004 vychází oficiální výpočet nezaměstnanosti z počtu tzv. dosažitelných uchazečů, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa (za dosažitelné se nepovažují uchazeči v pracovní neschopnosti, v rekvalifikaci, na mateřské dovolené, vykonávající krátkodobé zaměstnání, ve vazbě nebo ve výkonu trestu).

V posledních letech byl zaznamenáván **pokles počtu uchazečů o zaměstnání** a tedy i míry nezaměstnanosti. Ke konci roku 2008 činila (počítáno na ekonomicky aktivní ze SLDB 2001) za celou Českou republiku 6,38% (v ČR bez Hl. města Prahy 6,92%). Ve všech krajích kromě Moravskoslezského je vždy vyšší míra nezaměstnanosti ve venkovském prostoru oproti městskému. Méně příznivá situace na trhu práce na venkově souvisí nejen s omezenou nabídkou volných pracovních míst, ale často i se zhoršenou dopravní obslužností či nižší flexibilitou a vzdělaností obyvatel. Největší převaha míry nezaměstnanosti ve venkovském oproti městskému prostoru je typická pro Karlovarský kraj, naopak nejmenší rozdíly nacházíme v tomto ohledu ve Středočeském kraji (vliv Hl. města Prahy) a v kraji Vysočina. Specifické postavení Moravskoslezského kraje je dáno vysokou nezaměstnaností ve významných městských centrech související s restrukturalizací průmyslové výroby (především těžebního a těžkého průmyslu).

Míra nezaměstnanosti ve venkovském prostoru dosahovala k 31. 12. 2008 na úrovni celé ČR 7,15%. Z jednotlivých krajů byla nejvyšší ve venkovském prostoru Ústeckého kraje (11,02%) a naopak nejnižší v kraji Středočeském (5,48%). Podrobnější údaje jsou uvedeny v tabulce 4.4.1.

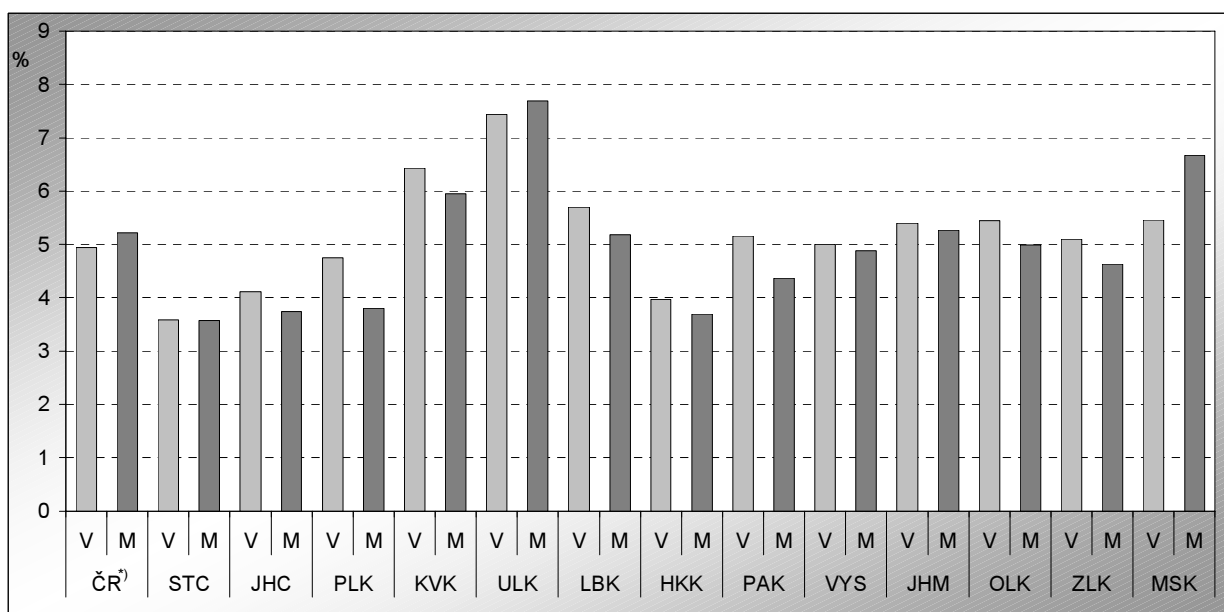
Posuzování míry nezaměstnanosti z pohledu krajů se však jeví jako příliš hrubé hledisko. Proto jsme zpracovali kartogram v členění podle obcí (je zařazen v mapové příloze). Z kartogramu je patrná vyšší míra nezaměstnanosti ve venkovském prostoru v severozápadních Čechách, v jižní části Jihomoravského kraje

(při hranici s Rakouskem), na severní Moravě; oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti však můžeme najít i uvnitř území většiny krajů (tzv. vnitřní periferie).

Míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji (5,03% ke konci roku 2008) je dlouhodobě jednou nižší mezi kraji. Přesto je i v našem kraji situace ve venkovském prostoru (6,80%) horší než v prostoru městském (5,01%). Navíc jsou v kraji území se zvýšenou nezaměstnaností (Stříbrsko, Tachovsko a Klatovsko). Podrobněji se územnímu rozdělení nezaměstnanosti věnujeme v kapitole 2.

V regionech, kde od posledního sčítání došlo k relativně větším změnám počtu obyvatel, však může být hodnota tohoto ukazatele částečně zkreslená. Pro eliminaci této skutečnosti a za účelem rozšíření pohledu na problematiku nezaměstnanosti jsme proto využili poměru aktuálního počtu uchazečů o zaměstnání k aktuálnímu počtu obyvatel ve věku předpokládané ekonomické aktivity. Uvedený výpočet je proveden s vědomím, že mezi obyvatelstvem ve věku 15 - 64 let je zahrnuto i určité procento ekonomicky neaktivních osob (např. studenti, osoby na rodičovské dovolené, důchodci apod.).

Graf 27 Podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15 - 64 let k 31. 12. 2008

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Na úrovni krajů se výše uvedený způsob výpočtu nezaměstnanosti příliš neprojevil. Absolutní hodnota je samozřejmě nižší (vlivem větší hodnoty jmenovatele zlomku). Ve venkovském prostoru se však mírně mění pořadí krajů podle výše míry nezaměstnanosti, největší rozdíl byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji, kde by došlo k posunu v pořadí z 12. na 10. místo. Kraje s nejnižší nezaměstnaností zůstávají stejné, naopak nejvyšší hodnota byla rovněž zaznamenána v Ústeckém kraji. V městském prostoru je situace diferencovanější. Nejvyšší hodnota připadá opět na Ústecký kraj, mění se však pořadí krajů s nejnižší nezaměstnaností - Jihočeský kraj se z 1. místa dostává na 3., přičemž nejnižší hodnota je zaznamenána ve Středočeském kraji. K největšímu posunu by došlo v kraji Vysočina (z 5. na 7. pořadí). Výraznější rozdíly mezi výsledky obou metod výpočtu se zřejmě projeví uvnitř jednotlivých krajů, kde byly změny v počtu a struktuře obyvatelstva od roku 2001 na úrovni jednotlivých obcí relativně větší.

Zpracování dat o registrovaných uchazečích o zaměstnání umožňuje ještě některé **podrobnější pohledy na strukturu nezaměstnaných**. Míra nezaměstnanosti v členění podle pohlaví se liší jak v absolutní hodnotě, tak v porovnání městského a venkovského prostoru. Jak ve venkovském, tak v městském prostoru je z dlouhodobého hlediska míra nezaměstnanosti žen vyšší než míra nezaměstnanosti mužů. Konkrétně k 31. 12. 2008 dosahoval rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti žen a mužů ve venkovském prostoru v České republice 2,78 procentního bodu a v městském prostoru 1,29 procentního bodu. V jednotlivých krajích je situace obdobná, rozdíly mezi nezaměstnaností žen a mužů se pohybují mezi 2,17 a 3,95 procentního bodu ve venkovském prostoru a mezi 0,66 a 2,72 procentního bodu v prostoru městském.

Z pohledu jednotlivých krajů pak můžeme zmínit, že míra nezaměstnanosti přesahující 10% byla zaznamenána ve venkovském i městském prostoru Ústeckého kraje a ve venkovském prostoru Karlovarského kraje, a to vždy v kategorii žen.

Jak už bylo výše řečeno, je i v Plzeňském kraji vztah míry nezaměstnanosti žen a míry nezaměstnanosti mužů obdobný jako v jiných krajích. Nejvyšší hodnotu vykazuje míra nezaměstnanosti žen ve venkovském prostoru (8,63%). Naopak nejnižší je míra nezaměstnanosti mužů v městském prostoru (4,32%), ta je mezi kraji třetí nejnižší.

Tab. 4.4.5 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

v %

	Míra nezaměstnanosti				Podíly vybraných skupin uchazečů o zaměstnání na uchaz. celkem					
	muži		ženy		dosažitelní		ženy		osoby se zdravotním postižením	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	5,95	5,48	8,74	6,78	95,5	95,0	52,9	51,8	19,1	16,6
ČR bez Hl. m. Prahy	5,95	6,09	8,74	7,61	95,5	95,1	52,9	51,8	19,1	17,0
v tom kraje:										
Středočeský	4,43	4,37	6,84	5,44	95,9	95,8	54,4	51,6	17,3	14,9
Jihočeský	4,73	4,21	7,35	5,35	94,3	94,0	53,8	52,3	19,3	17,6
Plzeňský	5,42	4,36	8,63	5,76	96,9	95,4	54,7	53,2	17,7	16,6
Karlovarský	7,89	7,29	10,86	7,94	96,1	96,0	51,0	48,2	12,6	12,2
Ústecký	9,32	8,83	13,28	11,55	95,9	96,0	52,2	53,0	18,9	16,2
Liberecký	6,92	5,99	9,55	7,32	95,2	94,4	51,7	51,6	17,4	15,4
Královéhradecký	4,72	4,34	6,89	5,19	95,9	95,4	53,1	50,7	17,5	15,8
Pardubický	6,46	5,23	8,85	6,27	96,2	96,0	51,1	50,7	21,2	20,0
Vysočina	5,73	5,92	9,03	7,12	95,8	95,4	53,8	50,4	19,1	17,0
Jihomoravský	6,48	6,03	9,73	7,89	96,0	95,4	53,1	52,9	20,5	18,0
Olomoucký	6,39	5,74	9,09	7,05	94,4	94,8	52,6	51,9	18,3	16,2
Zlínský	5,98	5,23	8,78	6,68	94,3	94,4	52,9	52,4	22,9	20,4
Moravskoslezský	6,87	7,95	9,11	9,75	94,2	94,3	51,1	51,4	21,3	18,0

Z uvedené tabulky je patrné, že rozdíly v podílu dosažitelných uchazečů jsou ve venkovském i městském prostoru mezi kraji minimální a není potřebné je dále rozebírat. Jsou zřejmě dány legislativními pravidly, která určují okruh uchazečů nezapočítávaných do tohoto údaje.

Podíl žen mezi uchazeči o zaměstnání se projevuje v již výše hodnocené míře nezaměstnanosti. V jednotlivých krajích se ve venkovském prostoru pohybuje od 51,0% v Karlovarském kraji do 54,7% v kraji Plzeňském. V městském prostoru je situace obdobná s tou výjimkou, že v Karlovarském kraji jako v jediném je nezaměstnaných žen méně než mužů. Naproti tomu nejvyšší podíl byl zaznamenán opět v Plzeňském kraji (53,2%).

Pokud jde o osoby se zdravotním postižením, jejich podíl z celkového počtu uchazečů o zaměstnání byl k 31. 12. 2008 ve venkovském prostoru v celorepublikovém průměru vyšší než v prostoru městském zhruba o 2 procentní body. Obdobný poměr byl zaznamenán i v jednotlivých krajích s tím, že největší rozdíl byl zjištěn v kraji Moravskoslezském (3,3 procentního bodu) a naopak nejmenší v kraji Karlovarském (0,4 procentního bodu). Celkově se podíly nezaměstnaných osob se zdravotním postižením z celkového počtu nezaměstnaných pohybují ve venkovském prostoru od 12,6% (Karlovarský kraj) do 22,9% (Zlínský kraj). V městském prostoru je situace obdobná.

Podíly nezaměstnaných v uvedených 3 kategoriích v Jihočeském kraji nijak zásadně nevybočují ze situace v ostatních krajích. Proti celorepublikovému průměru je ve venkovském i městském prostoru vyšší podíl dosažitelných uchazečů, vyšší je i podíl nezaměstnaných žen. Pokud jde o uchazeče se zdravotním postižením, jsou jejich podíly v našem kraji ve venkovském prostoru proti průměru ČR nižší zhruba o 1,4 procentního bodu; v městském prostoru je podíl shodný s celorepublikovým průměrem.

Dále jsme se věnovali struktuře uchazečů o zaměstnání podle věku. Podíl uchazečů ve věku do 25 let je v celorepublikovém průměru prakticky shodný ve venkovském i v městském prostoru. Při pohledu na jednotlivé kraje již zjišťujeme rozdíly, ale nejsou příliš výrazné. Největší rozdíl mezi venkovem a městem byl z tohoto pohledu zaznamenán v Jihočeském kraji (1,9 procentního bodu ve prospěch městského prostoru).

Ve skupině nezaměstnaných ve věku 50 a více let jsou již rozdíly mezi městským a venkovským prostorem výraznější. V republikovém průměru je podíl nezaměstnaných bydlících na venkově téměř o 2 procentní body vyšší. V jednotlivých krajích se pak rozdíly pohybují od 4,9 procentního bodu (Ústecký kraj) až po 0,3 procentního bodu (Karlovarský kraj); zde je ovšem podíl nezaměstnaných ve věku 50 a více let bydlících na venkově nižší než v městském prostoru.

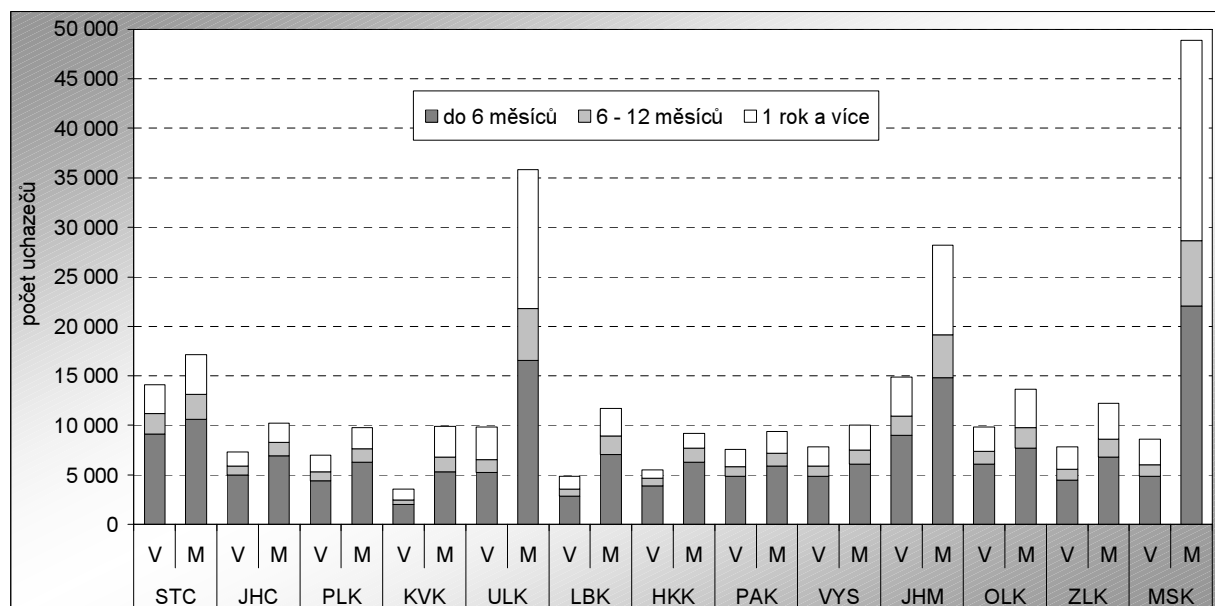
Tab. 4.4.6 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Podíly vybraných skupin uchazečů o zam. na uchaz. celkem (%)								Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání (dny)	
	osoby ve věku				podle délky evidence na ÚP					
	do 25 let		50 a více let		do 6 měsíců		1 rok a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
ČR celkem	17,3	17,2	30,5	28,7	61,2	55,1	25,3	30,4	452	579
ČR bez Hl. m. Prahy	17,3	17,5	30,5	28,6	61,2	54,1	25,3	31,4	452	603
v tom kraje:										
Středočeský	17,7	18,7	30,4	27,9	64,6	61,9	20,6	23,2	361	430
Jihočeský	17,2	19,1	29,9	27,1	68,3	67,7	19,5	18,7	333	323
Plzeňský	18,3	18,5	30,4	27,5	62,7	64,1	24,1	21,4	435	399
Karlovarský	20,4	20,0	27,6	27,9	56,8	53,4	29,4	31,7	548	576
Ústecký	18,1	18,0	31,2	26,4	53,4	46,3	33,3	39,3	610	773
Liberecký	18,0	18,9	30,8	27,8	58,7	60,3	26,2	23,9	466	420
Královéhradecký	18,6	19,5	30,9	28,6	70,2	68,7	16,1	16,4	300	305
Pardubický	17,0	18,7	30,5	29,2	64,0	62,4	23,5	23,7	430	443
Vysočina	16,8	18,2	27,6	26,5	62,3	60,9	25,5	25,4	453	485
Jihomoravský	17,0	16,5	30,5	27,7	60,5	52,5	26,5	32,2	446	563
Olomoucký	15,9	16,7	30,9	30,7	61,8	56,8	25,1	28,5	450	539
Zlínský	16,1	17,1	30,5	29,1	56,8	55,6	29,2	29,7	507	520
Moravskoslezský	15,9	15,2	33,8	31,5	56,2	45,1	30,0	41,3	572	861

Důležitým ukazatelem kvality trhu práce je také **doba, po kterou je uchazeč evidován na úřadu práce**. Pokud délka evidence přesahuje 1 rok, hovoříme o tzv. dlouhodobé nezaměstnanosti, která bývá spojena s různými problémy v sociální oblasti. V celorepublikovém průměru byla k 31. 12. 2008 ve venkovském prostoru zhruba čtvrtina nezaměstnaných v této pozici dlouhodobě, zatímco v městském prostoru jich bylo více než 30%. Ve venkovském prostoru byl nejnižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných v Královéhradeckém kraji (16,1%), naopak nejvyšší v kraji Ústeckém (33,3%). Srovnání dlouhodobé nezaměstnanosti ve venkovském a městském prostoru poskytuje v krajích různé výsledky. Ve dvou třetinách krajů je vyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných v městském prostoru, naopak je tomu v kraji Plzeňském, Libereckém, Jihočeském a na Vysočině. Podrobnější pohled poskytuje následující graf.

Graf 28 Uchazeči o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce k 31. 12. 2008

Souhrnným ukazatelem „rychlosti“ návratu osob, které ztratily zaměstnání, do pracovního procesu je **průměrná délka evidence uchazeče o zaměstnání**. Ta v celorepublikovém průměru dosahuje ve venkovském prostoru 452 dnů a v městském prostoru 579 dnů. Mezi kraji vidíme v tomto ukazateli značné rozdíly, a to jak ve venkovském prostoru, tak i v prostoru městském. V zásadě lze konstatovat, že průměrná doba evidence je ve většině krajů delší v městském prostoru než ve venkovském, výjimku tvoří

kraje Liberecký, Plzeňský a Jihočeský. V některých krajích je rozdíl poměrně značný; v Moravskoslezském kraji představuje téměř 300 dnů, v Ústeckém 163 dnů a v Jihomoravském 117 dnů.

V absolutní hodnotě se ve venkovském prostoru pohybuje celková průměrná doba evidence uchazeče o zaměstnání od 300 dnů v Královéhradeckém kraji do 610 dnů v kraji Ústeckém, v městském prostoru pak od 305 dnů opět v Královéhradeckém kraji do 861 dnů v Moravskoslezském kraji. To je ovšem poměrně extrémní hodnota, vyvolaná velkými změnami ve struktuře hospodářství kraje. Na druhém místě je z tohoto pohledu městský prostor v Ústeckém kraji, kde průměrná doba evidence uchazeče dosahuje 773 dnů.

Situace v Plzeňském kraji je podstatně lepší. Doba evidence uchazeče o zaměstnání je ve venkovském vyšší než v městském prostoru (435 a 399 dnů) a je ve venkovském prostoru pátá a v městském prostoru třetí nejkratší mezi kraji České republiky. To znamená, že v našem kraji osoby, které ztratily zaměstnání, relativně rychleji nacházejí nové uplatnění.

Neméně důležitým ukazatelem kvality a absorpční schopnosti trhu práce je počet uchazečů na 1 volné pracovní místo (viz tabulka 4.4.1). Zřejmě je logické, že ve všech krajích je hodnota tohoto ukazatele vyšší ve venkovském prostoru než v městském, i když rozdíly mezi kraji jsou poměrně značné. Nejvýraznější je tento rozdíl v Olomouckém kraji, kde ve venkovském prostoru bylo 18,5 uchazeče na 1 volné místo (nejvíce mezi kraji ČR), zatímco v městském prostoru to bylo 6,2 uchazeče. V ostatních krajích jsou rozdíly podstatně nižší. Ještě je potřebné zmínit, že nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla zaznamenána v městském prostoru Plzeňského kraje (1,6 uchazeče na 1 volné pracovní místo), ve venkovském prostoru pak ve Středočeském kraji (3,2 uchazeče). V tomto kraji se však nejvíce projevuje rozpor mezi tím, kde uchazeči bydlí a tím, kde nacházejí své pracovní uplatnění.

V Jihočeském kraji představoval koncem loňského roku počet uchazečů na 1 volné pracovní místo 4,5 osob ve venkovském prostoru a 1,6 osoby v městském prostoru. Ve venkovském prostoru se jedná o hodnotu druhou nejnižší mezi kraji České republiky (po Středočeském kraji), zatímco z pohledu městského prostoru je kraj na prvním místě v celkovém pořadí krajů ČR.

Pro **hodnocení vývoje trhu práce** v období 2000 až 2008 je k dispozici v potřebném územním detailu a v metodicky srovnatelné časové řadě pouze celkový počet uchazečů o zaměstnání, z něhož můžeme pomocí počtu ekonomicky aktivních obyvatel (zjištěného při sčítání lidu 2001) vypočítat míru registrované nezaměstnanosti. Srovnání takto vypočtené míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2000 a k 31. 12. 2008 je uvedeno v tabulce 4.4.1.

Z této tabulky je patrné, že mezi koncovými roky hodnoceného období došlo ke snížení míry nezaměstnanosti, a to jak ve venkovském, tak v městském prostoru, přičemž toto snižování bylo ve všech krajích (kromě Jihočeského kraje) rychlejší v městském prostoru než v prostoru venkovském. Pokud se podíváme pouze na venkovský prostor, nedošlo ke snížení ve všech krajích; v Libereckém, Karlovarském a Plzeňském kraji se míra nezaměstnanosti dokonce zvýšila. K výraznějšímu snížení míry nezaměstnanosti došlo v krajích s vyššími počty nezaměstnaných, tedy v krajích Ústeckém, Olomouckém a Moravskoslezském, kde se pokles pohyboval mezi 4 - 5 procentními body.

Velmi podobný byl vývoj v městském prostoru. Také zde došlo ve 2 krajích (Liberecký a Karlovarský) ke zvýšení míry nezaměstnanosti. Naproti tomu největší pokles byl zaznamenán ve stejných krajích jako ve venkovském prostoru, největší pak v Moravskoslezském kraji (6,1 procentního bodu).

V Plzeňském kraji byl zaznamenán pokles míry nezaměstnanosti v městském prostoru, ve venkovském prostoru došlo k mírnému nárůstu o 0,5 procentního bodu.

4.5. Bydlení, bytová výstavba

Pro zjištění rozdílů mezi venkovským a městským prostorem v oblasti bydlení byly využity především výsledky sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991 a 2001, které umožňují porovnat nejen rozsah a strukturu domovního a bytového fondu, ale i kvalitativní ukazatele jako je např. technické vybavení bytu či jeho velikost. Aktuálnější informace o nové bytové výstavbě poskytuje agregace dat o jednotlivých dokončených budovách a bytech.

Pokud je při srovnávání vyloučeno Hlavní město Praha, pak na ostatním území ČR byla z celkového počtu 1 548,5 tis. trvale obydlených domů v roce 2001 více než polovina (50,9%) ve venkovském prostoru. V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo nejvíce trvale obydlených domů ve venkovských obcích Středočeského a Jihomoravského kraje, naopak nejméně kraje Karlovarského.

V období po roce 2001 v bytové výstavbě převažovala výstavba rodinných domů, a to jak na venkově, tak ve městech. V přepočtu na 1 000 obyvatel se průměrně ročně dokončilo ve venkovském prostoru většiny krajů více bytů než ve městech, výjimku představoval pouze Jihomoravský kraj a Vysočina.

Tab. 4.5.1 Vybrané charakteristiky domovního a bytového fondu

	Dokončené byty 2001 - 2008 (roční průměr)				Domovní a bytový fond podle SLDB 2001					
	na 1 000 obyvatel		průměrná obytná plocha dokončeného bytu (m ²)		průměrná obytná plocha trvale obydleného bytu (m ²)		byty v rodinných domech z celk. počtu trvale obydl- lených bytů (%)		průměrné stáří trvale obydlených domů (roky)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	3,6	2,9	80,9	65,7	58,9	46,2	83,9	27,9	47,3	46,6
ČR bez Hl. m. Prahy	3,6	2,5	80,9	67,1	58,9	46,9	83,9	31,1	47,3	46,2
v tom kraje:										
Středočeský	5,7	4,5	88,2	72,7	60,6	49,4	86,2	39,6	49,3	47,8
Jihočeský	3,9	2,7	80,1	66,1	57,9	47,6	78,6	31,6	48,3	44,1
Plzeňský	3,9	3,4	71,0	65,1	57,9	46,4	79,7	28,9	50,0	46,9
Karlovarský	2,7	1,8	84,2	66,5	53,5	43,5	55,6	17,2	56,8	53,8
Ústecký	2,2	1,0	76,6	72,8	57,2	44,0	74,6	19,6	58,9	53,7
Liberecký	3,2	2,4	76,3	61,2	56,7	47,1	74,4	30,5	54,9	54,3
Královéhradecký	3,2	2,5	75,6	64,1	56,7	48,5	79,6	37,2	48,7	48,0
Pardubický	3,4	2,8	74,8	64,6	58,1	48,2	87,2	36,7	44,9	44,5
Vysočina	2,9	3,0	81,8	64,0	59,1	48,8	88,7	39,4	44,1	40,9
Jihomoravský	3,3	3,6	84,2	63,0	61,9	47,6	91,7	33,2	43,5	45,0
Olomoucký	2,8	2,1	74,1	65,0	58,3	47,0	84,8	29,7	46,1	47,2
Zlínský	2,8	2,3	79,0	71,0	59,3	48,6	92,1	41,3	40,4	41,7
Moravskoslezský	3,1	1,3	78,2	71,0	60,0	45,2	85,3	27,3	42,9	41,6

Domovní fond České republiky značně ovlivnila bytová výstavba v poválečném období. Ve městech zaznamenala velký rozmach výstavba bytových sídlišť, od konce padesátých let až v podstatě do roku 1989 především panelových. Značná část panelové výstavby byla směřována do regionů orientovaných na „těžký průmysl“ na severozápadě republiky a na severní Moravě. Na venkově se v tomto období rozvíjela především svépomocná výstavba rodinných domů, ale při naplňování tehdejší představy přiblížení venkova městům se i na venkově stavěly bytové domy včetně panelových. Republikovou úroveň 1,3% panelových domů z celkového počtu trvale obydlených domů na venkově vysoce převyšuje Karlovarský kraj s podílem 5,8%. V ostatních krajích je rozpětí od 0,6% ve Zlínském kraji po 2,3% v Plzeňském kraji.

Hodnotíme-li domovní fond na základě výsledků SLDB 2001, pak mladší domovní fond na venkově než ve městech je na jihovýchodě republiky, tedy v Jihomoravském, Olomouckém a Zlínském kraji. Naopak výrazně starší je v kraji Ústeckém, Jihočeském a na Vysočině. V Plzeňském kraji je průměrné stáří trvale obydlených domů vyšší v porovnání s ostatními kraji.

V domovní zástavbě převažují ve venkovském prostoru rodinné domy. S výjimkou Karlovarského kraje převyšuje podíl rodinných domů ve všech krajích 90%. Zastoupení rodinných domů na venkově je nejvyšší na jihovýchodě republiky, na severozápadě je nejnižší - ke Karlovarskému kraji se přidává i Liberecký a Ústecký kraj.

Vysoký podíl rodinných domů ve struktuře venkovské zástavby vede k tomu, že počet trvale obydlených domů na 1 000 obyvatel je ve venkovském prostoru vždy vyšší než v městském. Největší rozdíly jsou v Ústeckém, Jihomoravském a Plzeňském kraji. Ve srovnání s rokem 1991 zůstal v roce 2001 počet trvale

obydlených domů na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru na stejné úrovni v Jihočeském a Pardubickém kraji, k poklesu došlo v 6 krajích, zatímco v městském prostoru došlo ve všech krajích k nárůstu.

Tab. 4.5.2 Domovní fond v letech 1991 a 2001

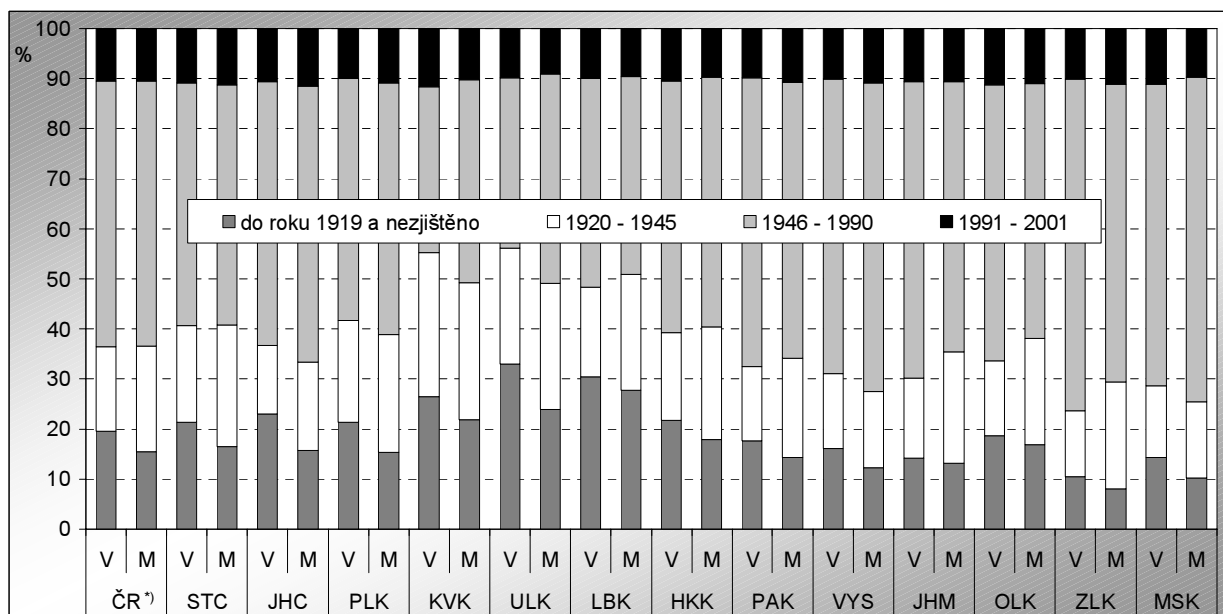
Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené domy na 1 000 obyvatel				z hodnoty 2001 rodinné domy (%)		Neobydlené domy na 1 000 obyvatel			
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		V	M	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991	
	V	M	V	M			V	M	V	M
ČR celkem	268,1	115,6	-0,4	5,1	95,1	78,0	82,6	13,1	19,0	2,6
ČR bez Hl. m. Prahy	268,1	124,3	-0,4	4,9	95,1	79,8	82,6	14,7	19,0	2,6
v tom kraje:										
Středočeský	291,6	153,3	-1,4	4,3	95,4	85,3	107,8	23,6	23,2	4,5
Jihočeský	265,6	125,2	0,0	3,5	94,2	80,0	121,4	19,7	39,5	4,8
Plzeňský	266,4	121,5	-2,0	5,8	94,0	76,9	96,6	16,1	30,0	3,8
Karlovarský	202,9	91,2	2,2	6,0	86,0	61,5	35,2	7,3	2,5	1,6
Ústecký	263,6	93,2	-0,5	5,2	92,0	68,4	81,9	8,4	8,1	0,4
Liberecký	247,7	121,9	-4,8	4,9	91,5	76,7	115,6	17,5	26,5	2,5
Královéhradecký	263,0	143,6	-3,5	5,4	93,3	81,3	105,2	19,9	20,2	3,8
Pardubický	268,3	139,9	0,0	3,3	95,9	82,0	84,3	17,0	17,5	2,8
Vysočina	269,9	143,0	0,9	4,1	96,6	83,7	86,4	19,5	26,3	4,1
Jihomoravský	282,6	133,4	1,3	4,8	97,4	82,7	59,2	14,1	13,5	2,3
Olomoucký	259,8	118,1	1,0	5,0	95,3	78,5	47,8	11,7	6,0	2,2
Zlínský	267,8	150,4	-0,7	4,6	97,7	87,3	57,9	16,9	10,5	2,4
Moravskoslezský	242,0	104,7	3,0	4,9	95,6	77,9	48,4	8,5	12,5	1,4

Výrazně rozdílná situace mezi městem a venkovem je v počtu a především ve využití **neobydlených domů**. Vysoké zastoupení domů využívaných k rekreaci, tzv. druhého bydlení na venkově, vede k tomu, že počet neobydlených domů na 1 000 obyvatel na venkově výrazně převyšuje hodnoty ve městech. Tento jev je zvláště patrný v malých obcích a lokalitách, které spadají do známých rekreačních oblastí. Největší rozdíly v počtu neobydlených domů na 1 000 obyvatel mezi městem a venkovem jsou právě v krajích, kde je využití domů pro rekreační účely nejvyšší, tedy v Jihočeském a Libereckém kraji.

Využití neobydlených domů k rekreaci ve venkovském prostoru je v Plzeňském kraji k počtu obyvatel je páté nejvyšší.

Graf 29 Podíl trvale obydlených domů podle období výstavby v roce 2001

^{*)} Česká republika bez Hlavního města Prahy

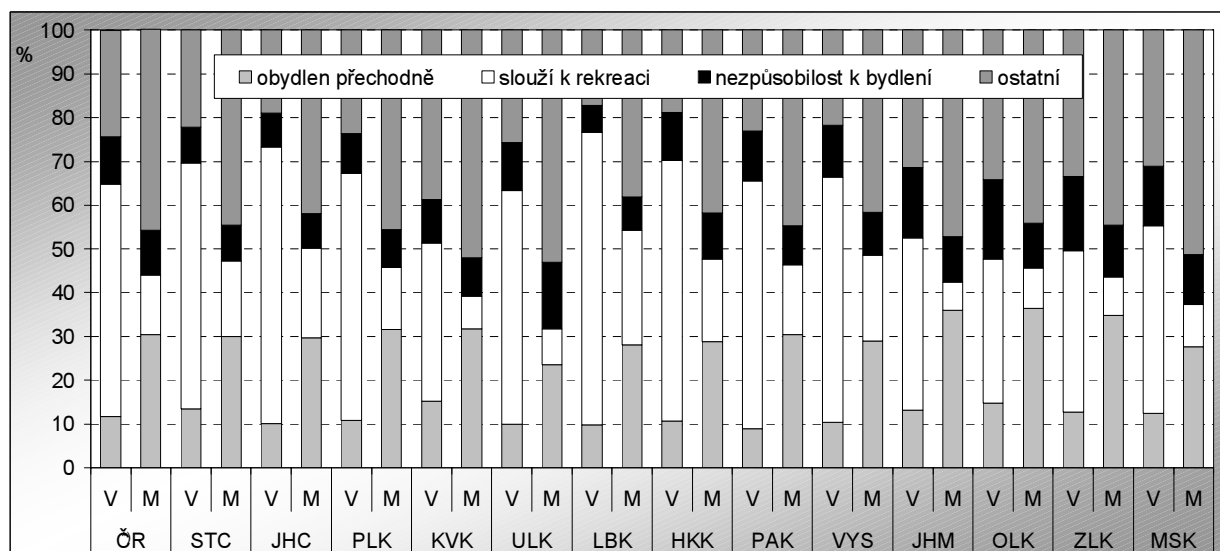

Tab. 4.5.3 Bytový fond v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené byty na 1 000 obyvatel				Neobydlené byty na 1 000 obyvatel				Byty sloužící k rekreaci z celkového počtu bytů v roce 2001 (%)	
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		rok 2001		rozdíl 2001 - 1991			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	343,6	386,5	8,6	17,1	93,9	36,1	23,9	13,3	11,4	0,9
ČR bez Hl. m. Prahy	343,6	379,1	8,6	17,4	93,9	34,1	23,9	10,2	11,4	1,1
v tom kraje:										
Středočeský	356,6	376,8	3,9	13,8	119,4	42,5	28,0	14,9	14,1	1,7
Jihočeský	356,3	378,2	12,3	17,2	137,4	41,3	46,4	14,0	17,6	2,0
Plzeňský	358,8	391,1	10,7	18,7	110,9	38,5	36,2	12,2	13,4	1,3
Karlovarský	349,9	390,2	7,3	19,3	46,5	26,9	-1,0	7,5	4,2	0,5
Ústecký	362,7	400,2	6,1	20,1	95,2	31,4	8,8	-1,2	11,1	0,6
Liberecký	358,8	384,8	5,7	15,1	135,0	38,8	35,8	11,4	18,3	2,4
Královéhradecký	357,9	378,5	4,7	16,5	119,1	40,5	26,9	13,9	14,9	1,8
Pardubický	341,6	371,8	7,8	19,8	95,7	35,8	22,4	13,1	12,4	1,4
Vysočina	334,0	355,9	12,8	16,8	97,1	36,2	32,0	13,4	12,6	1,8
Jihomoravský	322,9	376,6	8,8	14,1	63,9	34,7	16,4	14,1	6,5	0,5
Olomoucký	337,4	374,9	9,2	18,4	58,9	31,8	11,9	11,6	4,9	0,7
Zlínský	316,2	359,9	11,9	18,0	63,6	33,7	14,4	13,4	6,2	0,7
Moravskoslezský	330,3	378,7	11,2	19,3	60,4	24,0	18,4	4,8	6,6	0,6

Pokud jde o **bytový fond**, je situace podle základních ukazatelů ve městech a na venkově odlišná od ukazatelů domovního fondu. Ve všech krajích připadá na 1 000 obyvatel na venkově méně trvale obydlených bytů než ve městech. To souvisí nejen s tím, že jsou ve venkovských obcích více zastoupeny byty v rodinných domech, které jsou obvykle větší než byty v domech bytových, ale i s větším průměrným počtem členů v nich žijících domácností. V období 1991 až 2000 došlo na venkově k menšímu nárůstu počtu bytů na 1 000 obyvatel než ve městech. K 1. 3. 2001 tak na republikové úrovni (bez Hl. m. Prahy) na 1 000 obyvatel připadalo na venkově o 35,6 bytů méně než ve městech, na úrovni krajů byly největší rozdíly zjištěny v Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském kraji.

Graf 30 Neobydlené byty podle důvodu neobydlenosti v roce 2001

*) Česká republika bez Hlavního města Prahy

Podle SLDB 2001 tvoří byty v domech z let 1946 až 1990 rozhodující podíl bytového fondu jak ve městech, tak i na venkově, ale na venkově jsou tyto podíly díky rozsáhlé výstavbě panelových sídlišť ve městech o pětinu menší. Ve všech krajích jsou na venkově oproti městům výrazně vyšší podíly bytů v domech postavených do roku 1919, a stejně tak je tomu i ve většině krajů v případě zástavby z let 1920 až 1945. V důsledku relativně omezené výstavby bytových domů ve druhé polovině 90. let byl podíl nejnovějších bytů (tj. bytů postavených po roce 1990) na venkově vyšší než ve městech. Výjimkou je pouze Pardubický kraj.

Tab. 4.5.4 Trvale obydlené byty podle období výstavby domu k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Trvale obydlené byty v domech s obdobím výstavby (rekonstrukce) domu									
	do roku 1919		1920 - 1945		1946 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	16,3	9,0	15,0	14,6	43,1	50,9	14,2	17,2	10,2	7,5
ČR bez Hl. m. Prahy	16,3	8,2	15,0	12,4	43,1	53,8	14,2	17,3	10,2	7,6
v tom kraje:										
Středočeský	17,9	7,9	17,4	13,7	39,2	53,1	13,6	15,4	10,3	8,8
Jihočeský	17,6	7,7	11,4	9,4	44,5	52,3	14,8	20,9	10,3	8,9
Plzeňský	16,7	8,5	17,0	13,9	40,4	55,1	14,7	13,9	10,1	7,7
Karlovarský	19,5	12,4	20,7	13,2	39,5	53,3	9,3	14,2	9,4	6,2
Ústecký	28,2	9,7	20,6	11,0	30,0	51,1	10,0	21,8	9,0	5,4
Liberecký	24,5	15,7	15,8	14,0	34,6	39,2	13,1	22,5	10,3	7,6
Královéhradecký	18,0	11,3	15,6	16,0	40,8	47,8	13,8	15,7	10,4	8,2
Pardubický	14,7	7,2	13,2	12,4	46,3	53,4	15,0	16,3	9,7	10,1
Vysočina	13,2	6,8	13,2	9,0	46,5	54,5	15,9	19,5	10,0	9,6
Jihomoravský	12,3	8,6	14,7	17,2	46,1	48,9	15,5	16,7	10,6	7,6
Olomoucký	16,1	8,9	13,6	13,3	44,5	52,7	14,0	16,6	11,0	8,0
Zlínský	8,7	3,8	11,9	11,8	53,1	58,9	15,5	16,1	10,1	9,0
Moravskoslezský	11,4	4,5	12,3	8,3	50,6	64,8	14,8	15,8	10,2	6,0

Byty ve venkovských obcích byly v roce 2001 v průměru o čtvrtinu větší (měřeno plochou bytu) než ve městech, avšak vzhledem k vyššímu průměrnému počtu v nich žijících osob byla průměrná obytná plocha na osobu na venkově větší pouze o 13%. Kvalitativní ukazatele bydlení, jako jsou průměrná celková a obytná plocha a počet místností, jsou nejpříznivější ve venkovském prostoru na jihu a východě Moravy. Pokud však jde o průměrnou obytnou plochu na osobu, jsou tyto kraje podprůměrné (právě z důvodu častějšího soužití více rodin v jedné domácnosti). Naopak ve venkovském prostoru Středočeského kraje, v němž je průměrná obytná plocha bytů druhá nejvyšší po již zmiňovaném Jihomoravském kraji, je relativně vysoká i obytná plocha na osobu.

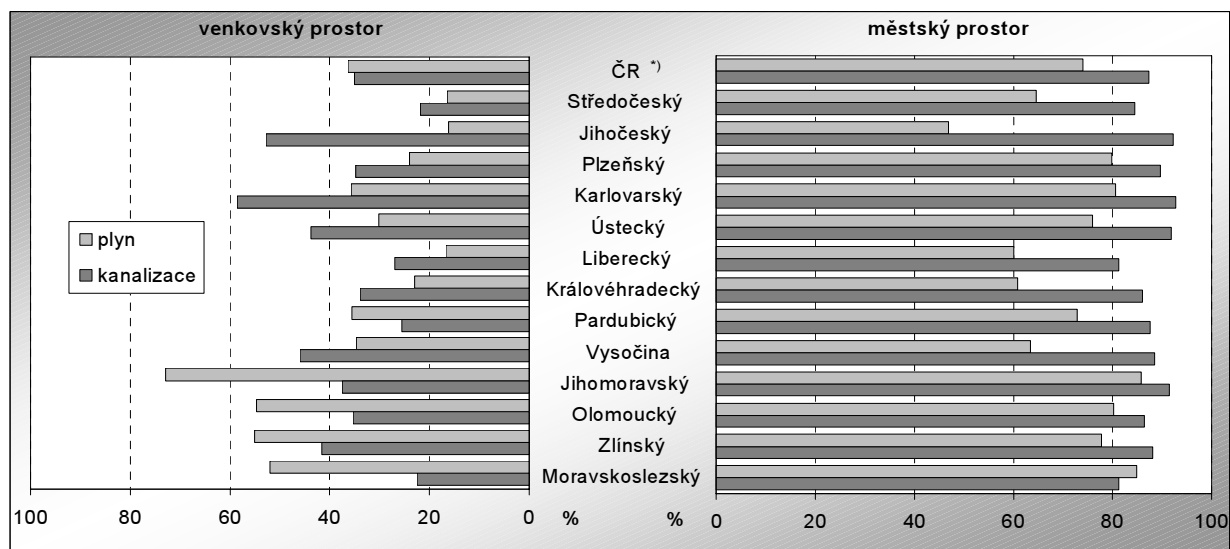
Tab. 4.5.5 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Průměrné hodnoty na 1 byt								Obytná plocha na osobu (m ²)	
	počet osob		celková plocha (m ²)		obytná plocha (m ²)		počet obytných místností 8 m ² a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
ČR celkem	2,87	2,55	90,8	71,2	58,9	46,2	3,10	2,58	20,3	17,9
ČR bez Hl. m. Prahy	2,87	2,60	90,8	72,1	58,9	46,9	3,10	2,63	20,3	17,9
v tom kraje:										
Středočeský	2,77	2,62	91,4	75,1	60,6	49,4	3,12	2,73	21,6	18,6
Jihočeský	2,78	2,62	88,0	73,1	57,9	47,6	3,00	2,66	20,5	18,0
Plzeňský	2,75	2,52	87,9	71,1	57,9	46,4	3,02	2,56	20,8	18,2
Karlovarský	2,79	2,52	82,1	67,4	53,5	43,5	2,84	2,42	18,9	17,1
Ústecký	2,69	2,45	86,9	67,4	57,2	44,0	2,94	2,51	20,8	17,8
Liberecký	2,74	2,57	87,4	72,4	56,7	47,1	2,94	2,62	20,4	18,2
Královéhradecký	2,76	2,61	87,2	74,1	56,7	48,5	2,97	2,65	20,3	18,4
Pardubický	2,91	2,65	90,9	74,3	58,1	48,2	3,04	2,67	19,8	18,0
Vysočina	2,97	2,78	91,9	75,8	59,1	48,8	3,10	2,73	19,7	17,4
Jihomoravský	3,08	2,63	96,7	74,4	61,9	47,6	3,33	2,65	20,0	18,0
Olomoucký	2,92	2,63	91,6	72,6	58,3	47,0	3,08	2,63	19,8	17,8
Zlínský	3,12	2,75	93,2	75,9	59,3	48,6	3,24	2,78	18,9	17,6
Moravskoslezský	3,00	2,60	92,1	69,2	60,0	45,2	3,24	2,60	19,9	17,3

Největší rozdíly v průměrné obytné ploše bytu na venkově a ve městech byly zjištěny v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji, kde se blížily 15 m². V Královéhradeckém kraji byl rozdíl téměř o polovinu nižší, v Pardubickém kraji byl rozdíl nižší o jednu třetinu. Rozdíl mezi maximální a minimální průměrnou obytnou plochou bytu ve venkovském prostoru jednotlivých krajů byl 8,4 m² (od 53,5 m² v Karlovarském kraji po 61,9 m² v Jihomoravském kraji).

Graf 31 Podíl trvale obydlených bytů se zavedeným plynem a připojením na veřejnou kanalizaci v roce 2001

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Technická vybavenost bytů na venkově je nižší než ve městech. Zatímco ve městech bylo v roce 2001 na plyn napojeno okolo 74% bytů a na kanalizaci 87% bytů, na venkově byly podíly výrazně nižší (36, resp. 35%). Míra plynofikace venkovských bytů byla nejvyšší na východě republiky, napojení na kanalizaci zde však bylo pouze průměrné. Pokud se podíváme na rozdíly mezi městským a venkovským prostorem uvnitř jednotlivých krajů, pak největší nalezneme ve Středočeském kraji.

Tab. 4.5.6 Dokončené byty v letech 2001 až 2008

	Dokončené byty				Podíl dokončených bytů (%)					
	celkem		úhrn 2005 - 2008 / úhrn 2001 - 2004 (%)		v nových rodinných domech		v nových bytových domech		v nástavbách, přístavbách a vestavbách	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
ČR celkem	86 307	168 219	124,1	130,6	68,3	30,6	8,9	44,8	12,0	13,1
ČR bez Hl. m. Prahy	86 307	123 220	124,1	122,3	68,3	36,8	8,9	35,2	12,0	13,9
v tom kraje:										
Středočeský	23 222	23 133	166,5	158,2	78,9	41,9	8,4	35,3	7,5	10,7
Jihočeský	7 581	8 451	132,0	105,9	69,6	39,2	9,8	32,4	9,3	15,3
Plzeňský	6 300	9 602	94,6	136,7	51,7	33,5	15,2	39,8	12,4	10,9
Karlovarský	1 605	3 394	117,2	160,7	70,0	33,0	6,9	41,6	6,9	9,2
Ústecký	3 007	5 245	144,3	93,3	65,5	47,4	4,1	20,0	7,1	10,3
Liberecký	2 952	6 069	121,5	103,8	60,0	35,0	12,5	46,9	10,4	6,0
Královéhradecký	4 988	7 050	113,3	110,8	60,8	33,3	15,2	36,3	12,4	13,4
Pardubický	5 581	6 719	131,0	106,4	64,4	33,8	14,4	43,1	12,1	11,3
Vysočina	5 184	7 001	113,3	113,6	68,9	35,7	5,0	35,9	14,5	14,5
Jihomoravský	10 046	21 878	115,8	145,8	69,6	25,3	8,2	44,8	13,6	17,9
Olomoucký	5 632	6 720	97,7	93,5	60,6	32,2	6,5	39,6	18,0	17,8
Zlínský	4 797	7 048	80,1	110,3	64,3	42,1	2,3	28,6	20,7	13,7
Moravskoslezský	5 412	10 910	105,6	90,6	65,2	51,4	5,3	8,1	19,5	20,6

Pokud jde o výstavbu bytů v letech 2001 až 2008, byla přibližně jedna třetina z celkového počtu 254,5 tisíc dokončených bytů postavena na venkově, z toho dvě třetiny v nových rodinných domech. Za osmileté období bylo ve venkovském prostoru dokončeno celostátně na 1 000 obyvatel o 8,6 bytů více než v městském prostoru. Mezi jednotlivými kraji byly zjištěny značné rozdíly: intenzita bytové výstavby ve venkovských obcích ve Středočeském kraji byla 2,7krát vyšší než ve venkovských obcích Ústeckého kraje. Průměrná obytná plocha dokončeného bytu byla na venkově o 13,8 m² větší ve srovnání s městským prostorem, a to přesto, že ve většině krajů byla průměrná obytná plocha bytů v nově postavených rodinných a bytových domech (bez nástavěb a přístavěb) na venkově nižší než ve městech.

4.6. Občanská a technická vybavenost

Základním zdrojem dat na úrovni obcí v občanské a technické vybavenosti je soubor hodnot ukazatelů databáze městské a obecní statistiky (MOS). Pro účely této publikace byla též použita externí data z oblasti územně plánovací dokumentace (ÚPD). Vzhledem k tomu, že se databáze MOS naplňuje v oblasti občanské vybavenosti zejména z externích administrativních zdrojů a aktualizace některých dat neprobíhá každoročně, jsou v jednotlivých oblastech zachyceny poslední dostupné údaje z let 2006 a 2007. Pro oblast vybavenosti bylo zvoleno porovnání pouze venkovského prostoru, neboť v městském prostoru je zastoupení technické i občanské vybavenosti téměř 100%.

Tab. 4.6.1 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

	v %									
	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000	2006	2000	2006	2000	2006
	2000/01	2006/07	2000/01	2006/07	2000	2006	2000	2006	2000	2006
ČR bez Hl. m. Prahy	49,3	47,8	37,6	36,5	28,4	31,7	82,2	76,2	39,3	38,9
z toho kraje:										
Středočeský	40,8	40,6	31,1	29,2	38,3	43,0	80,6	61,9	35,0	33,1
Jihočeský	37,0	33,9	26,6	24,9	35,0	39,0	76,1	73,4	32,2	31,7
Plzeňský	36,0	34,3	27,8	27,2	33,7	37,2	79,7	74,1	35,3	34,7
Karlovarský	59,5	53,2	45,0	40,5	25,1	30,1	86,5	84,7	60,4	60,4
Ústecký	53,7	50,8	35,4	31,8	32,4	40,2	76,5	72,7	47,3	46,9
Liberecký	58,2	57,7	51,3	52,4	18,7	20,1	84,7	85,7	53,4	53,4
Královéhradecký	48,6	47,6	38,9	37,2	29,1	32,4	80,7	78,0	47,1	47,1
Pardubický	48,2	46,6	36,9	36,4	29,9	31,8	80,1	76,8	36,4	35,5
Vysočina	35,3	33,8	28,5	27,5	32,9	36,7	73,6	68,2	27,5	27,5
Jihomoravský	63,9	60,5	45,8	45,6	26,4	27,5	92,8	90,8	42,0	41,2
Olomoucký	68,8	67,4	52,1	51,8	19,2	21,0	92,9	92,9	42,2	45,2
Zlínský	71,7	71,4	53,2	53,9	21,2	22,0	97,4	98,9	39,4	38,7
Moravskoslezský	77,1	78,3	66,3	65,4	15,1	16,1	83,3	86,3	65,0	67,5

dokončení

	Podíl obcí s ordinací ⁴⁾ (%)						Podíl obcí se zařízením lékařské péče ⁴⁾ (%)		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé		praktického lékaře pro děti a dorost		stomatologa		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR bez Hl. m. Prahy	24,0	23,9	18,9	17,5	15,4	13,9	5,7	7,1	7,7	15,6
v tom kraje:										
Středočeský	23,3	22,1	16,6	15,3	12,7	11,2	4,3	4,9	7,8	7,1
Jihočeský	22,3	22,5	22,7	18,7	13,6	12,4	6,3	7,7	11,6	21,9
Plzeňský	21,6	21,2	16,9	14,3	13,1	12,0	5,8	7,7	5,3	23,3
Karlovarský	35,1	37,8	16,2	14,4	21,6	15,3	9,0	9,0	10,8	15,1
Ústecký	29,6	29,6	16,4	15,8	16,1	14,5	5,8	8,4	9,4	18,0
Liberecký	29,1	27,5	16,4	17,5	19,0	15,3	6,9	6,9	22,1	33,7
Královéhradecký	20,8	21,0	11,6	10,6	17,6	15,2	5,1	7,0	4,7	11,3
Pardubický	16,1	15,8	12,8	13,0	13,2	12,3	5,7	7,3	5,6	23,1
Vysočina	13,7	15,5	13,6	13,9	10,8	9,7	3,4	3,8	5,4	10,4
Jihomoravský	21,9	22,2	23,7	20,3	14,4	12,9	5,9	8,3	3,9	9,9
Olomoucký	34,2	33,4	21,9	23,8	23,3	21,9	6,6	9,0	9,1	19,4
Zlínský	36,4	37,2	42,4	34,6	20,8	20,1	10,0	11,9	10,5	16,3
Moravskoslezský	43,8	41,7	25,8	28,3	28,3	25,4	7,9	9,2	4,8	18,2

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

K porovnání aktuálních dat s údaji roku 2000 je třeba přistupovat obezřetně, protože údaje nejsou získávány z klasických statistických zjišťování.

Na úroveň **občanské vybavenosti** obcí venkovského prostoru působí řada faktorů: zřizování, vybavení a provoz jednotlivých zařízení do jisté míry závisí na dostupných finančních prostředcích obcí a zřizovatelů zařízení, na celkové finanční situaci v regionu, hustotě zalidnění a nepřímo i na počtu obyvatel venkovských obcí a jejich věkové struktuře (např. počet dětí a žáků v oblasti školství).

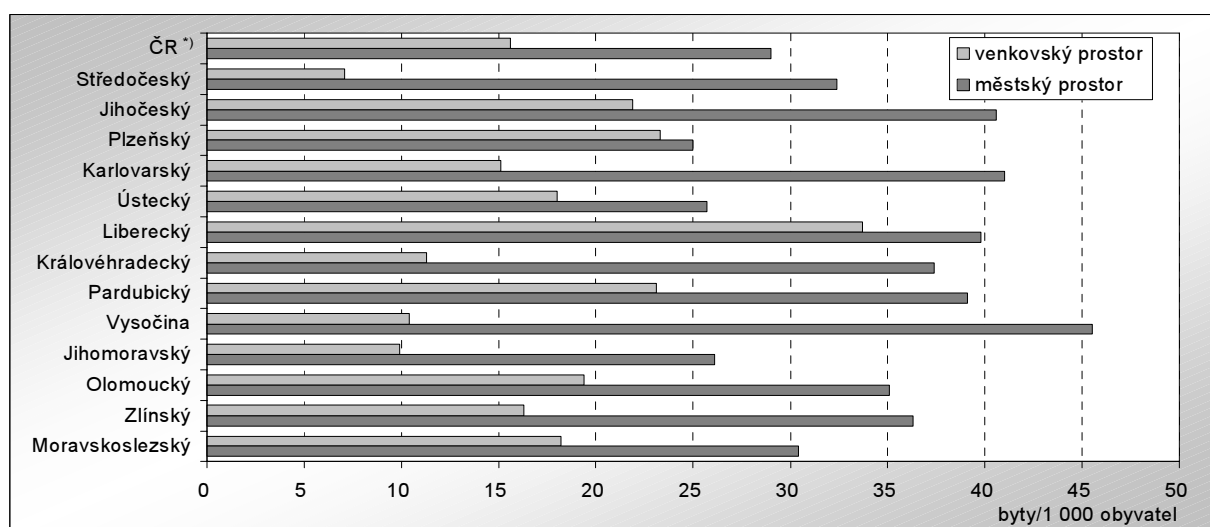
Nejrozšířenějším **školským zařízením** jsou ve venkovských obcích mateřské školy, které mají k dispozici obyvatelé téměř poloviny obcí. Ve více než třetině obcí je základní škola. Nejvyšší podíl obcí venkovského prostoru s mateřskou i základní školou mají kraje Moravskoslezský a Zlínský. Pro tyto kraje na východě Moravy je charakteristická specifická sídelní struktura s nadprůměrně velkými obcemi. Naopak nejnižší podíl obcí se školskými zařízeními mají kraje Jihočeský, Plzeňský a Vysočina, které mají rozdrobenou sídelní strukturu. Z retrospektivního pohledu je zřejmé, že téměř ve všech krajích ČR (s výjimkou Moravskoslezského) došlo proti roku 2000 k poklesu podílu obcí se zařízeními předškolní výchovy, a to zejména v důsledku rušení a slučování mateřských škol v jednotlivých obcích venkovského prostoru. Nejvyšší pokles podílu obcí s předškolními zařízeními zaznamenal kraj Karlovarský. Mírně se snížil i podíl venkovských obcí vybavených základní školou; větší úbytek byl zjištěn v Karlovarském a Ústeckém kraji. Pouze ve dvou krajích (Libereckém a Zlínském) se podíl obcí se základní školou zvýšil. Důsledkem redukce základních škol je zvýšení podílu dětí ve věku 6 - 14 let, které žijí v obcích, ve kterých není zřízena základní škola. Další příčinou je i probíhající suburbanizace, kdy intenzivní bytová výstavba, a tím i růst počtu dětí, nastává v obcích v zázemí velkých měst. Těmto původně malým obcím často chybí základní občanská vybavenost a jejich obyvatelé využívají příslušná zařízení v blízkém městě. Zvláště patrné je to ve Středočeském kraji, kde v obcích bez základní školy žije 43% dětí venkovského prostoru, zatímco celorepublikový průměr činí necelých 32%.

Nejrozšířenějším a často jediným kulturním zařízením jsou ve venkovských obcích **veřejné knihovny**, případně jejich pobočky. K dispozici je mají obyvatelé více než tři čtvrtin venkovských obcí. Největší podíl obcí s touto službou má Zlínský kraj, naopak nejmenší kraj Středočeský. Vývojově se rozsah těchto služeb od roku 2000 mírně snižoval. Výrazný úbytek byl zaznamenán pouze ve Středočeském kraji.

Základní **zdravotní péče** je poskytována v ordinacích praktických lékařů, které jsou zřizovány v závislosti na koncentraci obyvatel (potenciálních pacientů). Tato zdravotnická zařízení jsou provozována ve většině případů privátními lékaři. Nejvyšší podíl obcí s dostupným zdravotnickým zařízením mají moravské kraje, a to Moravskoslezský, Zlínský a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl má kraj Vysočina, kde převažují typicky malá sídla do 200 obyvatel (50,5% z celkového počtu obcí ve venkovském prostoru kraje). Zatímco v krajích Jihočeském, Karlovarském, Královéhradeckém, Vysočině, Jihomoravském a Zlínském podíl obcí s ordinacemi lékařů pro dospělé od roku 2000 vzrostl, ve stejných krajích (kromě Vysočiny) poklesl podíl obcí s ordinací dětského lékaře. Podíl venkovských obcí s ordinací stomatologa se po roce 2000 v souladu s všeobecným trendem snižoval, především vlivem celkového úbytku zubních lékařů. Naproti tomu se ve všech krajích zvýšil podíl obcí se zařízením lékárenské péče.

Vybavenost **byty v domech s pečovatelskou službou** na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let je celostátně ve venkovském prostoru poloviční oproti prostoru městskému, avšak po roce 2000 se výrazně zvyšovala vybavenost i na venkově (zejména v Plzeňském a Pardubickém kraji).

Graf 32 Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let k 31. 12. 2007

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

V souladu s racionalizací poštovních služeb došlo ve většině krajů ČR k mírnému poklesu podílu venkovských obcí s **poštovním úřadem** či poštovnou. Pouze v krajích Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém a na Vysočině zůstal tento podíl nezměněn. Naproti tomu v kraji Olomouckém a Moravskoslezském podíl obcí s poštou vzrostl. Nyní jsou poštovní služby poskytovány v 39% venkovských obcí. Zatímco v Moravskoslezském kraji je pošta ve dvou třetinách obcí, v kraji Jihočeském a na Vysočině má poštu méně než třetina obcí.

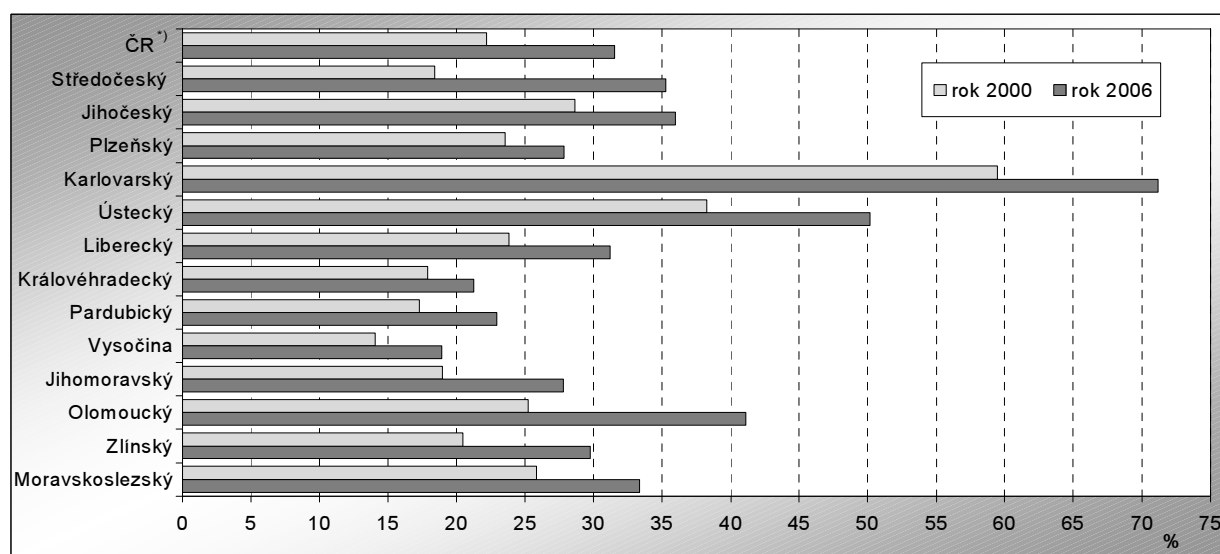
Zásadní vliv na služby poskytované v rámci občanské vybavenosti má i dostupnost jednotlivých obcí venkovského prostoru, případně jejich částí. Postupné omezování veřejné dopravy, rušení linek a snižování počtu spojů, financování dopravy z peněz obecních rozpočtů, to vše jsou faktory, které výrazně limitují rozsah a rozvoj poskytovaných služeb.

Úroveň **technické vybavenosti** doznala ve svém vývoji od roku 2000 výrazných změn zejména v souvislosti s budováním čistíren odpadních vod a rozvodů plynu.

Tab. 4.6.2 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

	v %									
	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
ČR bez Hl. m. Prahy	79,2	84,3	22,2	31,5	42,5	61,1	22,6	23,0	27,9	57,9
v tom kraje:										
Středočeský	59,9	71,9	18,4	35,3	14,3	39,1	23,7	24,3	26,3	51,8
Jihočeský	79,9	80,2	28,6	35,9	21,3	33,6	22,8	22,3	21,6	56,2
Plzeňský	68,7	68,7	23,6	27,8	23,6	47,8	22,1	23,6	23,6	48,4
Karlovarský	95,5	95,5	59,5	71,2	48,6	58,6	32,4	43,2	31,5	82,9
Ústecký	96,1	96,8	38,3	50,2	41,5	57,2	46,6	43,1	32,8	61,7
Liberecký	94,2	95,2	23,8	31,2	27,5	38,6	35,4	37,0	27,0	49,2
Královéhradecký	78,5	84,8	17,9	21,3	38,6	57,5	23,2	23,7	24,2	61,4
Pardubický	89,4	92,4	17,3	22,9	52,7	77,3	19,6	21,0	23,9	69,3
Vysočina	79,3	85,5	14,0	18,9	41,9	69,7	13,3	13,4	12,4	30,6
Jihomoravský	84,8	90,8	19,0	27,8	81,9	92,8	14,9	13,9	32,0	56,4
Olomoucký	83,0	89,9	25,2	41,1	71,5	86,6	21,9	22,5	26,0	76,7
Zlínský	87,0	92,2	20,4	29,7	79,2	92,2	19,7	19,3	71,0	91,4
Moravskoslezský	95,8	97,1	25,8	33,3	71,7	75,0	27,5	27,5	52,5	87,1

Graf 33 Podíl obcí ve venkovském prostoru napojených na čistírnu odpadních vod v roce 2000 a 2006

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

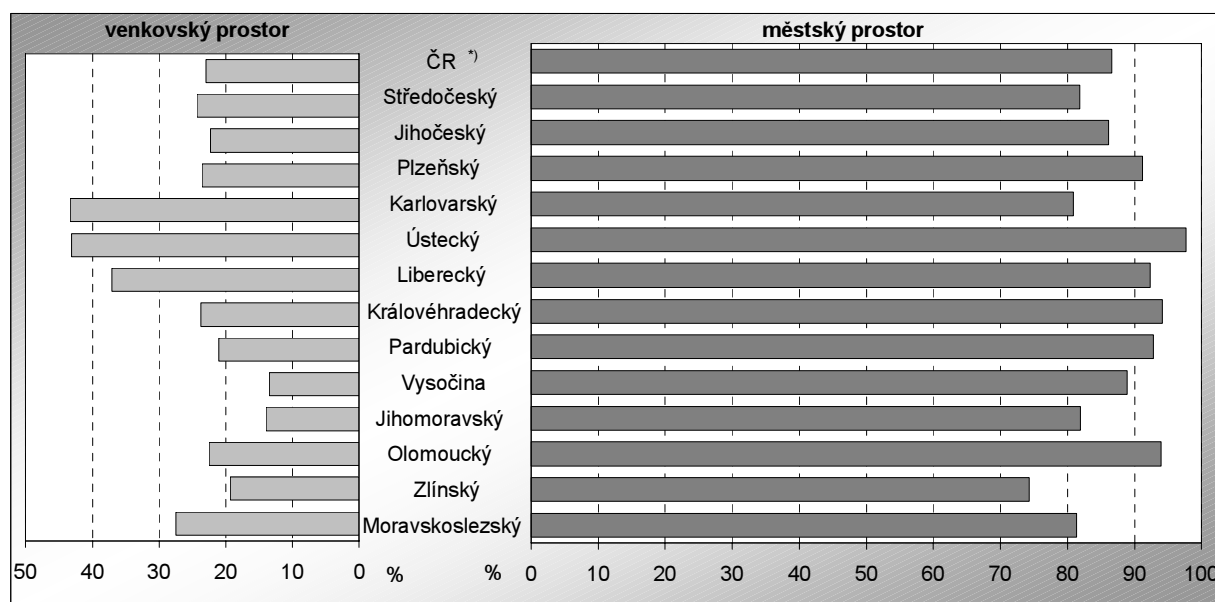
Veřejný vodovod je zřízen téměř v 85% venkovských obcí; za republikovým průměrem zaostává především Plzeňský a Středočeský kraj. Naproti tomu v Moravskoslezském kraji má veřejný vodovod 97% obcí.

O více než jednu třetinu stoupl podíl obcí s **napojením na kanalizační síť s čistírnou odpadních vod** (ČOV). V roce 2006 mělo tuto vybavenost 32% venkovských obcí, nejvyššího podílu obcí s kanalizací napojenou na ČOV dosáhl kraj Karlovarský, naopak nejvíce zaostává kraj Vysočina, Královéhradecký a Pardubický kraj.

K výraznému rozšíření **plynofikace** venkovských obcí po roce 2000 přispěla dotační politika státu, orientovaná na zkvalitňování životního prostředí. Podíl venkovských obcí připojených na rozvod plynu se od roku 2000 zvýšil téměř o polovinu, přitom ve Středočeském kraji se jejich podíl téměř ztrojnásobil a v Plzeňském kraji se více než zdvojnásobil. Pomalu postupovala plynofikace venkova v Jihočeském kraji, kde je napojena pouze třetina obcí. Naproti tomu v Jihomoravském kraji je podíl plynofikovaných obcí (93%) vyšší než podíl obcí s veřejným vodovodem (91%).

Dopravní obslužnost obcí veřejnou dopravou závisí mimo jiné na výskytu zastávky veřejné dopravy. Autobusová doprava je zajišťována do většiny obcí a nejsou patrné územní rozdíly. Železniční zastávky jsou pouze v necelé čtvrtině venkovských obcí a čtyřech pětinach měst. Nejvyšší podíl obcí se železniční zastávkou je v Karlovarském a Ústeckém kraji (43%), pouze třetinový podíl má Vysočina a Jihomoravský kraj.

Graf 34 Podíl obcí se železniční zastávkou v roce 2006

¹⁾ Česká republika bez Hlavního města Prahy

Pro rozvoj venkovského prostoru je jednou z podmínek i schválený územní plán, jehož významným nástrojem je **územně plánovací dokumentace** (ÚPD). V této oblasti byl zaznamenán v jednotlivých krajích značný nárůst. Nejvíce se podíl venkovských obcí se schválenou územně plánovací dokumentací za období od roku 2000 zvýšil v Karlovarském kraji a nejméně v kraji Vysočina.

Základním legislativním dokumentem pro rozvoj venkovského prostoru je Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007 až 2013. V praxi je realizován prostřednictvím Programu rozvoje venkova, který se člení na čtyři hlavní osy, z nichž zejména III. osa směřuje do oblasti technické infrastruktury a občanské vybavenosti. Vyčleněné prostředky k tomuto účelu by mohly mimo jiné zlepšit kvalitu života ve venkovských obcích s ohledem na potřeby jejich obyvatel.

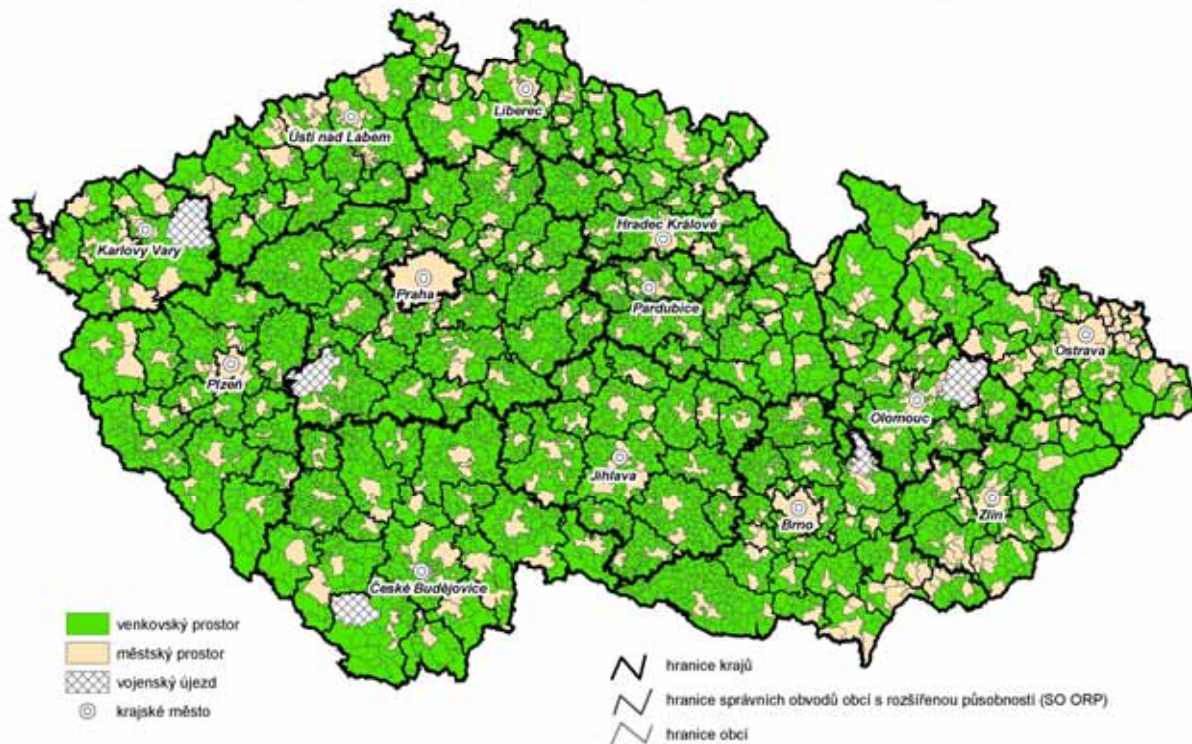
K podpoře rozvoje infrastruktury a služeb slouží v jednotlivých krajích regionální operační programy, zaměřené na rozvoj regionu, z nichž lze poskytovat finanční prostředky za předpokladu splnění předepsaných podmínek. K lepšímu využití získaných finančních prostředků slouží i společné projekty. Za tímto účelem jsou zřizována dobrovolná sdružení obcí či vytvářeny mikroregiony, které se často v daném území zaměřují na zlepšení technické infrastruktury.

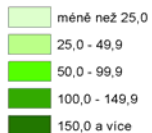
Kartogram 19 Vymezené venkovského a městského prostoru v České republice

Venkovským prostorem jsou obce s velikostí do 2 000 obyvatel
a obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel/km²

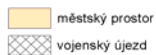

Kartogram 20 Hustota zalidnění v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008

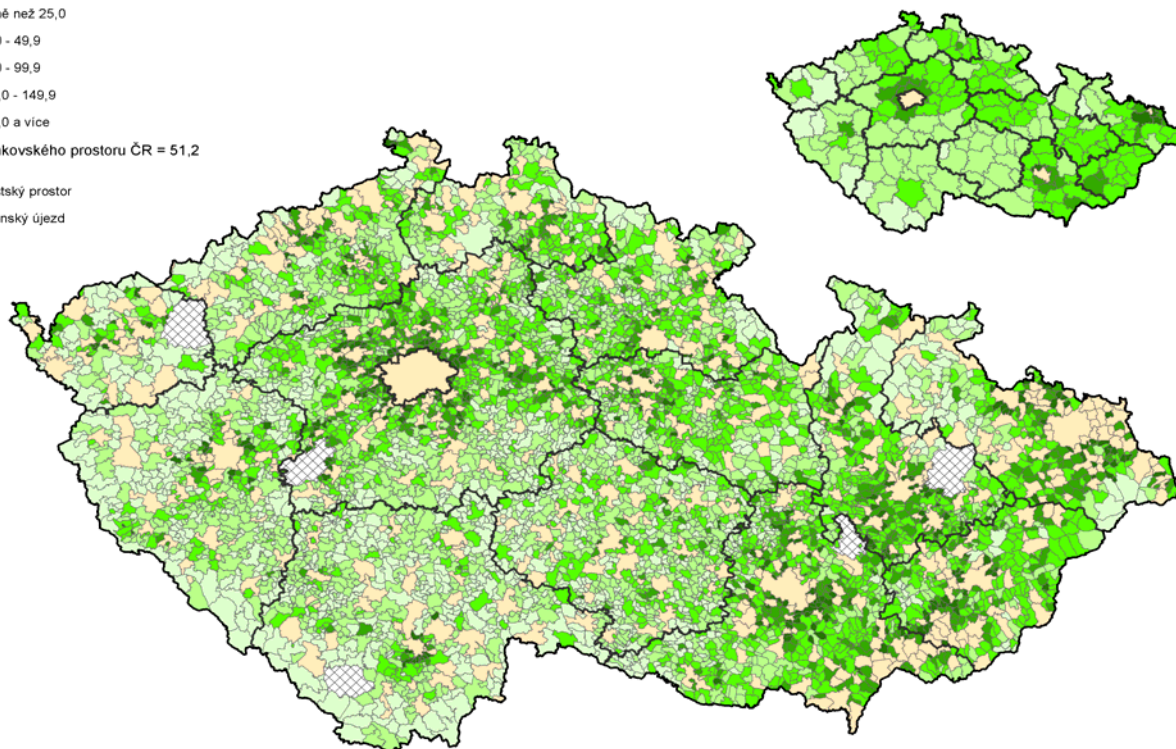
počet obyvatel na 1 km²

průměr venkovského prostoru ČR = 51,2

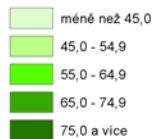
Hustota zalidnění ve venkovském prostoru SO ORP

Kartogram 21 Podíl zemědělské půdy na katastrálním území venkovského prostoru k 31. 12. 2008

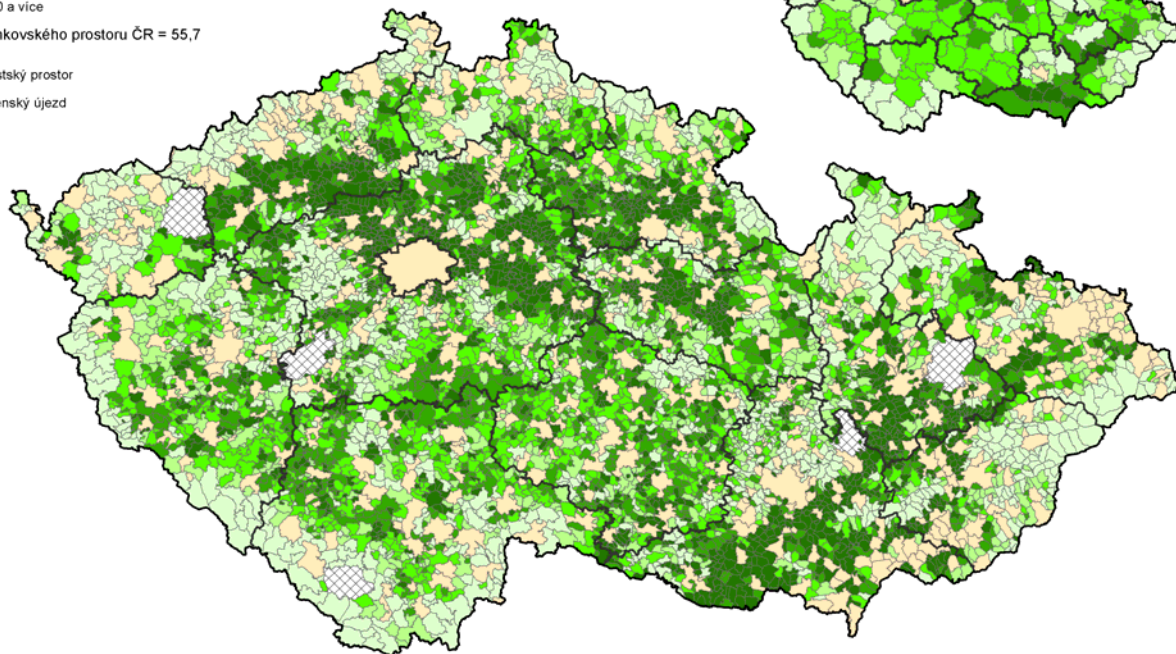
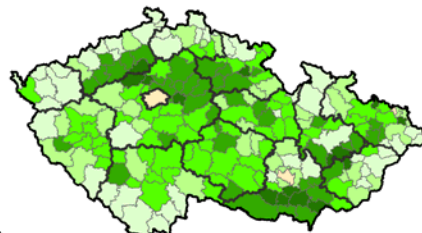
podíl zemědělské půdy v %

průměr venkovského prostoru ČR = 55,7

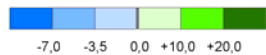

Podíl zemědělské půdy na katastrálním území venkovského prostoru SO ORP

Kartogram 22 Změna počtu obyvatel v obcích venkovského prostoru mezi roky 2000 a 2008

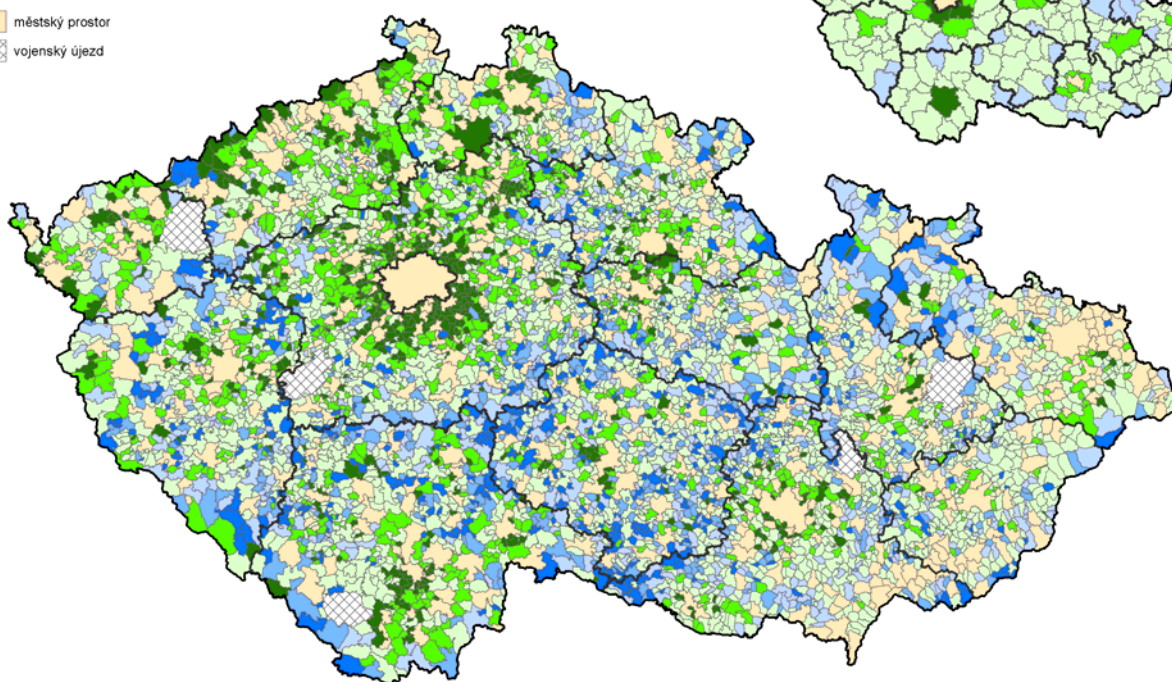
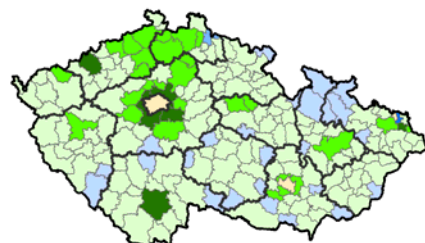
změna počtu obyvatel v %

průměr venkovského prostoru ČR = 6,3

Změna počtu obyvatel ve venkovském prostoru SO ORP

Kartogram 23 Index stáří v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008

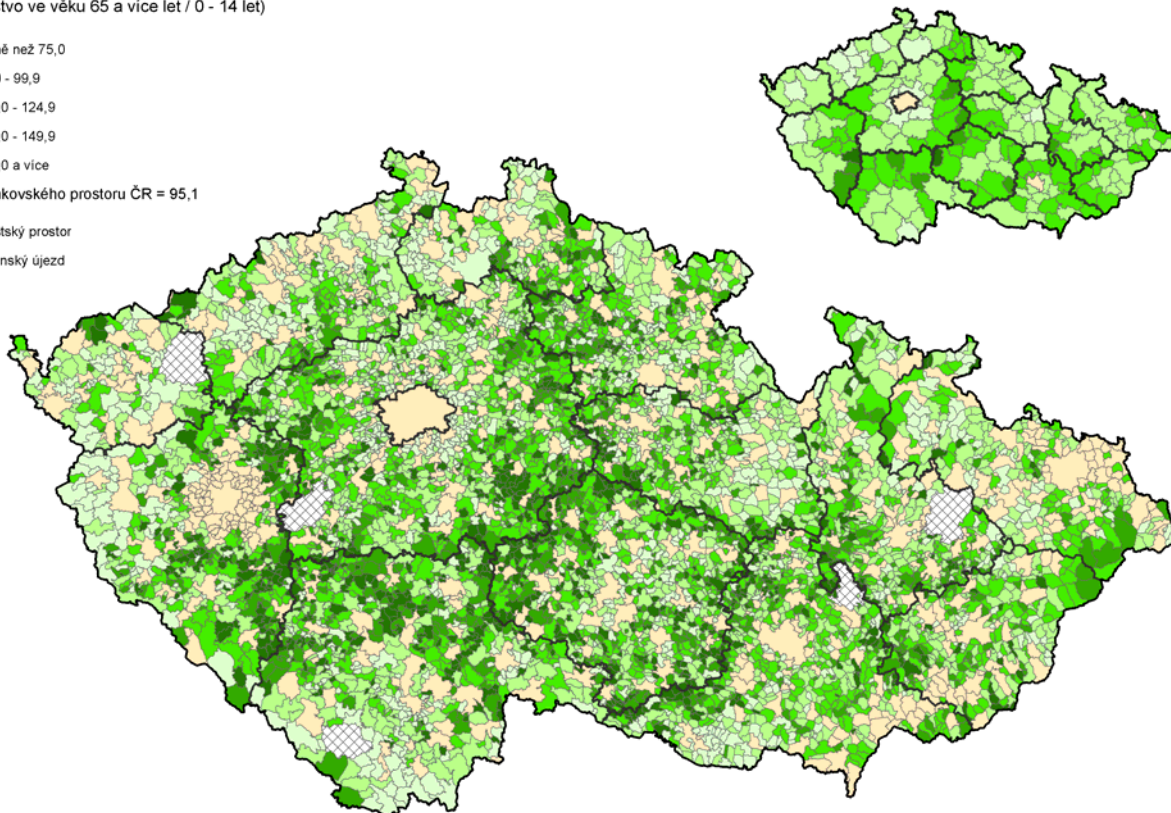
index stáří v %
(obyvatelstvo ve věku 65 a více let / 0 - 14 let)

- méně než 75,0
- 75,0 - 99,9
- 100,0 - 124,9
- 125,0 - 149,9
- 150,0 a více

průměr venkovského prostoru ČR = 95,1

- městský prostor
- vojenský újezd

Index stáří ve venkovském prostoru SO ORP

Kartogram 24 Míra ekonomické aktivity obyvatel obcí venkovského prostoru k 1. 3. 2001 (SLDB)

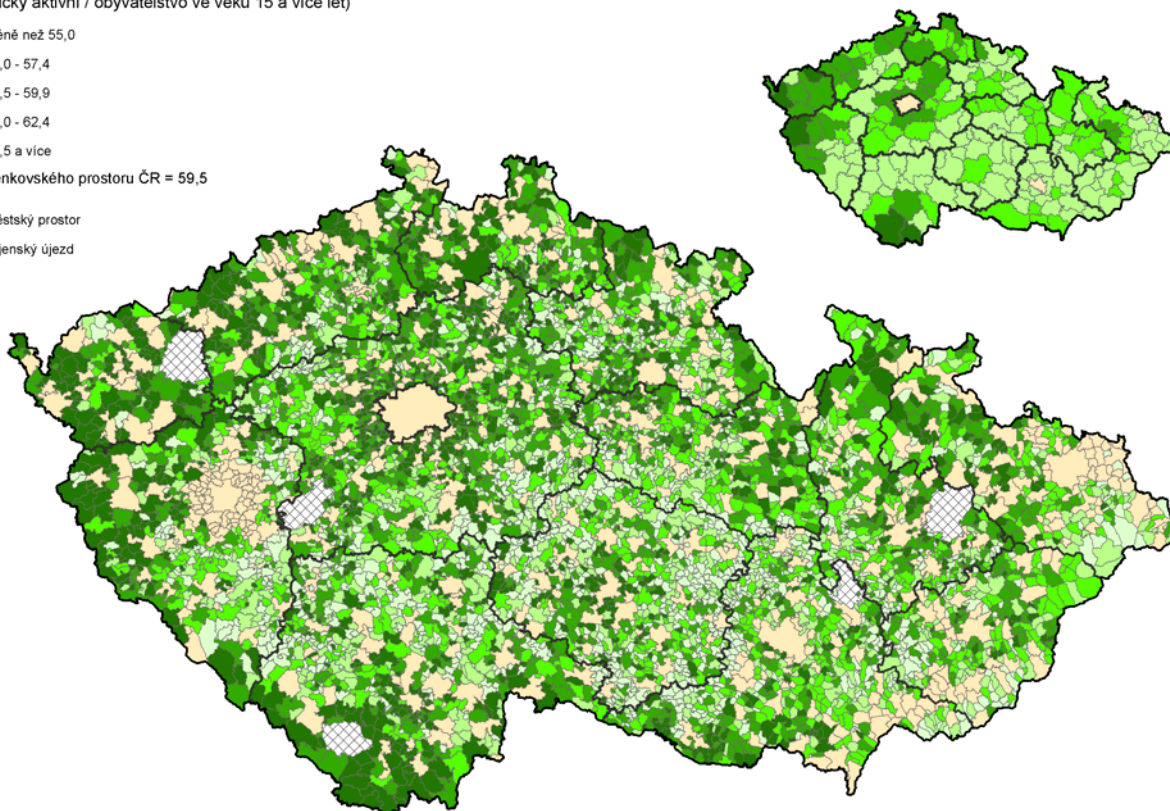
míra ekonomické aktivity v %
(ekonomicky aktivní / obyvatelstvo ve věku 15 a více let)

- méně než 55,0
- 55,0 - 57,4
- 57,5 - 59,9
- 60,0 - 62,4
- 62,5 a více

průměr venkovského prostoru ČR = 59,5

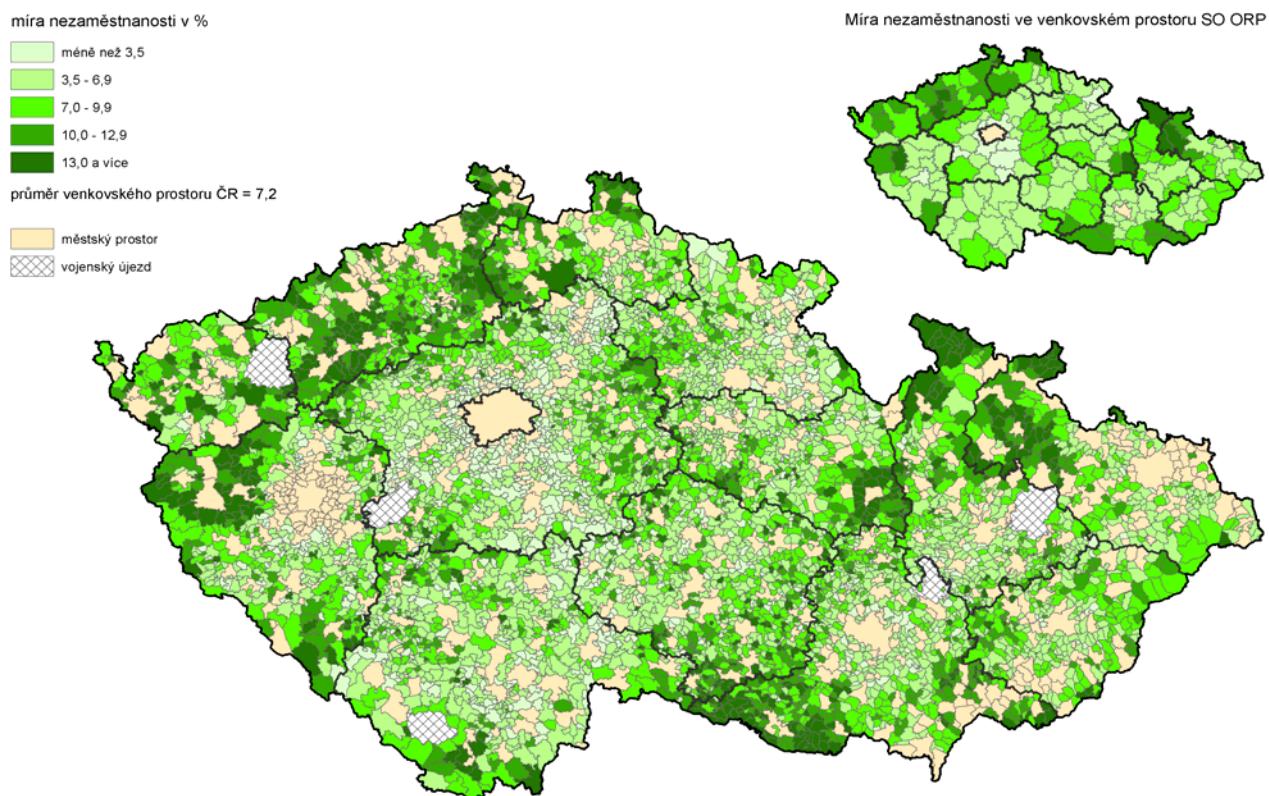
- městský prostor
- vojenský újezd

Míra ekonomické aktivity obyvatel ve venkovském prostoru SO ORP

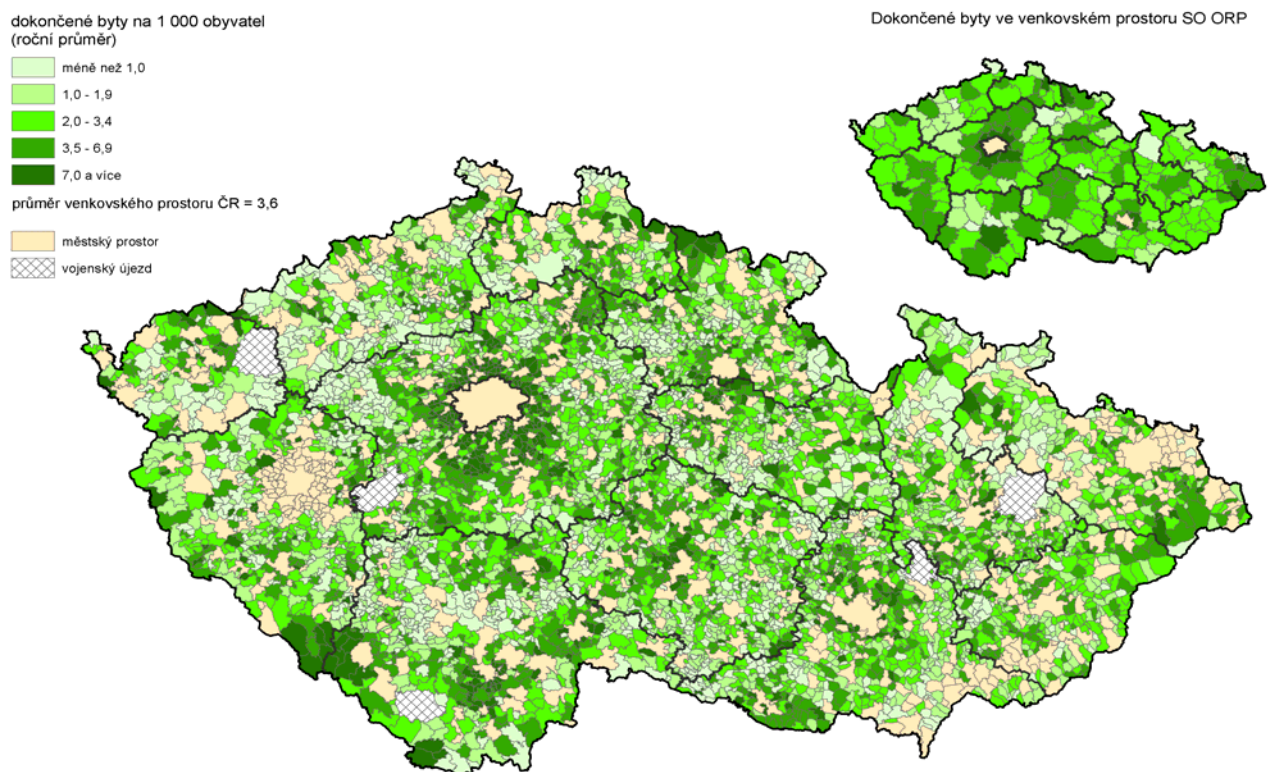

Kartogram 25 Míra nezaměstnanosti v obcích venkovského prostoru k 31. 12. 2008

Kartogram 26 Dokončené byty v obcích venkovského prostoru v letech 2001 až 2008

ZÁVĚR

Předkládaná publikace se snaží analyzovat rozdíly mezi venkovskými a městskými obcemi v Plzeňském kraji i v celé České republice pomocí vybraných statistických ukazatelů. Z hlediska dostupnosti ukazatelů byly použity údaje v časovém horizontu let 2001 až 2008, v některých případech i výsledky SLDB 2001. Pro doplnění některých problematických oblastí bylo nutné vycházet i z dat, kterými statistika nedisponuje, a které přebírá od ostatních státních orgánů a institucí.

Pro hodnocení postavení venkova v Plzeňském kraji byla zvolena varianta vymezení venkovského prostoru, podle které se do venkovského prostoru zahrnují všechny obce do 2 000 obyvatel mimo obcí ležících v zázemí města Plzně ve vzdálenosti do 20 km. Tyto obce nejsou v mnoha případech příliš velké, ale mají silnou vazbu na krajské město. Větší část obyvatelstva žijící v nich dojíždí za prací a do škol do centra kraje a využívá širokých možností nabízených služeb v krajském městě. Obce v zázemí města Plzně leží většinou v dosahu městské hromadné dopravy případně plzeňského integrovaného dopravního systému, který zahrnuje Plzeň a její okolí. S rostoucími nároky na kvalitu bydlení se řada obyvatel městského prostoru vystěhovává na periferii města do okolních satelitních obcí, kam přenáší i svůj typicky městský životní styl.

Z hlediska občanské vybavenosti, rozvinuté infrastruktury, zaměstnanosti, demografického vývoje a ekonomicko-sociálních podmínek nelze tyto satelitní obce srovnávat s venkovskými obcemi ve vzdálených, řídko osídlených a neurbanizovaných územích kraje.

Vzhledem k tomu, že značná část populace venkovských obcí Plzeňského kraje je zaměstnána v primárním sektoru (zejména v zemědělství a lesnictví), je v publikaci věnován prostor i oběma jmenovaným odvětvím a současné situaci v nich.

Problematika **venkova** má ještě řadu nedořešených otázek, jmenujme alespoň některé z nich:

- Zintenzivnění rozvoje malého a středního podnikání
- Restrukturalizace zemědělství, hospodaření v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje (např. ekologické hospodářství), dořešení majetkových vztahů v zemědělství, zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských výrobků, optimální využití zemědělského půdního fondu s podporou systému fondů a dotací, aj.
- Nedostatek pracovních příležitostí, nezaměstnanost
- Zastaralý domovní a bytový fond
- Nízká úroveň občanské vybavenosti a infrastruktury
- Posílení cestovního ruchu (zejména rozvoj nových forem, např. agroturistiky)
- Nepříznivý demografický vývoj
- Zkvalitnění územních a rozvojových plánů

Úkolem této publikace bylo podat obraz o současné situaci ve vybraných oblastech, které s těmito problémy úzce souvisí.

Příloha 1 Seznam ukazatelů ČSÚ k problematice venkova s daty dostupnými do úrovně obcí

Název ukazatele		Zdroj	Měřicí jednotka
4.1 Území, sídelní struktura, dostupnost			
4.1.1	Struktura pozemků podle druhu	ČÚZK	ha
4.1.2	Počet částí obcí	ČSÚ	počet
4.1.3	Počet ZSJ	ČSÚ	počet
4.1.4	Počet katastrů	ČSÚ	počet
4.1.5	Statut obce	ČSÚ	počet
4.1.6	Vzdálenost obcí od sídla kraje	mapy.cz	km
4.1.7	Časová dostupnost sídla kraje z obce	mapy.cz	min
4.1.8	Vzdálenost obcí od okresního města	mapy.cz	km
4.1.9	Časová dostupnost okresního města z obce	mapy.cz	min
4.1.10	Vzdálenost obcí od sídla SO ORP	mapy.cz	km
4.1.11	Časová dostupnost sídla SO ORP z obce	mapy.cz	min
4.2 Obyvatelstvo			
4.2.1	Počet obyvatel k 31. 12. podle pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.2	Střední stav obyvatel podle pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.3	Počet obyvatel k 1. 1. podle pohlaví (po promítnutí SLDB 2001)	ČSÚ	počet
4.2.4	Živě narození	ČSÚ	počet
4.2.5	Živě narození v manželství	ČSÚ	počet
4.2.6	Zemřelí podle pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.7	Zemřelí podle příčin úmrtí a pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.8	Potraty celkem	ČSÚ	počet
4.2.9	Umělá přerušeni těhotenství (ÚPT)	ČSÚ	počet
4.2.10	Počet sňatků	ČSÚ	počet
4.2.11	Počet rozvodů	ČSÚ	počet
4.2.12	Saldo stěhování podle pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.13	Saldo stěhování zahraniční podle pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.14	Průměrný věk podle pohlaví	ČSÚ	roky
4.2.15	Počet obyvatel podle jednoletých věkových skupin a pohlaví	ČSÚ	počet
4.2.16	Počet obyvatel podle pohlaví (údaje k 3. 3. 1991 a 1. 3. 2001)	ČSÚ (SLDB)	počet
4.2.17	Počet obyvatel podle věkové skupiny a pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.2.18	Rodinný stav obyvatel podle pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.2.19	Vzdělanostní struktura obyvatel podle pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.2.20	Náboženské vyznání podle pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.2.21	Narození v obci současného bydliště podle pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.3 Ekonomika			
4.3.1	Statistické jednotky typu podnik - celkem	ČSÚ (RES)	počet
4.3.2	Struktura podle odvětví	ČSÚ (RES)	počet
4.3.3	Struktura podle kategorie počtu zaměstnanců	ČSÚ (RES)	počet
4.3.4	Struktura podle vybrané právní formy	ČSÚ (RES)	počet
4.3.5	Ekonomické subjekty k 31. 12. zaregistrované v RES - celkem	ČSÚ (RES)	počet
4.3.6	Struktura podle odvětví	ČSÚ (RES)	počet
4.3.7	Struktura podle kategorie počtu zaměstnanců	ČSÚ (RES)	počet
4.3.8	Struktura podle vybrané právní formy	ČSÚ (RES)	počet
4.3.9	Ekonomické subjekty vzniklé v daném roce	ČSÚ (RES)	počet
4.3.10	Ekonomické subjekty zaniklé v daném roce	ČSÚ (RES)	počet
4.3.11	Vybrané ukazatele cestovního ruchu	ČSÚ	počet
4.4 Trh práce			
4.4.1	Nezaměstnanost - soubor ukazatelů	MPSV	počet
4.4.2	Ekonomicky aktivní celkem podle pohlaví a odvětví (údaje k 1. 3. 2001)	ČSÚ (SLDB)	počet
4.4.3	Ekonomicky neaktivní celkem podle pohlaví a odvětví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.4.4	Zaměstnaní celkem podle odvětví	ČSÚ (SLDB)	počet
4.4.5	Dojíždějící a vyjíždějící zaměstnaní podle pohlaví, věku, vzdělání, délky trvání cesty do zaměstnání	ČSÚ (SLDB)	počet
4.4.6	Počet pracovních míst celkem, podle odvětví a pohlaví	ČSÚ (SLDB)	počet

Příloha 1 Seznam ukazatelů ČSÚ k problematice venkova s daty dostupnými do úrovně obcí

dokončení

Název ukazatele		Zdroj	Měřicí jednotka
4.5 Bydlení, bytová výstavba			
4.5.1	Trvale obydlené domy celkem, v rodinných a bytových domech (údaje k 3. 3. 1991 a 1. 3. 2001)	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.2	Neobydlené domy celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.3	Trvale obydlené domy podle období výstavby v letech 1919 až 2001	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.4	Průměrné stáří domu celkem, v rodinných domech, bytových domech	ČSÚ (SLDB)	roky
4.5.5	Neobydlené byty v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.6	Obydlené byty přechodně v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.7	Byty sloužící k rekreaci v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.8	Byty nezpůsobilé k bydlení v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.9	Trvale obydlené byty celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.10	Osoby bydlící v trvale obydlených bytech v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.11	Byty podle způsobu vytápění	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.12	Počet trvale obydlených bytů podle pokojů celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.13	Celková plocha bytu v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	m ²
4.5.14	Průměr celkové plochy celkem, v rodinných a bytových domech na byt	ČSÚ (SLDB)	m ²
4.5.15	Obytná plocha bytu v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	m ²
4.5.16	Průměr obytné plochy celkem, v rodinných a bytových domech na byt	ČSÚ (SLDB)	m ²
4.5.17	Byty se zavedeným plynem celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.18	Byty s připojením na veřejnou kanalizační síť v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.19	Počet obytl. místností 8 m ² a více celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.20	Byty v domech podle období výstavby v letech 1919 až 2001	ČSÚ (SLDB)	počet
4.5.21	Dokončené byty celkem, v rodinných a bytových domech	ČSÚ	počet
4.5.22	Obytná plocha dokončených bytů v rodinných a bytových domech	ČSÚ	m ²
4.5.23	Užitková plocha dokončených bytů v rodinných a bytových domech	ČSÚ	m ²
4.5.24	Hodnota dokončených bytů v rodinných a bytových domech	ČSÚ	tis. Kč
4.6 Vybavenost			
4.6.1	Mateřské školy - výskyt zařízení v obci, zapsané děti, počet tříd	ÚIV (ČSÚ)	
4.6.2	Základní škola 1. až 5. - výskyt zařízení v obci, počet žáků a tříd	ÚIV (ČSÚ)	
4.6.3	Základní škola 1. až 9. - výskyt zařízení v obci, počet žáků a tříd	ÚIV (ČSÚ)	
4.6.4	Samostatná ordinace praktického lékaře - pro dospělé, děti a dorost - výskyt zařízení v obci, počet	ÚZIS (ČSÚ)	
4.6.5	Samostatná ordinace praktického lékaře - gynekologa - výskyt zařízení v obci, počet	ÚZIS (ČSÚ)	
4.6.6	Samostatná ordinace stomatologa - výskyt zařízení v obci, počet	ÚZIS (ČSÚ)	
4.6.7	Zařízení lékařské péče - výskyt zařízení v obci, počet	ÚZIS (ČSÚ)	
4.6.8	Domy s pečovatelskou službou - výskyt zařízení v obci	Obce a KÚ	
4.6.9	Byty v domech s pečovatelskou službou	Obce a KÚ	počet
4.6.10	Knihovny včetně poboček - výskyt zařízení v obci, počet	MK	
4.6.11	Sportovní hřiště - výskyt zařízení v obci, počet	ČSTV	
4.6.12	Tělocvičny včetně školních - výskyt zařízení v obci, počet	ČSTV	
4.6.13	Připojení na veřejný vodovod	KÚ	
4.6.14	Připojení na kanalizační síť s ČOV	KÚ	
4.6.15	Plynofikace obce	Plynárenská společnost	
4.6.16	Pošta - výskyt v obci	Česká pošta	
4.6.17	Zelezniční stanice (zastávka) - výskyt v obci	ČD a další provozovatelé	

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Babylon	DO	Dom	Dom	665	289	43,5	V	V
Bdeněves	PS	Nyr	MTo	477	558	116,9	V	V
Běhařov	KT	Klt	Klt	437	187	42,8	V	V
Bělá nad Radbuzou	DO	Dom	Poz	8 332	1 870	22,4	V	V
Benešovice	TC	Str	Str	1 717	170	9,9	V	V
Běšiny	KT	Klt	Klt	1 603	844	52,7	V	V
Bezděkov	RO	Rok	Rad	120	118	97,9	V	V
Bezděkov	KT	Klt	Klt	1 491	918	61,6	V	V
Bezdružice	TC	Str	Bez	3 201	976	30,5	M	V
Bezvěrov	PS	Krl	Man	4 448	672	15,1	V	V
Bílov	PS	Krl	Krl	621	79	12,7	V	V
Biřkov	KT	Klt	Klt	551	138	25,0	V	V
Blatnice	PS	Nyr	Nyr	413	752	182,2	V	V
Blažim	PS	Nyr	Vsr	593	61	10,3	V	V
Blížejev	DO	HoT	HoT	2 495	1 386	55,6	V	V
Blovice	PJ	Blo	Blo	2 896	4 085	141,1	M	M
Bohy	PS	Krl	Krl	923	91	9,9	V	V
Bolešiny	KT	Klt	Klt	1 566	707	45,2	V	V
Bolkov	PJ	Pce	Pce	182	56	30,7	V	V
Bor	TC	Tch	Bor	11 651	4 404	37,8	V	M
Borovno	PJ	Blo	Spo	230	93	40,5	V	V
Borovy	PJ	Pce	Pce	424	228	53,8	V	V
Brnířov	DO	Dom	Kdy	271	367	135,6	V	V
Brod nad Tichou	TC	Tch	Pln	981	233	23,7	V	V
Brodeslavy	PS	Krl	Krl	262	72	27,5	V	V
Broumov	TC	Tch	Pln	1 017	111	10,9	V	V
Břasy	RO	Rok	Rad	2 149	2 144	99,8	V	V
Březina	RO	Rok	Rok	762	315	41,3	V	V
Břežany	KT	Hor	Hor	1 044	165	15,8	V	V
Bučí	PS	Nyr	Trn	239	154	64,5	M	V
Budětice	KT	Suc	Suc	1 349	297	22,0	V	V
Bujesily	RO	Rok	Rad	620	61	9,8	M	V
Buková	PJ	Pce	Pce	616	210	34,1	V	V
Bukovec	DO	Sto	Hlv	584	89	15,2	V	V
Bukovník	KT	Suc	Suc	409	82	20,1	V	V
Bušovice	RO	Rok	Rok	1 033	514	49,8	V	V
Cebiv	TC	Str	Bez	1 061	267	25,2	V	V
Cekov	RO	Rok	Zbi	429	116	27,0	V	V
Ctiboř	TC	Tch	Tch	943	343	36,4	V	V
Čachrov	KT	Klt	Klt	8 818	517	5,9	V	V
Částkov	TC	Tch	Tch	1 186	343	28,9	V	V
Čečovice	DO	Sto	Hlv	455	70	15,4	V	V
Čeminy	PS	Nyr	MTo	1 044	260	24,9	M	V
Černá	DO	HoT	Stn	325	224	69,0	V	V
Černíkov	KT	Klt	Klt	1 671	335	20,0	V	V
Černíkovice	PS	Krl	Krl	337	77	22,9	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

1. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Černošín	TC	Str	Str	4 221	1 227	29,1	V	V
Čemovice	DO	Sto	Hlv	697	198	28,4	V	V
Čerňovice	PS	Nyr	MTo	925	119	12,9	V	V
Červené Poříčí	KT	Klt	Klt	483	230	47,6	V	V
Česká Bříza	PS	Nyr	Trn	454	507	111,8	V	V
Česká Kubice	DO	Dom	Dom	4 597	709	15,4	V	V
Čihaň	KT	Klt	Pla	852	200	23,5	V	V
Čilá	RO	Rok	Zbi	191	22	11,5	V	V
Čimice	KT	Suc	Suc	667	149	22,4	V	V
Čížice	PJ	Pce	Pce	264	495	187,5	V	V
Čížkov	PJ	Nep	Nep	4 910	642	13,1	V	V
Čmelíny	PJ	Nep	Nep	465	113	24,3	V	V
Dešenice	KT	Klt	Nys	3 139	680	21,7	V	V
Díly	DO	Dom	Dom	137	377	275,8	V	V
Dlažov	KT	Klt	Klt	1 226	422	34,4	V	V
Dlouhá Ves	KT	Suc	Suc	1 498	831	55,5	V	V
Dlouhý Újezd	TC	Tch	Tch	850	352	41,4	V	V
Dnešice	PJ	Sto	Dor	1 426	897	62,9	M	V
Dobřín	KT	Suc	Suc	664	109	16,4	V	V
Dobřany	PJ	Sto	Dor	3 531	6 070	171,9	M	M
Dobříč	PS	Krl	Pls	711	381	53,6	M	V
Dobřív	RO	Rok	Rok	1 213	1 182	97,4	M	V
Dolany	KT	Klt	Klt	2 529	801	31,7	V	V
Dolany	PS	Nyr	Trn	813	264	32,5	V	V
Dolce	PJ	Pce	Pce	599	280	46,7	V	V
Dolní Bělá	PS	Krl	Pls	215	445	207,3	V	V
Dolní Hradiště	PS	Krl	Krl	267	40	15,0	M	V
Dolní Lukavice	PJ	Pce	Pce	1 873	840	44,8	V	V
Domažlice	DO	Dom	Dom	2 461	10 946	444,7	V	M
Domoraz	KT	Suc	Suc	383	52	13,6	V	V
Drahkov	PJ	Blo	Blo	412	145	35,2	M	V
Drahoňův Újezd	RO	Rok	Zbi	1 400	136	9,7	V	V
Drahotín	DO	Dom	Poz	891	165	18,5	V	V
Dražeň	PS	Krl	Man	801	154	19,2	V	V
Draženov	DO	Dom	Dom	672	437	65,0	M	V
Dražovice	KT	Suc	Suc	552	164	29,7	V	V
Druztová	PS	Nyr	Trn	502	689	137,4	M	V
Dýšina	PM	Plz	Plz	1 038	1 582	152,4	V	V
Ejpvovice	RO	Rok	Rok	772	607	78,6	V	V
Erpužice	TC	Str	Str	1 451	354	24,4	V	V
Frymburk	KT	Suc	Suc	654	109	16,7	V	V
Halže	TC	Tch	Tch	3 556	971	27,3	V	V
Hamry	KT	Klt	Nys	3 687	109	3,0	V	V
Hartmanice	KT	Suc	Suc	6 221	1 076	17,3	V	V
Hejtná	KT	Hor	Hor	670	160	23,9	V	V
Heřmanova Huť	PS	Nyr	Nyr	988	1 826	184,9	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

2. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Hlavňovice	KT	Suc	Suc	2 410	489	20,3	M	V
Hlince	PS	Krl	Krl	759	68	9,0	V	V
Hlohová	DO	HoT	Stn	665	253	38,0	M	V
Hlohovčice	DO	HoT	Stn	332	200	60,3	V	V
Hlohovice	RO	Rok	Rad	1 811	343	18,9	V	V
Hnačov	KT	Klt	Pla	315	96	30,5	V	V
Hněvnice	PS	Nyr	Nyr	711	97	13,6	V	V
Holoubkov	RO	Rok	Rok	421	1 480	351,4	M	V
Holovousy	PS	Krl	Krl	468	58	12,4	V	V
Holýšov	DO	Sto	Hlv	2 931	4 954	169,0	V	M
Honezovice	PJ	Sto	Sto	1 802	222	12,3	V	V
Hora Svatého Václava	DO	Dom	Poz	765	57	7,5	V	V
Horažďovice	KT	Hor	Hor	4 302	5 676	132,0	V	M
Horní Bělá	PS	Krl	Pls	1 840	585	31,8	M	V
Horní Bříza	PS	Nyr	Trn	1 454	4 523	311,0	M	M
Horní Kamenice	DO	Sto	Hlv	385	219	56,9	M	V
Horní Kozolupy	TC	Str	Bez	2 277	246	10,8	V	V
Horní Lukavice	PJ	Pce	Pce	730	387	53,0	V	V
Horská Kvilda	KT	Suc	KHo	2 991	78	2,6	V	V
Horšice	PJ	Pce	Pce	971	432	44,5	V	V
Horšovský Týn	DO	HoT	HoT	7 144	4 915	68,8	V	M
Hostouň	DO	Dom	Poz	3 851	1 425	37,0	V	V
Hošťka	TC	Tch	Tch	3 615	474	13,1	V	V
Hradec	PJ	Sto	Sto	673	497	73,8	V	V
Hrádek	KT	Suc	Suc	3 691	1 360	36,9	V	V
Hrádek	RO	Rok	Rok	605	3 030	500,5	V	M
Hradešice	KT	Hor	Hor	1 485	415	28,0	V	V
Hradiště	RO	Rok	Zbi	284	24	8,5	V	V
Hradiště	PJ	Nep	Nep	1 360	267	19,6	M	V
Hradiště	DO	Dom	Dom	568	162	28,5	V	V
Hromnice	PS	Nyr	Trn	3 622	1 088	30,0	V	V
Hůrky	RO	Rok	Rok	1 207	226	18,7	V	V
Hvozd	PS	Krl	Man	1 108	243	21,9	M	V
Hvoždany	DO	Dom	Poz	300	30	10,0	V	V
Chanovice	KT	Hor	Hor	1 968	745	37,9	V	V
Cheznovice	RO	Rok	Rok	781	748	95,8	V	V
Chlístov	KT	Klt	Klt	392	107	27,3	V	V
Chlum	RO	Rok	Rad	856	51	6,0	V	V
Chlum	PJ	Blo	Blo	404	211	52,2	M	V
Chlumčany	PJ	Pce	Pce	904	2 466	272,9	V	M
Chlumy	PJ	Nep	Nep	370	182	49,3	M	V
Chocenice	PJ	Blo	Blo	1 319	567	43,0	M	V
Chocomyšl	DO	Dom	Dom	418	124	29,7	V	V
Chodov	DO	Dom	Dom	895	771	86,1	V	V
Chodová Planá	TC	Tch	Pln	5 527	1 840	33,3	V	V
Chodská Lhota	DO	Dom	Kdy	1 027	425	41,4	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

3. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Chodský Újezd	TC	Tch	Pln	6 478	755	11,7	V	V
Chomle	RO	Rok	Rad	224	69	30,8	V	V
Chotěšov	PJ	Sto	Sto	2 681	2 730	101,8	M	V
Chotíkov	PS	Nyr	MTo	1 126	935	83,0	M	V
Chrást	PM	Plz	Plz	984	1 811	184,0	V	V
Chrastavice	DO	Dom	Dom	874	362	41,4	V	V
Chříč	PS	Krl	Krl	1 362	181	13,3	V	V
Chudenice	KT	Klt	Klt	2 113	749	35,5	V	V
Chudenín	KT	Klt	Nys	4 584	641	14,0	M	V
Chválenice	PM	Plz	SPI	993	568	57,2	V	V
Janovice nad Úhlavou	KT	Klt	Klt	2 848	2 222	78,0	V	V
Jarov	PS	Krl	Pls	1 057	131	12,4	V	V
Jarov	PJ	Blo	Blo	537	242	45,0	V	V
Javor	KT	Klt	Klt	421	84	20,0	V	V
Ježovy	KT	Klt	Klt	1 148	216	18,8	V	V
Kaceřov	PS	Nyr	Trn	427	117	27,4	M	V
Kajejcov	RO	Rok	Rok	186	87	46,7	V	V
Kamenec	RO	Rok	Rad	176	49	27,9	V	V
Kamenný Újezd	RO	Rok	Rok	773	664	85,9	V	V
Kanice	DO	Dom	Dom	760	168	22,1	V	V
Kaničky	DO	Dom	Dom	150	34	22,7	M	V
Kařez	RO	Rok	Zbi	587	606	103,3	M	V
Kařízek	RO	Rok	Zbi	445	47	10,6	V	V
Kasejovice	PJ	Nep	Nep	3 438	1 347	39,2	V	V
Kašperské Hory	KT	Suc	KHo	4 412	1 598	36,2	V	V
Kaznějov	PS	Krl	Pls	1 230	3 160	256,8	V	M
Kbel	PJ	Pce	Pce	925	292	31,6	V	V
Kbelany	PS	Nyr	Nyr	688	82	11,9	V	V
Kdyně	DO	Dom	Kdy	2 874	5 213	181,4	V	M
Kejnice	KT	Hor	Hor	370	114	30,8	V	V
Klabava	RO	Rok	Rok	150	438	292,1	V	V
Kladruby	RO	Rok	Rad	1 372	149	10,9	V	V
Kladruby	TC	Str	Str	4 860	1 480	30,5	V	V
Klášteř	PJ	Nep	Nep	865	164	19,0	V	V
Klatovy	KT	Klt	Klt	8 106	22 817	281,5	V	M
Klenčí pod Čerchovem	DO	Dom	Dom	1 810	1 285	71,0	V	V
Klenová	KT	Klt	Klt	421	125	29,7	V	V
Kočín	PS	Krl	Krl	377	124	32,9	V	V
Kočov	TC	Tch	Pln	1 146	200	17,5	V	V
Kokašice	TC	Str	Bez	1 345	250	18,6	V	V
Kolinec	KT	Suc	Suc	4 871	1 513	31,1	V	V
Koloveč	DO	Dom	Dom	1 376	980	71,2	V	V
Konstantinovy Lázně	TC	Str	Bez	2 383	946	39,7	V	V
Kopidlo	PS	Krl	Krl	272	124	45,7	V	V
Kornatice	RO	Rok	Rok	512	147	28,7	V	V
Koryta	PS	Krl	Pls	621	136	21,9	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

4. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Kostelec	TC	Str	Str	3 088	546	17,7	V	V
Kotovice	PJ	Sto	Sto	977	286	29,3	M	V
Kout na Šumavě	DO	Dom	Kdy	1 109	1 175	105,9	V	V
Kovčín	KT	Hor	Hor	482	90	18,7	V	V
Kozlovice	PJ	Nep	Nep	386	86	22,3	V	V
Kozojedy	PS	Krl	Krl	2 306	637	27,6	M	V
Kozolupy	PS	Nyr	MTo	551	958	173,9	V	V
Kožlany	PS	Krl	Krl	2 911	1 435	49,3	M	V
Kralovice	PS	Krl	Krl	3 979	3 531	88,7	V	M
Kramolín	PJ	Nep	Nep	368	117	31,8	V	V
Krašovice	PS	Nyr	Trn	735	379	51,6	V	V
Krsy	PS	Nyr	Vsr	2 573	226	8,8	V	V
Křelovice	PS	Nyr	MTo	2 111	225	10,7	V	V
Křenice	KT	Klt	Klt	875	188	21,5	V	V
Křenovy	DO	HoT	HoT	300	139	46,4	V	V
Kšice	TC	Str	Str	1 545	198	12,8	V	V
Kunějovice	PS	Nyr	Vsr	441	130	29,5	M	V
Kvášňovice	KT	Hor	Hor	442	122	27,6	V	V
Kvíčovice	DO	Sto	Hlv	394	334	84,9	V	V
Kýšice	PM	Plz	Plz	707	771	109,1	M	V
Ledce	PS	Nyr	Trn	936	720	77,0	M	V
Lesná	TC	Tch	Tch	8 429	511	6,1	V	V
Lestkov	TC	Tch	Pln	3 874	383	9,9	M	V
Letiny	PJ	Blo	Blo	1 931	609	31,5	M	V
Letkov	PM	Plz	SPI	470	453	96,3	V	V
Lhota pod Radčem	RO	Rok	Zbi	737	312	42,3	M	V
Lhotka u Radnic	RO	Rok	Rad	380	77	20,3	V	V
Lhůta	PM	Plz	SPI	341	162	47,5	V	V
Libkov	DO	Dom	Kdy	411	112	27,2	V	V
Liblín	RO	Rok	Rad	605	279	46,1	V	V
Líně	PS	Nyr	Nyr	1 023	2 413	235,8	V	M
Lisov	PJ	Sto	Sto	390	108	27,7	V	V
Lišina	PJ	Sto	Sto	798	152	19,0	V	V
Lišná	RO	Rok	Zbi	1 883	167	8,9	M	V
Lištany	PS	Nyr	MTo	3 675	671	18,3	V	V
Lité	PS	Krl	Pls	601	182	30,3	V	V
Litohlavy	RO	Rok	Rok	725	512	70,6	V	V
Lochousice	PS	Nyr	Nyr	1 062	117	11,0	V	V
Lom u Tachova	TC	Tch	Tch	843	413	49,0	V	V
Lomec	KT	Klt	Klt	360	104	28,9	V	V
Losiná	PM	Plz	SPI	679	936	137,9	V	V
Loučim	DO	Dom	Kdy	426	114	26,8	V	V
Louňová	PJ	Blo	Blo	607	53	8,7	V	V
Loza	PS	Krl	Pls	372	263	70,6	V	V
Lužany	PJ	Pce	Pce	944	658	69,7	V	V
Luženičky	DO	Dom	Dom	629	308	49,0	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

5. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Malý Bor	KT	Hor	Hor	1 508	566	37,5	V	V
Manětín	PS	Krl	Man	8 465	1 182	14,0	M	V
Maňovice	KT	Hor	Hor	283	41	14,5	V	V
Meclov	DO	HoT	HoT	3 197	1 108	34,7	V	V
Měčín	KT	Klt	Klt	3 890	1 128	29,0	V	V
Medový Újezd	RO	Rok	Rok	1 330	224	16,8	V	V
Měcholupy	PJ	Nep	Nep	1 291	216	16,7	M	V
Merklín	PJ	Pce	Pce	1 701	1 101	64,7	V	V
Město Touškov	PS	Nyr	MTo	963	2 027	210,5	V	V
Mešno	RO	Rok	Rok	582	94	16,2	V	V
Mezholezy (dříve okres Domažlice)	DO	Dom	Kdy	372	91	24,4	V	V
Mezholezy (dříve okres Horšovský Týn)	DO	HoT	HoT	1 012	146	14,4	V	V
Mezihoří	KT	Klt	Klt	180	62	34,4	V	V
Milavče	DO	Dom	Dom	1 218	573	47,1	V	V
Mileč	PJ	Nep	Nep	1 637	367	22,4	V	V
Milínov	PJ	Blo	Spo	1 228	196	16,0	M	V
Miliře	TC	Tch	Tch	1 489	193	13,0	V	V
Mirošov	RO	Rok	Rok	1 153	2 186	189,6	V	M
Mířkov	DO	HoT	HoT	1 762	300	17,0	V	V
Míšov	PJ	Blo	Spo	766	106	13,8	M	V
Mladotice	PS	Krl	Krl	2 265	556	24,6	V	V
Mladý Smolivec	PJ	Nep	Nep	3 040	705	23,2	V	V
Mlečice	RO	Rok	Zbi	1 067	290	27,2	V	V
Mlýnské Struhadlo	KT	Klt	Pla	404	49	12,1	V	V
Mnichov	DO	Dom	Poz	1 425	231	16,2	V	V
Močerady	DO	HoT	Stn	667	66	9,9	V	V
Modrava	KT	Suc	KHo	8 163	55	0,7	V	V
Mohelnice	PJ	Nep	Nep	294	65	22,1	V	V
Mochtín	KT	Klt	Klt	2 396	958	40,0	V	V
Mokrosuky	KT	Suc	Suc	697	129	18,5	V	V
Mokrouše	PM	Plz	SPI	274	180	65,6	V	V
Mrákov	DO	Dom	Dom	2 065	1 150	55,7	V	V
Mrtník	PS	Krl	Pls	391	302	77,2	M	V
Mutěnin	DO	Dom	Poz	1 548	261	16,9	V	V
Myslinka	PS	Nyr	MTo	370	155	41,9	M	V
Myslív	KT	Hor	Hor	1 575	443	28,1	V	V
Myslovice	KT	Klt	Klt	406	107	26,4	V	V
Mýto	RO	Rok	Rok	1 779	1 495	84,0	M	V
Nadryby	PS	Nyr	Trn	449	102	22,7	V	V
Nalžovské Hory	KT	Hor	Hor	5 129	1 210	23,6	V	V
Nebílovy	PJ	Pce	Pce	526	328	62,4	M	V
Nečtiny	PS	Krl	Man	5 251	627	11,9	M	V
Nehodiv	KT	Hor	Hor	395	78	19,8	V	V
Nekmíř	PS	Nyr	Vsr	985	431	43,8	M	V
Nekvasovy	PJ	Nep	Nep	604	188	31,1	M	V
Nemanice	DO	Dom	Dom	3 835	286	7,5	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

6. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Němčice	DO	Dom	Kdy	893	123	13,8	V	V
Němčovice	RO	Rok	Rad	1 101	125	11,4	V	V
Nepomuk	PJ	Nep	Nep	1 278	3 778	295,6	V	M
Netunice	PJ	Pce	Pce	504	184	36,5	V	V
Neuměř	DO	Sto	Hlv	467	130	27,9	V	V
Neurazy	PJ	Nep	Nep	2 585	906	35,1	M	V
Nevíd	RO	Rok	Rok	489	164	33,6	V	V
Nevolice	DO	Dom	Dom	256	166	64,9	V	V
Nevřeň	PS	Nyr	Vsr	633	228	36,0	M	V
Nezamyslice	KT	Suc	Suc	709	214	30,2	V	V
Nezbavětice	PM	Plz	SPI	475	171	36,0	V	V
Nezdice	PJ	Pce	Pce	637	198	31,1	V	V
Nezdice na Šumavě	KT	Suc	Suc	1 743	359	20,6	M	V
Nezdřev	PJ	Nep	Nep	312	122	39,1	V	V
Nezvěstice	PM	Plz	SPI	644	1 380	214,4	V	V
Nová Ves	PJ	Sto	Dor	400	240	60,0	V	V
Nová Ves	DO	Dom	Kdy	466	139	29,8	V	V
Nové Mitrovice	PJ	Blo	Spo	2 091	311	14,9	V	V
Nový Kramolín	DO	Dom	Poz	919	244	26,6	V	V
Nýrsko	KT	Klt	Nys	3 152	5 180	164,3	V	M
Nýřany	PS	Nyr	Nyr	2 279	7 050	309,3	M	M
Obora	TC	Tch	Tch	1 615	105	6,5	V	V
Obora	PS	Krl	Pls	1 268	454	35,8	V	V
Obytce	KT	Klt	Klt	438	187	42,7	V	V
Olbramov	TC	Str	Str	1 494	76	5,1	M	V
Olšany	KT	Hor	Hor	318	208	65,4	V	V
Oplot	PJ	Pce	Pce	688	341	49,6	M	V
Osek	RO	Rok	Rok	1 807	1 293	71,6	V	V
Oselce	PJ	Nep	Nep	1 479	378	25,6	V	V
Ostrov u Bezdružic	PS	Nyr	Vsr	1 301	198	15,2	V	V
Ostrovec-Lhotka	RO	Rok	Zbi	2 015	98	4,9	V	V
Ostřetice	KT	Klt	Klt	507	61	12,0	V	V
Osvračín	DO	HoT	Stn	1 124	555	49,4	V	V
Ošelín	TC	Str	Str	1 440	112	7,8	V	V
Otěšice	PJ	Pce	Pce	557	155	27,8	V	V
Otov	DO	Dom	Poz	710	96	13,5	V	V
Pačejov	KT	Hor	Hor	1 663	809	48,7	V	V
Pařezov	DO	Dom	Poz	160	127	79,6	V	V
Pasečnice	DO	Dom	Dom	775	196	25,3	V	V
Pastuchovice	PS	Krl	Krl	823	74	9,0	M	V
Pec	DO	Dom	Dom	795	244	30,7	V	V
Pelechy	DO	Dom	Dom	168	62	36,9	V	V
Pernarec	PS	Nyr	MTo	2 292	753	32,9	M	V
Petrovice u Sušice	KT	Suc	Suc	2 659	581	21,9	V	V
Planá	TC	Tch	Pln	6 254	5 567	89,0	V	M
Pláně	PS	Krl	Pls	1 392	256	18,4	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

7. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Plánice	KT	Klt	Pla	5 562	1 708	30,7	V	V
Plasy	PS	Krl	Pls	5 713	2 662	46,6	M	V
Plešnice	PS	Nyr	MTo	687	251	36,5	V	V
Plískov	RO	Rok	Zbi	334	119	35,7	V	V
Plzeň	PM	Plz	Plz	13 767	169 273	1 229,6	M	M
Pňovany	PS	Nyr	MTo	1 842	381	20,7	V	V
Poběžovice	DO	Dom	Poz	2 782	1 679	60,3	V	V
Pocinovice	DO	Dom	Kdy	2 461	557	22,6	V	V
Poděvousy	DO	HoT	Stn	272	236	86,6	V	V
Podmokly	KT	Suc	Suc	526	173	32,9	M	V
Podmokly	RO	Rok	Zbi	862	272	31,6	V	V
Polánka	PJ	Nep	Nep	512	46	9,0	V	V
Poleň	KT	Klt	Klt	1 766	295	16,7	V	V
Postřekov	DO	Dom	Dom	1 892	1 146	60,6	V	V
Potvorov	PS	Krl	Krl	623	152	24,4	V	V
Prádlo	PJ	Nep	Nep	831	259	31,2	M	V
Prášily	KT	Suc	Suc	11 228	155	1,4	V	V
Prostiboř	TC	Str	Str	1 034	148	14,3	V	V
Předenice	PJ	Pce	Pce	438	187	42,7	V	V
Předslav	KT	Klt	Klt	1 959	743	37,9	V	V
Přehýšov	PS	Nyr	Nyr	1 727	611	35,4	M	V
Přestavky	PJ	Sto	Dor	983	210	21,4	V	V
Přeštice	PJ	Pce	Pce	2 539	6 877	270,8	V	M
Příchovice	PJ	Pce	Pce	1 179	1 025	86,9	V	V
Příkosice	RO	Rok	Rok	711	370	52,1	V	V
Přimda	TC	Tch	Bor	5 066	1 516	29,9	V	V
Příšov	PS	Nyr	Vsr	293	283	96,6	V	V
Přivětice	RO	Rok	Rad	2 064	195	9,5	V	V
Ptenín	PJ	Pce	Pce	814	219	26,9	V	V
Pučlice	DO	HoT	Stn	1 385	337	24,3	V	V
Rabí	KT	Suc	Suc	1 430	476	33,3	V	V
Radkovice	PJ	Pce	Pce	332	88	26,5	V	V
Radnice	RO	Rok	Rad	1 064	1 765	165,8	V	V
Raková	RO	Rok	Rok	544	201	37,0	V	V
Rejštejn	KT	Suc	KHo	3 044	235	7,7	V	V
Rochlov	PS	Nyr	Nyr	461	244	53,0	V	V
Rokycany	RO	Rok	Rok	3 113	14 274	458,6	M	M
Roupov	PJ	Pce	Pce	708	249	35,2	V	V
Rozvadov	TC	Tch	Bor	5 488	810	14,8	V	V
Rybnice	PS	Krl	Pls	525	479	91,2	V	V
Rybník	DO	Dom	Poz	3 654	181	5,0	V	V
Řeňče	PJ	Pce	Pce	2 616	898	34,3	M	V
Sebečice	RO	Rok	Rad	666	65	9,8	M	V
Seč	PJ	Blo	Blo	334	278	83,2	V	V
Sedlec	PS	Krl	Krl	597	75	12,6	V	V
Sedliště	PJ	Nep	Nep	732	107	14,6	M	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

8. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Semněvice	DO	HoT	HoT	1 203	169	14,1	V	V
Sirá	RO	Rok	Zbi	643	116	18,0	V	V
Skapce	TC	Str	Str	797	96	12,0	V	V
Skašov	PJ	Pce	Pce	722	233	32,3	V	V
Skomelno	RO	Rok	Rad	288	165	57,2	V	V
Skořice	RO	Rok	Rok	374	238	63,6	V	V
Slatina	PS	Krl	Krl	586	73	12,5	M	V
Slatina	KT	Hor	Hor	564	118	20,9	V	V
Smědčice	RO	Rok	Rok	466	222	47,6	V	V
Soběkury	PJ	Pce	Pce	1 185	601	50,7	M	V
Soběšice	KT	Suc	Suc	1 713	379	22,1	V	V
Spálené Poříčí	PJ	Blo	Spo	5 450	2 704	49,6	M	V
Spáňov	DO	Dom	Kdy	327	188	57,5	V	V
Srbice	DO	Dom	Dom	1 384	383	27,7	V	V
Srby	PJ	Nep	Nep	451	166	36,8	V	V
Srby	DO	HoT	HoT	2 045	401	19,6	M	V
Srní	KT	Suc	KHo	3 348	275	8,2	V	V
Staňkov	DO	HoT	Stn	2 049	3 209	156,6	V	M
Staré Sedliště	TC	Tch	Bor	3 736	1 150	30,8	V	V
Staré Sedlo	TC	Tch	Bor	2 361	235	10,0	V	V
Starý Plzenec	PM	Plz	SPI	1 839	4 485	243,9	M	M
Stod	PJ	Sto	Sto	2 002	3 604	180,0	V	M
Strašice	RO	Rok	Rok	793	2 438	307,6	V	M
Strašín	KT	Suc	Suc	1 634	360	22,0	V	V
Stráž	DO	Dom	Dom	266	238	89,6	V	V
Stráž	TC	Tch	Bor	5 398	1 116	20,7	M	V
Strážov	KT	Klt	Klt	3 571	1 336	37,4	M	V
Střelice	PJ	Sto	Sto	509	140	27,5	V	V
Stříbro	TC	Str	Str	4 780	7 961	166,6	V	M
Střížovice	PJ	Blo	Blo	689	350	50,8	M	V
Studánka	TC	Tch	Tch	710	453	63,8	V	V
Studená	PS	Krl	Krl	322	42	13,1	M	V
Sulislav	TC	Str	Str	958	216	22,6	V	V
Sušice	KT	Suc	Suc	4 564	11 523	252,5	V	M
Svéradice	KT	Hor	Hor	1 117	355	31,8	V	V
Svojkovice	RO	Rok	Rok	578	379	65,6	V	V
Svojšíň	TC	Str	Str	1 355	422	31,1	V	V
Sytno	TC	Str	Str	514	381	74,2	V	V
Štáhlavy	PM	Plz	SPI	2 397	2 245	93,7	M	V
Štěnovice	PJ	Pce	Pce	767	1 712	223,3	M	V
Štěnovický Borek	PM	Plz	SPI	623	428	68,7	V	V
Štichov	DO	Sto	Hlv	392	79	20,2	V	V
Štichovice	PS	Krl	Man	1 121	124	11,1	V	V
Štítov	RO	Rok	Rok	130	68	52,4	V	V
Švihov	KT	Klt	Klt	3 459	1 642	47,5	V	V
Tachov	TC	Tch	Tch	4 085	12 560	307,5	V	M

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

9. pokračování

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Tatiná	PS	Nyr	Trn	440	242	55,1	V	V
Těně	RO	Rok	Rok	491	239	48,7	V	V
Terešov	RO	Rok	Zbi	670	116	17,3	V	V
Těškov	RO	Rok	Rok	1 417	285	20,1	V	V
Tis u Blatna	PS	Krl	Krl	1 436	94	6,5	M	V
Tisová	TC	Tch	Tch	1 994	478	24,0	V	V
Tlučná	PS	Nyr	Nyr	717	2 898	404,2	M	M
Tlumačov	DO	Dom	Dom	1 187	413	34,8	V	V
Tojice	PJ	Nep	Nep	241	85	35,3	V	V
Trhanov	DO	Dom	Dom	213	564	264,6	V	V
Trnová	PS	Nyr	Trn	650	822	126,4	M	V
Trokavec	RO	Rok	Rok	423	91	21,5	V	V
Trpisty	TC	Str	Str	965	251	26,0	V	V
Třebčice	PJ	Nep	Nep	241	106	44,0	M	V
Třemešné	TC	Tch	Bor	5 112	370	7,2	V	V
Třemošná	PS	Nyr	Trn	1 810	4 820	266,2	M	M
Tužice	KT	Hor	Hor	260	74	28,4	V	V
Týček	RO	Rok	Zbi	367	200	54,5	V	V
Tymákov	PM	Plz	SPI	911	680	74,6	M	V
Týnec	KT	Klt	Klt	748	342	45,7	V	V
Týniště	PJ	Pce	Pce	810	51	6,3	V	V
Úboč	DO	Dom	Kdy	745	108	14,5	V	V
Úherce	PS	Nyr	Nyr	799	263	32,9	V	V
Újezd	DO	Dom	Dom	1 102	363	32,9	V	V
Újezd nade Mží	PS	Nyr	MTo	846	77	9,1	V	V
Újezd u Plánice	KT	Klt	Pla	474	113	23,8	V	V
Újezd u Svatého Kříže	RO	Rok	Rad	435	238	54,7	V	V
Úlice	PS	Nyr	MTo	1 324	405	30,6	V	V
Únehle	TC	Str	Str	607	125	20,6	V	V
Únějovice	DO	Dom	Dom	393	96	24,4	V	V
Úněšov	PS	Nyr	Vsr	3 867	576	14,9	V	V
Únětice	PJ	Blo	Blo	600	127	21,2	M	V
Úsilov	DO	Dom	Kdy	814	137	16,8	V	V
Úterý	PS	Nyr	Vsr	2 593	462	17,8	M	V
Útušice	PJ	Pce	Pce	1 564	599	38,3	V	V
Vejprnice	PS	Nyr	Nyr	1 028	3 283	319,3	M	M
Vejvanov	RO	Rok	Rad	785	228	29,1	V	V
Velečín	PS	Krl	Krl	525	71	13,5	V	V
Velhartice	KT	Suc	Suc	2 721	895	32,9	V	V
Velké Hydčice	KT	Hor	Hor	511	232	45,4	V	V
Velký Bor	KT	Hor	Hor	1 784	576	32,3	V	V
Velký Malahov	DO	HoT	HoT	1 692	248	14,7	V	V
Ves Touškov	PJ	Sto	Sto	1 185	331	27,9	V	V
Veselá	RO	Rok	Rok	305	235	77,0	V	V
Vídice	DO	HoT	HoT	1 196	179	15,0	V	V
Visky	RO	Rok	Rok	137	39	28,4	V	V

Příloha 2 Přehled obcí v Plzeňském kraji a jejich zařazení do venkova (města) dle jednotlivých variant

dokončení

Název obce / města	Okres	SO ORP	SO POÚ	Výměra (ha) k 31. 12. 2008	Počet obyvatel k 31. 12. 2008	Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Prostor (M - městský, V - venkovský)	
							varianta kapitoly:	
							2. krajská	4. ČR
Vlčí	PJ	Pce	Pce	398	63	15,8	V	V
Vlčtejn	PJ	Blo	Blo	401	93	23,2	M	V
Vlkanov	DO	Dom	Poz	430	127	29,6	V	V
Vochov	PS	Nyr	MTo	542	649	119,6	M	V
Volduchy	RO	Rok	Rok	1 265	1 055	83,4	M	V
Vranov	TC	Str	Str	483	176	36,4	V	V
Vrčeň	PJ	Nep	Nep	705	320	45,4	V	V
Vrhavěč	KT	Klt	Klt	1 211	906	74,8	V	V
Vřeskovice	KT	Klt	Klt	867	311	35,9	V	V
Vstíř	PJ	Sto	Dor	772	438	56,8	M	V
Všehrdy	PS	Krl	Krl	550	56	10,2	M	V
Všekary	DO	Sto	Hlv	855	87	10,2	V	V
Všenice	RO	Rok	Rok	267	248	92,7	V	V
Všepadly	DO	Dom	Kdy	492	52	10,6	V	V
Všeruby	DO	Dom	Kdy	3 848	841	21,9	V	V
Všeruby	PS	Nyr	Vsr	2 357	1 116	47,4	M	V
Výrov	PS	Krl	Krl	951	443	46,6	V	V
Vysoká Libyně	PS	Krl	Krl	1 286	254	19,8	V	V
Zadní Chodov	TC	Tch	Pln	1 388	292	21,0	V	V
Zahořany	DO	Dom	Dom	2 117	895	42,3	V	V
Zahrádka	PS	Nyr	Vsr	1 533	134	8,7	V	V
Záchlumí	TC	Str	Str	442	439	99,3	V	V
Zavlekov	KT	Klt	Pla	1 346	447	33,2	M	V
Zbiroh	RO	Rok	Zbi	3 194	2 611	81,8	M	V
Zborovy	KT	Klt	Pla	678	125	18,4	V	V
Zbůch	PS	Nyr	Nyr	857	2 061	240,4	M	V
Zdemyslice	PJ	Blo	Blo	475	533	112,1	V	V
Zemětice	PJ	Sto	Sto	626	256	40,9	V	V
Zhoř	TC	Str	Str	1 054	153	14,5	V	V
Zruč-Senec	PS	Nyr	Trn	887	2 884	325,1	V	M
Zvíkovec	RO	Rok	Zbi	396	180	45,5	V	V
Žákava	PJ	Blo	Spo	947	381	40,2	V	V
Ždánov	DO	Dom	Dom	337	146	43,4	M	V
Ždírec	PJ	Blo	Blo	934	457	49,0	V	V
Železná Ruda	KT	Klt	Nys	7 981	2 310	28,9	V	V
Žihle	PS	Krl	Krl	3 985	1 460	36,6	M	V
Žihobce	KT	Suc	Suc	2 581	647	25,1	V	V
Žichovice	KT	Suc	Suc	525	662	126,1	M	V
Žilov	PS	Nyr	Trn	633	421	66,5	M	V
Žinkovy	PJ	Nep	Nep	2 046	896	43,8	V	V
Životice	PJ	Nep	Nep	430	53	12,3	V	V

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- [1] Rozvoj venkova v Plzeňském kraji v letech 2000 - 2006. ČSÚ, Plzeň, 2008 (Informace o regionech, městech a obcích, kód 13-32n1-08)
- [2] Varianty vymezení VENKOVA a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006. ČSÚ, Praha, 2008 (Informace o regionech, městech a obcích, kód e-13-80-08)
- [3] Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007, Analytické vyhodnocení. ČSÚ, Praha, 2009 (Životní prostředí, zemědělství; kód 2127-09)
- [4] Politika rozvoje venkova v období 2007 - 2013, Evropská komise, http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm
- [5] Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013, MZe ČR, Praha, duben 2006
- [6] Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, MZe ČR, VÚZE Praha, Praha, listopad 2008, <http://www.mze.cz/Index.aspx?typ=2&ch=74&ids=2406&val=2406>
- [7] Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013, 2007, http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/predstavujeme/NSRR_final_1.pdf
- [8] Strategie regionálního rozvoje České republiky MMR ČR, Praha, květen 2006
- [9] Venkov, typologie venkovského prostoru, Radim Perlín, 1998, <http://web.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>
- [10] Prostorový rozvoj a plánování jako společné téma regionální politiky, územního plánování a evropské integrace, Sborník ze semináře, MMR ČR a VŠE Praha, Praha 15. 6. 2006
- [11] Poziční dokument menších měst a venkova – Rozvoj venkova v letech 2007 - 2013 financovaný z prostředků Společné zemědělské politiky a Politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU, SMO
- [12] Dojížděkový přístup k vymezení městského, příměstského a venkovského obyvatelstva v České republice, Jana Vobecká *in* Demografie 1/2009, str. 14 - 23
- [13] Venkovský prostor a jeho oživení, Jan Binek a kol., GaREP, Brno, 2007, Základní metodicko-teoretické poznatky z výzkumného úkolu MMR WB 29- 04
- [14] Kohezní politika: Osídlení v České republice, Partnerství měst a venkova. L. Kašparová, M. Půček a kolektiv, MMR Praha, ÚÚR Brno, 2009
- [15] Regionální operační program NUTS II Jihozápad pro období 2007 – 2013, Region soudržnosti NUTS II Jihozápad, listopad 2007
- [16] Program rozvoje Plzeňského kraje, aktualizovaný, schválen Radou Plzeňského kraje dne 18.3.2008, <http://www.kr-plzensky.cz/file.asp?name=1005154090806073743.pdf&folder=1791>

Internetové adresy:

Český statistický úřad - <http://www.czso.cz>

Ministerstvo pro místní rozvoj - <http://www.mmr.cz/>

Ministerstvo zemědělství - <http://www.mze.cz/>

Ministerstvo životního prostředí - <http://www.mzp.cz/>

Ministerstvo financí - <http://www.mfcr.cz/>

Ústav územního rozvoje Brno - <http://www.uur.cz/>

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem - <http://www.uhul.cz/>

INFO VENKOV - nový portál zaměřený na rozvoj venkova (připravuje Ústav zemědělských a potravinářských informací) - <http://www.infovenkov.cz/>